

NaroŒnina meseŒno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

UredniŒtvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Cek. raŒun: Ljub-
ljana Œt. 10.650 in
10.349 za inserate;
Sarajevo Œtv. 7563,
Zagreb Œtv. 39.011,
Praga-I. lunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva ulica Œtev. 6.

Telefoni uredniŒtva in uprave: 29-92, 29-93, 29-94, 29-95, 29-96 — Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Lepe, boŒjega blagoslova polne
boŒiŒne praznike Œelita vsem
soŒrudnikom, naroŒnikom,
bralcem in prijateljem
uredniŒtvo in uprava.

Rojeno nam je Dete

Nedoumljiva skrivnost: veŒni Bog v po-
dobi otroka v jasticah! Ne le v prisposobi,
temveŒ resniŒno, ne samo v domiŒljivi poboŒ-
nega zamaknjenca, ampak kot resniŒni, zgo-
dovinsko izpriŒano deŒtvo! Izginila je ne-
izmerna dalja, ki loŒi Boga in stvarstvo, nebo
se je nagnilo k zemlji in ŒloveŒsko uho je
zaslišalo angelove besede: »Rodil se vam je
danes v mestu Davidovem ZveŒiŒar. NaŒli bo-
ste dete v plenice povito in v jasli poloŒeno.«
V poniŒni veri, kakor jo zasluŒi boŒja be-
seda, kleŒi verni kristijan pred jasticami, ki
jih v tem Œasu imamo po vseh naŒih cerkvah
in po vseh katoliŒkih domovih. Naj blaŒeno
skrivnost obdajajo Œe tako gosti zastori, oko
poboŒnega vernika jih vendar le prodre in
v podobi neznanega otroka spoŒtljivo moli
neizmerno boŒje veliŒtvo. Molim te po-
niŒno, skriti Bog z nebes! Z odkrito hvaleŒ-
nostjo obŒuti kristijan brezmejno boŒje Lju-
bezen, ki svojemu lastnemu Sinu ni priza-
nesla, da bi pri ljudeh reŒil, kar je bilo
izgubljenega. Ravno skrivnost jaslic nas na-
vaja k temu, da tudi sicer spoznavamo sledi
neizmernega Boga in naj bodo skrite Œe
tako globoko za zemskimi podobami.

Poleg sveta, ki ga zaznamo z naŒimi Œuti,
obstoja Œe drug za naŒe telesne oŒi neviden
svet, v katerega nas vodi samo vera. Za re-
niŒnost tega drugega sveta nam jamŒi edino
le boŒja beseda, zunanja znamenja lahko va-
rajo. NajveŒje se skriva v komaj zaznatnih
podobah, boŒji Duh v ŒloveŒski besedi, boŒja
moŒ v podobi kruha in vina. In niŒesar ni,
kar bi izdajalo, da je tu skrito boŒje veli-
Œtvo. Tudi nad revnim, neznanim betle-
hemskim hlevcem niso vidne ostale trume
angelov... Œutne podobne, ki zakrivajo nad-
naravne skrivnosti so prav tako izpostavljene
propadu vsega Œasovnega, kakor so preroki
in oznanjevalci nadnaravnega sveta podvrŒeni
vsej ŒloveŒski revŒŒini. V resnici je tako, da
prav pogosto ni veŒ kakor otrok — Œesto pa
celo manj —, v katerem se nam kaŒe boŒja
moŒ in v katerem sreŒujemo boŒjo modrost.
Zato ono, kar je boŒjega, vzbuja tudi Œe da-
nes komaj toliko pozornosti in zanimanja na
zemlji, kakor rojstvo boŒjega Deteta v Be-
tlehemu. Ceprav je danes na svetu veŒ sto
milijonov ljudi, ki se imenujejo kristijani,
vendar ni to Œe niti polovica vsega ŒloveŒstva
na zemlji. In koliko je teh, ki se imenujejo
kristijani, ki bi nosili Œivo boŒiŒno skrivnost
v svojih srŒih! Beseda apostola sv. Janeza
velja Œe tudi danes: »V svojo lastnino je
priŒel in njegovi ga niso sprejeli.«

BoŒiŒ je temu dokaz. PaŒ stoji boŒiŒni
praznik sredi evropskih narodov. Toda za
mnoge ni merodajno boŒje Dete v jasticah,
tudi ne zveŒda, ki se bleŒi nad hlevcem, niti
ne mirovna poslanica, ki jo oznanja zbor ne-
beŒskih duhov — ampak množina boŒiŒnih
daril, ki so izraz ŒloveŒke ljubezni. V »ve-
likem svetu« postaja boŒiŒni praznik, ki je
praznik rojstva boŒjega OdrdeŒenika, priloŒ-
nostni praznik obdarovanja z raznimi darovi,
pri Œemer ostajajo navadno praznih rok vsi
tisti, ki niso oblagodarjeni z zemskimi dobro-
tami. Premnogo jih je, ki ne najdejo in ne
spoznajo Deteta v jasticah.

Zal, da ga tudi sicer v Œivljenju ne naj-
dejo. Ne le v jasticah se skriva Bog za gosto
kopreno, ki jo prodre le verno oko, njegovo
boŒanstvo biva med nami tudi sicer pod ne-
znatnimi podobami in skriva svojo moŒ in
veliŒtvo. Z ljudmi je moral Bog obŒevati
ŒloveŒko, za Œutne oŒi izbrati Œutne podobne,
za ŒloveŒsko »uŒesa« rabiti ŒloveŒke besede. Za
posredovanje svojih najsveteŒjih skrivnosti
je moral izbrati ljudi, ki so obteŒeni in obre-
menjeni z vsem, kar je ŒloveŒkega. Zgodovina
Cerkve nas uŒi, da so koprene, ki zakrivajo
boŒje skrivnosti, pogosto celo bolj neprodorne
kakor so bile tiste, ki so skrivale Boga v
betlehemske hleve. Kakor kriŒ, tudi jaslice
ne pomenjajo le pogum nespamet in niso v
spodtikanje le poganom. Kar je boŒjega v
naŒi sveti veri, mnogi tako malo Œe obŒutijo,
kakor imajo mnogi bogatini pri svojem bo-
ŒiŒnem »praznovanju« malo smisla za boŒje
Dete v sveti noŒi.

Toda v teh lepih boŒiŒnih dneh se ne
bomo ozirali za drugimi, ampak hoŒemo, da
bo boŒiŒ naŒ praznik, praznik naŒe druŒine
in naŒega doma, v katerem hoŒemo z boŒjim
Detetom v jasticah uŒiti boŒiŒno veselje. Za-
hvalimo Boga, da je On za nas Œe vedno boŒje
Dete, OdrdeŒenik sveta! Vsa boŒiŒna darila
niso niŒ v primeri z veliko miloŒtjo, ki nam
je v sveti noŒi bila darovana in ki ostane
naŒa last za vse Œase. Ne, da bi nas ne raz-
veselila tudi ŒloveŒka ljubezen, katere izraz
so boŒiŒna darila, s katerimi si med seboj
delimo veselje. Tudi tukaj nadnaravno ne
izkljuŒuje narediŒŒe boŒiŒnega praznika biti
in ostati boŒje Dete, ki v jaslih poŒiva:
»Rodil se vam je danes v mestu Davidovem
ZveŒiŒar.«

„V Kristusovem imenu, ki vas je ljubil, vas pozdravljam!“

Pariz, 23. dec. PariŒki kardinal Verdier je
ob svojem povratku iz Rima naslovil na svoje
Œkofljane boŒiŒno poslanico, v kateri govori o
vtisih, ki jih je dobil v avdienci pri sv. oŒetu.
Ob tej priliki je sv. oŒe razvijal izredno vaŒne
misli in posebno podarjal:

»Od vseh strani se danes nesreŒneŒi obraŒajo
na papeŒa: NaŒi v veri loŒeni bratje, potem mo-
hamedanci in celo pogani — vsi, ki moralno trpe,
kliŒejo sv. oŒeta na pomoŒ. V njihovih deŒelah
stezajo k nam roke ljudi, ki so sicer od nas
zelo daleŒ. Pogled na toliko množico nesreŒnih in
zablodnih, ki se obraŒajo na nas, nas globoko
pretresa. Velika potreba naŒega Œasa
je krŒŒanska ljubezen. Skoraj bi se
moglo reŒi, da se ljudje ne znajo veŒ ljubiti. Na
zemlji slišimo le Œe besede sovraŒstva in vojne, ki
odmevajo vedno znova od vse povsod. Slišimo
besede razrednega boja, drŒavlanske vojne, vi-
dim vojske z zunanjimi drŒavami. Œujemo o pre-
ganjanjih in o umorih. Œe bi danes Kristus priŒel
na svet, bi stopil k vsem tem nesreŒneŒim in jim
govoril besede globokega ŒoŒutja, kakor jih je
nekoŒ govoril nad množicami.«

»Cerkve priŒeva ljubezensko tradicijo k eni
svojih najlepŒih strani v zgodovini in je vedno

imela posebno vidno ljubezen za nesreŒne. Te
krasne tradicije mi ne bomo izdali. Nikdar ne
bo mogoŒe oŒitati pape-
Œtva, da v tej uri sovraŒstva in brato-
mornega boja ni na Œiroko odprlo
zakladov ljubezni. Nikar ne pozabite, da
se Kristus nikdar ni odvrnil od stitih, ki so
k njemu stegali roke za pomoŒ. Dobri zdravnik
ne odklanja roke, ki se k njemu steza. Dober
kristijan po evangeliju ima veŒjo skrb za eno iz-
gubljeno ovco, kakor za 99 drugih, ki so ostale
v staji.

Da, na plemenit krŒŒanski naŒin in z brez-
mejno ljubeznijo je treba vsem onim odgovoriti,
ki nas od tako daleŒ kliŒejo. Treba jim je reŒi:
»V Kristusovem imenu, ki vas je lju-
bil, vas pozdravljam!«

Toda kaj hoŒete od nas, kaj priŒakujete od
nas? VaŒi nauki niso naŒi nauki. NaŒa
ljubezen je Kristusova ljubezen in njegove Cer-
kve in vi dobro veste, da so v njeno obrambo
umirali naŒi muŒenci in da bi v potrebi prav
tudi mi ravnali, kakor so oni. Sodelo-
vanje? NaŒe delo je preŒeto duhovnosti, vaŒe
pa je skvarjeno z materializmom. In to, kar mi
smatramo za najveŒjo dobroto, jo odklanjate.
Ali je v takih razmerah mogoŒe sodelovanje?

Mi kristijani hoŒemo vse tiste razsvetliti in
jih tolaŒiti, ki so v trpljenju. Mi hoŒemo delav-
cem pomagati, da doseŒejo vse svoje pravice,
hoŒemo pripravljati pot, da bi se v praviŒnosti
in ljuhezni spravili narodi. Ako iztegnjena roka
od vaŒe strani izraŒa Œeljo, da bi bolj spo-
znali krŒŒanske brate in da bi bolj spoŒtovali
vero, ki jih oŒivlja, spoznali njih prepriŒanje,
njih Œustvovanje in njihova dela, potem se Cer-
kev ne bo branila omogoŒiti vam to spoznanje in
vi boste mogli skoraj ugotoviti, da more Cerkve
mogoŒno in bistveno prispevati k sreŒi sle-
hernega.

V enem delu francoskega Œasopisja je bila
beseda »iztegnjeni roki«, za katero bi bilo
treba prijeti tako tolmaŒena, kakor da Cerkve
poziva k sodelovanju s komunizmom, kar je Œe-
veda napaŒno. Nasprotno je katoliŒki tisk takoj
poudaril, da mora Cerkve sama po sebi stre-
meti, da pridobi vsakogar, ki kaŒe dobro voljo,
pri Œemer kajpada komunisti niso izkljuŒeni.
Toda zmota komunizma je od Cerkve obsojena
in tako tudi ostane. Sodelovanje s komunizmom
za katoliŒane ne prihaja v poŒtev.

Nova naŒa torpedovka zdrknila v morje

Nantes, 24. dec. AA. SpuŒanje jugoslovanske
vojne ladje »Beograd« se je danes vrŒilo po po-
drobno izdelanem programu in z vojaŒko natanŒ-
nostjo.

»Beograd« je na viŒku moderne tehnike. Zanj
se je porabilo okoli 800 ton jekla. Ladjo odlikuje
velika hitrost 38 vozlov ali okoli 70 km na uro
in zelo velika gibnost. Ladja ima 1210 ton, dolga
je 95 in Œiroka 9,40 m. Njegovi motorji imajo
44.000 konjskih sil. Ladja je oboroŒena s Œtirimi
topovi kalibra 12 cm, z dvema skupinama po
3 cevi za torpedovke 55 cm, z dvema letalskima
strojnica po 4 cm, dvema metalcema bomb in
dvema malima strojnica. Posadka bo Œtela 10
Œastnikov in 135 podŒastnikov in mornarjev. Pri-
pomniti je treba, da bo jugoslovanska mornarica
imela v kratkem razen »Beograda« Œe dve takŒni
ladji, ki se bosta imenovali »Zagreb« in »Ljub-
ljana«. Obe torpedovki grade v Splitu in ju bodo
spustili v morje Œez kakih mesec dni.

Davi zarana, Œe preden se je zdanilo, so urad-
ni gostje priŒli v ladjedelnico in zavzeli svoje
prostore na uradni tribini in okoli nje, med njimi
botri nove ladje ga. StojadinoviŒeva in Œena bel-
grajskega Œupana VlaŒe IliŒa, jugoslovanski po-
slanik v Parizu dr. PuriŒ, poveljnik jugoslovanske

vojne mornarice admiral PoliŒ, jugoslovanski
jaŒki ataŒe v Parizu general GliŒiŒ, poslanski
svetnik Stanoje SimiŒ, veŒ jugoslovanskih Œastni-
kov in strokovnjakov itd.

Po cerkvenem obredu je duhovnik vpraŒal
botro in botra, kakŒno ime bosta dala ladji. Botra
je odgovorila: »Po najviŒjem nalogu Nj. Vel. kra-
lja naj se ladja imenuje »Beograd«. Nato je pre-
stirgla trobojnico, ki je vezala ladjo s tribuno, in
izgovorila te besede: »Beograd«, spusti se sre-
no v svoj element. Pluj na Œast in slavo kralja in
domovine. Troja zastava naj bo simbol slave in
zmagi. BoŒji blagoslov naj te spremlja.«

Ko je botra izgovorila te besede, so inŒenjerji
in delavci na dano znamenje hitro odstranili pod-
pornike in podlage, ki so dotlej vzdrŒevale ladjo
nekoliko nad oolgim Œlebom, ki sega Œisto v vodo.
Ko se je ladja dotaknila tega Œleba, sta dva de-
lavca preŒgala debelo jekleno vrv, ki je trdno
drŒala trup ladje ob ladjedelnici. Sama teŒa ladje
je zaŒela trgati Œe poslednje vezi, ki so jo vezale
z ladjedelnico in je zaŒela vse hitreje in hitreje
drseti v vodo. Delavci na ladji so drug za drugim
presekali vzele ostalih vrvi, ki imajo nalogo za-
virati drsenje ladje v vodo. Nazadnje je ladja
med zvoki himne zaplula v vodo.

KINO
UNION

V petek 24. decembra zapr'o! - Na boŒiŒni dan in Œtefanov dan

Boj za deŒka (Streit um den Knaben Jo)

Film po romanu Hedda Wittenberger, poln zanimivih in zagonetnih do-
Œivljajev, ki bi mogli biti tudi resniŒni. Prekrasne slike iz sonŒnega
Egipta. Igra je odliŒno podana po priznan h igralcih:

Lil Dagover, Marla von Tasnady, Willy Fritsch in drugih

Predstave: 25. decembra ob 15., 17., 19. in 21. uri — 26. decembra ob 10:30 pri zni-
Œanih cenah ter ob 15., 17., 19. in 21.

BoŒiŒni praznik lahko na sebi preizku-
simo, v koliko smo Œe kristijani. BoŒiŒ je pred
vsem praznik otrok, kdo bi mogel
oporekati! HvaleŒni smo vsem tistim, ki so
v naŒi otroŒki dobi nam ta dan napravili
za naŒ praznik. Ali ni sedaj naŒa skrb, da
drugim otrokom boŒiŒ naredimo za njihov
praznik? BoŒiŒ je dalje praznik dru-
Œine. Kdo bi ne bil vesel, da je v letu
vsaj en veŒer, ki zbere vse, ki skupaj spa-
dajo, ko je v letu toliko dni, ki nas vleŒejo
narazen. BoŒiŒ je praznik ljubezni.
Pomislimo, Œe ni kje blizu nas otrok, ki nima
toplega ognjiŒa, ki nima starŒev, ki bi ga
mogli osreŒiti z boŒiŒnimi darovi. Pomislimo,
Œe morda ne poznamo druŒine, ki je brez
doma, brez sredstev. Spomnimo se, da so ti
bedni otroci in te revne druŒine boŒjemu
Detetu najbliŒje in da nam kliŒe iz jaslic:
Kar boste najmanjŒemu med njimi storili, ste
meni storili!

NajlepŒi boŒiŒni praznik je le samo krŒŒan-
ski boŒiŒ, ko doŒivljamo boŒjo ljubezen in
ko od svojih duhovnih in materialnih dobrot
tudi drugim delimo. Vsi morejo biti deleŒni
boŒiŒnega veselja, ki so Bogu po volji: odliŒni
in preprosti, bogati in revni, uŒeni in neuki.
Od dobre volje slehernega je odvisno, ali stoji
bliŒje ali dalje od Deteta v jasticah in ali je
deleŒen veŒjega ali manjŒega boŒiŒnega bla-
goslova. Vsi, prav vsi smo povabljeni k ja-
slicam, kakor poje lepa pesem:

Tecite hitro k jaslicam,
nebeŒke Dete joka tam.
Mi vsi ti pojemo, oj Dete ljubo,
Œast, hvalo dajemo, oj Dete sveto.
Ozri se v nas revne, ovŒice pohlevne,
odpuŒi dolge, premilo srce.

Drin.

Pravosodje Stalina Groznega

nakar jo je notranji komisariat za nekaj Œasa spet
uveljavil, potem pa spet odpravil.

»Daily Telegraph« poroŒa, da so se po »svo-
bodnih« volitvah spet priŒeli procesi zoper Œpione
in saboteŒe pa zoper ljudi, ki niso Œli voliti ali pa
so na sumu, da so volili Stalinu neljube kandidate
oziroma se jim je to dokazalo, ker se je volilna taj-
nost povsod kruto krŒila. V Tiflisu so obtoŒili se-
dem vodilnih uradnikov tamkaŒnjega komisariata
za poljedelstvo in jih ustrelili. V Arhangelsku so
obsojili na smrt nekega uradnika lesnega trusta.
Predsednik in sedem drugih uradnikov tako ime-
novanega lesnega trusta, ki dobavlja les veŒinom
v Anglijo, Œe Œaka na smrtno obsodbo. Ljudskega
komisarja za gozdarstvo Ivanova pa so spravili Œe
pred nekaj Œasa s sveta Œisto na skrivaj.

PariŒki »Tempe« pa poroŒa, da »Pravda« ime-
nuje bivŒega predsednikovega nameŒnika sveta
ljudskih komisarjev. Rudzutaka, izdajalca, ki da je
vreden Trockega. Rudzutak je do leta 1926 veljal
za moŒa velikega vpliva, je pa potem padel v ne-
milost. Rudzutak je bil Œe pred nekaj Œasom are-
tiran in tudi njega Œaka smrt, Œe ga Œe niso poslali
ona blag svetilŒe.

VarŒava, 23. decembra, AA. (Stefani.) Poljski
listi poroŒajo Œe o nadaljnjih aretacijah v Rusiji,
posebno v Moskvi, v zvezi z odkritjem nove za-
rote proti Stalinu. Doslej so bili aretirani nasled-
nji generali: Muzik, Œlan vojnega sveta Bele
Rusije, Velikarov, poveljnik bajkalskega voj-
nega okroŒja in Ozolov, Œlan vojnega sveta
v Harkovu, katerega kandidatura pri poslednjih
volitvah je bila naglo preklicana. Velike aretacije
so bile izvedene tudi v Leningradu, kjer je policija
zaprla veŒino onih, ki niso volili.

Dunajska vremenska napoved: Mraz bo tra-
jal Œe dalje. Ponekod se bo pooblaŒilo.

Zagrebska vremenska napoved: PriŒakovati
je tonlejšega vremena s porastom oblaŒnosti.

Zemunska vremenska napoved: Hladno in
preteŒno jasno vreme z nekaj jutranje megle
bo trajalo ves jutriŒnji dan v vsej drŒavi.

Prijateljem „Slovenca“

»Slovenec« Œiri krog svojih bralcev iz dneva v dan. Upamo,
da bodo tudi v prihodnje ostali »Slovincu« zvesti vsi dosedanji
naroŒniki in da se jim bodo pridruŒili Œe drugi, kajti naŒ cilj je,
da bi priŒel »Slovenec« v sleherni slovensko hiŒo.

Za novo leto bomo razpisali mnogo lepih nagrad. Do Œrebanja
bodo imeli pravico vsi stari in novi »SlovenŒevi« naroŒniki.
Razpis nagrad in pogoji bodo v novoletni Œtevilki »Slovenca«.

LastniŒtvo.

Tefadyn 200 je najnovejši in najmodernejši sprejemnik, ki ga je ustvaril za Vas svetovni koncern

Standard-radio

Generalno zastopstvo za Slovenijo:

RADIO-DOBERLET d. z o. z., Ljubljana, Kongresni trg št. 8

Podzastopstvo Maribor: **HENRIK ARLATI**, Ulica 10. oktobra št. 4.

„Odbor za obrambo pred poplavo“ v notranjem ministristvu

Belgrad, 23. dec. AA. Notranji minister je dobil informacije od podrejenih oblasti o naglem naraščanju Save in njenih pritokov in je 18. t. m. odredil, da se v notranjem ministristvu ustanovi odbor za obrambo pred poplavo. V odboru so zastopana razen notranjega ministristva tudi vojno, gradbeno, prometno, kmetijsko in finančno ministristvo ter glavno ravnateljstvo državnih železnic, pomorska uprava in Rdeči križ. Odbor se je takoj sestel na sejo in predlagal notranjemu ministru, da izposluje pri ministristvem svetu kredit 400.000 dinarjev kot prvo pomoč po povodnji ogroženemu prebivalstvu. Na predlog notranjega ministra je ministristveni svet takoj dal finančnemu ministru na razpolago gornji znesek. Odboru je posebno učinkovito prihitelo na pomoč vojno ministristvo, ker je poslalo motorne čolne in pontone z vojaštvom v ogrožene kraje; dalje gradbeno ministristvo s strokovnimi nasveti in z denarno podporo ogroženim krajem ter s strokovnimi organi, ki pomagajo reševati; prometno ministristvo z večjim številom vagonov in vlakom, ki jih je poslalo v ogrožene kraje za shranitev krme, živine itd., in z dovoljenjem brezplačnega prevoza hrane in krme.

Sklepi ministristvskega sveta

Belgrad, 23. dec. m. Nocoj od 17 do 19 je bila seja ministristvskega sveta, na kateri je govoril predsednik vlade dr. Stojadinović. Na seji so bile poleg razprave o ostalih političnih zadevah sprejete sledeče uredbe: 1. uredba o likvidaciji terjatev lesnoindustrijskega podjetja Dobrin-Drvar za vzdrževanje prometa na železniški progi Janje-Mlinišče, 2. uredba o sanaciji lesnoindustrijskega podjetja Dobrin-Drvar v interesu lesne industrije, 3. uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o

Za telefonske naročnike

Belgrad, 23. dec. AA. Z odlokom ministra za ptt se dovoli telefonskim naročnikom, da lahko brez poprejšnje pismene prijave svoji pošti ali telefonski centrali telefonsko govorijo in izročajo pozivnice za svoje razgovore na kredit v skupnem znesku do 200 din v koledarskem mesecu. Obračune o teh razgovorih so naročniki dolžni izplačati najkasneje tri dni po njih prejemu. Naročniki so dolžni obračun sami zahtevati, če ga ne bi dobili in plačati dolžne zneske najkasneje do 10. v mesecu, sicer jim centrala ne bo dovolila nadaljnjih medkrajevnih razgovorov in tudi ne izročitve pozivnic na kredit. Naročnikom, ki niti do konca meseca v katerem so dobili obračun, ne plačajo dolžnega zneska, bo centrala izključila telefon dokler ne plačajo, po 3 mesecih pa jim bo telefon definitivno demontiral.

Blagajnica Poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani bo poslovala za stranke dne 24. t. m. od 8 do 12, dne 31. t. m. pa zaradi letnega zaključka od pol 8 do pol 11.

Dopolnitev uredbe o kmečkih dolgovih

Belgrad, 23. decembra. m. Ob nocojšnji vladni seji je kmetijski minister Svetozar Stanković podal z ozirom na uredbo o dopolnitvi uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov častnikarjem izjavo, da je sedaj izdano dopolnilo uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov. Ena izmed najvažnejših določb v tej dopolnitvi je v čl. 14, po kateri druga interesirana stranka dobiva pravico pritožbe na okrožno sodišče na področju oblasti, ki jih izdajo posameznim kmetom oziroma osebam, ki prosijo za takšno potrdilo zaradi plačilnih olajšav. Do zdaj so oblasti pri podjetjevanju takšnih potrdil postopale zelo različno, s to dopolnitvijo pa je uvedeno enotno postopanje. Načelo pravičnosti je zahtevalo, da dobi porok-kmet, ki je prevzel nase obveznosti glavnega dolžnika kmeta, pravico, da bo od takega dolžnika lahko izterjal toliko, kolikor je sam zanj plačal. Doslej so takega poroka smatrali kot privatnega upnika ter je mogel od dolžnika izterjati največ 50 odstotkov, čeravno je on plačal zanj 100 odstotkov dolga. Končno je kmetijski minister izjavil, da so tudi nacionalni obziri zahtevali, da se je našim optantom podelilo čim več zaščite. Tem

optantom pa je priznana lastnost kmeta brez oziroma na njihov glavni poklic. Dolžnikom iz člena 5. uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov se je podaljšal rok plačila do 31. marca 1938, do katerega lahko prosijo za olajšave, ki jih določa ta člen.

Belgrad, 23. decembra. AA. Minister za socialno politiko in narodno zdravje Dragiša Cvetković se je s svojim osebnim tajnikom Božem Anastasijevićem vrnil iz Zetske banovine, kjer je v imenu kraljevske vlade razdelil med tamošnjim prebivalstvom prvo in najnujnejšo podporo proti škodi, ki so jo povzročile poplave. Hkrati je minister pregledal zdravstvene ustanove Zetske banovine in bil z njihovim stanjem zadovoljen. Pri tej priliki je minister obljubil, da bo povečal število bolniških postelj in izpopolnil bolniški inventar, ki je precej obrabljen. V nedeljo, 26. t. m. bo minister prisostvoval otvoritvi nove borze v Nišu.

Zaradi padanja toplote in zjasnitve se stanje v porečju Save stalno popravlja.

Seje finančnega odbora

Belgrad, 23. decembra. m. Danes dopoldne se je nadaljevala razprava v skupščinskem finančnem odboru o proračunu prosvetnega ministristva v podrobnostih. Govorilo je več govornikov, nakar je bil predlog z večino glasov sprejet. Prihodnja seja bo 29. t. m. Na dnevnem redu je pretrus vojnega in notranjega proračuna.

Osebnosti

Belgrad, 23. decembra. m. Reaktivirana je učiteljica Antonija Trpin in postavljena za učiteljico v Dol. Lendavi.

Poštni minister je podpisal odlok, s katerim se postavlja za pogodbeno poštarico na Polzeli Franja Rudenšek. Postavljeni so: Jožef Horvat za dnevnika-služitelja na pošti Ljubljana II, Franc Fišer na pošti Maribor II, Alojzij Lekše na pošti Maribor I.

Belgrad, 23. decembra. m. Današnji »Službeni vojni list« objavlja čestitke vojnega ministra, generala Ljubomira Mariča, ki voščil srečen božič vsem častnikom, višjim uradnikom, podčastnikom, kaplarjem in navadnim vojakom.

Borza

Dne 23. decembra.

Denar

V zasebnem kliringu je ostal angleški funt na naših borzah neizpremenjen: v Ljubljani 238 denar, v Zagrebu in Belgradu 237.20—238.80.

Avstrijski šiling je v Ljubljani nadalje popustil na 8.61—8.71, v Zagrebu na 8.575—8.675, v Belgradu na 8.583—8.683.

Grški boni so beležili v Zagrebu 25.90—26.60, v Belgradu 26.40—27.10.

Nemški čeki so beležili neizpremenjeno 13.90 do 14.10, nadalje so v Zagrebu beležili za konec februarja in maja 13.95—14.15.

Devizni promet je znašal v Zagrebu 1.658.453 dinarjev, v Belgradu 4.906.027 dinarjev. V efektih je bilo v Belgradu prometa 183.120 din.

Ljubljana — tečaj s primom

Amsterdam 100 h. gold.	2395.66—2410.26
Berlin 100 mark	1734.77—1748.65
Bruselj 100 belg	731.70—736.76
Curij 100 frankov	906.45—1003.52
London 1 funt	215.00—217.06
Newyork 100 dolarjev	4276.00—4312.81
Pariz 100 frankov	146.05—147.50
Praga 100 kron	151.33—152.43
Trst 100 lir	225.95—229.03

Curij. Belgrad 10, Pariz 14.68, London 21.60875, Newyork 432.25, Bruselj 73.40, Milan 22.74, Amsterdam 240.325, Berlin 174.10, Dunaj 80.75 (81.65), Stockholm 111.375, Oslo 108.55, Kopenhagen 96.45, Praga 15.19, Varšava 81.90, Budimpešta 86.25, Atene 3.95, Carigrad 3.50, Bukarešta 3.25, Helsingfors 9.555, Buenos Aires 126.75.

Rihard Klemenčič

dentist-tehnik

ne ordinira do 3. januarja 1938

Vrednostni papirji

Ljubljana: 7% invest. posojilo 96.50—97.50, agrarji 54—55, vojna škoda promptna 423—425, begluške obveznice 77.50—80, 4% severni agrarji 51—53, 8% Blerovo posojilo 93.50—94.50, 7% Blerovo posojilo 84.25—85, 7% posojilo Drž. hip. banke 99—100, Trboveljska 200—220.

Zagreb: Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 96.50 denar, agrarji 55—56, vojna škoda promptna 423—424, begluške obveznice 79 denar, dalm. agrarji 77.25—77.50, 4% sev. agrarji 54.50 denar, 8% Blerovo posojilo 93 denar, 7% Blerovo posojilo 84.25—84.75, 7% posojilo Drž. hip. banke 99 denar, 7% stab. posojilo 83.50 denar. — Delnice: Narodna banka 7.500 denar, Priv. agrarna banka 211—214, Trboveljska 210 do 225, Tov. sladkorja Bečkerek 650 blago, Osej. sladkorna tov. 161—165, Dubrovačka 420—500, Jadranska plovba 400 denar, Oceanica 580—650.

Belgrad: Državni papirji: 7% investicijsko posojilo (98, 97), vojna škoda promptna 422.75—423.50, za konec januarja 422.50—423.50, begluške obveznice 79.50—80, dalm. agrarji 78 denar, 4% sev. agrarji 54.50 denar, 8% Blerovo posojilo (94), 7% Blerovo posojilo 84—85, 7% posojilo Drž. hip. banke 99.50 denar. — Delnice: Narodna banka 7.500—7.550, Priv. agrarna banka 210 denar.

Veselo božične praznike in srečno Novo leto želi vsem njenim prijateljem

gostilna Žimovc Tornič, Sp. Kašelj
er se priporoča za dobre štajerske in viško vino.

Žitni trg

Novi Sad. Oves bč. 123—124, srem. 124 do 126, slav. 125—127. — Koruza bč., srem. 106 do 108, ban. 108—109, bč. nova 84—85, bč. nova, sušena 100—101. Tendence stalna. Promet srednji.

Belgrad, 23. dec. AA. Z odlokom ministristva za ptt se uvede telefonski promet med Jugoslavijo in Malajskim polotokom s prijetno 92.60 sl. fr. za zveze čez Avstrijo, in s pristojbino 99.50 sl. fr. za zveze čez Madžarsko.

Novi plavž v Majdanpeku. Poročali smo že, da je zgradila družba Sartin v Majdanpeku svoj novi plavž, katerega letna kapaciteta znaša 10.000 ton surovega železa. Novi plavž je začel obratovati 15. decembra 1937.

JUGOSLAVIJA

Največja domača delniška zavarovalna družba

Sklepa: Živiljenjska zavarovanja po najmodernejših kombinacijah, požarna, vlomska, nezgodna, jamstvena, transportna in razna avtomobilska zavarovanja, zavarovanja za škodo po toči, radi razbitja zrcalnega stekla in zavarovanja živine.

Ravnateljstvo v vseh banovinah.

● **Pojasnila za Dravsko banovino daje ravnateljstvo v Ljubljani**
Tyrševa cesta 15, vse njegove podružnice in krajevna zastopstva,

Bratianu - novi politični prvak Romunije?

Bukarešta, 23. dec. AA. (Havas) Uradnih poročil o rezultatu zakonodajnih volitev, ki so bile v ponedeljek, še ni. Če vzamemo za osnovo povprečne številke, bi bila slika nekako taka: Vpisanih volivcev je 4.500.000. Volilo jih je 2.800.000. Vladni kartel je dobil 38% glasov s 146 mandatih. Od tega dobi liberalna (vladna) stranka okoli 100 mandatih. Narodno znanstvena stranka je dobila 22% in 84 mandatih. Stranka »Vee za domovino« je dobila 17.2% in 66 mandatih. Rasistična narodno krščanska stranka je dobila 33 mandatih, liberalni disidenti 15, madžarske manjšine 15, radikalni kmetje 7, agrarna stranka 5, ljudska stranka 3 in socialisti 3 mandate.

Notranje-politični položaj je popolnoma nejasen, ker do sedaj še niso bili objavljeni uradni izidi volitev. Javno je le to, da je liberalna stranka pripravljena žrtvovati Tartareasa in je težišče celotnega političnega položaja osredotočeno na družino Bratianu. Ta družina, ki je v zadnjih 10 letih storila Romuniji ogromno uslug, pripada konzer-

vativni struji v liberalni stranki. Razen tega je znana njena zvestoba do Francije in njena pripravljenost, da se prepreči vsak avturistični politični eksperiment. Dalje je družina Bratianu pripravljena, da sodeluje z vsemi strankami, ki niso ekstremistične. Znano je tudi tesno prijateljstvo te družine z bivšim romunskim zunanjim ministrom Titulescu.

Teratev proti zavarovalnici

Leta 1932 mi je pogorelo večje skladišče s 135.000 kg blaga, ki je bilo zavarovano za 410.000 dinarjev. — Zavarovalnica mi je takrat nudila 91.000 din. — Zaradi tega sem zavarovalnico tožil, ter sem v I. instanci dosegel 194.000 din. — Proces se sedaj nahaja v II. instanci. To moje terjatve proti zavarovalnici bi takoj ugodno prodal.

Cenjene ponudbe na upravo »Slovenec« v Mariboru pod »Neizplačana zavarovalnina iz L. 1932«.

Dotrpela je naša preblaga in preskrbna, ljubljena mama, gospa

Franja Golob roj. Furlan

v 77. letu starosti.

K večnemu počitku jo bomo spremili v nedeljo, 26. decembra t. l. ob 14 iz mrtvašnice Vidovdanska cesta 9, na pokopališče pri Sv. Križu.

Ljubljana, dne 23. decembra 1937.

Zalujoči otroci: Karel, Franja, Adela, Franc, Adolj, Otmar.
Snahe: Franja, Jožica, Beri; vnuk: Henrik.

Zavednim Slovincem!

So mejniki v slovenski zgodovini, ki nam do-
ločno povedalo, kako daleč je razvoj naše narodne
zvesti, ki jasno a boleče odkrivajo receptivenost
v narodnih vrstah. Vzroki tega trenja niso od več-
raj temveč segajo daleč nazaj v dobo narodovega
prebujenja. Že od takrat obvladuje naše politično
življenje dvoje nasprotnih idej. Prva zahteva zani-
kanje slovenske samobitnosti, prepustitev naše usode
bratrstvu idealizmu; torej za ceno solidarnosti
in prijateljstva z ostalimi narodi v državi je pri-
pravljen izločiti iz svojega slovarja: slovenski.
Slovenec in jih zamenjati z besedama: jugosloven-
ski, Jugosloven. Temu jalovemu početju stoji na-
sproti prava narodna ideja, ki si zedinjenja južnih
Slovanov ne zamišlja tako, temveč hoče ostati
zvesta narodni tradiciji, hoče ostati slovenska in
katoliška. Zaveda se, da so to edini pogoji, ki omo-
gočajo zdravo sožitje in da je to edina pot, ki vodi
vse tri narode k pravi sreči.

Eden takih mejnikov, ob katerem se je živo
vzbudila narodna zavest, je 8. junij l. 1937, ko je
mladi akademik Rudolf Dolinar izkrcaval pri Pri-
hovi, kot žrtev zaslepljenega sovraštva do vsega
slovenskega. Mnenja in govorice, ki so takrat na-
stajale, so bile različne. Nekateri so gledali s po-
litičnega vidika in valili vso krivdo na akademike,
češ da so šli kot ekspanzisti politične struje v Ma-
ribor razgrajati in motiti shod druge politične gru-
pacije. Iznesli so vse močote motive, samo da bi
oprli svojo krivdo, oziroma zločin, ki so ga izvršili
njihovi somišljeniki nad mladim, idealnim, tihim in
mirnim fantom. Dejstvo je, da vsaka stvar, ki je
človeku zoperna in se čuti zanj odgovorne, terja
od njega samoobrambe; vsakdo hoče doseči
to, da bi lahko rekel: »Umijem si roke nad krvjo
tega pravičnega«.

Tista pa, ki so trezno premislili vlogo akade-
mikov, so morali obsojiti take klevete. Akademik
je in mora biti čuvár in branitelj narodnih intere-
sov. Dolžnost njegova je, da odkrito pokaže svoje
mišljenje in s svojim nastopom pove narodu, kaj je
njemu v korist in da brezkompromisno pokaže na

ljudi, ki jim je cilj le lastni dobrobit, politična ka-
riera in bahanje.

Akademiki so se tudi to pot dobro zavedali
pogubnih gesel, ki so jih raznašali psevdorodoljubi,
in so šli polni ognja za sveto slovensko stvar, da
manifestirajo svoje prepričanje pred vsemi, tudi
pred nasprotniki. Takega neustrašnega nastopa so
se nasprotniki ustrašili in sklenili krvav načrt. Na-
pasti in pobiti zavedne slovenske akademike, da bi
jih prestrašili in tako onemogočili za nadaljnjo
borbo.

8. junij l. 1937 je krvavo zapisan v erca sloven-
skih akademikov. Rana na telesu pokojnega tova-
riša Rudolfa Dolinara je opominjajoče znamenje,
ki nas neprenehoma opominja, kakšno usodo so na-
menili »jugoslovenski« rodoljubi slovenskemu na-
rodu in zavednim Slovincem. — Mi pa hočemo ži-
veti svobodno na svoji zemlji; mi nočemo, da bi
bili naši samo grobovi! Zemlja nam je dana, da uživa-
mo njene lepote in dobrote in da svobodno o
njej in o sebi odločamo!

Na pokopališču pri Sv. Križu počiva pokojni
Rudolf Dolinar, tih žrtev svojega prepričanja, gor-
ke ljubezni do rodne zemlje in svojega naroda.
Skromen je njegov grob. Mnogo jih gre mimo, pa
malokdo ve, kdo v njem počiva. Nikakega znaka
nima, niti drobnega napisu ne. Akademiki čutimo
dolžnost do padlega tovariša. Nadelo smo si nalogo,
da mu postavimo dostojen spomenik, ki naj bo
v hvaležen spomin, nam pa v spomin kako naj lu-
bimo svoj narod. Ker pa smo revni, kot je bil
reven on, da ne zmoremo sami potrebne vsote, se
obračamo na dobre zavedne Slovence, da nam po-
mažejo. Zavedajmo se, da je t. Rudolf Dolinar iz-
krcaval za slovensko misel in da je dolžnost ale-
hernega iskreno mislečega, da daruje za spomenik
nedolžni žrtvi!

Pripravljalni odbor za postavitev nagrobnega
spomenika t. Rudolfu Dolinarju.
Ljubljana, Miklošičeva cesta 5.

Fišer Franc, pred. Akad. akcije:

Borba slovenskih akademikov za popolno univerzo

Slovenski akademiki so gotovo med najrevnej-
šimi na svetu. Gotovo pa tudi najvztrajnejši in
najmarljiviji želja po svetovni izobrazbi je gnala
naše prednike v prejšnjih stoletjih med svet. Go-
tovo je ni evropske univerze, kjer bi ne bili študi-
rali Slovenci. Daleč od rodne zemlje, v večni
borbi z lakoto in nam sovražnim narodnim ele-
mentom so se oblikovali njih duhovi, imajo vedno
pred očmi, da so sinovi sicer majhnega, toda žila-
vega naroda. Odhajali so v svet mladi, objokanih
oči in praznih žepov. Študirali so v podstrešnih
izbah in tudi umirali, a zmagovali kljub temu.
Dali so svojemu narodu, kar je od njih pričakoval.
Ali ni dominantni kulturni nivo, ki ga imamo v
novi državi, v veliki meri zasluha prav teh malih
Ahasverjev? Vse, kar imamo, smo dosegli z naj-
večjim trdom in s skrajno poštvalnostjo. Slo-
venske ljudske šole in deloma tudi gimnazije smo
dosegli že pred vojno. Ko smo v svoji državi dobili
krono svojih prizadevanj — lastno narodno uni-
verzo, je imela ta tudi že polno sovražnikov. Sli-
šali so se ugovori: Milijonski narod, pa svojo
univerzo? Kje imate učne moči, kje sposobne
znanstvenike pri svoji, komaj par desetletji stari
kulturi? Na mah je bilo rešeno: od vseh krajev
so se javljali Slovenci — učenjaki, na katere smo
že skoraj pozabili, zapuščali lepa in slavna mesta
po starih in renomiranih univerzah, in prišli de-
lovati na svojo univerzo za najskromnejšo plačo.
Kakšna je bila ob nastanku naša univerza? Pod
tuo streho — v bivšem deželnem dvorcu — sta se
nastanili dve fakulteti (juridčna in filozofska) in
univerzitetna uprava. Medicina je dobila par pro-
storov v bolnišnici, tehnična fakulteta v mnogo
premahnem poslopiju ob Aškerčevi ulici, ki bi
zadostila komaj za en institut. v realnih kletih,
kjer so lani ob zdravniškem pregledu ugotovili, da
je od vseh slušateljev — kemikov samo eden bil
zdrav, in v zasluhem provizoriju na Barju, ki ga je
pozneje zgradilo »Društvo za postavitev hidro-
tehničnega laboratorija« na lastno iniciativo in s
pomobjo privatnega podjetja. Tako neboljena je
naša univerza bila in je še danes. Država vse do
leta 1935 ni žrtvovala niti pare za kakšno tovrsto
zgradbo v Ljubljani, medtem ko so v Belgradu
investirali nad 140 milijonov za univerzitetne
zgradbe. Šele v letu 1935 smo dobili 7 in pol mi-
lijona za knjižnico in letos 2 milijona za kemični
institut, potem ko smo omenjeni zahtevi morali
popularizirati do skrajnih mej in ko smo dobili
v realni kleti torišče jetike in ko je požar uničil
ves inventar. Ne moremo ravno pohvaliti naših
odgovornih in javnih funkcionarjev (bodisi univerzi-
tetnih oblasti, bodisi upravnih političnih), da bi se
preveč brigali za odstranitev te naše kulturne ra-
mote. In kdo je pri takem stanju največ trpel? —
Akademik. — Ali je čudno, da smo sklenili, da si
bomo pač skušali sami pomagati, ko drugače ne
gre? V takih razmerah se je ustanovila »Akadem-
ska akcija za izpopolnitev univerze«, največja aka-
demika organizacija, ki ima nad 1400 članov, ki
se neprenehoma bori za izpopolnitev slovenske
univerze. Dozajovati, da je bila ta akcija potreb-
na, bi bilo odveč. Ker ni bilo nikogar, ki bi bil
prišel za to delo, je morala to storiti mladina.
Reakcionaren in starinski je glas: »Mladina, drži
se knjig in ne peha se po raznih akcijah«. Hvale
vreden in razveseljiv bi bil: »Pustimo mladino, da
študira in storimo sami svojo dolžnost«. Naša jav-
nost se poznamo za univerzo in akademsko mla-
dino samo takrat, kadar sliši o kakem štrajku ali
neredih. Če izvzamemo kopico skrajnih levicarjev,
ki pač izrabijo vsako stvar v svoje politične na-
mene, sem prepričan, da sramotno stanje naše
univerze vsakega slovenskega akademika, pa naj
bo tako ali tako orientiran, boli. Malo manj mače-
hovskega ravnanja z nami in malo več razumeva-
nja za upravičene zahteve bi marsikaj spremenilo.
Najnovejša medicinska uredba, proti kateri se bo-
rimo, je tako reakcionarna in nesocialna, da bi spa-
dala v dobo Marije Terezije. Predstavlja očito
favorizacijo premožnih študentov. Akademika ak-
cija je sicer proti štrajkom, ki jih smatra za nele-
galno in nemoralno sredstvo, njena dolžnost pa je,
da v imenu vseh slušateljev odločno protestira
proti taki uredbi.

Delo Akci'e v zimskem semestru

Lani smo katoliški akademiki postavili pro-
gram: do leta 1940 popolno univerzo. To naj bi
se izvršilo v etapah, najprej tehnika, potem medi-

cina in nato ostale fakultete. Kako je sedaj na
tehniko? Za kemični laboratorij je Akcija
čisto na koncu letnega semestra dosegla izreden
kredit 2 milij za zgradbo novega poslopija. Poso-
jilo je sklenjeno, v kratkem bo odprt kredit
in spomladi se bo poslopije začelo graditi. Toda
denarno vprašanje tu še ni rešeno. Gotovo je, da
je ta vsota mnogo premajhna. Že itak na mini-
mum sestavljen proračun so v Belgradu še skrčili
in zaokrožili, tako da bi s tem denarjem niti
surove stavbe ne dovršili, zlasti, ker se je na-
kudno ugotovilo, da je tlo, kjer bo stavba zgraje-
na, premehko in bo treba trdnjših temeljev.

Strojni institut je gotovo na najslab-
šem. Nahaja se v sobici, malo večji od vratarjeve
lože na univerzi. Tu so v omarah in na njih, po
policah in po tleh namešteni razni stroji in me-
rili aparati, od katerih jih je precej z nenavadno
pridnostjo in preciznostjo izdelal g. prof. inž. Lobe
in ki nekateri predstavljajo veliko vrednost —
nimajo pa primerne prostora za namestitve. Tu
di glede tega instituta je stvar prišla precej na-
prej. Izdelani so načrti. Izdelal jih je in sestavlil
proračun inž. arh. Tomažič. Rektorat jih je sprejel
in poslal preko banovine v odobritev gradbenemu
ministrstvu. Institut, katerega naslov bo »Zavod za
strojništvo univerze kralja Aleksandra I. v Ljub-
ljani«, bo stal ob vogalu Aškerčeve in Murnikove
ulice nasproti sedanega poslopija tehnike. Prav
na nasprotni strani z ozirom na Dežji dom (kjer
je sedaj rudarski oddelek) bo zgradba bodočega
rudarskega instituta, t. j. ob vogalu Aškerčeve
ulice in Ulice rimske legije. Prostor med strojnim
in rudarskim institutom (okrog 30 m) bo prav
okusno spopolnjen s stebriči, tako bo vidna še
sedanja stavba rudarskega instituta. Strojni insti-
tut bo ob Aškerčevi ulici dolg 38.93 m, ob Mur-
nikovi 42.58 m. Vzporodno s traktom ob Aškerčevi
ulici bo 19.40 m dolg dvorišni prizidek, kjer bo
kotlarna. Trakt ob Aškerčevi ulici bo širok 10.80
metrov, ob Murnikovi 12.48 m. Visoka bo stavba
ob Aškerčevi ulici 16.80 m, ob Murnikovi 18.35 m.
Vsa stavba je zamišljena jako lepo, moderno in
okusno. Proračun je naslednji:

a) Vsa dela (težakša, betonska, kamnoseška,
tesarska, mizarska, kleparska, kurjave, instalacije
i. t. d.), 4.961.679.17 din. — b) Odkupnina parcele
(ki je last mestne občine) 350.000 din. — c) Ob-
delovalni stroji za opremo mehansko-tehnološkega
laboratorija 2.500.000 din.

Če se računa, da bo mogoče ob priliki licitacij
nekaj procentov prihraniti, bo zadostna skupna
vsota 5.200.000 din. V tej vsoti je zapodan samo
najnujnejši kredit za stavbo samo in odkup par-
cele. To forsira tudi Akademika akcija skupno z
rektoratom. Po načrtu bi bila zgradba zavoda dvo-
nadstropna. — Glavni vhod se nahaja na vogalu
Aškerčeve in Murnikove ulice. Akcija je stori-
la vse, da se bo dosegel ta kredit, intervenirala je
na rektoratu, banovini in pri ministrstvih. O ne-
mogočem stanju strojnega oddelka sta se na licu
mesta prepričala g. ban in g. prosvetni minister.

Drugi, nič manj potrebni, je hidrotehnični
laboratorij. Priprave segajo že do leta 1933.
Načrti so že zdavnaj odobreni v gradbenem mi-
nistrstvu, ni pa bilo do sedaj potrebne razume-
vanja odločilnih ljudi za to, tudi z gospodarskega
vidika silno pomembno ustanovo. Akcija je vzela
zgraditev tega instituta v program iz naslednjih
razlogov: a) v zgraditvi hidrotehničnega labora-
torija gleda akademika mladina nujno potrebno
povečanje slovenske tehnike, ki je dolga leta bila
zapoštevana. S tem bodo študentje dobili tudi
svojo predavalnico in risalnico, tako da bo b) omo-
gočena postobitev študija. Danes se namreč vsa
tvarina obdela le teoretično, manjkajo pa vsaki
praktični eksperimenti, c) Znanstveno udejstvo-
vanje se bo z eksperimentalnimi metodami raz-
širilo tudi na praktično področje. Delo prvih ino-
zemskih laboratorijev je namreč pokazalo, da je
področje našega pozitivnega znanja malenkostno.
Vsem tem trem razlogom se pa močno uvršča tudi
upravičena zahteva slovenskih akademikov, da se
bodo mogli specializirati na lastni univerzi, kar je
zaenkrat privilegij belgajske tehnike. Dokler ne
dobimo novega hidrotehničnega laboratorija, ga
zaenkrat nadomešča provizorij na Cesti dveh ce-
sarjev. Akademika akcija je tudi letos postavila
zahtevo po hidrotehničnem laboratoriju na prvo
mesto, kar spričo dolgoletne borbe zanj tudi za-
služi V letošnjem državnem proračunu je pred-
videna postavka 102.000 din za opremo provizorija.

Akademika akcija smatra, da z mašili in krpanji
naše tehnike ne bomo rešili niti okrepili, ter slej-
koprej vztraja na zgraditvi celotnega laboratorija.

Tretja in gotovo najbolj življenjska potreba
naše tehnike je pa odkup rudarskega pa-
viljona. Sedanji rudarski institut je nastanjen
v bivšem Dežjem domu, ki je last socialnega mi-
nistristva. Potrebna je torej samo formalna trans-
akcija na prosvetno ministrstvo. Niti pare torej ne
pouje iz budžeta v kako privatno podjetje in ven-
dar še do sedaj ni izvršena. Letos je videti, da bo
ta zadeva končno rešena. Akcija je dobila potrebna
zagotovila, da bo izvršen ta prenos iz socialnega
na prosvetno ministrstvo, da bo s tem rudarski
oddelek v lastnem poslopiju in bo odstranjena ne-
varnost prenosa naše montanistike v Sarajevo. Mi
preselimo tega instituta ne pustimo in prepričani
smo, da nas bo v takem primeru vsa javnost
podprla.

To so najvidnejše potrebe naše tehnike. Slo-
venec — Slovenka, prislunhi glasu svoje mladine,
pozno je, toda ne prepozno — zlij svojo voljo v
njeno voljo, da bodo naše zahteve postale tudi —
opomin.

A naša največja želja, s katero stopamo v
leto 1938, pa je, da bi kmalu prišel dan, ko si
bomo Slovenci s svojim denarjem postavljali kole
in zavode sami in po svoji volji.

Jubilej starega kolesarja

V Zgornjem Kašlju
pri Vevčah obhaja te
dni 70 letnico svojega
rojstva g. Iv. Plankar,
daleč naskok znani
kolesarski športnik. —
Že leta 1892 ga je ži-
vljenje zaneslo v črne
nemške revirje »Deut-
scher Kaiser« ob Re-
ni. Čez dve leti se je
preselil v Dortmund
na Westfalskem, kjer
je ostal do leta 1913,
ko ga je v rudniku
zasulo in hudo poško-
dovalo. Po devetme-
sečnem zdravljenju v bolnišnici se je leta 1914
vrnil v domovino, kjer je v najtežjih vojnih časih
skozil sedem let opravljal naporno službo občin-
skega sluga v D. M. v Polju, nakar se je lotil
trgovine z lesom, ki se je držal še danes. Gospod
Plankar je že 47 let naročnik »Domoljuba« in
dolgo vrsto let tudi naročnik »Slovenec«. Požrt-
valno se udeležuje v kolesarskih organizacijah.
Slavljenca želimo, da bi ga Bog ohranil še dolgo
vrsto let zdravega, srečnega in zadovoljnega.

Dijaško podporno društvo

»Dijaško podporno društvo« v Ljubljani spo-
roča vsem gg. duhovnikom, gg. stareščinam in osta-
lim dobrotnikom, da smo ta mesec razposlali novo
nabiralno akcijo. Društvo pri svojem velikem delu
v podpiranju revnih akademikov zašlo v hude de-
narne stiske; zato trdno upamo, da naša prošnja ne
bo zaman. Zlasti apeliramo na vse one, ki še niso
v krogu naših dobrotnikov ter jih prosimo, da nam
prispevajo kako malenkost. Vsem že vnaprej iskren
Bog plačaj! — Obenem pa se v imenu vseh podpi-
rancev iz erca zahvaljujemo vsem, ki so se v
prejšnji kakor tudi v tej nabiralni akciji tako veli-
kodušno odzvali. Vsem dobrotnikom in prijateljem
slovenskih katoliških akademikov želimo vesel bo-
žič in srečno Novo leto! — Odbor.

NEDELJA

TEDNIK ZA VERSKO ŽIVLJENJE

Izhaja vsak petek. — Cena: celoletno 24 din, polletno 12 din, mesečno 2 din. Inozemstvo 48 din.
Uredništvo: Maribor, stolno župnišče. — Uprava: Maribor, Koroška cesta 5. — Ček. rač. 15237.

Edini slovenski verski tednik »Nedelja« gre z le-
tom 1938 v jubilejno 10. leto svojega delovanja.

Bogu hvala, da je kljub vsem težavam ta jubilej
dočakala. Zahvaljujemo se vsem prijateljem lista, so-
trudnikom, naročnikom in širiteljem preko vse Slo-
venije. Nad 5 milijonov izvodov »Nedelje« smo dosedaj
razposlali, vsaj 3 ljudje so čitali po en izvod, torej
smo vsaj 15 milijonov ljudi prinesli vsako nedeljo
primerne nedeljsko čtivo.

Gotovo bodo vsi dosedaj naročniki posebno letos
v jubilejnem letu ostali »Nedelji« zvesti. Hvala jim!
Upamo pa tudi, da bo sedaj ob jubileju padel
tudi vsak pomislek proti »Nedelji« in da se je bomo
oklenili vsi katoliški Slovenci brez razlike.

»Nedelja« izhaja vsak teden na 16 straneh, prinaša
evangeljsko čitanje, poročila o verskem življenju pri
nas in po svetu, življenjske svetnikov s slikami,
povesti, zgodbe za mladino itd. Letna naročnina pa
znša samo 24 din, da je tako istočasno tudi najcenejši
slovenski tednik.

Celoletni naročniki »Nedelje« so zavarovani za primer smrtne nesreče

Pravilnik

Vsak celoleten naročnik »Nedelje« je za primer
smrtne nesreče zavarovan za tisoč dinarjev po slede-
čem pravilniku:

§ 1. Celoleten naročnik »Nedelje« se smatra oni,
ki je vplačal v teku meseca decembra 1937 ali v teku
meseca januarja 1938 24 din kot celoletno naročnino za
leto 1938.

§ 2. Vsak, ki je vplačal 24 din v teku decembra
1937 ali v teku januarja 1938, je za primer smrtne ne-
sreče zavarovan do dne 31. decembra 1938 za čisti
1000 din, s katerimi lahko tudi testamentarično raz-
polaga.

§ 3. Poleg tega osebnega zavarovanja je v vsaki
družini zavarovan družinski oče, ki za družino dejansko
skrbi. Ako se ta ponesreči, pa je bila na »Nedeljo«
naročena žena ali kak otrok, tudi dobi družina 1000 din
izplačan.

§ 4. Smrtne nesreče se smatra, ako je bil kdo
povožen, ubit ali sicer na kak način tako poškodovan,
da je zaradi tega takoj ali pa kmalu umrl. Smrt za-
radi bolezni ali kapi se ne smatra za smrtne nesreče.

§ 5. V primeru smrtne nesreče se mora predložiti
upravi »Nedelji« koleka prosti mrliški list in koleka
prosto zdravniško izjavo v teku enega meseca po
nesreči.

RADIONE aparati so precizijsko ročno
delo, zato kvaliteta. - Da

dobite za svoj denar 100%
protivrednost, zato kupite **RADIONE**

»**RADIO**« reg. zadr. z o. z., v Ljubljani
Miklošičeva cesta 7, tel. 3190

† Dekan Anton Mikš

Včeraj je dobil stolni kanonik dr. M. Opeka
brzojavno sporočilo iz Amerike, da je umrl vrh-
niški rojak dekan Anton Mikš, župnik angle-
ške župnije sv. Mihaela v Minesoti. V novi do-
movini je bival okrog 40 let. V tem času je obiš-
kal domače kraje — kolikor znano — dvakrat.
Pokojni je bil resen in vnet duhovnik in misijo-
nar. Ko je naš ljubljanski škof dr. Gr. Rožman
l. 1935 misijonaril med ameriški Slovenci, se
je zbralo v Elk Reviru, 6. novembra, 11 slovenskih
duhovnikov. Med njimi je bil tudi dekan Mikš.
Na sliki, ki je bila v »Bogoljubu« 1936, št. 3, str.
63, je poleg škofa na njegovi desnici dekan Mikš,
na levi pa dekan Sava.

Rajnemu misijonsko plačilo pri Bogu!

§ 6. To zavarovanje je povsem prostovoljni dar
uprave »Nedelje«, ki ga zanjo izplačuje Vzajemna za-
varovalnica v Ljubljani. Vsak eventualni spor rešuje
končnojavno uprava »Nedelje«. Vsako sodno postop-
panje se izključuje.

Zavarovalnica izplačana

Ravno smo pisali pravilnik zavarovanja celoletnih
naročnikov, ko nam je sorodnica našega naročnika
prišla javiti, da se je pod vlakom smrtno ponesrečil
Vrečko Leopold, celoletni naročnik »Nedelje«.

Preje pa smo izplačali zavarovalnino že v slede-
čih primerih:

Štibiha Andrej, posestnik, Mestni vrh, Sevnica ob
Dravi, ki je padel s kolesa in se je smrtno ponesrečil.

Suhadolčan Ivan, rudar v Trbovljah, ki je v jami
dobil hudo rano in je par dni nato umrl.

Aprilnik Ivan, Tezno pri Mariboru, katerega je
povožil vlak.

Klobasa Frane, poltr, Zerjavel, St. Lenart v Slov.
goricah, ki je padel s tesarskega odrca in je zaradi
poškodb umrl.

Kranjc Ana, Zalec, ki se je vozila s avtobusom
iz Celja, pa se je smrtno ponesrečila, ko je vlak po-
vozil avtobus.

Brezner Jurij, čevlar v Zg. Hočah, pošta Hoče,
se je pri žaganju drv ponesrečil in par dni nato umrl.

Marinč Marja, Strjanci 7, p. Velika Nedelja, je
zaradi nesreče pri porodu umrla.

Peterin Ivan, Maribor, Pobreška 20, ki ga je ubil
karnajec v kaznišnici.

Hebar Janez, posestnik, Osluševci, Vel. Nedelja,
ki ga je na cesti podir avto ter je zaradi hudih po-
škodb kmalu nato umrl.

Smirnaul Anton, Razvanje 136 pri Mariboru, ki ga
je na prostem kravn napadla ter smrtno poškodovala.

Kralje Karolina, Pečovje 35, Storo, ki je v kleti
padla po stopnicah ter zaradi poškodb umrla.

Dražetšneider Frane, Maribor, Jezdarska 5, ki ga
je ubil električni tok.

Obhak Janez, Lepa njiva 17, p. Mozirje, ki se je
smrtno ponesrečil pri vožnji drv.

Januš Anton, Reka 67, Hoče, se je smrtno pone-
srečil, ker se je nanj prevrnil s drvmi naložen voz.

Lesnik Jurij, Maribor, Stolina 1, ki je tako ne-
srečno padel s strehe oziroma lestve, da je za po-
škodbami takoj umrl.

Najlepši božični in novoletni dar svoji družini bo,
ako ji naročite za leto 1938 »Nedeljo«. Da jo boste po-
znali, zahtevajte eno številko na ogled; prepričani smo,
da vam bo ugajala.

Uprava »Nedelje«

Maribor, Koroška cesta 5

Koledar

Petek, 24. decembra: Sveti večer, Adam in Eva, prvi starši; Hermína, devica. Zadnji krajec ob 15.20. Herschel napoveduje leto vreme.
Sobota, 25. decembra: Božič, rojstvo Gospodovo.
Nedelja, 26. decembra: (nedelja po božiču) Stefan, prvi mučenec.
Ponedeljek, 27. decembra: Janez Evangelist, apostol; Fabiola.
Torek, 28. decembra: Nedolžni otroci; Kator, mučenec.

Osebnosti

— Cerkevno odlikovanje. Ob svoji šestdesetletnici je bil imenovan g. Karel Čerin, inf. prost v Novem mestu, za častnega konzistorialnega svetnika.

— Poroka. Banovinski zdravnik dr. Ludvik Schwarz v Ločah pri Poljčanah se je poročil s stud. pharm. Olgo Prusovo, hčerko pokojn. odvetnika dr. Prusa v Slov. Konjicah.

— Na novo so sprejeti k pošti za dnevničarje služitelji: Vračko Anton na pošto Ljubljana 1, Hrovat Jože na pošto Ljubljana 2, Fišer Franc na pošto Maribor 2, Lekše Alojzij na pošto Maribor 1, Sušter Ivan na pošto Maribor 1.

Šivalni stroji

— skoraj popolnoma novi, pogreznjivi **Singer**, **Platt** in vsakovrtni drugi po zares nizkih cenah naproda samo pri

„**PROMET**“ - Ljubljana
(Nasproti Križanske cerkve)

— Velika skupščina (občni zbor) osrednjega društva »Krščanska šolae« v Ljubljani bo v beli dvorani hotela Union v Ljubljani v nedeljo svet. Družine, dne 9. januarja 1938 ob pol 11 dopoldne, z dnevnim redom: 1) odobrovo poročilo; 2) volitev odbornikov; 3) posvetovanje in predlogi; 4) slučajnosti.

RADIO- aparati dovršene blagozvočnosti - pri minimalni porabi toka

RADIO PEGAN

LJUBLJANA, TYRŠEVA CESTA 12

— Novi letnik »Vestnika dejanja sv. detinstva Jezusovega« za leto 1937 je izšel. Urednik in skofski voditelj je naprosil upravo trgovine Ničman v Ljubljani, da bo knjižice oddajala gg. poverjenikom ali njih pooblaščenec. Kdor osebo prevzame dočeno število izvodov, bo na ta način prihranil pošne stroške misijonskim namenom. Gospodje, ki žele, da jim »Vestnik« takoj pošljejo po pošti, naj to zahtevajo po dopisnici. V trgovini Ničman hranijo tudi zalogo svetinj, ki jih je dalo napraviti vodstvo za deležnike. Na zahtevo jih dobe gg. poverjeniki gratis. Sprejemnice (podobice) so skoraj pošle. V delu so nove, originalne.

Redna stolica

Oglas reg. S. Br. 31420 dne 24. XII. 1935.

— Na Kofcah bo v božičnih praznikih vse dni sveta maša.

— Predavanje o naših običajih na Stefanovo. Vse, ki se zanimajo za našo ljudsko umetnost, oziroma za naše ljudske običaje, opozarjamo na predavanje, ki ga ima na Stefanovo ob 8 zvečer v ljubljanskem radiu g. Boris Orel pod naslovom: Slovenski ljudski običaji na Stefanovo. Predavanje, ki je njegov predmet v prvi vrsti starodavni »ofere« lesenih živali, predstavlja izveček iz knjige o ljudskih običajih na Slovenskem, ki jo pripravlja predavatelj.

Zahtevajte povsod **samo originalni**

„**FRUŠKOGORSKI BISER**“
belo — rezno — staro — sladkasto vino odlične kvalitete.

B. Moser, Zemun III.
Moserova 1 — Tel. 40-88

Zaloga tudi v »Javnem skladišču«, Ljubljana

— XX. jubilejni mednarodni kongres katoliških esperantistov v Ljubljani leta 1938. Na prošnjo deželnih lig Holandske, Avstrije, Belgije in Francije smo spremenili čas kongresa, ki bo nepreklicno od 6. do 11. avgusta 1938 v Ljubljani. V častni odbor so blagovolili vstopiti še: prevz. g. dr. Ivan Šarič, nadškof vrhbosanski, prevz. gosp. dr. Ujčić, nadškof belgijski, prevz. g. dr. Ivan Tomažič, škof lavantinski, dr. Tomaž Klinar, dr. P. Angelik Tominec OFM. Za kongres so se posredovali prijavitelji Cehi, Avstriji, Holandi, Francozi, Italijani in Angleži. — Vsi tisti, ki bi bili pripravljeni vzeti v času kongresa udeležence na stanovanje, naj se prijavijo pisмено na naslov: Tujsko-prometna sekcija S. E. Z. Ljubljana, Resljeva cesta 29, in sporoče naj ceno za sobo z eno ali dvema posteljama, z zajtrkom ali brez njega. V primeru zaželenega odgovora je priložiti znamko za 1.50 din. — Za kongresni odbor: Golobič Peter.

**Hubertus milo,
res domače,
slovensko milo!**

— Polovična voznina z vseh postaj v državi v Ljubljano je dovoljena od 27. decembra do vključno 8. januarja, če si ogledate razstavo bratov Šubicev, na odhodni postaji vzemite legitimacijo obrazec K 15.

Kuriva 33%, jeze 100%
to prištetu Lutz-nej. Ljubljana VII

— Električna luč na Okrajnem sodišču v Slov. Konjicah. Skoraj mesec dni so se vršila na okrajnem sodišču zidarska in druga dela za napeljavo elektrike v ta važni in od ljudi gotovo najbolj obiskovani urad. Delavci iz Fale so se

ELITNI KINO MATICA: Veliki božični spored

LILIAN HARVEY IN WILLI BIRGEL

v krasnem vefilmu plesa, glasbe in ljubezni

FANNY ELSSLER

PREDSTAVE OBA PRAZNIKA OB 15., 17., 19. in 21. ur

Najnovejši žurnal, romantika divjega zapada itd. - Tel. št. 21-24

daj napravili še priključek na cestni kabel in končno je zasvetila luč. Pod novim agilnim sodnim predstojnikom je to že druga velika pridobitev za sodišče. Spomladi so dobili vsi sodni prostori nova tla. To je bilo storjeno za sodno osebo. Zeleti bi bilo, da bi se kaj storilo tudi za občinstvo, ki mora pozimi zmrzovati na mrzlih hodnikih s kamnitimi tlemi. Vsi vemo, da je po vseh uradih mnogo čakanja, ki se mu ni moči ogniti. Zmrzovanju po sodnih hodnikih pa se da od pomoči. Treba je le potrkati na ministrska vrata v Belgradu.

Lepo je ob praznikih pri toplih Lutz-nejah, tovarna Ljubljana VII

— Ženska izsledila kurjega tatu. Od Svetega Lenarta pri Veliki Nedelji nam pišejo: Že dalj časa so izginjale po Cvetkovcih in Osluševcih kokoši. Toda tatu ni bilo mogoče izslediti. V noči od sobote na nedeljo preteklega tedna je bilo pokradenih Filipu Janžekoviču posestniku v Cvetkovcih, osem kokoši. V petek zvečer pa Muhiču Andreju tudi osem kokoši. Toda pri

celo poapnenje žil, tedaj pomaga le temeljito čiščenje. »Planinka« čaj je čistilno sredstvo prav posebne vrste. Dobi se v vseh lekarnah tuzemstva in inozemstva. Vzorec z navodilom pošlje brezplačno lekarna mr. Bahovec, Ljubljana, (Reg. S. br. 19097/35.)

VSAK nima toliko denarja, da more potovati v kupališče

TODA

VSAKDO bi moral dati za zdravje letno 100—150 dinarjev in piti mesec dni mesto druge vode

Radenski zdravilni vrelec onega z rdečimi srci.

— Da boste stalno zdravi, je potrebno da redno pijete Radensko ki deluje proti boleznim ledvic, srca, prot. kamnom, skirozi, sečni kislini in si Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost

DUH po izpuhtevanju telesa takoj in trajno odpravi »Sanopede«. Varuje obutev in perilo. — Zahtevajte ga v lekarnah, drogerijah, parfumerijah in sličnih trgovinah. — Drogerija Jančigaj, Ljubljana, Krekov trg. (Reg. min. nar. zdr. 31316)

— Udeleženci skupnega potovanja v Budimpešto se bodo lahko udeležili poleg vseh prirediteljev 34. medn. Euharističnega kongresa tudi slavnosti ob 900 letnici smrti prvega ogrskega kralja Sv. Stefana, raznih izletov, predstav. iger, razstav, sprevedov itd. Zahtevajte brezplačno pojasnila še danes od Tujsko-prometne sekcije Kluba Esperantistov, Ljubljana, Dvořakova ulica 8.

Fotografirajte za Božič

18x24 samo din 6.—, kopija 6x9 din 0.50
Filmi svetovne znamke 6x9
8 posn. 26° Soh. samo din 10.—
Fotomaterijal Franjo Mavet, Ljubljana, Miklošičeva 6

— Budimpešta, slikovito glavno mesto ogrske dežele nas vabi. Posebno svečanega sprejema bo deležen naš bogat okrašen vlak. Prijavite se takoj k našemu skupnemu potovanju, ki ga priredimo od 25.—30. maja 1938. Cena nizka. Plačilo v obrokih. Pojasnila brezplačno daje Tujsko-prometni osek Kluba Esperantistov, Ljubljana, Dvořakova ulica 8.

HERSAN ČAJ

Deluje dobro pri obolenju želodca, jeter in ledvic.
Pomaga pri arteriosklerozi in hemeroidih.
Olajšuje muke in bolečine pri revmatizmu in protinu.
Ublažuje bolečine pri mesečnem perilu in mni.
Odstranjuje motnje debelenja in napravi vitke.
Dobiva se v vseh lekarnah!
Reg. S. br. 19630/33.

— Ceneni božični izlet na Koroško. Za samo 625 dinarjev priredi Putnik božični izlet na znameniti smučarski teren Kanzelhöhe na Koroškem. V tej ceni je upoštevana vožnja na železnici od Belgrada do Beljaka in nazaj, z žično železnico do planinskega hotela in celokupni aranžman, t. j. stanovanje in prehrana v hotelu, vodstvo, takse in napitnine. Prijave za ta ceneni izlet v vseh bilotarnah Putnika do 2. januarja.

RADIJSKI APARATI »SIERA«
Vrhunec lepe, naravne in čisto doneče reprodukcije. Radio-tehnične vrline in moderna oblika. Nizke cene in ugodni plačilni pogoji. Zahtevajte ponudbe in brezplačna predvajanja. RADIO SIERA. Sv. Lovrenc na Pohorju

— Življenje bo za en užitke bogatejše, če pijete vsak večer kodelico kipeče, dišeče kave Hagl! Okus ima kot druga prav fina zrnata kava, vzpodbuja — a vendar po njej dobro spite. Z eno besedo: v kavi Hagl sta združena užitek in dieta!

Zahvaljujem se cenjenim damam in gospodim za dosedanje zaupanje, želim vesele praznike in srečno novo leto in se priporočam za nadaljnjo naklonjenost. — Marija Mežan, damski brivski salon, Bled — Jesenice.

— Življenje je gibanje in kretanje! Zanesljiva ura gre vedno enako dobro. Če se pa vzmet odtrga, tedaj je gibanje konec. Če gre ura počasi, je temu vzrok najbrž zaprta ura. Treba je uru očistiti in jo temeljito, ter jo odselej obvarovati prahu. Tedaj gre zopet dobro. Pri človeku tudi ni drugače. 80—100 utripov na minuto dokazuje, kako ogromno delo premore srce. Stalno dovaja kri vsem organom telesa. Krvne cevi pa morajo biti široko odprte, da je delo srca olajšano, da se srce ne pretege. Tu pomaga »Planinka« čaj iz pristnih planinskih zdravilnih zelišč. V telesu nastanejo namreč večkrat kakšne zapreke. Spočetka jih svede ne občutimo, ker posvečamo slabi prebavi in zaprtju premalo pažnje. Ko pa nastopajo že hemeroidi, kožne bolezni, obolenja zaradi sečne kisline, prekomerna debelost, obolenja jeter in žolča ali

— Za božične praznike vabita vse prijatelje zimskega športa gostilna in pension Konšek na Trojanah. Dvakrat dnevno avtobusna zveza iz Tavčarjeve ulice, lepi smučski tereni, snega 30—40 cm, 20 lepo opremljenih kurjenih sob, za dobro jed in pijačo preskrbljeno. V praznikih na evidenca na Trojanah. Priporočata se Gregor in Rajka Konšek.

Rečna plovdba kralj. Jugoslavije

čestita svojim poslovnim prijateljem katoliške veroizpovedi za božične praznike in nastopajoče novo leto z najlepšimi željami.

— Vid vaših oči si obvarujete le z optično čistimi brusenimi stekli, katere si nabavite pri strokovnjaku Fr. P. Zajcu, izprašanem optiku, Stari trg 9, Ljubljana.

Ljubljana

Dne 24. decembra 1937

Gledališče

Drama. Petek, 24. dec.: zaprto. — Sobota, 25. dec.: ob 15 »Peterčkov poslednje sanje«. Mladinska predstava Izven. Znižane cene od 22 din navzdol. Ob 20 »Bela bolezen«. Izven. Znižane cene od 22 din navzdol. — Nedelja 26. dec.: ob 15 »Princeska in pastirček«. Mladinska predstava Izven. Znižane cene od 22 din navzdol. Ob 20 »Svedrovec« (Fric-Frac). Izven. Znižane cene od 22 din navzdol. — Ponedeljek 27. dec.: zaprto.

Opera. Petek, 24. dec.: zaprto. — Sobota, 25. dec.: ob 15 »Pri belem konjiku«. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. Ob 20 »Eugenij Onegin«. Izven. Gostuje Josip Gostič. Cene od 36 din navzdol. — Nedelja, 26. dec.: ob 15 »Anđka«. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. Ob 20 »Gorenjski slavček«. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. — Ponedeljek, 27. dec.: zaprto.

Prireditve in zabave

»Revček Andrejček« na odru Rokodelskega doma. Na praznik sv. Stefana, 26. t. m., ob 5 popoldne ponovi rokodelska igralska družina lepo in zanimivo ljudsko igr. »Revček Andrejček«, ki je že dvakrat napolnila rokodelsko dvorano. Predprodaja vstopnic na dan predstave od 10 do 12 dopoldne v Rokodelskem domu, Komenskega u. 12. Zveza sestrice sv. Klare uprizori v nedeljo, dne 26. decembra 1937 ob 5 popoldne v frančiškanski dvorani Turingijska kneginja sv. Elizabeta). Predprodaja vstopnic 26. decembra od 9. ure dalje pri blagajni.

Fantovski odsek sv. Jakob uprizori v nedeljo 26. t. m. ob 8 zvečer v frančiškanski dvorani »Razbojnice«.

M. Drenik

volna za ročno pletenje smyrna, perzer in kelim
Ljubljana - Kongresni trg 7

Predavanja

Kat. prosv. društvo v Spod. Šiški priredi na Stefanovo, v nedeljo ob 8 zvečer, v samostanski dvorani sklopično predavanje. Božič v slikah.

Kvalitetno blago

ie radi velike trpečnosti najcenejše!

Modne novosti za ženske suknje, ulstre, obleke itd. pri trvdki

DRAGO SCHWAB

LJUBLJANA, ALEKSANDROVA C. 7

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: v petek: dr. Kmet, Tyrševa c. 41; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ustar, Selenburgova 7. — V soboto in nedeljo: mr. Bakartič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20 in mr. Murmayer, Sv. Petra c. 78. — V ponedeljek: mr. Sušnik, Marjini trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska c. 4 in mr. Bohinec ded., Rimska c. 31.

Kino

Kino Kodeljevo, 31-62. Na božič in v nedeljo ob 17 in 20 najnovejši vefilm v naravnih barvah: »Alahov vrt« (Marlena Dietrich, Charles Boyer). »Moja pesem — moje življenje« (Gigli). V ponedeljek in torek ob 20 isti spored

Leto 1938 začnite
s švedsko kartotечно knjigo
»**AGRIPPA**«

Priporočljiva za trgovine, industrije, denarne zavode, zdravnike, društva itd. Pojasnila daje:

M. TIČAR d. z o. z. LJUBLJANA
Selenburgova 1,

kjer dobite tudi vse trgovske knjige.

Poizvedovanja

Izgubljena so bila otroška očala na poti v Jegličeve c. 10 po Vrhovčevi ulici mimo Tabora v Slonškovo ulico do mestne elektrarne. Najditelja naprošamo, da odda očala proti nagradi na Jegličevi c. 10, I. stopnišče, I. nadstropje, vrata 23.

Cerkvena glasba

Cerkev sv. Jožefa

Dne 24. decembra o polnoči sv. maša, pri kateri se pojo sledeče božične pesmi: 1. Sveta noč, blažena noč, 2. Jos. Gruber dr. Fr. Kimovec 2. Raduj se, svet moj, 3. L. Cvek, 3. Glej zvezdice božje, 4. L. Belar, 4. Zvečar nam se je rodil, 5. A. Vavien, 5. Pastirski iz spanja, 6. M. Smolej, vse s spremljevanjem vojaškega orkestra.

Se, dan. Ob 8 sv. maša z blagoslavljenjem. Izvajajo se naslednje božične pesmi s spremljevanjem orkestra: 1. Božična maša, 2. M. Zelenjak, 2. Raduj se, svet moj, 3. L. Cvek, 3. Glej zvezdice božje, 4. L. Belar, 4. Noč božična, 5. P. H. Sattner, 5. V zakramentu vse sladkosti, 6. dr. Fr. Kimovec. Po maši: Zvečar nam se je rodil, 7. dr. Fr. Kimovec.

Na praznik sv. Stefana, Ob 8 sv. maša z blagoslavljenjem, pri kateri se pojo sledeče pesmi s spremljevanjem orkestra: 1. Božična maša, 2. A. Letter, 2. Pokloni narodu, 3. St. Premrl, 3. Rajsko strune, 4. V. Stolec, 4. Glej zvezdice božje, 5. L. Belar, 5. Pastirski iz spanja, 6. M. Smolej, vse točke s spremljevanjem instrumentov.

Cerkev M. B. v Križankah

Dne 24. decembra o polnoči se pri sv. maši pojo sledeče božične pesmi: 1. Sveta noč, blažena noč, 2. Jos. Gruber dr. Fr. Kimovec 2. Raduj se, svet moj, 3. L. Cvek, 3. Glej zvezdice božje, 4. L. Belar, 4. Zvečar nam se je rodil, 5. A. Vavien, 5. Pastirski iz spanja, 6. M. Smolej, vse točke s spremljevanjem instrumentov.

Zelo primerna
BOŽIČNA DARILA!

*
Največja izbira!
*

Oglejte si naše izložbe!

A. & E. SKABERNÉ
LJUBLJANA

I Stolnica: Služba božja o božičnih praznikih: petek, 24. decembra: popoldne ob 3 so slovesne pete latinske večerice, ob 7 zvečer pa slovesne litanije z zahvalno pesmijo za sklep devetdnevnice. Ob 11 ponoči se začne slovesne pete jutranjice za Božič. Nato bo opolnoči slovesna pontifikalna škofova sv. maša. Sv. obhajilo se bo dello vernikom pri oltarju sv. R. T. med sv. mašo in takoj po sv. maši. Kdor hoče pristopiti pri polnočni sv. maši k sv. obhajilu, se spodobiti, da od 8 ali vsaj od 10 zvečer ničesar ne zaužije. Na sveti dan: ob sv. maši s slovesna pontifikalna sv. maša. Zadnje sv. maše bodo: ob 11, takoj nato druga (obe pri oltarju n. Lj. Gospe), ob pol 12 pa zadnja z orglanjem in petjem pri vel. oltarju. Zjutraj ob pol 10 in ob pol 12 ne bo pridige, pač pa tihe sv. maše. — Popoldan bo ob 4 božična pridiga, nato pontifikalne pete litanije M. B. Ob 3 popoldne bodo pa slovesne pete latinske večerice. — Nedelja, praznik sv. Stefana: ob 10 bo slovesna pontifikalna sv. maša, katero bo daroval mil. g. prošt, popoldne bo ob pol 4 pridiga, nato slovesne pete litanije M. B. — Danes, na dan pred božičem je strogo post, a zapoved strogega posta preneha pri večerji, tudi letos, čeprav je petek. Dostavljamo, da se daje vernikom spregled zdržka od mesa tudi za večerjo na letošnji Silvestrov večer, ki je na petek.

Neredna stolica

upliva na ves organizem.
Dobro sredstvo za odva-
jati, ki zanesljivo deluje
in ima prijeten okus, je

DARMOL

I Maša za turiste in izletnike bo v nedeljo, na praznik sv. Stefana, v kapeli Vzajemne zavarovalnice ob pol sedmih. V soboto, na sveti dan, pa maše ne bo.

I V razstavi bratov Šubicev bo vodstvo v nedeljo, 26. t. m., ob enajstih; vodi g. profesor M. Šubic.

Vesele Božične praznike in srečno Novo leto želite in se priporočate

Jože in Frančiška Avbelj, mesarija
Stari trg 28 - Trnovski pristan 24

I Podelitev nagrad za načrte otroškega zavetišča v Trnovem. Na natečaj za idejne osnutke otroškega zavetišča v Trnovem, ki ga je javno razpisalo mestno poglavarstvo ljubljanske, je bilo vloženih 15 načrtov. Ocenjevalni odbor je prisodil prvo nagrado v znesku 8.000 din projektantom načrta z znakom 2206 g. inž. arh. Otonu Gaspariju in g. inž. arh. Tomažu Štruklju, drugo nagrado v znesku 6.000 din projektantu načrta z znakom 3131 g. inž. Glanzu Višku. Tretje nagrade, ki je bila določena na 4.000 din, ocenjevalni odbor ni podelil nobenemu projektantu, temveč je sklenil razdeliti jo na odkupe. Po tem sklepu se odkupijo trije vlozeni projekti s sledečimi zneski in v sledečem vrstnem redu: 7783, 3737 in 1900, in sicer vsak za ceno 1335,33 din. Mestno poglavarstvo vabi projektante teh osnutkov, da sporoče mestnemu socialno-političnemu uradu v Mestnem domu, levo, II. nadstropje, najkasneje do 31. decembra t. l. pismeno svoj pristanek za odkup projektov. Mestno poglavarstvo bo v kratkem priredilo javno razstavo vloženih osnutkov.

Dr. Maicen

ne ordinira od 26. XII. 1937 do 2. I. 1938

I Dostava na božične in novoletne praznike v Ljubljani. Na božič, 25. dec. 1937, se ne dostavljajo nikake pošiljke razen telegramov, ekspresnih in pošilk s pokvarljivo robo. Na dan sv. Stefana, 26. dec. 1937 (nedelja), se zato dostavljajo popoldne vse pošiljke, v kolikor jih je mogoče dostaviti z ozirom na zaprte trgovine in pisarne. Na dan novega leta, 1. januarja 1938, dostavljajo pismonoše pokojnine, denarni dostavljajo ostali denar, paketski pa pakete, v kolikor je dostava možna. Na nedeljo, 2. januarja 1938, dostavljajo pismonoše vse pismeno stvari, ostalih pošilk se ne dostavlja razen brzjav, ekspresnih in pošilk s pokvarljivo vsebino.

Zdravnik v Medvodah

Med. Univ. dr. Cirman Miroslav

v času od 24. do 31. dec. 1937
ne bo ordiniral.

I Zahvala. Ob slovesu iz Ljubljane sem prejel toliko iskrenih izrazov simpatij in prijateljstva tako od gospodov oficirjev kot od ostalih znancev in prijateljev, da mi ni mogoče se vsakemu posebej zahvaliti. Zato prosim vse, da bla-

govolijo tem potom sprejeti mojo najlepšo zahvalo za vso iskrenost in pozornost. Obenem porabljam priliko, da vsem bratom katoliške vere čestitam vesele božične praznike in srečno Novo leto. — Ljubljana dne 22. decembra 1937. Pešadijski brigad general Peter D. Nedeljković.

I Znižana vožnja tramvaja za vojne invalide. Mestna občina ljubljanska je odredila, da se dovoli vožnjo invalidom, ki se izkažejo z legitimacijo Združenja vojnih invalidov, na tramvaju znižana vožnina, in sicer za vsako vožnjo 1 din brez ozira na daljavo.

I Božičnica na II. drž. realni gimnaziji. V sredo popoldne je Poljanska gimnazija praznovala tiho in skromno svoj domači praznik. Zavod je namreč dobil majhen oder, 10 m širok in 7 m visok, za mladinske nastope in za razne vrstnosti. Oder je premakljiv. Ves les je daroval vrhniški župan g. Hren, ki je razumel prošnjo mladine in ji priskočil na pomoč. Ni treba poudariti, da mu je zavod in mladina za to njegovo dobroto hvaležna in da si je s tem pridobil ogromnih zaslug za oder. Do 250 kubičnih metrov je bilo treba blaga za zavese in kilometre sukance za šivanje. Oder je lep in v ponos zavodu. Otvoritev novega odra je bila združena z božičnico. Ves program so izvajale učenske same. Izvedba je bila prav prirčna in v znamenju božičnih dni. Vsaka točka programa je razodevala, da je božič tu, da nastopa v naše duše tiha božična skrivnost. Gosp. ravnatelj Osana je v svojem govoru pozdravil navzoče starše in vso zavodovo mladino. Iz njegovega govora je zvenela želja, naj bi bili starši in vzgojitelji z mladino vred ena sama velika družina. — Pri obeh božičnicah popoldne, za višješolke in nižješolke, je bila telovadnica nabito polna. Ko so se razhajali, je mladina nadvse navdušena hitela na božične počitnice, starši pa so z zadovoljstvom zapuščali skromno slavnost in bili veseli tega lepega dogodka. Glavni napor in trud sta ležala na ramenih gosp. prof. Sušteršiča, ki je začel z mislijo na oder in jo tudi izvedel, mnogo tihega in požrtvovalnega dela pa je doprinesel gospod prof. Kambič, z mnogimi nasveti je pomagal gospod prof. Kuret. — Obdarovanih je bilo čez 300 revnih dijakov v blagu in obutvi. To vse je za sluga in nesebično delo gg. prof. Podpčevca in Strelčeve. Nemogoče pa je pozabiti vseh dobrotnikov, ki so pripomogli k obdarovanju. Pozabiti pa tudi ne smemo nesebične pomoči sluge gosp. Bombača in njegove gospe soproge, ki sta žrtvovala ves svoj prosti čas pri tem delu.

I Nagrade hišnim poslom — vlagatelj, Hranilnica dravske banovine, Ljubljana, prej Kranjska hranilnica, bo tudi letos izrežala za Novo leto več nagrad po din 200, 100 in 50 hišnim gospodinjstvom (kuharicam, hišnam, služkinjam itd.), ki imajo v imenovan hranilnici vsaj že šest mesecev vložene svoje prihranke na hranilno knjižico. Ti posli so vabljeni, da se do vključno 29. decembra t. l. prijavijo pri blagajni hranilnice (Knaflijeva ulica 9) med poslovnimi urami od 8. do 12. V izkaz je predložiti hranilno knjižico. Zrebanje bo v četrtek, 30. t. m., popoldne. Gospodinja in gospodarji naj blagovolijo na to opozoriti svoje posle.

I Božičnica Rotary kluba v Ljubljani. Preteklo leto je Rotary klub v Ljubljani za božič daroval mestnim revežem in slepcem 3000 din, letos pa je posvetil posebno pozornost pohabljeni deci. V to svrhu je ustanovil sklad, ki znaša 10.200 din ter je o priliki letošnjih božičnih praznikov plačal v ta sklad 5000 din iz svojih sredstev. Pričakovati je, da bo v kratkem zbran večji znesek. Ta znesek bo Rotary klub uporabil za zdravljenje pohabljenec deca v otroških zdraviliščih ali pa bo ustanovil posebno institucijo, katero bo trajno skrbela za zdravljenje pohabljenih otrok. Rotary klub namerava pobrigati se tudi za skrb za slepo dečo, katere naj bi se poverila prej omenjeni instituciji.

I Tkalnica preprog »MEKKA«, Subotica pride meseca januarja v Ljubljano ter bo napravila razstavo svojih dobro znanih in lepih preprog. Originalni perzijski vzorci. Izdelava in cena brez konkurence. Prosim rezervirajte vaš nakup. Mi vas bomo pravočasno obvestili, kje in kdaj bo razstava.

I Božične podpore mestnega socialnega urada. Mestna občina tudi letos ni priredila javne božičnice, pač pa je enako, kakor že lani, priredila božičnico na drug način, namreč, da na diskreten način podpre revne ljubljanske otroke. Za letošnjo božičnico je mestna občina nakupila blaga za okoli 77.000 din. Obdarovanih je bilo skupaj 731 otrok iz 598 revnih družin. Obdarovani so bili v glavnem

KINO SLOGA
TELEFON 27-30

Naša velika božična premiera Shirley-Temple

v njenem dosedanjem največjem in najboljšem filmu **ČIN-ČIN** BEGUNKA IZ KINE

Veliko plesa, muzike, petja in kolosalne zabave za mladino in odrasle! Preskrbite si stopnice že v predorodajni prodstava na Božič in sv. Stefana dan ob 10.30, 15, 17, 19, in 21 uri

otroci do 14. leta, nekaj pa tudi do 16. leta. Poleg tega so družine z otroki dobile še nakaznice za živila v vrednosti kakšnih 20.000 din, ki so bili izrabljeni iz rednih proračunskih sredstev. Mnogo izrednih podpor v blagu, živilih in tudi denarju so dobili revni starčki, nekaj pa tudi brezposelni delavci. Mestni socialni urad je znatno podprl zlasti brezposelne delavce Strojnih tovarn in livarn. Proti sedanjemu načinu podpiranja brezposelnih pa v glavnem zavajljajo tisti, ki pokličejo izrabljajo vse dobrodelne akcije v Ljubljani in ki jih največkrat niso vredni in tudi ne potrebni.

I Kličite za elektropopravila tel. št. 34-21. Se priporoča Havliček Franc samo Sv. Petra c. 5.

ADVOKAT

Dr. JARC FRANCE

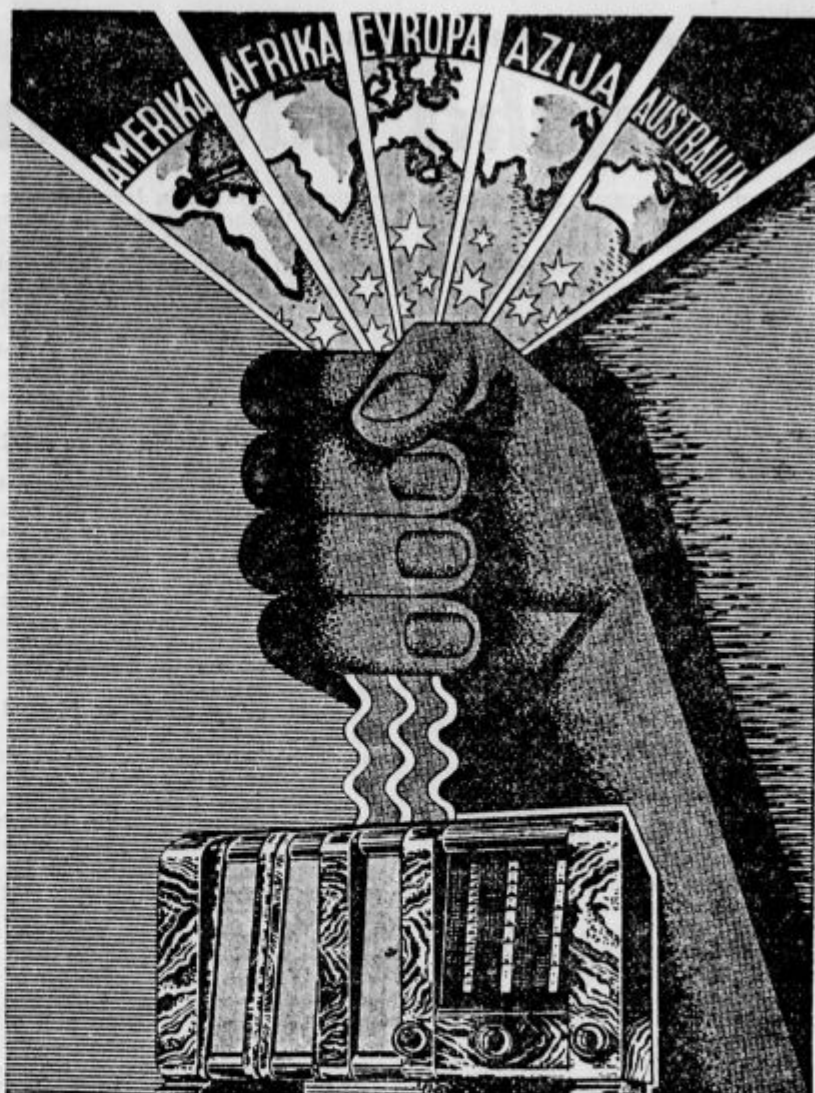
naznanja, da je otvoril

svojo odvetniško pisarno v Kranju

Mencingerjev trg 5/I (hiša g. Andrašiča)

I Nagla smrt. V sredo zvečer okoli pol 7. je šofer Josip Cerar na Mestnem trgu 6 opazil, da njegovega soseda, 64 letnega upokojenega monterja mestnega vodovoda Ivana Gantarja, že dolgo ni na spregled Stopil je v njegovo stanovanje in našel moža ležati mrtvega na tleh v kuhinji. Obvestil je o tem policijo. Policijska komisija je ugotovila, da je Gantarja zadela srečna kap in da je moral že nekaj dni mrtev ležati v svojem stanovanju. Gantar namreč ni imel nobenega svojca, bil je vdovec brez otrok. Truplo je bilo prepeljano v mrtvašnico, kjer je bilo večer popoldne obducirano.

I Sempetrski bojevnik revežem za božič. Za letošnji božič je skupina bojevnikov Ljubljanske Sempeter posebno lepo izkazala. V gostilni Leopolda Zupančiča na Jegličevi cesti je bila prirejena

ORION radio

Z LUKSUS SERIJO
držite ves svet v svoji roki

*

RADIO r.z.z.o.z. Ljubljana, Miklošičeva cesta 7
RADIOVAL, Ljubljana, Dalmatinova ulica 13
J. WIPPLINGER, Maribor, Jurčičeva ulica 6

Celje

c Bogoslužje o božiču. V opatijski cerkvi bodo na sv. večer ob pol 12 jutranjice, o polnoči slovesna sv. maša. Pri oo. kapucinih bo polnočnica ob 1, pri sv. Jožefu o polnoči.

Novačan Franjo

gradbene podjetje, Trnovlje pri Celju

izvršuje vsa v to stroko spadajoča dela v stavbarstvu z projektiranjem in adaptiranjem načrtov.

c Mestna knjižnica je danes in jutri zaprta. Redno poslovanje v nedeljo 26. decembra.

FRANC KOLBEZEN

želi vsem svojim cenjenim odjemalcem
vesele božične praznike in
srečno novo leto

c Savinjska podružnica turistovskega kluba »Skala« bo imela na dan novega leta ob 4 popoldne svoj redni občni zbor na Smrekovcu. Člani in prijatelji iskreno vabljeni!

Vesele božične praznike in srečno novo leto

želi vsem svojim cenjenim odjemalcem
ter se priporoča za v bodoče

VALENTIN HLADIN - CELJE
PREŠERNOVA ULICA

c Prošnja Vincencijeve konference. Vincencijeva konferenca v Celju se v imenu revežev najlepše zahvaljuje vsem, ki ji pomagajo lajšati bedo in gorje in prosí vsa dobra srca, da bi se še te dni spominjali njenih podpirancev. Za vsak najmanjši dar Bog plačaji!

Vesele božične praznike

želi vsem cenjenim odjemalcem
VREČIČ KAROL, »TIVAR« obleke,
Dr. Žerjavova ulica.

KINO DOM, CELJE

25., 26., 27. dec. »Neodoljivi«. (Anny Ondra, Hans Sönnker). — Matineja: »Oko sokolovo«. — 28., 29., 30. dec. »Dama v sivem«. (Herman Speelmans).

KINO METROPOL

Danes ob 16.15, 18.15 in 20.30 »Tajinstvena ulica«. Božični spored: Na Božič, 25. decembra, na Stefanovo, 26. decembra in 27. decembra prekrasen film z malo Shirley Temple v glavni vlogi »Sirota mala bogatašica«.

25. dec. ob 10.15 in 14 matineja »Poslednji Mohikanec«; 26. dec. ob 10.15 in 14 »Tajinstvena ulica«.

Dunajske in pariške d p o m e

za moderne frizure in barvanje las. Trajna in vodna ondulacija. Masaža obraza. Pedikura.

Riko Grobelnik - Celje

Glavni trg in poleg hotela Evropa.

K-žo

Vloga circa 90.000 din obšinske hranilnice v Krškem na prodaj. Ponudbe pod »Takoj na razpolago« na upravo lista, št. 19912.

Ponikva ob iuž. žel.

Katoliško prosvetno društvo v Ponikvi priredi na dan sv. Stefana in na novega leta dan igro »Pri kapelici«.

Dr. Leo Hribar, vet. inšpektor banske uprave

Svinjska rdečica

Od vseh kužnih in nekužnih boleznih naših svinj je najbolj razširjena in zato tudi najbolj znana svinjska rdečica. Ne bo najbrž obdela ali vasi v naši banovini, kjer je ne bi poznali. Še celo več: majhno je število onih posestev, kjer se ta kuga že ni vsaj enkrat pojavila. V njeno obrambo pa moramo poudariti tudi to, da mora ravno svinjska rdečica čisto posoditi svoje zloglasno ime tudi raznim drugim kužnim in nekužnim boleznim. Kljub temu pa, da je svinjska rdečica tako razširjena in pa poznana, vladajo med ljudmi razni, čisto napačni pojmi. Zato ne bo prav nič škodovalo, če poskusimo v članku te pojme razčistiti.

Kaj povzroča rdečico

Svinjska rdečica kot taka nam je znana že približno 50 let. Prav gotovo pa se je pojavljala že tudi prej, samo da je niso poznali ali bolje rečeno, pod svinjsko rdečico so prištevili vsa obolenja svinj, pri katerih je v teku boleznih postala koža rdeča. Ko pa je znani bakteriolog Löffler odkril vzrok kuge, se je šele moglo točno določiti, kaj je svinjska rdečica.

Svinjsko rdečico povzroča mala prarastlina, ki ima obliko palčke. Znanstveno pravimo tem palčkam bacillus, torej bacil svinjske rdečice. Je to zelo majhna rastlina, dolga komaj 1 do 1½ tisočinke milimetra, ki živi in se razmnožuje v prvi vrsti v vranici in v ledvicah obolele živali. Mnogo manj pa je bacilov v krvi. Zato se vranica in pa ledvice prvenstveno pošiljajo v bakteriološko preiskavo. Pri nas vrši vse preiskave državni veterinarski bakteriološki zavod v Ljubljani. Vsem živinorejcem, rejcem malih živali in drugim se more priporočiti samo to, da naj se poslužujejo bakterioloških zavodov. Znanstveni pripomočki za taka podrobna raziskavanja so zelo dragi in zato tudi živinodržavnikom nedosegljivi. So pa v veliko primerih brezpogojno potrebni in ravno bakteriološka preiskava večkrat spravi na dan stvari, o katerih se nam še ne sanja. To velja tudi za svinjske bolezni in za rdečico seveda tudi.

Kako spoznam to nevarno kugo

Na to bo pač vsakdo mislil: to pa res ni težko. Pa vendar ni tako. Svinjska rdečica se pojavlja v različnih oblikah in le malo je znakov, ki so značilni za to kugo. Zanesljiv znak za svinjsko rdečico je tako imenovani koprivčasti izpuščaj, ali to je samo ena in še to v splošnem manj nevarna oblika svinjske rdečice. V resnici pa je svinjska rdečica naglo potekajoča (akutna) septikemična (bolezen, ki zastruplja kri) kuga. Septikemični bolezni pa je cela vrsta. Tudi svinjska kuga spada med nje.

Prvi znak vsake kuge, torej ne samo svinjske rdečice, je povišana temperatura. Nobena hiša bi ne smela biti brez priprave, s katero merimo telesno toploto ljudi in živali, to je brez termometra. Živali, pri katerih smo s termometrom ugotovili, da imajo normalno temperaturo, niso in ne morejo biti bolne za svinjsko rdečico. Normalna temperatura prašičev pa znaša 38 do 39,5 stopinj Celzija, visoko normalna temperatura največ 40 stopinj Celzija, kar pa je že 40 stopinj Celzija, je vročina.

Povišana temperatura pa ni bolezenski znak, ki bi nam dal pravico, da bolezen takoj označimo kot svinjsko rdečico. Povišana temperatura nam dokazuje samo to, da je dotična žival bolna. Za čem pa je bolna, nam povišana temperatura absolutno ne pove. Pri svinjski rdečici pa je temperatura zelo visoka, do 42 stopinj Celzija, in to je že neki pripomoček, da kugo laže spoznamo.

Drugi zunanji ali klinični znaki pri svinjski kugi so še: živali so zelo slabe in se zapletajo pri hoji, zarjavo se v stelo in ne jedo. Včasih obolele živali tudi povračajo, včasih se natekle. V začetku bolezni so zaprte, pozneje pa nastopa driska. Blato je ali svetlojave pa tudi temne barve in to tedaj, če je pomešano s krvjo. Drugi dan po obolenju koža navadno pordeči na mestih, kjer je tanjša, in to je na trebuhu, na notranjih strani nog, na ušesih in pod pazduho. Najprej škrlatno-rdeča barva postaja vedno temnejša in včasih se pojavijo majhni, kot konopljica veliki mehurčki. Koža lahko tudi odmrje. Živali so vedno slabše in poginejo po tri do štiriindvajset urah. Nekatere navidezno bolezen tudi prebole, kuga pa se pozneje ponovno pojavi in poginejo za počasno ali kronično rdečico. Lažja oblika svinjske rdečice pa je koprivčasti izpuščaj. To obliko pač ni težko prepoznati. Navadno jo imenujejo tolarji ali pa fleki. Na koži se pojavijo krvavi violetni ali temnomodri izpuščaji, navadno na mestih, kjer je koža trda, to je na vadno na hrbtu, na obeh straneh, na bedrih, na ušesih in na lopaticah. Živali, ki obole v tej obliki zelo težki primeri, ki končajo s smrtjo.

Kdor pozna znake, ki se ujema z bolezenskimi znaki pri svinjski rdečici, in pa kdor pozna bolezenske znake pri svinjski kugi, bo na prvi pogled videl, da so si zunanji znaki pri obeh kugah v marsičem zelo podobni. To seveda zelo otežuje točno spoznavanje obeh kug. Še huje pa je, če svinja istočasno oboji za obema kugama. Pri nas do nedavnega časa svinjske kuge takorekoč nismo poznali, danes pa, ko sta obe kugi tudi že pri nas takorekoč udomačeni, je in bo treba pri spoznavanju ali diagnosticiranju zelo paziti, in na to naj bodo posebno opozorjeni oni, ki tako rade volje delijo prvo pomoč. Pri kugah to absolutno ni na mestu. Posebno nevarno pa je izvajanje cepjenja, ki ne samo da lahko škoduje, temveč ima lahko katastrofalne posledice.

Če ne moremo ugotoviti že na temelju zunanjih znakov točno diagnozo, potem nam ne preostane drugega, kot da mrtvo žival razčleesimo ali seciramo. Spremembe na notranjih organih, na pljučih, jetrih, ledvicah, vranici, na črevesju, žlezah, posebno na srcu itd. nam povedo neprimerno več kot pa par zunanjih in še vrhu tega čisto nezanesljivih znakov. Razčleesimo pa naj seveda izvrši vedno le živinodržavnik. Le strokovno usposobljena oseba zna presoditi dejansko stanje in pa, kar je posebno važno, opraviti ta posel tak, da sama ne raznese kuge. Rejci pa le preradi sami opravijo razčlešbo, sicer ne zato, da bi ugotavljali kugo, temveč zaradi mesa in le preradi sami tem zaradi nepoznavanja bistva kužnih boleznih kuge raznašajo bodisi v svoji hiši, velikokrat pa na žalost tudi med sosedi.

Kaj je kuga?

Če že torej ves čas govorimo o kugi, si moramo biti na jasnem, kaj je to kuga. Naše dede in pradede je pri tej besedi že stresel mraz. Oni so bili priča strašnih kug, ki so se pojavljale v prejšnjih stoletjih, ali so vsaj pozneje ališali o njih. Bali so se jih, ker je bilo to vedno v nevarnosti človeško življenje, bali so se jih, ker so videli ali ališali, da pri kugi ni več pomoči in da je okužen človek brezpogojno zapisan smrti. Danes se kuge ne bojimo več tako. Moderna medicina je našla

učinkovita zdravila in človeških kug v nekdanjem pomenu besede takorekoč ne poznamo več.

Ze potek vseh kug nam pove, da pri kugah bolezen ni omejena samo na nekoliko primerov, temveč da je bistveni znak kuge to, da se širi od človeka na človeka, od živali na žival. Kdor je imel priliko videti kako kugo, je moral opaziti tudi to, da so si potek, doba in bolezenski znaki zelo podobni. Pri kugah mora biti nekaj, kar daje boleznim gotovo smer in kar kugam omogočuje, da se lahko širijo. To pa more biti le nekaj živga, nekaj, kar je v stanju, da se množi. In res: pri vseh kugah imamo kot temeljni vzrok živa bitja, ki jih izenajujemo mikroorganizme. Po domače povedano bi značila ta grška tujka zelo majhna bitja.

Tudi svinjska rdečica je kuga in povzročajo jo malo bitje, ki pa ni živalca, temveč spada med najmanjše rastlinice. In ker je torej povzročitelj svinjske rdečice živo bitje, ki raste in se množi, potem bomo brez nadaljnjega razumevanja, zakaj navadno ne oboli samo ena svinja, temveč vedno po več ali pa vsi komadi. Seveda, ako pravočasno ne poskrbimo za pomoč.

Redko pa se zgodi, da bi obolele vse svinje naenkrat. Navadno je to tako, da oboli ena ali dve, čez nekaj časa zopet ena in potem zopet nekaj njih. Tudi to ima svoj vzrok. Rekli smo že, da je svinjska rdečica neke vrste zastrupljenje in ker smo že pri strupu, ostanimo pri tem primeru. Če bi dali prašičem hud strup, bi poginili vsi in takoj. Pri svinjski rdečici in tudi pri drugih kugah pa to ni tako. Mi lahko okužimo večje število svinj naenkrat ali zbolele bodo šele čez nekoliko dni. Ta čas, ki poteče od dne okuženja pa do izbruha kuge, imenujemo inkubacijsko dobo. Ta doba znaša pri svinjski rdečici normalno 3—5 dni. V tem je bistvena razlika med navadnimi strupi in pa med mikroorganizmi. Je pa tudi mogoče, da nam ne bodo vse okužene svinje obolele. One, ki so bile okužene in ne obole, so torej naravno odporne ali imune. Toliko torej, da bomo pozneje razumeli, zakaj in kako zdravimo bolne svinje in kako ščitimo zdrave pred okuženjem.

Zdravljenje bolnih svinj

Je seveda za živinorejce najvažnejše vprašanje in vsakdo se poslužuje, kolikor pač finančno more, vseh mogočih in nemogočih zdravil. Vendar bo prej ali slej vsakdo opazil tudi to, da zdravila pri kužnih boleznih prav malo pomagajo. Posebno pametni zdravijo bolne svinje na ta način, da odrežejo malo ušesa ali pa rep. S tem naj bi menda odtekla vsa kuga. Vrednosti pa tako postopanje nima. Prvič bacili svinjske rdečice nimajo prav nobene posebne volje, da bi pohitili iz svinjskega telesa na prosto, kjer jih čaka precej sigurne pogin, drugič pa je bacilov v telesu toliko milijard, da jih teh par kubičnih centimetrov krvi prav gotovo ne spravi iz telesa, tretjič se bacili ne drže v krvi, temveč pretečejo v organi in to so, kakor smo že rekli, vranica in ledvice, četrtič pa napravimo s tem še eno fatalno pogreško, da na ta način naravnost razširjamo kugo. Do krvi pride ali druga svinja ali pa jo sami lepno na čevlji ali kakorkoli že odnesemo bodisi med lastne prašičke ali pa k ljubemu sosedu. To je končni rezultat mučenja obolele in pri vsej stvari popolnoma nedolžnega pujska. Torej to nepotrebno operacijo pustimo lepo na miru!

Zdravilo, ki bi učinkovalo proti bacilu svinjske rdečice, bi moralo biti torej tako, ki bi uničilo tega nadležnega gosta. Prav gotovo imamo precejšnje število takih zdravil. To so vsa razkuževalna sredstva: lizol, karbol, kreolin, sublimat itd. Vsa ta zdravila sredstva bi pa v gotovi razredčitvi ne uničila samo mikroorganizme, v našem primeru bacile svinjske rdečice, temveč istočasno tudi obolelo žival. Torej tudi s tem ni nič.

Cepljenje

Večina živinorejcev pa ve, da svinjsko rdečico danes ozdravimo in še več: da lahko zdrave svinje zaščitimo tako močno, da one, četudi se okužijo, sploh ne obole za svinjsko rdečico. To skrivnost, ki že davno ni več nobeno skrivnost, imenujemo cepljenje.

Cepjenje proti najrazličnejšim kugam je torej tisto, kar je zelo kugam strah, ki smo ga imeli pred njimi. S cepljenjem je medicina takorekoč zbrisala iz seznama naših največjih neprijateljev celo vrsto nevidnih sovražnikov. Torej mora v tem cepljenju biti le nekaj posebnega, kar je bistveno različno od vseh drugih zdravil.

Če hočemo razumeti bistvo cepjenja, moramo zopet poseči malo nazaj. Mi smo pri mikroorganizmih že navedli nekaj bistvenih znakov. Temu moramo dodati še en bistveni znak in ta je, da strupi, ki jih izločajo mikroorganizmi, tvorijo v živalskem telesu protistrup. Ti pa imajo to moč, da uničijo strup in če so v stanju, da uničijo strup, potem lahko tudi s tem ozdravimo bolno žival. To je torej skrivnost cepjenja.

Če imamo torej namen ozdraviti bolno žival, moramo poskrbeti za to, da dobi dovoljno količino protistrupov. Te ji enostavno vbrizgamo podkožno. Stvar izgleda tako enostavna, da so se že čisto pojavile zahteve, da bi smel cepiti vsakdo sam. Če bi bilo samo to, potem seveda ne bi bilo nobenega pametnega ugovora. Moramo pa vedeti, da so ti protistrupi, kakor pravimo, strogo specifični. To se pravi, da protistrup svinjske rdečice deluje samo proti strupu te kuge in proti nobenemu drugemu. Z drugimi besedami povedano, mi moramo vedeti, da je dotična bolna žival res bolna za svinjsko rdečico. To pa je že malo težje, kot pa vbrizgati tistih par kubičnih centimetrov cepiva! Pri bolnih prašičih in pri vseh drugih okuženih živalih pa moramo misliti tudi na to, da z brizgalko, iglo sami lahko prenesemo kugo. Zato je tudi cepljenje po nestrokovnjakih zakonito prepovedano.

Zaščitno cepljenje

Pri nekaterih kugah, in med temi je tudi svinjska rdečica, pa moremo napraviti še celo več kot to, da rešujemo obolele komade. Mi svinje lahko zaščitimo in to tako močno, da sploh ne obole, četudi imajo čisto prilično, da se okužijo z bacili svinjske rdečice. Tudi v tem je posebnost cepjenja in cepil. Te vrste cepjenje imenujemo zaščitno cepljenje. Pri tem cepljenju postopamo tako, da žival naravnost okužimo z bacili svinjske rdečice, na drugi strani pa ji takoj vbrizgamo protistrup in jo tako zaščitimo, da ne oboli ali vsaj ne oboli tako, da bi to na zunaj opazili. Žival pa pri tem napravi v svojem telesu tako veliko množico protistrupov, da ji bacili svinjske rdečice ne morejo več blizu. Na ta način zaščitene ali imunizirane svinje pa niso zaščitene za vse življenjsko dobo, temveč samo za gotovo dobo. Navadno jih cepimo tako, da so zaščitene čez po-

letje in jesen. Pozimi navadno ne obole, potem pa jih itak zakoljemo. Svinje, ki jih redimo naprej, pa damo cepiti prihodnje leto na novo.

V večini primerov res drži cepljenje čez polletje. Neredki pa so tudi primeri, da svinje po nekoliko mesecih zopet obole ali, kakor pravimo, niso več odporne proti infekciji z bacili svinjske rdečice. Mnogo živinorejcev zato zahteva v jeseni, da jim prašiče ponovno cepijo. Zavodi, ki proizvajajo cepiva, garantirajo le za razmeroma kratko dobo, ki pa gotovo ni tako dolga, kot bi si jo rejci želeli, to je vsaj šest mesecev. Oni so mnenja, da traja ta zaščitna doba samo približno tri mesece. Da pa bi bila doba daljša, priporočajo, da cepilne svinje po kratki dobi ponovno cepimo, in to samo s živimi bacili svinjske rdečice. Ta način je brez dvoma boljši, kakor pa da cepimo svinje letno dvakrat. Samo je danes zaradi slabe organizacije skoraj neizvedljiv. Vsekakor pa se bo moralo v tej smeri delati naprej.

Ker je svinjska rdečica tako razširjena in nevarna kužna bolezen, je tudi zakonito zaščitena, in sicer obstoji ta zaščita v tem, da jo moramo prijavljati oblasti. V danem primeru okrajnemu načelnstvu. Okrajno načelnstvo pa nato odpošlje svojega uradnega veterinarja, ki uradno ugotovi kugo in odredi potrebne mere za zatiranje kuge. Pri svinjski rdečici je to cepljenje in pa desinfekcija. Po zakonu bi morali sicer vsak primer prijaviti najprej občini, vendar čim več instanc, tem počasneje gre, zato gre vsakdo raje kar naravnost k živinodržavniku.

Razkuževanje

Način desinfekcije predpiše živinodržavnik. Desinfekcija pa ni nobena sekatura, temveč zelo, zelo potrebna reč. Če se hočemo znebiti kuge, moramo uničiti vsa bitja, ki jo povzročajo, in če se hočemo njih znebiti, moramo biti pri tem zelo vestni. Nikdar ne smemo pozabiti, da so to nekončno mala bitja, ki gredo skozi vsako luknjico in se skrijejo v njej in zato jih moramo vedno poiskati, najti in uničiti. Kdor ne opravi tega posla v tem smislu, ni napravil nobene desinfekcije, temveč je le namazal svoj svinjak z apnom, da malo lepše izgleda, desinfeccija pa ni prav nič ali pa bore malo. Iz svinjaka mora predvsem vsa nesnaga ven, ker pod njo je na milijone bacilov. Ta nesnaga se mora skrbno sežgati, tako osnažen pod, stene in strop se potem opere z vročim lugom in šele potem pride na vrsto apno ali kako drugo razkužilo. Vedno moramo tudi premisliti, kateri predmeti, škafi, vile itd. so prišli v dotiko s okuženimi živalmi ali pa s predmeti, ki so bili okuženi (s stelo, gnojem i. sl.) in tudi ti morajo biti razkuženi.

In še nekaj: če nam oboli kakšna svinja, potem jo oddelimo od zdravih. Pri nas se navadno to napravi tako, da bolno premostimo drugam, zdrave pa ostanejo v okuženem svinjaku. Ne tako: narobe je pravi!

In končno kaj z mesom. Veliko bolnih svinj se zakolje. Vednoma tudi poje. Nekaj doma, nekaj pa se odprda ali pa podari. Vedoma in ne vedoma. Ne pozabimo pa to: v mesu so kužne kali

Likvidacija kmetskih dolgov

Vprašanje kmetskih dolgov je postalo aktualno takoj po svetovni vojni, ko se je kmet zadalil ob visoki obrestni meri, da obnovi svoje vsled vojnih dogodkov opustošeno gospodarstvo. Agrarna politika tega časa se je omejila na to, da kmetijstvu stavi na razpolago čim več kredita pod čim ugodnejšimi pogoji zadolžitve. Toda kmalu se je pojavila gospodarska kriza, ki je svoj vrhunec dosegla v letih 1931—1934. Cene kmetijskih pridelkov so padle pod polovico, breme celo normalnih bančnih obresti je postalo neznošno, a na odplačevanje glavnice sploh misliti ni bilo. Tedaj je 20. aprila 1932 prišlo do ustavitve izvršb za kmetske dolgove, obrestna mera je zmanjšana in pozneje je tudi odplačilni rok podaljšan na 12 let.

Mnogoštevilne uredbe in zakoni so se omejevali na te paliativne ukrepe tja do vlade g. dr. M. Stojadinovića, ki je 26. septembra 1936 predpisala sedaj veljavno uredbo o likvidaciji kmetskih dolgov in pred kratkim je pričelo že drugo leto, odkar se ona integralno sprovaja in izvršuje. Uredba je predvidela individualni način tretiranja samo za one kmete, ki dolgujejo več kot 25.000 din, medtem ko je vsem ostalim kmetom njihov dolg (razen dolgov iz nakupa blaga) zmanjšal z eno samo silovito potezo za celih 50%. Računa se, da to linearno zmanjšanje vseh kmetskih dolgov presega 24 milijarde dinarjev.

Za ta znesek torej se zmanjšuje terjatev upnikov, od katerih se ta žrtev zahteva z namenom, da se ohrani gospodarska samostojnost našega mnogoštevilnejšega kmetskega stanu. Toda ena skupina upnikov ni sama dovolj močna, da izdrži to težko žrtev. To so vlagatelji kreditnih zadrug in denarnih zavodov, ki so si šestokrat od ust odtrgovali, da si kaj prihranijo in bi na ta način ti njihovi prihranki prišli v nevarnost.

Zato je država prevzela težko breme, da povrne kreditnim zadrugam in denarnim zavodom del njihove zgube. Država jim daje 3% obveznice v znesku 700—800 milijonov dinarjev, ki jih morajo ustanove podeliti vlagateljem, če oni to zahtevajo.

Na ta način odpade v breme upnikov vseh vrst (bank, zadrug in privatnikov) okoli 1 in pol milijarde dinarjev, a država bo nosila okoli 750 milijonov dinarjev. Kmetje, ki jim je dolg znatno zmanjšal in so jim razen tega tudi obresti določene na 4½%, bodo lažje prenašali tako zmanjšana plačila. Preostali bodo izjemni slučajji, ko je zadolžitev bila 3 ali 4 krat večja od vrednosti dolžnikove imovine; tedaj dolg kljub zmanjšanju na polovico še vedno presega vrednost imovine, toda zakonodajalec se ni mogel pečati tudi s takimi izjemnimi slučajji prezadolžitve, ki kažejo bodisi na lahkomisljenost zadolževanje, ali pa na posebno težke okoliščine dotičnega individualnega gospodarstva. Takšni slučajji se morajo reševati potom socialnega skrbstva in

BANCNO KOM. ZAVOD, Maribor

Aleksandrova 40

kupi takoj in plača najbolje

● hranilne knjižice

bank in hranilnic

● vrednostne papirje:

3% obveznice, bone, srečke, delnice itd.

● valute vseh držav.

Prodaja srečk drž. razr. loterije

in z njimi se kuga prenaša, torej tudi pri svinjski rdečici. Meso zasilno zaklanih svinj porabimo doma, in sicer šele potem, ko je bilo nasoljeno ali pa posušeno. Kot dar pa je to zelo slaba usluga in vrhu tega pridemo še v konflikt z zakonom.

Poslednje vprašanje: ali je bacil svinjske rdečice nevaren tudi človeku? Na to vprašanje moramo tudi odgovoriti z »da«. Torej pozor!

Pobijanje

živinskih bolezni

Minister za kmetijstvo je izdal naslednjo uredbo, ki je stopila v veljavo dne 22. t. m.:

1. prepovedujem iz Belgije, Danske, Nizozemske, Francije, Nemčije, Švice in Turčije:

a) uvoz in prevoz prežvekovalcev in prašičev, b) uvoz svežih in posušenih delov, odpadkov, surovin in proizvodov od prežvekovalcev in prašičev kakor tudi voz sена in slame.

2. Seno, slama in druge vrste stelje porabljene za pakiranje blaga se morejo uvažati, toda morajo se v kraju namembe takoj sežgati.

3. Mlečni proizvodi in topljena mast spadajo pod uvozno prepoved.

4. Poljedelski delavci, ki se vračajo iz držav, omenjenih v čl. 1 ne bodo mogli zapustiti vohodne postaje in nadaljevati poti v notranjost države, dokler se ne izvrši desinfekcija obleke, obutve in pribora, ki nosijo s seboj.

5. Izjemna dovoljenja za uvoz in prevoz živine in proizvodov, na katere se nanaša ta prepoved, bo izdajalo ministrstvo po prosti oceni za vsak primer posebej.

6. Veterinarski oddelek bo storil vse nadalje potrebno za izvršitev te naredbe.

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite jutraj na prazen želodec kozarec naravnega »Franz-Josef« gnetice.

ne morejo biti predmet normalne agrarne politike.

Vidimo torej, da je storjen ukrep, ki globoko sega v interese nad 600.000 zadolženih kmetov, ki se njihovi dolgovi sedaj prenašajo od kreditnih zadrug in denarnih zavodov na Privilegirano agrarno banko. Rok za prenos tega portfelja je bil podaljšan do 1. junija t. l. in šele tedaj je mogla Privilegirana agrarna banka pričeti z njegovim pregledom. Dolžniki so se le v malem številu držali predpisa Uredbe, po katerem bi bili morali plačati prvi obrok že 1. novembra 1936. Večji del je čakal na opomin Agrarne banke, ki je s tem pričela šele jeseni; tako je tudi rok za drugi obrok 1. novembra 1937 dospel še preden je Privilegirana agrarna banka mogla kontrolirati obračune poedinih denarnih zavodov in še preden so mogla sodišča rešiti vse prošnje za zmanjšanje onih dolgov, ki so večji od 25.000 dinarjev.

Toda mnogo dolžnikov je svojo dolžnost razumelo ne samo kot obveznost, temveč tudi kot eno najsigurnejših sredstev, ki se naj potom njega povrne zaupanje v njihovo kreditno sposobnost in so zato pobili, da s pravočasnim plačilom anuitete (do 15. XII. 1937 je Privilegirana agrarna banka prejela 125,5 milijonov dinarjev) zadostijo svoji dolžnosti, a s tem so obenem vsposobili Agrarno banko, da prične tudi z drugim delom vse te operacije: njej je s tem omogočeno, da sama izplača ustanovam prvo anuiteto, ki zapade 31. XII. 1937. Razen tega je Agrarna banka do 15. decembra t. l. izdala denarnim zavodom in kreditnim zadrugam 3%-ne državne obveznice za likvidacijo kmetskih dolgov v znesku nominalnih 120 milijonov dinarjev. Denarni zavodi in zadruge, ki so pod zaščito, morajo čakati do 28. februarja 1938 na prijavo svojih vlagateljev, ki jim bodo potem podelili dolžene obveznice sorazmerno prijavam. Ostale denarne ustanove pa zamorejo takoj pričeti z vnovčevanjem ali lombardiranjem obveznic, tako, da so pri njih izviri sredstev znatno povečani.

Če hočemo soditi o Uredbi in njenem učinku, je treba upoštevati, da ona predstavlja kompromis med nasprotnimi interesi dolžnikov in upnikov, ki po stečaju okolnosti sega globoko tudi v interese države in širokih slojev vlagateljev. Kakor vsak kompromis, tako niti Uredba ni mogla dovoljiti vseh strani. Vsaka stran se čuti prizadeto, vsaka stran mora prenašati gotove žrtve, toda dolžniki se morajo zavedati, da so tudi upnikom naložene težke izgube, da je tudi država prevzela znatno breme 70 milijonov dinarjev letno in da je zato njihova dolžnost, da se z vsemi silami pobrigajo za izpolnitev svojih zaostalih obveznosti. To je najboljša pot, da se vzpostavi zaupanje in potemtakem obnovi kredit, ki je našemu kmetijstvu tako potreben.

bolje vidiš s bolje slišiš

TUNGSRAM

ŽARNICAMI - nitka v dvojni vijajnici RADIO ELEKTRONKAMI

Maribor

m Uredništvo in uprava mariborske podružnice »Slovenec« želi vsem mariborskim naročnikom in inšerentom vesele in blagoslovljene božične praznike.

Hotel - restavracija in kavarna »Orel«

Novoopremljena lovska soba, prijeten vinski kotiček, kakor tudi vsi sprednji prostori restavracije, so zbirališče vesele publike. — Ob kozarcu pristnih jeruzalemskih vin, bizeljčana, najboljšega viškega opola, budjevaškega in Tscheligjevega piva ter ob prigrizku predvečernih zakusk izvrstne kuhinje so najprijetnejši milje dobrodošlim gostom. Cene znižane v restavraciji in hotelu.

m Zavod šolskih sester v Mariboru se iskreno zahvaljuje vsem blagim dobrotnikom, ki so omogočili, da je lepo število mariborskih otrok začutilo božično veselje ob lepih in koristnih darovih, ki so jih dobili na zavodovi božičnici.

Velika izbira blaga ČEŠKI MAGACIN

vedno najnovejše. Ulica X. oktobra, vogal Barvárske

m Krščanska šolska zveza za Maribor in okolico se v imenu vseh rečnih članic in članov prav pristočno zahvaljuje vsemu cenjenemu občinstvu, ki je s svojimi prispevki pripomoglo, da se jim je moglo dati skromno božično darilo. Predvsem izreka zahvalo gg. tovarnarjem, trgovcem in denarnim zavodom.

ELITNA KONFEKCIJA Masiek, MARIBOR

m Združenje pekarskih mojstrov v Mariboru opozarja člane, da je po banki naredbi o odpiranju in zapiranju obrtnih obratovanj prepovedano obratovati na božični dan in v nedeljo, 26. t. m. Zaradi tega bodo prodajalnice kruha v soboto in nedeljo zaprte ves dan, na sveti večer v petek, pa smejo biti odprte le do 19. Na to se opozarja tudi cenjeno občinstvo, da se more pravočasno oskrbeti s kruhom in pecivom.

LORENZ-RADIO 1938

po 200 din mesečno dobite pri Bezenškem, radio tehniku, Vetrinska ul. 17-I. Popraviljam vsakovrstne radio aparate. - Se priporočam!

m Mesarske prodajalnice bodo na božični dan zaprte, odprte pa v nedeljo do desetih predpoldne. m Za praznike ukradel sedek proška. Gostilničarka Ana Ložič v Sodni ulici je prijaviila policiji, da ji je nekdo iz veže ukradel sedek črnega proška ter ji napravil 800 din škodo. Sumijo, da si je sedek za pravilno odpeljal neki voznik.

Božični večer z božičnim drevesom za samce priredi »Mariborska menza«, Slomškov trg 6. Radijski prenos!

m Posestne spremembe. Posestnik Adolf Bernhardt je prodal posestnici Ottiliji Samrman iz Javneka hišo v Splanarski ulici 5 za 150.000 din. Prodajal je tudi gostinsko in pekarniško opremo za 24 tisoč din. — Mestna občina mariborska pa je tiskarskemu mojstru Francu Dolonjskemu prodala parcelo v Magdalenskem predmestju v izmeri 711 m² za 21.330 din.

Restavracija »Orel« prodaja tudi čez ulico izvrstne domače prekajene klobase in poceni buteljke. — Dobra vina odprta, kakor v buteljkah — Pripravno božično darilo!

m Kupel pozor! Naprodaj je lepo kmečko posestvo. Interesente opozarjamo na tozadeven oglas v današnjem »Slovenec«.

Otomane madrace, žične vložke, železne zložljive in otroške postelje nudi najceneje »OBNOVA« - F. Novak, Maribor, Jurčičeva 6

m Požar sredi mesta. Kakor smo že poročali, so morajo po odredbi banske uprave vsi sezonski delavci iz Prekmurja, ki se sedaj vračajo preko Maribora iz Nemčije in Francije, podvrženi razkuženju, ker obstoja nevarnost, da bi ti delavci v naše kraje zanesli nevarno parkljevko in slinavko. Ker se delavci vračajo po skupinam po 200 in ker gre razkuževanje počasi od rok, morajo v Mariboru ostati po nekaj dni. Mariborski veleindustrijec jim je za prenočišče dal na razpolago prostore, kjer so se nekdanji nahajali hlevi pivovarne Union. Zaradi prazna, ki je zadnje dni nastopil, so si delavci v prostorih kurili. Pri tem so se dimniki tako ogreli, da se je seno, ki je bilo shranjeno na podstrešju, včeraj okoli 9 dopoldne vnelo. Poklicali so takoj mariborske gasilce, ki so požar ugasili. Kljub takojšnjemu gašenju je seno popolnoma uničeno ter cenijo škodo na 15.000 din. Če bi bilo vetrovno vreme in pomoč prepozna, bi bila nevarnost za vse bližnje objekte.

Naš socialni namen:

Vsaki družini svoj lastni dom!

Pristopite še Vi kot gradbeni varčevalec, ker:

1. Pridete v doglednem času v posest lastnega družinskega doma.
2. Vaše hranilne vloge se obrestujejo dovoljno ter so krite samo v prvovrstnih hipotekah na lastnih domovih.
3. Pomagate domači gradbeni industriji in obrti ter pobijate s tem brezposelnost.
4. Povečate svoje in narodno premoženje!

Zahtevajte še danes vprašalno polo od

JUGRAD r. z. o. z., prva jugosl. gradbeno zadruga Ljubljana Tyrševa cesta 25/1.

Postavljeni domovi Ljubljana, Lesce, Trzica, Zagreb, Lipik, Sarajevo, Branjevo, Pančevo. Ustanovljeno 1930

m Upraviteljstvo šole na Pobrežju izreka Rdečemu križu, upravi občine, kraj. šolskemu svetu in vsem zasebnikom na Pobrežju, ki so darovali za božično obdarovanje šolskih otrok, prav iskreno zahvalo.

Otroške, damske, moške lopice lastni izdelek, najcenejše pri »LUNA« samo na Glavnem trgu 24, Maribor

m Na rogovi pobesnelega vola. 40 letnega vinčarja Ignaca Majhena od Sv. Jakoba v Slov. goricah je pri krmljenju pobesneli vol nabodel na rogove ter ga z vso silo vrgel v jasli. Dobil je hude notranje poškodbe ter so ga morali takoj prepeljati v mariborsko bolnišnico.

Novi dunajski modeli

Plašče, obleke, bluze imamo na zalogi Trgovski dom - Maribor

m Kožuhovina v veliki izbiri in strokovna izdelava pri Semku, krznar, Gosposka ulica 37.

S pojedino, godbo in petjem,
z voščili, darili in cvetjem
Slavili smo novega leta prihod.
A slavnosti tam so le dobro uspele,
kjer v skledah so tečne „lajnine“ duhte.
poznane po finem okusu povsod.

Jesenice

Kino Krekov dom predvaja na Božič ob pol 15 in ob 20, na sv. Stefan ob pol 15 in ob 20 in v ponedeljek 27. ob 20 veliki film, nesmrtno delo pisatelja W. Shakespeara »Romeo in Julija«, ki je dosegel velik umetniški in moralni uspeh. Drugi film: »Tarzan zmagovalček« in Foxov tehnik. Vse se izvaja kot en program.

Nova cerkev

Umrli je invalid Tratinč Martin, posestnik v Malih dolih št. 35. Bil je zvest in marljiv pristaš JRJ in član naših društev. Pokopali so ga tovariši apostolstva ob obilni udeležbi sorodnikov, prijateljev in znancev. V slovo mu je govoril tovariš I. Premrl. Naj počiva v miru!

— Vsi, ki mnogo jedo in stalno sede in trpe zaradi tega prav pogosto na trdi stolici, naj pijejo vsak dan čašo naravne »Franz-Josef« grenke vode, ki se mora poprej segreti. Davno preizkušena in priznana »Franz-Josef« voda se odlikuje po svojem sigurnem učinku in prijetni porabi.

Reg. po min. soc. pol. in nar. zdr. S-br. 15488, 23. V. 35.

Zlogovnica

Iz naslednjih 51 zlogov sestavi 17 besed:
ar — at — brin — ca — de — di — di — e — er — ev — ga — graj — i — is — ja — ja — je — ka — ker — ko — las — laš — ler — me — me — me — mir — mon — na — ni — ni — ni — ni — ni — no — pi — ro — ro — ro — si — ska — sku — slav — sta — ta — ti — tov — tur — ve — zvo — za.

Pomen besed: 1. oseba v Prešernovi pesnitvi; 2. slovenski učenjak († 1802); 3. Cankarjeva pesniška zbirka; 4. slovenska pesnica († 1854); 5. pokrajina v Prednji Aziji; 6. vrh v Savinjskih Alpah; 7. desni pritok Donave; 8. hrvaški kralj; 9. grške usodne boginje; 10. belgijski slikar in kipar († 1905); 11. ruski pisatelj; 12. sedlo v Karavankah; 13. gorovje v Afriki; 14. prikrit zasmeh (tuj.); 15. izvirke Save; 16. primorsko mesto v Italiji; 17. mesto v dravski banovini.

Prve in nato tretje črke vsake besede, zapored brane, povedo verz iz Župančičeve Dume. Joža Vovk:

Namesto slavnostne otvoritve novega p'avža

450.000 dinarjev delavstvu

Jesenice, 22. dec.

Na Jesenicah je bil letos postavljen in zakurjen nov plavž. Vsa javnost je že iz običajev podobnih otvoritev pričakovala pompozne otvoritvene slavnosti, na kateri bodo slavnostni govori, banketi, godba, parada in druge take svečanostne prireditve. Pri jeseniški industriji pa je taka slavnostna otvoritev izostala. Novi plavž je bil prižgan dne 22. oktobra popoldne mirno in brez pompa z rudarskim in kovinarskim vzklikom »srečnoc«. Jeseniška podjetnost, ki je samo letošnje leto dala dela nad 1500 novim delavcem, ki je nanovo zaposlila nad 1500 družinskih očetov in delavskih sinov iz kraja in okolice, svojega velikega dela ni pričela in zaključila s slavnostnim govorom, nego se glasi prvi člen nove kolektivne pogodbe med KID in delavskimi organizacijami, ki je bila sklenjena včeraj, sledeče:

Ob priliki, ko začenja KID z zopetno upostavitvijo obratovanja plavža po več kot tridesetih letih novo dobo svojega obratovanja, ko obnavlja tisoletno tradicijo železarstva v naših krajih in ko ji je tako ponovno omogočeno izdelovati svoje proizvode, počenši od surovega železa iz lastnega materiala, priznava KID v očigled svečanosti tega dogodka za požrtvovalno sodelovanje, pospešeno in oteženo delo svojemu delavstvu enkratni mezni prebitek v sledeči obliki: ...a Potem sledi tekst, ki ureja razdelitev meznega pribitka, ki znaša v celoti nad 450.000 dinarjev.

Golovo je, da bo delavstvo, kakor tudi vsa ostala javnost pozdravila tak način slavnostne otvoritve novega dela jeseniške podjetnosti. — A. K.

25% zvišanje pokojnin za delavstvo

S prvim januarjem 1938 stopi v veljavo nova kolektivna pogodba med KID in med delavskimi organizacijami, s katero se ustanavlja in ureja dodatno pokojninsko zavarovanje za delavstvo KID. S to kolektivno pogodbo je doseženo okrog 25%-no zvišanje pokojnin za slučaj starosti, onemoglosti in smrti, in bo delavstvo lahko bolj mirno gledalo na bodočnost in na stara leta. Dosedanja najvišja pokojnina od 75% kategorijskega zaslужka se dvigne na 95%, ali skoraj na polni kategorijski zaslužek. Najnižja dosedanja pokojnina se dvigne od dosedanjih 25% na 29,75%. Premija je določena na 3,25%, torej več, kakor znaša premija v obveznem pokojninskem zavarovanju ostalega delavstva, ki je zavarovano pri OUZD. Delavstvo samo nosi 1%, ostalih 2,25% krije podjetje, ki prispeva v dodatni pokojninski sklad še posebne letne subvence po 100.000 dinarjev.

Upravljanje s pokojninskimi skladi tega dodatnega zavarovanja je urejeno s posebnim pravilnikom, ki je mišljen in upošteval vse slučaje. Uprava je poverjena bratovski skladnici. Ako pa bi eventualno kdaj bratovska skladnica dobila komisarija, ta s sredstvi dodatnega pokojninskega sklada brez sodelovanja delavstva KID ne more razpolagati. Glavna bratovska skladnica je to dodatno pok. zavarovanje potrdila, prav tako rudarsko glavarstvo.

Taka kolektivna pogodba, ki ureja vprašanja, katera spadajo že v področje socialne zakonodaje, je v naši državi menda prva. Običajno smo navajeni pod kolektivno pogodbo razumeti le središtev meznih vprašanj. Res pa je, da se dajo tako rešiti tudi druga vprašanja, ki se tičejo odnosov podjetja in delavstva in je tak način urejevanja gotovo dokaz obojestranske zrelosti, medtem ko kaže priložno urejevanje razmer z zakoni večkrat izraz nezdravih razmer. Nova kolektivna pogodba znači veliko pridobitev jeseniškim kovinarjem in je njihov velik uspeh.

Št. Vid nad Ljubljano

Dramatični odsek B. P. Č. nam bo na praznik sv. Stefana ob 17 uprizoril lepo božično povest v štirih slikah: »Peterčkove poslednje sanje«. Za šolsko mladino bo prireditev na Novega leta dan ob pol 16 istotam po znižanih cenah.

Priznana največja trgovina na Gorenjskem

ki Vam nudi vsakovrstne stenske, žepne in ročne ure, zlatnino, srebrnino, jedilni pribor, različna očala, toplomere, vage za žganje i. t. d. Največja izbira poročnih prstanov po najnižjih cenah. Vsa v stroko spadajoča popravila se izvršujejo točno in pod garancijo.

Iv. Levičnik urar Kranj-Jesenice

Štev. 15.

Romar

Med zadnjimi je odšel iz dvorane romar, ki ga je za zunaj takoj ustavila Rovenina dekla, katera mu je prevzeto velela, da njena gospodinja želi govoriti z njim. Romar si ni upal odkloniti takega povabila ter je odšel za dekle v čumnato. To je bil precej velik prostor, opremljen s čudnim, nekam barbarskim razkošjem, iz katerega se je jasno videlo, kako Cedrie skrbi za svojo varovanko. Stene so bile pokrite z vezjenimi preprogami, na ležišču pa so bile razgrnjene dragocene svilene odeje in blazine. Zaradi vse te krasote pa ni, da bi bil človek plemiški gospodičnik že kaj zaviden. Stene so bile namreč bile kaj elabe in skozi velike špranje v stenah je večkrat tak močno zapihalo, da je, zlasti, kadar je zunaj bučal vihar, pogasil vso svečo na mizi.

Rovena je sedela na nekakem prestolu v sredi svojih štirih dekel. S preprosto kretno roko je velela vsem, razen eni, naj se nekoliko umaknejo. Dekle niso odšla iz sobe, pač pa so se tako daleč pomaknile v kot, da niso mogle razumeti, kaj bo gospodinja govorila.

Ko je romar stopil čez prag, je najprej obstal, kakor bi ga bila oslepila Rovenina lepota. Nato pa je stopil naprej ter pred njo pokleknil.

Obilo sreče in blagoslova za Božič in Novo leto žele sledeče tvrdke:

Motvoz Grosuplje želi vsem cenj. čitateljem srečen Božič!

SV. JURIJ OB TABORU

Vesele božične praznike
in srečno novo leto
IVAN LEVIČNIK, urar, Kranj - Jesenice

Srečne in blagoslovljene božične
praznike želi svojim cenj. naročnikom
ANTON KOS
strojno mizarstvo
KRANJ - KLANC

Vesele božične praznike in srečno novo leto
želi vsem kmetom in odjemalcem
KOSIRJEV VALJČNI MLIN - SKOFJA LOKA

Vesele božične praznike in
obilo sreče v novem letu 1938
želi svojim cenjenim odjemalcem
manufakturna in modna veletrgovina
Franč Dobovičnik
Celje
Industrija prešitih odev in perila

Vesele božične praznike in srečno novo leto
želi svojim naročnikom
JAN AUGUSTIN, modno krojaštvo
Šoštanj — Postrežem točno in solidno

Vesele božične praznike in srečno novo leto
želi vsem svojim cenjenim odjemalcem
Franjo Vehovar, Celje
tovarna pohištva

Vesele božične praznike
in srečno novo leto
želim vsem svojim gostom in odjemalcem
restavracija in
lesna trgovina
Anton Pernat
Meža ob Dravi

Vsem mojim gostom
vesele božične praznike
in srečno novo leto!
Hotel KOMAUER
Meža ob Dravi

Vesele božične praznike in srečno novo leto
želiva vsem najinim cenjenim gostom, ter se
še za nadalje priporočava
FRANJO in Marija ALATIČ
Krčma „Ljutomerčan“
Zagreb, Hatzova ulica 12

Vsem cenjenim odjemalcem želim
srečen božič in novo leto!
Šlegr Franjo
mesarija
Zagreb
Masarykova 16
Lastni izdelki prekajenega mesa masti
in »Praške šunke«

Urancar Fani
trgovina z meš. blagom
Kapla
želi svojim cenjenim
odjemalcem
vesele božične
praznike in srečno
novo leto

Podružnica
sadiarskega in
vrtarskega društva
želi svojim članom
vesele božične
praznike in srečno
novo leto
s prošnjo da nam osta-
nete še v bodoče
naklonjeni

Gostilna „Štrukl“
Danilo Jesenik
želi svojim cenj. gostom
vesel božič in srečno
novo leto
ter se priporoča še
v bodoče

F. Opresnik
trgovina z mešanim
blagom
želi svojim cenjenim
odjemalcem
vesele božične
praznike in
srečno novo leto

Gostilna
Kumer Ivan
Sv. Jurij ob Taboru
želi svojim cenjenim
gostom
vesel božič in
srečno novo leto

Žibret Marjetka
šivilja
želi svojim cenjenim
odjemalcem
vesel božič in
srečno novo leto

Mandelc Roza
gostinčarka
želi svojim cenjenim
gostom
vesele božične
praznike in srečno
novo leto

Basle Jožef
kovaški mojster
želi vsem cenjenim
naročnikom
vesel božič in
srečno novo leto

Zastopnik
„SLOVENCA“
Aug. Mlaga
želi vsem čitateljem
in prijateljem
vesel božič in
srečno novo leto

Gostilna
»Pri Pošti«
L. PLAVŠAK
želi vsem svojim
cenjenim gostom
in letoviščarjem
vesel Božič
in srečno novo leto

Metelan Ivan
gostilna in mesarija
želi vsem svojim
cenjenim gostom
in odjemalcem
vesel božič in
srečno novo leto

Sv. Križ
pri Dravogradu
želi vsem duhovnikom,
dobrotnikom in
romarjem
vesele božične
praznike in srečno
novo leto

Srečne božične praznike želi
JAKOB MAVEC, IG
KROJAČ

Vesele božične praznike
in srečno novo leto želi
Fr. P. Zajec
izprašan optik in urar
LJUBLJANA - Stari trg št. 9

Vesele božične praznike
in srečno novo leto želi
Franč Rode - Homec
strojno mizarstvo

TRIGLAV
industrija perila in oblek
J. OLUP, Ljubljana
želi vsem svojim cenj. odjemalcem,
znancem in prijateljem
vesele božične praznike in
srečno uspešno novo leto
1938

Cenjenim odjemalcem, prijateljem in znancem
želi vesele praznike in srečno novo leto
Resman Lojze
trgovina kuriva — telefon 33-53
Ljubljana, Cesta 29. okt. (Rimska) št. 21

Vesele božične praznike in srečno novo leto
želi vsem cenjenim odjemalcem, prijateljem
in znancem, ter se priporoča za obilen obisk
manufakturna trgovina
J. TOMŠIČ, Ljubljana, Sv. Petra cesta 38

Vesele božične praznike in
srečno novo leto želi
E. Šuštaršič, soboslikarstvo
Igriška ulica 14 - Križevniška ulica 6

Vesele božične praznike
in srečno novo leto
želi vsem svojim naročnikom
Solar Ivan autopromet **Bled**

Restavracija in kavarna
»KRKA« - **SIBENIK**
Vesele božične praznike
in srečno novo leto
želi vsem cenjen. gostom
Ivan Bučar
restavzator

Zahtevajte posodo
FLORIAN
PRISTNI
IZDRAVSTVENI LIKER
izdelek veležganiarne in
rastlinske destilacije
FRANC ZALETEI
ŠT. VID NAD LJUBLJANO
Obenem želi vsem cenj. odjemalcem
vesele praznike in srečno novo leto
ter se priporoča še v nadalje.

Vesele božične praznike Vam želi tvrdka
Pavel Košenina
Gomilsko, Savinjska dolina

Najboljša
dalmatinska vina
in žganje
za božič in novo leto dobite po znižanih cenah pri tvrdki
LASAN, gostilna „DALMACIJA“, Šiška

Vesele božične praznike in srečno
novo leto želim vsem cenj. gostom
gostilna in
pension **Konšek, Trojane**

Vsem cenjenim odjemalcem želi
vesele božične praznike in srečno novo leto
ALOJZ GREBENC, trgovina z vrečami
Ljubljana, Tyrševa cesta 36

Vesele božične praznike in srečno novo leto
želi vsem svojim cenjenim gostom
Roza Zamparutti
delikatesna trgovina in zajutrkovalnica
Dr. Gregorja Žerjave ulica 7

Vesele božične praznike in
srečno novo leto želi
Karol Florjančič - Celje
elektro - radio

Vesele božične
praznike in srečno
novo leto
želi

Remic Jože
gostilna in trgovina
Zg. Brnik
p. Cerklje pri Kranju

Vesele božične
praznike in srečno
novo leto
želi

Mlekar ha zadruga
r. z. o. z.
Na Brniku
p. Cerklje pri Kranju

Vesele božične
praznike in srečno
novo leto
želi

Eržen Josip
modno krojaštvo
Stražišče
pri Kranju

Vesele božične
praznike, srečno in
veselo novo leto
želi

Posena Franc in Marita
trgovina in gostilna
v Laporju

Šivalni stroji kolesa, pisalni stroji, radio aparati, kakor tudi
vsi nadomestni deli in specialna mehanika
delavnica. Prodaja in popravila v to stroko pripada oča dela po najnižjih
cenah, ter svojo trgovino tople priporoča. Vsem odjemalcem pa želi
vesele božične praznike
Friderik Schmidlechner, Ljutomer

Vesele božične praznike in srečno novo leto
želi vsem cenjenim odjemalcem
Vidmar Jože
manufakturno galanterijska trgovina
Lastna izdelov. klot. odev **Centrala KRANJ — podr TRZIC**

Vesele Božične praznike in srečno Novo leto želi
STAVBENO PODJETJE
Ubaldo Nassimbeni - Maribor
MESTNI STAVBENIK - Telefon 20-74
Lastna opekarna, električna polnopravna žaga, tesarstvo,
mizarstvo s strojnimi obratom, izdelovanje cementnega blaga
Poštni čekovni račun št. 11.173

Vesele božične praznike
in srečno novo leto
želi vsem cenj. odje-
malcem in gostom
trgovina in gostinčarka
G. KATI GALJAI
Dovže Masinja

Kmetijsko društvo
v Horvatu
želi svojim članom
vesele božične
praznike in srečno
novo leto

Vesele božične
praznike in srečno
novo leto
želi vsem našim prija-
teljem in obiskov. cem
kakor tudi vsem ma-
riborskim Priekom
Mirko Sever
gostilničar in trgovec
Tezno - Maribor

Vam ni znano

da odprodajamo veliko zalogo damskih in moških nogavic ter zimskih perila za gospode, dame in otroke **po izredno nizkih cenah**

o katerih se izvolite sami prepričati pri

„ZORA“ Ljubljana
Miklošičeva c. 30

Trgovci! Oglejte si našo veliko zalogo. Pri naših cenah si morete tudi Vi zvišati svojo zaslužek.

Vesele božične praznike in srečno novo leto želijo vsem cenjenim odjemalcem obrtniki in gostilničarji iz Litije in okolice in drugi:

EMIL KOPRIVNIKAR

mizarstvo
LITIJA

Brivski salon
Drnovšek

Litija

FRANC POTOKAR

pekarna
LITIJA

LJUDMILA PREZELJ

parna pekarna

Litija

RUDO ZRIMEK

brivec - frizer
Litija

Gostilna
PRI »GORENCU«

Grbin-Litija

FRANC DOBRAVEC

dimnikarski mojster
Litija

JAKOB KONJAR

zidarSKI mojster

Grbin-Litija

Martin Kajtna

Splošno kleparstvo in vodovodna napeljava

Litija

Anton Lindner

mesar in gostilničar

Litija

Vojko Sribar

restavracija »POSTA«

Litija

Marija Mahkovec

trgovina

Litija

IVAN BRILEJ

modno krojaštvo

Litija

Franc Kunstler

parna žaga in mizarstvo

Litija

Iosip Borišek

mesar in gostilničar

Litija

Ivan — Fani Znidar

krojaštvo in gostilna

Gradec-Litija

Alojz Vrhovec

mesar

Litija

Franc Rozina

soboslikarstvo in slikarstvo

Litija

STANKO GABRIEL

krojaštvo

Litija

Vesele božične praznike
in srečno novo leto
želi

IVAN MLAKAR

trgovina z mešanim blagom in lesom
MOZIRJE

Vesele božične praznike in srečno novo leto

želi vsem svojim odjemalcem

Ernest Drčar, parna pekarna Šmartno pri Litiji

Vesele božične praznike in srečno novo leto

želi svojim cenjenim gostom

Gostilna pri „Stefanu“

Za obilen obisk se priporočata BRATA VESTIČ

Jožef Križnik, Sv. Jurij ob Taboru

stavbeno in pohištveno strojno mizarstvo in stružarstvo
žel svojim cenjenim odjemalcem vesele božične praznike in srečno novo leto ter se še priporoča v bodoče

Vesele božične praznike in srečno novo leto

vsem svojim odjemalcem

Rmetiške zadruga
r. z. z. o. z.

trg. z mešanim blagom
Šmartno pri Litiji

Zastopstvo
„SLOVENCA“

V naši podružnici v Celju

dobite vsa pojasnila glede inseratov!

Tam lahko plačate tudi naročnino za „Slovenca“

Novi naslov:
Franciskanska ul. 3.

Čitajte in širite
»Slovenca«

PERJE

Kokošje, purje, gosje, račje, navadno,
s strojem čiščeno in čobano

Vzorec se pošilja brezplačno in franko

Dobavlja se v vsaki množini

E. Vajda, Čakovec

Telefon štev. 59, 60, 8, 4

CENE PERJA ZELO ZNIZANE. ZAHTEVAJTE CENIK IN VZORCE,
KI JIH DOBITE BREZPLACNO!

Velprimernost božična darila

za vsakogar dobite pri trdki

Vinko Cunder

torbarstvo, sedlarstvo in jermenarstvo

Ljubljana, Igriška ul. 3 (za dramo)

Nudi Vam samo lastne izdelke ter sprejema
tudi popravila!

Novoporočenci,

ki se poročite na Brezjah, se pridite
fotografirati za spominsko sliko k

Foto JUG - KRANJ

nasproti trgovine Savnik

Oskrbnik-ica

se išče za Planinski dom pri Sv. Treh
Kraljih na Velikem Vrh (Pohorje).
Vse potankosti pismeno. Podružnica
Slov. plan. društva Slovenska Bistrica.

Javna zahvala!

Podpisani se čutim dolžnega, da se tem potom
javno in pristransko zahvalim g. dr. Rakovcu, šefu
urološkega oddelka splošne bolnice v Ljubljani, za
nego in skrb pri opravljeni težki operaciji, ki jo
je strokovnjaško in priznanja vredno pri meni iz-
vršil. Splošno priznanega kirurga g. dr. Rakovec
vsem toplo priporočam.

Staritrg pri Slovenjgradu, dne 23. XII. 1937.

Josip Spěšný
delovodja in pesnik.

Matko Malovrh

modno krojaštvo, Vrhovka, Kotnikova c. 2
Priporočam vse v to stroko spadajoče delo.
Moške oblike, damske plašče in kostume.
Izdelava po najnovejših krojih. Solidne cene.

Umenzi Kolodvorska ulica 8
dobite izborni zajetek,
potice in razno pecivo
domačega izdelka.

V udobnih, toplih prostorih

gostilne „Lovšin“
Gradišče 13

obhajate božične praznike kakor doma
z izbornim postrežbo, pitani štajerski
purani, race, piščanci in divjadi. —
Pristna naravna vina: traminec,
silvanec, rizling, cviček, dingač, opolo itd.
Cenjenim gostom vesel Božič.

Odprto pismo

»Croatlac zavarovalna zadruga v Zagreju podru-
nica v Ljubljani.

Podpisani M. Pangerc, Bled 2, oče sedmih
otrok, sem bil 15 let zastopnik Vaše zavarovalnice
na Bledu. S svojim pokojnim očetom sva iz nič iz-
poslovala preko 300 daniel obstoječih zavarovalnih
pogodb za Vaš zavod. Vse čas sem vse posle vršil
vestno in točno v popolno zadovoljstvo zavarovan-
cev kakor tudi zavarovalnice. Sedaj me je naen-
krat zavarovalnica brez obveščila in navedbe raz-
loga razrešila zastopniškega posla. Tako zavarov-
anci kakor jaz smatramo tako neutemeljeno odlo-
čitev za nekorrektno in krivično povračilo za 15 let-
no vestno vršenje poslov. To dokazujejo tudi pod-
pisi zavarovancev, ki so svojo izjavo dali centrali
v Zagreju.

Bled, dne 16. decembra 1937

M. Pangerc l. r.

Občina Tržič razpisuje

**za oddajo adaptacijskih
del občinskega doma
v Tržiču**

javno pismeno ponudbeno licitacijo na dan 15. ja-
nuarja 1938 ob 11 dopoldne v prostorih občine
Tržič.

Načrti in proračuni so interesantom na raz-
pologo na občini Tržič, kjer je dobiti ponudbene
priloge proti plačilu 80 din, in vsa pojasnila.

Licitacija se vrši po določilih zakona o dr-
žavnem računovodstvu. — Podrobnejši pogoji so
objavljeni v »Službenem listu«.

Občina Tržič,
dne 22. decembra 1937.

Kupujte harmonike
samo od svetovno
znane trvdke

Fr. Lubas in sin
izdelovanje harmonik
Ljubljana - Tyrševa 36

NOVA DOBA

novi praktični sistemi
telovadnega orodja

Kadar se odločite za nakup,
zahtevajte brezobvezno ponud-
bo specialne

TVORNICE TELOVADNEGA ORODJA

J. ORAZEM

RISNICA NA DOLENJSKEM

Ugoden nakup večje, še nad 60 let obstoječe,
dobro vpeljane

TRGOVSKE HIŠE

Nahaja se na prometni točki ter državni cesti
v malem mestu Štajerske. Hiša ima krasne
velike prostore kakor lokal, skladišča, kleti
in stanovanje. Pripravno za vsako obrt, in-
dustrijo ali tovarno. Poleg hiše še krasne
stavbne parcele, da se lahko obrat razširi še
v večjem obsegu. — Dopisi pod »ZLATA
RUDA« upravi »Slovenca« Maribor.

RAZGLAS.

Občina Dolsko, srez Ljubljana-okolica, razpisuje
pogodbno mesto
občinskega tajnika

Pogoji po uredbi o občinskih uslužbenih. Pred-
nost ima organizat. — Prošnje je vložiti v roku
80 dni po razpisu.

Uprava občine Dolsko, 15. decembra 1937.

**Orožarna
PASTUOVIC
ZAGREB**

Jariskova ul. 1

Vodeča trga,
vina orožja-
municije in
lovsko-športnih potrebščin. — Edino in direktno
zastopstvo tovarne F. N. Za cenik št. 88 je treba
poslati Din 8— v poštini znamkah. — Veliki
ilustrirani cenik izide okoli maja 1938.

Uprava »Slovenca« Maribor

Koroška cesta 1

Podružnica: Aleksandrova 6

Sprejemajo se oglasi in naročniški listi,
izvršujejo vsi opravni posli in dajejo
pojasnila ki spadajo v delokrog upravi-
štvstva lista.

Javna zahvala

G. dr. Rakovec Slavku, šefu urološkega
oddelka, in g. dr. Bajcu Otonu, asistentu
I. kirurškega oddelka splošne državne
bolnice v Ljubljani, iskreno zahvaljujem
za težko, a zelo dobro uspešno operacijo
ledvic g. Anice Zilnikove. — Oba gg. zdrav-
nika najtopleje priporočam. — Hkratu
najlepša hvala tudi vsem ostalim gg. zdrav-
nikom in čč. sestram za njihov trud in
požrtvalnost.

Ljubljana, dne 24. decembra 1937.

Žitnik Franc in Anica
Kodeljevo, Zadruga ul. 10

A. SUŠNIK

TRGOVINA Z ŽELEZNINO
Ljubljana, Zaloška cesta

nudi za nakup železninarskega blaga:
Cement, strešno lepenko, železo, jeklo,
kovine, vseh vrst orodja, okovje za
stavbe in pohištvo, štedilnike in peči,
cevi, sesalke, tehnične potrebščine,
kuhinjsko posodo, jedilni pribor in sploh
vso železnino.

Prav ugodne cene! Solidna postrežba!

Zahtevajte povsod naš list!

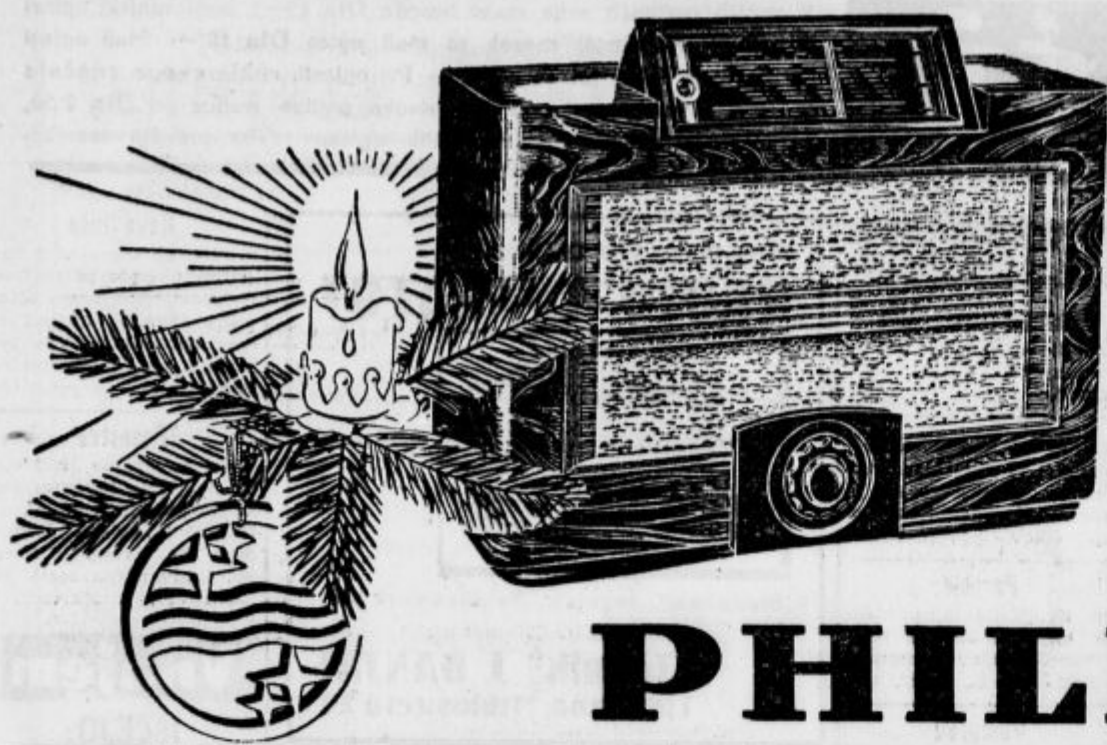

Sprejema od vsakogar vloge na hranilne knjižice in tekoče račune, katere obrestuje po 4—5%. Vse vloge so vsak čas razpoložljive brez vsake omejitve.

**Bencinske črpalke: v Mariboru, Košakih,
Ptuju in Celju.**

PHILIPS MAZURKA 890

Uresničene so
želje tudi naj-
večjega izbirca

Tonsko čudo med radio aparati — monogumb — kontrastekspanzija — občutljivo uravnavanje — zveza s tremi diodami — priklopna skala — difuzor zvoka — automatski zaslon za visoke in nizke tone — rdeče štedljive »MINIVAT« cevi — in druge so odlike združene v tipu 890. Naši trgovci Vam bodo brezobvezno pokazali naše aparate

PHILIPS RADIO

Dalmatinska vina!

si preskrbite za božične praznike tam, kjer ste najbolj sigurni o dobri kakovosti. Točimo **Čankarjevo nabr. 5, Breg 2 in Rožna dolina c. 11/36**. Se priporočamo vsem cenj. gostom in želimo vesele praznike in srečno novo leto.

I. A. Sunara

Podružnica „SLOVENCA“
je na Miklošičevi cesti št. 5

Nočem postelje v sobi; samo JAGROV spalni KANAPE, COUCH, katerih prednosti si ogledajte pri **Tapetništvu JAGER FRANC**
LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 17 telefon 20-42

Nizke cene!
Solidna
izdelava!

Na zalogi ima pa tudi veliko izbire modrocev, otoman ter veliko izbire blaga za prevleko pohištva!

Poznani SALVAT-čaj
soper žolčne kamne in
bolezni žolčnega me-
hurja se dobiva pri
glavnem zastopniku

lekarni pri Sv. Ivana, Zagreb, Kaptol 17.
Prospekte o zdravljenju pošljemo zastonj.

Ogl. reg. št. 27820

„ROYAL“

kraljevski šivalni stro-
ji, po ugodnih cenah
Iščejo se zastopniki.

ING. L. TEMKIN - ZAGREB
Vlaška 88 Telefon 84-75

NEGRO bonbon

odstranjuje kašelj

PROIZVODI: RUFF, SUBOTICA

Zobna pasta lepe žene
Nič več rumenih zob. — Sijajne bele zobe
boste imeli v prav kratkem času z uporabo

BOTOT penete paste
za zobe v modro-belih črtastih
tubah
Dla 5", 9" in 15"

Javna dražba.

Dne 7. januarja 1938 ob 9. uri se vrši v sobi št. 16 Okrajnega sodišča v Ljubljani prodaja zemljišča vl. št. 113 k. o. Sp. Šiška, obstoječega iz tovarniškega objekta in dvorišča ob Beljaški ulici, dalje zemljišča vl. št. 471 k. o. Sp. Šiška, obstoječega iz stanovanjske hiše s pritliklinami ob Jernejevi cesti in dveh velikih dvorišč ob Gubčevi ulici.

Vl. št. 113 je cenjen na din 235.887—, najmanjši ponudek znaša din 117.943'50, vadij pa din 23.589—.

Vl. št. 471 je cenjen na din 862.016—, najmanjši ponudek znaša din 431.008—, vadij pa din 86.202—.

Vabimo interesente k udeležbi.

POSEBNI VLAK V BUDIMPEŠTO

v času od 25.-30. V. 1938

Udeleženci tega potovanja bodo imeli priliko:

1. Udeležiti se 34. mednarodnega Evharističnega kongresa in vseh njegovih prireditev;
2. Udeležiti se slavnosti proslave 900 letnice smrti Sv. Štefana, prvega apostolskega kralja Ogrske in ustanovitelja Ogrske države;
3. Obiskati muzeje, razne zgodovinske in verske razstave, igre itd.;
4. Udeležiti se raznih zanimivih izletov v bližnjo in daljnjo okolico itd.

Naš okrašen vlak bo deležen posebno svečanega sprejema!

Cena za 6 dnevno potovanje samo 550 din

Plača se v 5 mesečnih obrokih po din 110— potniški 5 1. januarjem 1938

V tej ceni je zapopadana vožnja s posebnim vlakom v Budimpešto in nazaj, prevoz z avtobusi v prenočišča, prenočišče, zajtrk, zopetni prevoz na kolodvor, kolektivni potni list in vizum ter prijavina za 34. mednarodni Evharistični kongres. Za Prosvetna društva, ki prijavijo več udeležencev, posebne ugodnosti.

Prijavite se takoj in zahtevajte pojasnila od:

Tujsko-prometne sekcije Kluba esperantistov Ljubljana Pisarna: Dvofakova ul. 8

**Udeležite se
skupnega izleta
v Budimpešto.**

ki ga priredi Tujsko-
prometna sekcija Kluba
esperantistov v Ljubljani

5

oddelkov

1. knjigotiskarna
2. litografija in offset-tisk
3. klišarna (kemigrafija)
4. bakrotisk
5. knjigoveznica

principov

1. vestna postrežba
2. dober material
3. solidno delo
4. umerjene cene
5. točna odprema

5

vrst izdelkov

1. tiskovine za urade, trgovino in obrt, časopisi, revije, katalogi, vabila i. t. d.
2. plakati, ceniki, vrednostni papirji, reklamne tiskovine, v eno- ali večbarvnem tisku i. dr.
3. klišee v poljubni obliki za eno- in večbarvno reprodukcijo slik, risb, fotografij etc.
4. umetniške ilustracije, albumi, razglednice, propagandne tiskovine v eno- ali v večbarvnem tisku.
5. preprosta in fina vezava knjig etc., rastrirani papir, poslovne knjige za trgovce, denarne zavode i. t. d.

**JUGOSLOVANSKA
TISKARNA V LJUBLJANI**

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; ženski oglas Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglas se plačuje takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enkolonska, 3 mm visoka pletna vrstica po Din 2.50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

22 let staro dekle
z dežele, išče službo. Zna tudi nekaj kuhati. Dolenc Ela, Podtabor 29, p. Struge, Dolenjsko (a)

400 din dobi
kdo mi preskrbi trajno službo v kakšni tovarni. Naslov v upravi »Slov.« pod »Služba« št. 20299.

Kmečko dekle
se želi izučiti v trgovini s mešanim blagom. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 19.985. (a)

Organist
dober pevovodja, vešč tudi godbe, z večletno prakso. — Želi prenesti službo. — Naslov v upravi »Slov.« pod 20.175. (a)

Absolventinja trg. šole
išče službo kot pisarniška moč. Gre tudi na delo. Ponudbe prosim na naslov: Marija Hribovšek, Drešnja vas 2, p. Petrovče. (a)

Prodajalka
pridna in poštena - išče službo v trafiki. Ponudbe poslati v upravo »Slov.« pod »Prodajalka v trafiki« št. 20350. (a)

Dekle
išče službo pri manjši družini za nizko plačo, da bi se naučila kuhati. J. Eržen, Cerklje št. 93, pri Kranju. (a)

Trgovski pomočnik
mešane stroke, star 23 let, vojašine prost, z dobrimi referencami, išče mesto v trgovini ali kaj primernega. Naslov v upravi »Slov.« v Celju pod št. 20.184. (a)

Katero podjetje
bi bilo tako dobro in uspešno, da bi zaposlilo brezposelnega pisarn. slugo z dobrimi sprječevali, očeta 6 članske družine, ki je že služil daljšo dobo v isti stroki pridno in pošteno. Cenjeno naklonitev zaposlitve prosim v upravo »Slov.« pod »Zanesljiv in trezen« 20300.

Za božičnico ali novo leto
prosi vladno inteligentni mož, v najboljših letih, kateri je brez vsakih sredstev in govori več jezikov, v vsakem oziru pošten, soliden in delaven, s la. referencami — za kakršnikoli službo ali delo; razume vsa hišna dela, serviranje, stredo bolnikom, masiranje itd. Cenj. ponudbe v upravo »Slov.« pod »Božičnica« št. 20297. (a)

Vajenci

Vajenko za pletilstvo
v Ljubljani, sprejem takoj. Naslov v upr. »Sl.« pod št. 20274. (v)

15 let star deček
bi se rad izučil za kjučavničarja. — Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Marljivo« 19.992. (v)

Vajenca
za vozovno in podkovsko obrt sprejme Kobal Jernej, kovač, Slov. Javornik 174. (v)

Učenca
sprejem v večjo trgovino z mešanim blagom v lepem kraju na deželi. — Pogoji ugodni. Naslov v upravi »Slov.« pod 20320.

Vajenško mesto
z vsa okrobo, v katerikoli obrti, iščem za krepkega, marljivega petnajstletnika, ki je dovršil šeststrednjo z dobrim uspehom. — Sirotnik, Ljubljana, Medvedova 28. (v)

V trgovino z meš. blagom
bi se šla rada učiti deklica s primerno šolsko izobrazbo v dobro kato. hiško hišo. Cenj. ponudbe prosim na naslov: Anton Novak, Radeče-Njivice. v

OD 25. XII. DALJE
RAZSTAVA POLJSKE
FR. KREGAR & CO. - VIZMARJE 87

Katera šivilja

vzame vajenka, ki ima veselje do šivanja, najraje na deželi. Naslov: Anton Kepše, mlaj., Zg. Poljskava. (v)

Učenko

pridno, zanesljivo, zdravo, poštenih staršev, z vsaj 2. razr. meščansko šolo, sprejme trgovina z meš. blagom Marija Dren v Podlehniku pri Ptuj.

Vajenca in pomočnika

za vrtnarstvo, marljivo in poštena, sprejme 1. januarja s hrano in stanovanjem v hiši vrtnarstvo Adolf Vatovac, Vrazov trg. (v)

Zasluzek

Potniki! Dober zaslužek!
Prodajam 180 kom. čistilnega sredstva za obleke »Wido« pod lastno ceno. Ponudbe upravi »Slov.« pod št. 20.174. (z)

Potniki in brezposelni

obojega spola dobijo lep zaslužek s prodajo nove vrste avtomatične cigaretnice doze v obliki brovning pistole. Koristen, zabaven in poceni predmet. Ponudbe z znamko v podružnico »Slov.« v Mariboru pod »50% provizija«

Službodobe

Sedlarja in tapetnika
sprejme Andr. Hribnik, Prevalje. (b)

Dekla

za poljska dela in pri živini se sprejme na gradščini Pogank pri Litiji.

Dekle z dežele

sprejme za hišna dela. Vpraša se pri upr. »Sl.« pod št. 20249. (b)

Čevljarški pomočnik

ki je dober prikojevalec, dobi stalno delo. - Pogacar, Kamnik. (b)

Hlapca in dekle

vajena kmečkih del, z dobrimi sprječevali - sprejem. Mem. Zg. Siska 11, Ljubljana VII. (b)

Prodajalko

za trgovino z mešanim blagom, ki bi vodila tudi samostojno gospodinjstvo sprejem. Nastop 1. januarja ali pozneje. - Ponudbe upravi »Slov.« pod »Poštena in resna« št. 20.125. (b)

Več delavk

ki so bile uslužbene najmanj dve leti v tvornici kandičev ali kartonaže, v svečarni ali kemični tovarni, sprejme pri pakovanju, sprejme takoj tovarna v Ljubljani. - Ponudbe z navedbo dosedanje zaposlitve na upravo »Slov.« pod »Spretna delavka« 20.157. (b)

Kuharico

zanesljivo, delavno, pošteno, srednjih let, katera opravlja druga hišna dela, sprejme družina v provinci z velikim posestvom. Kmečko dekle, delavno, pošteno, vladno, za zunanja in hišna dela. Tudi dobi stalno mesto. - Ponudbe v upravo »Slov.« pod št. 20253. (b)

Nepokvarjeno dekle

sprejme krščanska družina v mestu za vsa gospodinjstva dela. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 20337. (b)

Vestno postrežnico

sprejem za večerne ure za pospravljanje poslovnih prostorov. — Franjo Radovan, dentist - tehnik, Ljubljana VII., Celovška cesta 14, nasproti velesejma. (b)

Pošten offer

s štirimi delavskimi močmi, sposoben za vinogradniška dela, se sprejme s 15. februarjem. Vprašati Maribor, Aleksandrova c. št. 44-I. levo. (b)

Kuharico in sobarico

prvo do 40, drugo do 30 let staro, popolnoma perfektni, zdravi, čedne zunanosti, sprejme privatna hiša v Ljubljani. Ponudbe s sliko, navedbo starosti in dosedanjih služb v upravo »Slov.« pod »Dobra plača 1938« št. 20339. (b)

Tovarniški delavec

ki je res pripraven za vsako delo in je že dalj časa samostojno delal v tovarni barv, v kemični stroki ali podobno — se takoj sprejme. Ponudbe z navedbo služb upravi »Slov.« pod »Delavec za vse« št. 20158. (l)

Orodni ključavničar

(Schnittmacher) - sposoben, samostojna moč v stroki za stavbo okovje, se sprejme. - Ponudbe s prepisi izprijelav in navedbo zahtevkov je poslati v upravo »Slov.« pod »Sposobna moč« št. 19562.

Vzgojiteljico ali učiteljico

s perfektnim znanjem nemščine, po možnosti z znanjem francoskega ali angleškega jezika ter nekaj glazbe, se sprejme k 10 letnemu fantku. - Ponudbe upravi »Slov.« pod »Dobra vzgojiteljica« št. 20.092. (b)

Dobro kuharico

za vse in sobarico, isto in zanesljivo, obe zmožni slovenskega in nemškega jezika, sprejem na delo. Nastop 1. januarja. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Trgovina« 20.151. b

Mizarji — pleskarji!

Velika, dobro vpeljana trgovina s pohištvom — sprejme mizarkega in pleskarkega mojstra ali pomočnika kot družabnika. Potreben kapital za vsakega 25.000 din. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Rentabilno« 20333.

Posestva

Enonadstropno hišo

zaradi bolezni prodam. - Anton Pelko, Klanec 63, Kranj. (p)

Hiša s parno pekarno

moderno opremljena, dobro vpeljana, napredaj le zaradi bolezni. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 20262.

Parcelo

pri Sv. Krištofu, prodam za knjižice Mestne hranilnice. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 20242. (p)

Vinograd

30 minut od zdravilišča Dobrna pri Celju prodam Mestna hranilnica v Mariboru. (p)

Stavbna parcela

na prometnem kraju, praprava za vsako obrt — napredaj. Vprašati: Vizmarje št. 4. (p)

Hišo s pekarno

dobrodoča, v velikem kraju Slovenije, poceni prodam. Naslov v upravi »Slov.« v Celju pod št. 20.186. (l)

Za malo denarja

dobiti 2 stanovanjsko hišo v bližini Ljubljane, ugodno za obrtnika. Informacije daje uprava »Slov.« pod št. 20.126. (p)

V bližini Kranja

prodam hišo z velikim zelenjadem in sadnim vrtom, vpeljana trgovino in veliko delavnico. Ponudbe na Rojina, Kranj.

Nova vila

pet sobna, komfortna, zelo obsežen vrt, primerna za zdravniški ali obrt, industrijski kraj, 10 minut od postaje, v Savinjski dolini, zelo ugodno napredaj. Ponudbe: Jager, gostilna »Na-Na«, Celje.

Kunaver Ludvik

gradbeno - strokovno obraženi posredovalec - Cesta 29. oktobra št. 6, telefon 37-33, ima napredaj večje število parcel, kompleksov, posestev, gozdov, trgovskih in stanovanjskih hiš in vil. Pooblaščen graditelj in sodni cenilec za nasvete brezplačno na razpolago. (p)

Novo hišo

3 sobe, kuhinja in pralnica, zraven hlev za eno ali dve kravi, njivo, vrt in tri gozde iz lastne roke ugodno prodam. Anton Kuhovski, Ribno 38, pri Bledu. (p)

Prodaj

enonadstropno hišo, obsteženo iz več sob, treh lokalov, na prometnem kraju, tik kolodvora na Dolenjskem. Primerna za trgovino ali majhno industrijo. Zelo je priporočljiva za letovišče, ker se nahaja v kraju z lepimi izletniškimi točkami ter v bližini kopalnice. Cenj. ponudbe v upr. »Slov.« pod »Dolenjsko« št. 19459

Izredna prilika!

Zaradi posebnih razmer je prav ugodno napredaj event. s hipoteko, deloma ali skupaj polgotova dvonadstropna solidna zgradba za hotel ali (društveno) okrevališče ali podobno (do 30 sob), tudi vile, stavbišča, park, vseca. 1 ha, v letoviskem in zim. športnem gorenjskem mestu. Informira g. Štirn, Ljubljana, Puharjeva 14-I. nadstr. (p. predal 219).

Lesni trgovci!

V Dravski dolini lahko kupite prostor za skladišče s hišo vred, blizu Drave in kolodvora. Pojasnila: Kranje Jakob - Vuhred ob Dravi 12. (p)

Vilo ali hišo

dvo-ali tridružinsko, kupim za gotovino; najraje za Bežigradom, na Kodeljevem ali pod Rožnikom. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Lepa« 20.177. (p)

Posestvo

v hribih, v mirnem kraju, kot naravno za letovišče, veliko ca. 25 orolov, 1 uro od kolodvora; z lepim okoličjem — poceni napredaj. Potrebno malo denarja. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Letoviški kraj« št. 20276. (p)

V Brežicah

in okolici se napredaj hiše, kraena stavbišča, vinogradi, sadovnjaki in gozdovi ter zaokroženi deli Attemovega veleposestva - Pojasnila pri inž. Miklav Otmar, Brežice. (p)

Visokoprtilična hiša

z vrtom v izmeri 506 m² v Sp. Sisk, Vodnikova cesta št. 18, bo na sodni dražbi dne 30. decembra 1937 ob 10 dopoldne na sodišču, soba 16. Sodno je cenjena 207.302 din; najmanjši ponudek znaša 145.000 din. (p)

Samoprodaja

RADIO-APARATOV

„Blaupunkt“, „Ingelen“, „Sachsenwerk“ itd.

Velika izbira! Najugodnejši nakup!

„Tehnik“ J. BANJAI

Ljubljana, Miklošičeva 20

Dvostanovanjsko vilo

kupim v Ljubljani. - Ponudbe upravi »Slov.« pod »Moderno« 20.129. p

Lepa hiša

z njivo, tik Brežic, napredaj. Hipoteka. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Dom« št. 20293. (p)

Hišo

z velikim zelenjadem in sadnim vrtom, pripravno za obrtnika, takoj prodam. Cesta na Loko 22, Ljubljana.

Dva vinograda

prvi 43, drugi 15 arov, 10 minut od železnice, s kletjo, v južni legi, napredaj. Vprašati: Posestvo Ed. Suppanz, Pristava

Gradbene parcele

ter manjša in večja rekonstruirana vila v Kamniku v lepi legi, napredaj za izredno nizke cene zaradi izrednih razmer, ev. s hipoteko. - Vprašati v Ljubljani, Beethovnova ulica 14, mezzanin, levo, J. Amann (poštni predal 219).

Ne zamudite prilike!

Ugoden nakup stavbnih parcel s vodovodnim in električno v bližini postaje. - Pojasnila: Vizmarje št. 59. (p)

Nova hiša

dvostanovanjska, z vrtom, v lepi legi v Kamniku, takoj napredaj za 85.000 din. — Naslov v upravi »Slov.« pod 19.121. p

Hišo

s trgovino, gostilno, mesarijo, takoj prodam. — Ponudbe upravi »Slov.« pod zn. »Odpotujem 100.000« št. 19.986. (p)

Kmečko posestvo

z gostilno in trgovino - oddam v najem ali prodam. Ponudbe podružnici »Slov.« v Celju pod »Bližina Celja«.

Tovarniško poslopje

nekoč umetni mlín, ob železnici, vodni in električni moč, poceni prodam. — Naslov v upravi »Slov.« v Celju pod št. 20.186. (p)

Lesni trgovci!

V Dravski dolini lahko kupite prostor za skladišče s hišo vred, blizu Drave in kolodvora. Pojasnila: Kranje Jakob - Vuhred ob Dravi 12. (p)

Vilo ali hišo

dvo-ali tridružinsko, kupim za gotovino; najraje za Bežigradom, na Kodeljevem ali pod Rožnikom. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Lepa« 20.177. (p)

Posestvo

v hribih, v mirnem kraju, kot naravno za letovišče, veliko ca. 25 orolov, 1 uro od kolodvora; z lepim okoličjem — poceni napredaj. Potrebno malo denarja. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Letoviški kraj« št. 20276. (p)

V Brežicah

in okolici se napredaj hiše, kraena stavbišča, vinogradi, sadovnjaki in gozdovi ter zaokroženi deli Attemovega veleposestva - Pojasnila pri inž. Miklav Otmar, Brežice. (p)

Visokoprtilična hiša

z vrtom v izmeri 506 m² v Sp. Sisk, Vodnikova cesta št. 18, bo na sodni dražbi dne 30. decembra 1937 ob 10 dopoldne na sodišču, soba 16. Sodno je cenjena 207.302 din; najmanjši ponudek znaša 145.000 din. (p)

Novo hišo

z uvedeno trgovino z mešanim blagom in trafiko, na prometnem kraju blizu večje tovarne na glavni cesti, prodam. - Vsa pojasnila pri F. Černe - Radeče. (p)

Posestvo

6 do 30 orolov, z živim in mrtvim inventarjem, z vinogradom, kupim. — Natančni popis in zadnja cena na Ivana Plakus, Sp. Radvanjska cesta 45, Nova vas, p. Maribor. p

Vnajem

IŠČEJO:

Pekarno

dobro idočo, na prometnem kraju, vzajem v najem. Ponudbe v upr. »Slov.« v Celju pod »Plačila zmožena«.

ODDAJO:

Prometno trgovino

z mešanim blagom oddam s 1. januarjem. Naslov v upravi »Slov.« Celje.

Trgovino

dam v najem pod najugodnejšimi pogoji. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 20342. (n)

Gostilno

na zelo prometni točki prodam ali dam v najem sposobnemu in kavije zmožnemu interesentu. - Rečnik, trgovina, Hoče.

Delavnico

dvorišče, Mestni trg 9 — takoj poceni oddam solidnemu obrtniku (mirna obrt). (n)

Hišo

z gospodarskim poslopijem, prometni kraj, za vsako obrt, ob cesti, blizu šole in cerkve, takoj oddam. Schroif, Skopice, p. Krska vas. (n)

S 1. januarjem

oziroma za takoj oddamo:

1 trgovski lokal

na Masarykovi cesti; dvosobno stanovanje z vsem komfortom, centralno kurjavo, plinskim štedilnikom, dvigalom itd. z vsem komfortom in velikim vrtom.

enodružinsko vilo

Natančnejša pojasnila pri Vzajemni zavarovalnici v Ljubljani, Miklošičeva c. št. 19 vsak delavnik med uradnimi urami od 8—14. Telefon 25-31 in 25-22.

Auto-motor

Avto

1 in pol tone, v zelo dobrem stanju, prodam. — Ponudbe upravi »Slov.« pod »Ford« 20.207. (t)

Motorno kolo DKW

500, model 1937, brezhibno, napredaj. - Pinterič Pavel, Brežice. (t)

Tovorni avto

dvetonski, v dobrem stanju, in motorno kolo 350 ali 500 ccm - takoj kupim. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Motor« št. 20252. (t)

Prodaj

bencinske in sauggas motorje 4—16 KS, mlatilnice, slamosenzice, motorno kolo; tudi zamenjam z drugim blagom. S. Skrbinssek, Hajdina, Ptuj. (t)

Holbearbeitungsmaschinenfabrik

TEICHERT & Sohn, Liegnitz

največja nemška tovarna mizarskih strojev za obdelavo lesa

prilpoca

svoje precizno izdelane, v praktični kombinaciji in trpežnosti neprekosljive mizarske univerzalne in posamezne stroje po konkurenčni ceni, ter ob enem

obvešča

cenjene interese, da ima

zastopstvo

Trgovina strojev, strojnih delov in orodja

DOVŽAN IVAN, LJUBLJANA
CELOVSKA 34

kjer je postrežen vsak kupec najsolidnejše

ZAHTEVAJTE PONUDBO!

Črno moško suknjo

poceni prodam, Brivnica Polane, Kopitarjeva 1, 1

Pisalni stroj napredaj. Pladine olajšava. - Naslov v upravi »Slovenca« pod 20.150, 1

STROJI

Stroj za cufanje žime prodam. - I. Miklavčič, Cerklje pri Kranju. (1)

Dieselmotor 7 PH nov, prodam. Dnevni stroški 40 din. Obrab, Maribor, Loška 15. (1)

Polnojarjenik Pini & Kay, povojni model, 24 oolaki - ugodno prodaja Feliks Stare, Radomlje. (1)

Hladilno napravo 2000 kalorij, poceni prodam zaradi povečanja. - Ista se lahko vidi v pogonu. A. Karničnik, Slovenji Gradec. (1)

Skobelnik (Hoblabrichtmaschine) že rabljen, v dobrem stanju, z vdelanim motorjem ali tudi brez, kupim. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Stroj« 19788. (k)

Drobilec za kamen z ali brez pogona, kupim. Ponudbe v upravo »Slov.« v Mariboru pod »Drobilec«. (k)

Drobilnik za napravo gramoz, ki je še dobro ohranjen, kupim. Ponudbe v upravo »Slov.« v Celju pod »Drobilnik«. (k)

Glasba
Brezplačen pouk »Igranj«
128
55
Zastavljene
MARIBOR 120

Klavir zelo poceni prodam. Salizijanska ulica 9, Kodelevo. (k)

Očka ali veš,
da dobiš na cene različnih instrumente in potrebščine pri
R. WARBINEK, Ljubljana
Miklošičeva cesta 4

Fino šunko, narezek, sir marinirane ribe, vino in likerje dobite pri I. Buzovlini, Lingarjeva ulica, za skofljo. (1)

Ugodno prodam nov smoking, dve temno-modri moški obleki in jutrarnji jopič. Naslov pove upravo »Slovenca« pod št. 20.090. (1)

Orehova jedra in cvetlični med nudi najceneje J. Menart, Domžale. (1)

Šivalni stroj znamke »Dürkopp« ali »Stoewer« zaradi opustitve obrti, v zelo dobrem stanju prodam. Polzeve in ogleda se pri Urankar, Boh. Bietrica. (1)

3 postelje z vložkom (Federmatratzi), 2 nočni omari, omara za obleke, vse dobro ohranjeno, prodam za samo 150 din. Ljubljana, Celjska ulica 19, Bežigrad, Jamšek. (1)

Gostilna - buffet (40 abonementov), trafika, mesečni promet ca. 100.000 din - se prodaja zaradi odstopanja v inozemstvo. Vse informacije daje »Sava«, Zagreb, Bogovičeva ulica 5. (1)

MODIC
PASAZA NEBOTIČNIKA
68-
120-
NASA GLASILA 50 MED NAJBOLEŠIMI NASVETI
PAPA

Naročajte in širite »SLOVENCA«

Din 15-

nova gramofonska plošča svetovne znamenje po izbiri

8 novih plošč sortiranih samo Din 100- Doktor traja zaloga

Velepič

ernejeva c. 25, Ljubljana

[Radio]

Šestcevn radio

močan, ameriški model, prodam. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 20.075. (1)

Izposojamo radijske aparate

»RADIO« r.z.g. Ljubljana, Miklošičeva 7

Kupimo Staro zlato, zlato zobovje in srebrne krone kupujem po najvišjih dnevnih cenah

Slamorenico na motorni pogon kupi Mihael Strukelj, Zapuže, St. Vid nad Ljubljano, k

Vaskovrstno zlato kupuje po najvišjih cenah ERNE, juvelir, Ljubljana, Wolfova ulica št. 8

Svinjsko mast belo in čisto (tehnično), od poginulih prašičev, ali pokvarjeno jedilno mast, kupujem stalno. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Industrijska mast« štev. 20237. (k)

Kože divjačine, in sicer od krta do medveda - kupujem stalno, plačam po dnevi cen. Polhove kape velika izbira, poslužite se ugodne prilike.

Zdravič Ljubljana - Stari trg nasproti kavarni Zalaznik

[Pohišstvo] Spalnica lepo, moderno politirana, napredaj, Friedel Ivan, mizarstvo, št. 113 v Slov. goricah.

Vsakovrstne spalnice ter jedilnice in kuhinje dobite po najnižjih cenah vedno v zalogi pri Henrik Blitenc, strojno mizarstvo, Vizmarje-St. Vid.

Kauče, žimnice, otomane in vsa tapetniška dela z najamčeno solido izvršajo po najnižjih cenah tapetnik in dekorater Avg. Koblicca, Ljubljana, Tyrseva c. 36 Blago na izbiro v zalogi Telefon 22-22. (1)

Zaradi selitve zelo poceni prodam kompletno sobno opremo in pelec-plasč, vse dobro ohranjeno in čisto. Naslov v upr. »Slov.« pod 20248.

Moderno in kvalitetno pohišstvo z najamčeno, še od 1800 din spalnice 675 din kuhinjske opreme 375 din kuhinj. kredence 400 din omare 180 din postelje itd. Sprejemajo se naročila. Ogledite si veliko izbiro pohištva pri

»OPRAVA« Ljubljana, Celovška c. 50

Za Božič (Novo leto) globoko znižane cene vsej damski konfekciji pri

F.I. GORIČAR LJUBLJANA

SV. Petra cesta št. 29

Na zalogi krasna izbira damskih zimskih plaščev in sicer: športni zimski plašči . . . . . Din 250- boljši modni s kožuho . . . . . 390- damske vojne obleke modne . . . . . 180- zimske perilne obleke . . . . . 75- zimske jutranje halje . . . . . 90- modna in športna krila v vseh velikostih . . . . . 55- damske in dekliske in smučarske hlače . . . . . 90- kakor tudi kompletne obleke in pletenine za smučarke, otroške plašče in obleke, damske zimske bluze, klothalje, damske in otroške pidžame itd Na zalogi tudi velika izbira štolov za plašče in obleke, ter izdelujemo tudi po naročilu po najnovejših žurnalih.

Denar

Hranilne knjižice hranilnice št. Vid pri Stični in Višnogorske - kupim. Plačam takoj. Peter Zatlter, Ježica pri Ljubljani. (d)

Hranilne knjižice vrednostne papirje, delnice, kupone, 3% obveznice kupujemo proti takojšnji gotovini

Rudolf Zore Ljubljana Gledališka ulica 12. Telefon 35-10.

Hranilno knjižico Kmečke hranilnice v Ljubljani v znesku 40.000 din prodam. Naslov v upr. »Slovenca« pod 20.040. d

Hranilne knjižice vse - tudi podeželske 3% OBVEZNICE za likvidacijo kmečkih dolgov

VREDNOSTNE PAPIRJE stalno kupujem po najvišji ceni in takojšnemu izplačilu

Izposlujem vse bančne in blagovne posle nakup in prodaje premičnin in nepremičnin blago, hiše, vile, parcele itd.

Al. Planinšek trg. ag. za bančne posle LJUBLJANA Beethovnova ulica 14-1 Telefon 35-10

V zakup ali posojilo nova hiša s njivo za 30 tisoč din. Vknjižba na 1. mesto. Posredovalec 2%. Naslov v upravi »Slov.« v Celju pod »Savinjska dolina, kolodvor«. (d)

Ureditav dolgov potom sodnih in izven-sodnih poravnav

Nasveti v konkurznih zadevah in vseh drugih trgovsko - obrtnih poslih Strokovne knjigovodske revizije, sestava in apro-bacija bilanc.

PRESKRBA KREDITOV vsi posli

KMEČKE ZASCITE Edina koncesionirana komercialna pisarna

Lojze Zajc Ljubljana, Gledališka ul. 7 Telefon 38-18.

Posojilo 40.000 din proti popolni varnosti in dobri obrestim isčem. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod zn. »Eventuelno služba« št. 20.107. (d)

3% obveznice za likvidacijo kmečkih dolgov kupujemo stalno po najvišji ceni

Rudolf Zore Ljubljana Gledališka ulica 12 Telefon 38-10

ISČEJO: Prazno sobico majhno, mirno in sončno, isčem za takoj ali pozneje. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Točen plačnik« št. 20311. (s)

ODDAJO: Dve sobi ena opremljena, druga prazna, oddam s 1. ali 15. januarjem. Gledališka 10-II., nasproti stopnišča.

Prazno sobo veliko, sončno, s central. kurjavo, takoj oddam eni osebi. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Blizu bano-vine« št. 20317. (s)

Opremljeno sobico s kopalnico, poceni oddam - Herbersteinova št. 22, I. nadstropje. (s)

30.000 din

posojila isčem za pol leta proti vknjižbi na tovarno. - Plačam visoke obresti. Naslov v upr. »Slovenca« pod 20.203. d

Denarne posle: Posredovanja kreditov - izročanje vlog za izplačilo govin - Naložbe kapitala Poravnave - Uprave nepremičnin - Bančne napovedi - Informacije - Ureditve revizije, bilance, in stanje kontroliranih knjigovodstva ter vse druge trg. vsko gospodarske posle izvece

SVETOVALEC koncesionirana trgovsko - gospodarska poslovanja - Kovačič v Ljubljani. Cesta 29. ok. obra št. 7.

Sodelujočega kompaniona kapitalno močnega, isčem za izdelavo in razpečevanje zasčiten priprav proti vsakršni poškodbi pri kolosih itd. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Množinski slager« 20.176

Stanovanja ODDAJO: Dvosobno stanovanje lepo, poceni oddam v Mostah, Poljska pot 29. (č)

Dvosobno stanovanje lepo, v Spodnji Šiški, takoj oddam. Več v upr. »Slov.« pod št. 20312. (č)

Enosobno stanovanje pripristo, takoj oddam. - Cesta na Loko 22 (dvo-rišče). (č)

Dvosobno stanovanje s kopalnico in plinom - oddam v Jesenkovi ul. 8, I. levo, za pivov. Union.

Enosobno stanovanje s pritliklami, parketirano, oddam. Rožna dolina Cesta XV. št. 9. (č)

Dvosobno stanovanje moderno, s pritliklami in vrtom, na Kodeljevem - oddam. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 20355. (č)

Dvosobno stanovanje dve kleti, vrt, oddam za 300 din z januarjem ali pozneje. Vprašati: Jarše št. 55, Ljubljana. (č)

Dvosobno stanovanje komfortno, prostorno, s elektriko, plinom in telefonom, oddam s februar-skim terminom. Gorupova ulica 22. (č)

SOBE ISČEJO: Prazno sobico mlad, simpatičen, s pre-moženjem in dobro izočo trgovino na dežel. isče zaradi pomanjkanja zna-nja tem potom primerno življenjsko družico, naj-raje iz ugledne podežel-ske trgovske družine. - Dopise s sliko poslati v upravo »Slov.« pod »Di-skrecija z najamčena« št. 20298. (2)

Vdovec značajan, s lepim gostil-niškim podjetjem, 64 let star, 450.000 din gotovine, želi spoznati dobro ženi-co, katera ima prirojen dar za to obrt. V poštev pridejo kuharice in tudi deželanke s izobrazbo in lepo preteklostjo. Nekaj gotovine zaželjeno. Taj-nost pogoj. Dopise v upr. »Slov.« pod »Plemenitost« št. 20319. (2)

Vdovec 45 let star, s gotovino 90.000 din, želi takoj po-ročiti vdovo ali gospodič-no, staro od 35 do 45 let, trgovko ali hišno posest-nico, v mestu ali v okolici mesta. - Ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. 20.173. (2)

Posestnik star 32 let, poročil gospo-dinjsko naobrazeno dekle, staro 25-30 let, ki ima veselje do gospodinjstva ter 24-30.000 din dote. - Plemenite ponudbe upravi »Slovenca« Maribor pod »Srečna« 20.120. (2)

Trgovce mlad, simpatičen, s pre-moženjem in dobro izočo trgovino na dežel. isče zaradi pomanjkanja zna-nja tem potom primerno življenjsko družico, naj-raje iz ugledne podežel-ske trgovske družine. - Dopise s sliko poslati v upravo »Slov.« pod »Di-skrecija z najamčena« št. 20298. (2)

Vdovec značajan, s lepim gostil-niškim podjetjem, 64 let star, 450.000 din gotovine, želi spoznati dobro ženi-co, katera ima prirojen dar za to obrt. V poštev pridejo kuharice in tudi deželanke s izobrazbo in lepo preteklostjo. Nekaj gotovine zaželjeno. Taj-nost pogoj. Dopise v upr. »Slov.« pod »Plemenitost« št. 20319. (2)

Vdovec značajan, s lepim gostil-niškim podjetjem, 64 let star, 450.000 din gotovine, želi spoznati dobro ženi-co, katera ima prirojen dar za to obrt. V poštev pridejo kuharice in tudi deželanke s izobrazbo in lepo preteklostjo. Nekaj gotovine zaželjeno. Taj-nost pogoj. Dopise v upr. »Slov.« pod »Plemenitost« št. 20319. (2)

Vdovec značajan, s lepim gostil-niškim podjetjem, 64 let star, 450.000 din gotovine, želi spoznati dobro ženi-co, katera ima prirojen dar za to obrt. V poštev pridejo kuharice in tudi deželanke s izobrazbo in lepo preteklostjo. Nekaj gotovine zaželjeno. Taj-nost pogoj. Dopise v upr. »Slov.« pod »Plemenitost« št. 20319. (2)

Vdovec značajan, s lepim gostil-niškim podjetjem, 64 let star, 450.000 din gotovine, želi spoznati dobro ženi-co, katera ima prirojen dar za to obrt. V poštev pridejo kuharice in tudi deželanke s izobrazbo in lepo preteklostjo. Nekaj gotovine zaželjeno. Taj-nost pogoj. Dopise v upr. »Slov.« pod »Plemenitost« št. 20319. (2)

Vdovec značajan, s lepim gostil-niškim podjetjem, 64 let star, 450.000 din gotovine, želi spoznati dobro ženi-co, katera ima prirojen dar za to obrt. V poštev pridejo kuharice in tudi deželanke s izobrazbo in lepo preteklostjo. Nekaj gotovine zaželjeno. Taj-nost pogoj. Dopise v upr. »Slov.« pod »Plemenitost« št. 20319. (2)

Vdovec značajan, s lepim gostil-niškim podjetjem, 64 let star, 450.000 din gotovine, želi spoznati dobro ženi-co, katera ima prirojen dar za to obrt. V poštev pridejo kuharice in tudi deželanke s izobrazbo in lepo preteklostjo. Nekaj gotovine zaželjeno. Taj-nost pogoj. Dopise v upr. »Slov.« pod »Plemenitost« št. 20319. (2)

Vdovec značajan, s lepim gostil-niškim podjetjem, 64 let star, 450.000 din gotovine, želi spoznati dobro ženi-co, katera ima prirojen dar za to obrt. V poštev pridejo kuharice in tudi deželanke s izobrazbo in lepo preteklostjo. Nekaj gotovine zaželjeno. Taj-nost pogoj. Dopise v upr. »Slov.« pod »Plemenitost« št. 20319. (2)

Prodajmo

Sanke in smuči kompletne - dobite naj-ugodnejše pri izdelovalcu Fajfar, Trnovska ul. 25.

Zimsko suknjo poceni prodam. Rimska c. št. 9-II., vrata 16. (1)

Patent Schulz tehnično avtomatično, 10 kg brez uteži, prodam. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Tehnika« 20.205. (1)

Cenik znamk za leto 1938 ki vsebuje cene vseh seri-j znamk Bosne, Črne gore, Jugoslavije, Srbije 3 din v znamkah. Izidor Steiner, Masarykova 15, Zagreb. (1)

Mostno tehnično tritonsko, precizno, v naj-boljšem stanju, proda občina Grajena v ptuj-skem okraju. (1)

Pisalni stroj malo rabljen, poceni na-prodaj. Tyrseva št. 37, Ljubljana. (1)

Rakete, petarde bengalski ogenj itd. - v zeleznini Fr. Stupica, Ljubljana, Gosposvetska 1

Posteljne mreže izdelujem iz pobakrene in pocinkane žice v vseh velikostih. Iste sprejemam v popravilo po najnižji ceni. - Alojz Andrič, Rimska cesta 2, Gregor-čičeva 6. (1)

Usnjate suknjice dobite najceneje pri Franc Zalokar Mengeš 157.

Najboljši trboveljski premog brez prahu

koks, suha drva I. Pogačnik Beneričeva 5 Telefon 20-31

NE POZABITE! Ker vam še ni zna-no, da je najcenejša za Vaše potrebščine le trvdka

SNOJ JOSIP manufaktura Tyrseva cesta 17 Vam želi srečno božič in novo leto!

VINA prvotna o naugodn-j-ših cenah kupite pri Centralni vinarni v Ljubljani. TELEFON 8TEV. 25-73

ribje olje iz lekarne dr. G. Piccolija v Ljubljani se priporoča bledim in slabotnim osebam

Štajerska jabolka dobite poceni pri GOSPODARSKI ZVEZI Ljubljana, Tyrseva c. 29

Modroce posteljne mreže, železne zložljive postelje, otoma-ne, divane in tapetniške izdelke nudi najceneje

RUDOLF RADOVAN tapetnik - Mestni trg 13 Ugoden nakup morske trave, žime, cvilha za modroce in blaga za pre-vleke pohištva.

Šivalni stroj znamke »Dürkopp« ali »Stoewer« zaradi opusti-tve obrti, v zelo dobrem stanju prodam. Polzeve in ogleda se pri Urankar, Boh. Bietrica. (1)

3 postelje z vložkom (Federmatratzi), 2 nočni omari, omara za obleke, vse dobro ohranjeno, prodam za samo 150 din. Ljubljana, Celjska ulica 19, Bežigrad, Jamšek. (1)

Gostilna - buffet (40 abonementov), trafika, mesečni promet ca. 100.000 din - se prodaja zaradi odstopanja v inozemstvo. Vse informacije daje »Sava«, Zagreb, Bogovičeva ulica 5. (1)

Naročajte in širite »SLOVENCA«

Šivalne stroje v prvovrstni kvaliteti - dobite pri Banjai, Miklo-sičeva cesta 20. (1)

Mizne štedilnike od 250 din naprej pri-po-roča železnina Koutny, Medvedova 28. (1)

»Durlin« lak za koleca, v vseh barvah, po 9 din, prodaja tvrdka Rudolf Hafner, Ljubljana, Miklošičeva 36, in Celovska cesta 61. (1)

Gašperčke od 90 din naprej, samotne peči od od 220 din naprej - pri-poroča železnina Koutny, Medvedova 28. (1)

»specialmaschinenfabrik«
DOLMAR

prilpoca leonim industrijam in gozdarstvom svoje prvovrstne izdelke žage, na rezkalno verigo z elektro- ali bencin-motorjem

ter ob enem sporoča cenj. interesentom, da je poverila svoje

zastopstvo Trgovini strojev in strojnih delov. Dovžan Ivan, Ljubljana Celovška 34

Informacije na razpolago! Zahtevajte ponudbo!

Pri Sotelsku, Gradisce 10 dobite na podlagi kontrol-nih listkov na vsakih 10 l en liter gratis. Pije se lahko v lokalu ali pa ne-se domov. Jemlje se ga lahko po 1 liter. (1)

Krasen trgovski lokal z vsem in ventarjem, v izrazitem trgovskem delu Ljubljane, se ugodno pro-da. Center mesta. Resnim interesentom da naslov uprava »Slovenca« pod št. 20.318. (1)

Več vagonov krme proda prostija v Metliki

Sveže najfinejše norveško ribje olje iz lekarne dr. G. Piccolija v Ljubljani se priporoča bledim in slabotnim osebam

Štajerska jabolka dobite poceni pri GOSPODARSKI ZVEZI Ljubljana, Tyrseva c. 29

Modroce posteljne mreže, železne zložljive postelje, otoma-ne, divane in tapetniške izdelke nudi najceneje

RUDOLF RADOVAN tapetnik - Mestni trg 13 Ugoden nakup morske trave, žime, cvilha za modroce in blaga za pre-vleke pohištva.

Šivalni stroj znamke »Dürkopp« ali »Stoewer« zaradi opusti-tve obrti, v zelo dobrem stanju prodam. Polzeve in ogleda se pri Urankar, Boh. Bietrica. (1)

3 postelje z vložkom (Federmatratzi), 2 nočni omari, omara za obleke, vse dobro ohranjeno, prodam za samo 150 din. Ljubljana, Celjska ulica 19, Bežigrad, Jamšek. (1)

Gostilna - buffet (40 abonementov), trafika, mesečni promet ca. 100.000 din - se prodaja zaradi odstopanja v inozemstvo. Vse informacije daje »Sava«, Zagreb, Bogovičeva ulica 5. (1)

Naročajte in širite »SLOVENCA«

Naročajte in širite »SLOVENCA«

Naročajte in širite »SLOVENCA«

Naročajte in širite »SLOVENCA«

Priporočamo sledeče mariborske tvrdke:

Praktična božična darila
v veliki izbiri nudi

IVAN KRAVOS
Maribor, Aleksandrova 13

Justin Gustinčič
mehanična delavnica

Maribor, Tattenbachova ul. 14 Tel. 21-30

Najcenejša in najsolidnejša popravila, emajliranje in poniklanje. Trgovina koles, o roških vozičkov, šivalnih strojev in gramofonov. Vedno vsi nadomestni deli na zalogi. Nakup in prodaja rabljenih strojev, motorjev, poljskih železnic, tračnic, traverz, transmisij, cevi za plotove in vodovode.

Obiščite nas in prepričali se boste o bogati izbiri in nizkih cenah.

PRESELITEV

PRVA JUGOSLOVANSKA TRANSPORTNA D. D.

SCHENKER & CO., Maribor

se je preselila in se nahaja sedaj:

Aleksandrova cesta 51
v hiši emekarne Bernhard, nasproti izhodu glavnega kolodvora.

Kupujemo po najvišji dnevni ceni

vsakovrstne tekstilne odpadke, cunje, krojaške odpadke, dalje staro železo, litino, baker, medenino, svinec, cink, cin itd.

Iščemo zanesljive in izvežbane nakupovalce!

Prodamo pod lastno ceno

raznovrstne rabljene stroje, ležišča, razno novoželezo, traverze itd.

Cunje za čiščenje strojev, čistilna volna vedno na zalogi. Tovorni prevozi, selitve z avtomobili ali konjsko uprego se promptno in po ceni prevzemajo. Državni nastavljenici imajo poseben popust!

Dva elegantna taksi avtomobila vedno na razpolago, kličite telefonsko številko štev. 2272.

Veletrgovina s surovinami, prevoz tovara in avtotaksi

Sluga Ivan, Maribor, Tržaška c. 22
Telefon št. 2272

LJUDSKA SAMOPOMOČ

reg. pomožna blagajna v Mariboru, Aleksandrova c. 47

Poverjenišvo: Ljubljana, Tyrševa cesta štev. 34

naznanja smrtne slučaje svojih članov v mesecu **novembru 1937**

Zakšek Marija, prevžitkarica, Rajhenburg
Jegovnik Apolonija, prevžitkarica, Sv. Janž p. Rečica ob Savinji
Rigler Janez, vžitkar, Praproče p. Ortenek
Lorger Anton, posestnik, Senovica
Ivanjek Antonija, zasebnica, Sitež
Sinič Ivan, šofer, Maribor
Vondrašek Julija, vdova davčnega upravitelja, Celje
Vrisk Neža, Ivenca p. Vojnik
Preve Rika, posestnica, Kranj
Pölzl Vincenc, uradnik v pok., Maribor
Bratuša Marija, prevžitkarica, Grabe p. Središče
Magdič Terezija, žena sprevodnika drž. žel., Maribor
Greifoner Martin, delavec, Zg. Breg p. Ptuj
Muškatelec Franc, posestnik, Drešinja vas
Strovs Ivan, vžitkar, Knezdol p. Trbovlje
Bračko Jurij, prevžitkar, Dragučeva p. Sv. Marjeta ob Pesnici
Puher Marija, žena drž. uradnika, Ljubljana
Kolar Andrej, posestnik, Podvinci
Erjavec Neža, prevžitkarica, Sv. Jernej, Muta
Hribarnik Jožefa, prevžitkarica, Prihova
Jeromec Antonija, delavka, Vuzenica
Schiker Ivan, žel. uradnik v pok., Maribor
Rotman Vincenc, posestnik, Maribor
Muršak Simon, vžitkar, Podvinci p. Ptuj
Pohar Jurij, zasebnik, Radeče
Koren Marija, posestnica, Jirsovec p. Sv. Urban pri Ptuj
Storman Marija, zasebnica, Breg p. Polzela
Lobnik Franc, žel. v pok. Ruše
Santl Terezija, zasebnica, Rečica p. Bled
Koropec Agata, prevžitkarica, Sv. Jernej pri Ločah, Petelinek
Sahman Marija, zasebnica, Topolšica
Brodnjak Ana, viničarka, Hrastovec p. Zavrč
Fideršek Mihael, posestnik, Sesterče p. Majšperk
Jančič Rupert, zasebnik, Sv. Trojica v Slov. gor.
Kmetič Janez, posestnik, Kremberg p. Sv. Ana v Slov. gor.

Po vseh umrlih članih se je izplačala pripadajoča pogrebna v skupnem znesku **din 347.940.-**

Kdor še ni član „Ljudske samopomoči“, naj zahteva brezobvezno in brezplačno pristopno izjavo.

Blagajniško načelstvo.

Zahtevajte povsod naš list!

Ugodna božična darila

dokler traja zaloga. Glocce volneni, pol zastonj po Din 18'— pri

TRPIN-u, Maribor, Vetriniska 15

Obramba proti vlomom in tatvinam!

V Mariboru in okolici se dogajajo dan za dnem **vlomne tatvine**

Najboljše sredstvo proti temu je, če se zavarujete tako j proti vlomni tatvini pri »Vzajemni zavarovalnici« in sicer pri glavnem zastopniku **Žebotu - Maribor, Loika 10.**

Pišite dopisnico, pa Vas obišče naš zastopnik. Sprejemamo tudi vsa druga zavarovanja.

Ostravski koks

kurlin in kovaški, stalno v zalogi. - MEJOVSEK, Maribor, Tattenbachova ulica 13; telefon 24-57.

Cunje

krojaške odrezke, stari papir, tekstilne odpadke, ovčjo volno, govejo dlako (aravco) — kupi vsako množino

ARBEITER - MARIBOR
Dravska 15

Šivalni stroji Veritas

pogreznjivi . . . . 2000 din
nepogreznjivi . . 1700 din
z 20-letno garancijo v trgovini šivalnih strojev: **USSAR**
Maribor, Trubarjeva 9.

Zivali

Pave

kupim. - Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Navedba cene« 20.178. (J)

Kanarčki rolariji

lepo božično darilo - poceni napredaj. - Bitenc, Karlovska 9-II., Ljubljana.

Zahvala

Vsem, ki so nam ob nenadomestljivi izgubi naše najboljše soproge, mame, stare mame in tašče, gospe

Marije Lesjak
soproge trgovca in hišnega posestnika

lajšali bol in poklonili toliko lepega cvetja in jo spremili na zadnji poti, naša najlepša zahvala.

Maribor-Ljubljana, dne 24. dec. 1937.

Zalujoči ostali.

Zahvala

Vsem, ki so nam ob izgubi moje sestre in tete, gospe

Lojzke Skuhala

poklonili toliko vencev in šopkov, za izrečeno sožalje ter jo spremili na zadnji poti — vsem iskrena zahvala.

Ptuj-Celje, dne 22. decembra 1937.

Rodbina Josipa Kančiča

Zahvala

Vsem, ki so ob izgubi moje sestre in tete, gospe

Lojzke Skuhala

poklonili toliko vencev in šopkov, za izrečeno sožalje ter jo spremili na zadnji poti — vsem iskrena zahvala.

Ptuj-Celje, dne 22. decembra 1937.

Rodbina Josipa Kančiča

Gostilna pri »Maksinu«

Sp. Siska, Jernejeva 24. Cenj. občinstvu v ljudno naznanjam, da sem dobil za praznike zalogo najboljših vin: pristni Jeruzalemčan, risling, cviček iz Trške gore, od Jerman Franca, kakor tudi najboljše dalmatinsko belo in črno vino. — Prvovrstna črna vino. — Prvovrstna domača in dunajska kuhinja. — Želim vsem cenjenim gostom in znancem vesele božične praznike in srečno novo leto! Se priporoča

Klančar Maks

Foto!

Najcenejše prevzema retuširanje in kopiranje

Foto-trgovina L. Kieser
Maribor, Vetrinjska ul. 30
Po najnižji ceni prodaja prvovrstne karte in plošče

Kadar ste

po opravih v Mariboru, ne pozabite obiskati gostilno

»Prešernovo klet«
v Gosposki ulici,
ker tam se dobro je in točijo najboljša vina po smernih cenah.

Razno

Kdor mi pošlje

sveto domačo prejo, mu iz nje izdelam poceni platno, tudi dvojno širino. Tudi iz nerabnih cunj naredim fine in poceni preproge. - Franc Časl, Radmirje, Savinjska dolina.

Članom fantov, odsekov!

Kroj, točno po zamisli arhitekta, vam napravi samo podpisani, ker sem po zamisli arhitekta naredil prvi kroj (model) za Zvezo fantov, odsekov, Krojna pola je risba podpisane. - Funkcionarji »Zveze« nosijo kroje, izgotovljene v moji delavnici. — Se priporočam Ivan Goltez, Stožice, Jezica. — Prvovrstno delo.

NIA

nacionalna industrija strojev in aparatov

Zagreb, Paromlinska 86, telefon 60-06.

Izdeluje vse vrste stroje in aparate, biljardne avtomate, pištole za brizganje barv, kompresorje, transformatorje in izpravljače. Livarna železa in kovin.

Oglašujte v edino uspešnem dnevniku »Slovenca«!

Lepo kmečko posestvo
pri Sv. Marjeti ob Pesnici
naprodaj.

Po dogovoru se sprejmejo tudi hranilne knjižice. Ponudbe pod »Maribor« upravi „Slovenca“, Maribor.

Objave

Izjava

Podpisani izjavljam in se zahvaljujem odboru JRZ v Leskovcu, da je odstopil od tožbe, kar sem govoril v vlaku dne 6. dec. 1937 čez voditelja in pri-

staše JRZ in potrjujem in priznavam, da so voditelji in pristaši JRZ odlični in pošteni in spoštni vodilni možje, kar priznavam in potrjujem z občinskimi pečatom in svojim lastnoročnim podpisom.

KRIZANEC JOSIP
župan občine Kraljevec na Sutli.

Preklie

Podpisani preklieujem in obžalujem, kar sem govoril v vlaku dne 6. dec. 1937 in se zahvaljujem, da so odstopili od tožbe in priznavam, da so voditelji in pristaši JRZ pošteni in spoštovanja vredni ljudje. — F. Jer-nanji. (o)

Franciška Opeka
trgovka

v četrtek zjutraj, v 85. letu starosti, previdena s tolažili sv. vere.

Pogreb nepozabne bo v petek, dne 24. t. m. ob 4 popoldne iz hiše žalosti Kotnikova cesta št. 2 na pokopališče Sv. Pavla na Vrhniki.

Vrhnika, 23. decembra 1937.

Zalujoči: Mihael in Franc, sinova; Marija in Ivana, hčerki — ter vnuki in pravnuki.

Zahvala

Vsem, ki so z nama sočustvovali za časa bolezni in ob smrti najine ljube sestre

Tončke

se iskreno zahvaljujeva. Posebno zahvalo izrekava prečastiti duhovščini in pevskeemu cerkvenemu zboru, zastopstvu uprave in uradništva »Slovenca« za krasne podarjene vence in spremstvo na Tončini zadnji poti. Zahvaljujeva se tudi uradništvu Vzajemne zavarovalnice za spremstvo pri pogrebu, nadalje vsem Tončiniim prijateljicam, znancem in sorodnikom za neštete obiske v njeni dolgotrajni bolezni, kakor tudi za podarjene cvetke in udeležbo pri pogrebu. — Bodi Bog obilen plačnik gg. zdravnikom, čč. usmiljenkam in vsem, prav vsem, ki so karkoli storili zanjo v življenju in ob smrti. — Upamo, da se njena duša že raduje pri Bogu in moli za nas.

Ljubljana, 23. decembra 1937.

Mici in Angela Cerar

Zahvala

Ob težki izgubi našega nepozabnega očeta, gospoda

Ivana Marko
okrožnega pristava v pokoju

se najiskreneje zahvaljujemo vsem prijateljem in znancem, ki so ga v tako velikem številu spremili na njegovi poslednji poti.

V Celju, dne 23. decembra 1937.

Rodbina Marko in sorodstvo

Zahvala

Prijateljem, gostom in znancem javljam žalostno vest, da nam je v 46. letu starosti, po kratki bolezni danes ob 16 nenadoma umrla vzorna soproga, zlata mamica in nepozabna sestra, gospa

Frančiška Pečar
posestnica, trgovka in gostilničarka »pri Kačarju«

K večnemu počitku jo bomo spremili v petek, 24. decembra ob 15 popoldne iz doma žalosti, Črnuče 33, na črnuško pokopališče.

Rajnico priporočamo v blag spomin in v molitev!

Črnuče, 22. decembra 1937.

Zalujoči: France, soprogi; Fanči, Edica, Venceslav, Bernarda, Marica, Cvetka, otroci; France, Anton, Pavle, Janče, Angela, Manica, bratje in sestre — ter ostalo sorodstvo.

IKARUS A. D.

Tvornica aero- i hidroplana

ZEMUN

Kupujemo domaće **hrastove hlode**
v debelinah nad 25 cm in dolžinah nad 3 m
Ponudbe staviti na:
REMEC-Co., lesna industrija-tovarna parketa
DUPLICA pri Kamniku

JASLICE

prinašajo pravo božično veselje v vsako družino

Trgovina H. NIČMAN

LJUBLJANA, KOPITARJEVA ULICA 2

Vam jih nudi v največji izbiri in po najnižjih cenah, vliete iz papiermaché in terakote v vseh velikostih. cele garniture in posamezne komade, ter papirnate za postaviti in za izrezati. Istotam kupite tudi najrazličnejše božično okrasje, darila in lepe božične razglednice.

Renomirana evropska tvornica
avtomobilov išče rajonske

zastopnike

za Ljubljano in Maribor

Ponudbe pod »Zastopnik« P 19750.

Pred nakupom
ogledajte si
veliko izbiro po
najnižji ceni!

Najnovejša dvokolesa najnovejši motorji »Triumph«, sivalni stroji, otroški in igračni vozički, prevozniki triciklji, pneumatika itd. Ceniki franco!

„TRIBUNA“ F. B. L. LJUBLJANA
Karlovška c. 4

Podružnica:
Maribor
Aleksandrova
cesta 26

Za ustanovitev rentabilnega
tekstilnega podjetja se išče **KAPITAL**

Vsi potrebni stroji popolnoma novi v vrednosti Din 7.000.000 so že na razpolago. ■ Ponudbe na upravo lista pod »Tekstilno podjetje«

„SLOVENEĆ“, podružnica: Miklošičeva cesta št. 5

Vse potrebščine za mlekarstvo

slovite Lacta-, New Prima-separatorje, vrče, Hoyberg-aparate, pinje, gnetilke, sirišča orig. Dr. Moric Blumenthal, vse po zmerni ceni v najboljši kvaliteti dobavlja

Tehnička poslovna Ing. L. Temkina
Zagreb, Vlaška 88, Telefon 84-75.

prvo domaće podjetje za gradnjo in ureditev mlekarin vseh vrst in kapacitet, naprav za hlajenje in za izdelavo mlekarških strojev. Ustanovljeno leta 1927. Strokovna in vestna postržba.

Zastopniki se iščejo.

Agnes Günther:

174

Dušica - Rožamarija

Harro je pritrtil ter dejal:

»Roža, morala je doživeti nekaj groznega, če-
sar mi niti ne utimo... nekaj, kar jo je popoli-
noma stilo. Nekaj strašnega, tak zlomljen človek!
Veruj mi, Roža, neka krivda ji teži vestle!«

Roža je molčala in je bila srečna, da ji ni bilo
treba več o tem govoriti.

Za vožnje po parku so bili pripravili majhen
voziček ter vpregli vanj ponija. S tem se je vozila
Rožamarija po vsem parku, toda vračati se je mo-
rala vselej po severni strani, ker so se proti jugu
razprostirale terase s svojimi kamnatimi stopni-
cami.

Harro si je ovil vajeti okoli roke ter je stopal
vstric konjčka. Rožamarija je slišala v svojih bla-
zinah blebi kraljici. Okoli ramen je nosila ogrinjalo
iz modrega žameta. Mali konjiček je bil prav do-
bro vzgojen in je hipoma obstal, če so mu to uka-
zali. Čeprav je bilo že proti koncu oktobra, še
slana ni bila osmodila bujnih cvetličnih gred. Na
rožni terasi so še cvetele vrtnice. Med brajdami, ki
so zakrivalle vse do vrha staro zidovje, so se še
bohotile razne rdeče cvetke in vonj po jesenskih
vijolicah je prepojeval ozračje...

Rožamarija in Harro sta molčala, vendar sta
se pogovarjali njuni duši.

Tja na ploščad iz kamna, ki zaključuje zid, je
nekoč bil postavil razvalinski grof dušico. Segala
mu je komaj do oči »am gori in ob njegovi čvrsti
roki se je smela izprehajati po čudoviti, vrtoglavi
poti. Tam gori se vzbula človeku domneva, kot bi
mogel od tam pasti naravnost v dolino in štrbun-
kniti v srebrno reko.

Na prostoru pa, odkoder drže strme kamnitne,
z bršljanom zaraščene stopnice navzgor do mostu,
se je bila dušica ob dnevu svoje birmne poslovala
od svojega prijatelja.

Njune oči so se srečale in Rožamarija se
smehljala. Ne, ona ne pojde brez svojega Harra v
vrtove blaženih... Zlati trak se je izžareel v ognju
brdkosti in prekoval s kladivom trpljenja, da je
postal čvrst in močan. Spominja se zimskega
gozda, zlatih vrat in nebeskih rožnih kit. — Ali ni
konjiček malce prenagel?... Mora se nekoliko
ustaviti!... Kako brž vse mine! Ali ni gledala v
njegovi družbi nebeskih vrat v nedosegljivi dalji-
ni?... In zdaj se jim je že toliko približala!...

O ti krasna, preliuba domača zemlja, ti srebrna
reka v dolini, vi zlatordeči vinogradi, ti staro zi-
dovje, ti kapelni stolp tam gori nad steno, obra-
ščeno z bršljanom!

Zelo blede je Roža in ni najti v vrtu njenega
očeta rože, ki bi bila še bolj blede.

»Roža,« zastoka Harro, »preveč so te utrudili
ti ljudje! In zdaj še ta vožnja po parku! Le še do
vratice v zidu, od tam pa te ponesem po zunanji
stopnicah na lipovo deblo.«

Pod sončno uro ob naslonu stoji mali Henrik.
Njegov radostni smeh se razlega do parka. Brž
vpraša Harro:

»Ali naj grem ponj, Roža?«

»Pusti ga, Harro, on se itak raduje! Kmalu ga
boš že moral dvigniti na kamnato ploščad, da se
bo zdel velik in bo domneval, da pade navarnost
v dolino. Pojdiva dalje, Harro!«

Prišla sta do poti, nad katero se ovijata treje.
Sonce je ne obseva več v lepih podolgovatih pegah,
kajti trse je še malodane gole. Le tu pa tam še
vise posamezni žarnordeči listi. Nato nadaljujeta
pot v temno senco kostanjev pod lipovim debelom.
Tja so tu posuta z neštefimi zlatimi listi in novi
se spuščajo v lahni kolobarjih na zemljo ter sli-
čijo velikim utrujenim metuljem. Od tod se vije pot
proti severu, kjer se vzpenja gozd že skoraj do
grajskega obzidja. Bukev tamle nalikuje blestečemu
zlatemu hribu med temnimi hojami. — Po pobočju
navzdol se razprostira smaragdnozeleno trata, po
kateri se še svetlikajo roeni biseri. Tu je rdeči stolp
kljubovalno upri svojo nogo v skalo, iz katere raste,

kakor cvetka na kamnu. Njegova perjanica prodira
proti sinjemu nebu. Kavke in krokari ga obkrožajo.
On skrbno čuva svoje tajne! — Povsod šumi in
šušlja padajoče zlato listje.

Tamle še cvete neko čudno tuje drevo. Nje-
govo listje je rožnato. Roža pokaže nanj ter ga
ogovori:

»Ti, ljubo drevesce, se vedeš, kot bi ne bil čas
umiranja! Zaišša se, kakor bi se pripravljalo na
kako slavo. Ti draga rastlinica, daj mi vsaj ve-
ljico v spomin!«

In Harro ji je odrezal eno teh nežnih rožnatih
vejic. Rožamarija pa jo je vzela s svojimi suhim
belimi rokami, jo približala svojim zabladelim ust-
nicam in poljubila cvetke. Tedaj pa se je nežno in
nekam čudno nasmehljala.

»Kaj je, Roža?« jo je vprašal soprog. »O čem
razmišljaš?«

»Mislim na stare Brauneckerje in njih izredno
ljubezen do doma, da zapuščajo celo nebeske vrtove
ter postopajo še vedno radi tod ob teh starih zi-
dovih. Ko sem bila še otrok, sem videla marsei-
katerega od njih... Harro, prepričana sem, da ima
ta stara, s krvjo in solzami omočena zemlja za
svoje otroke vendarle posebno privlačno silo.«

»Zame je ta zemlja lepa dovolj, kajti jaz še
pričujem gledati jo s pravimi očmi, je odgovoril
Harro. Vsaka sledeča pomlad je krasnejša od prej-
šnje, in sleherni jesen je bolj lepa in zlata. Mar je
že bila kdaj tako divna kot letos? Ali si že kdaj
videla ta barvni čar, to sinjenadihnenje ozračje
tam v daljini, te smaragdnozelene travnike? Mene
je božanstvo zemljo opremilo v popolno zadovolji-
nost in ne želim si nič boljšega. Zdaj pa pridi,
zlato moje, od tod dalje te hočem nesti!«

In Harro je dvignil Rožo v svoje naročje ter
narahlo udaril ponj, ki je bil navajen, da si je
sam poiskal svoj hlev.

»Ali ne bom zate pretežka vso to pot, Harro?«

»Ako moreš položiti svojo roko okoli mojega
vratu, bi te ponesel do Thorsteina, če bi to že
lela. Postala si lažja, Roža...«

»No, Harro, potemtakem te pa ne obremenjam
preveč. Bilo je pa le zelo pomembno, da si me
moral že onega prvega božičnega večera vzeti v
svoje naročje. Kolikokrat si me vendar moral no-
siti!«

Harro je motril svojo Rožo, ko jo je nesel po
ozki, strmi siesici proti obzidnim vratom med
temnimi velikanskimi hojami. Trenutek se obtoji
med temnim drevjem pred črno odprtino in že sta
izginila v notranjosti.

»Reci mi nekaj prav lepega in ljubkega, Roža,«
je šepetal Harro. »Rad bi občutil, da se zavedaš, s
koliko ljubeznijo sem te nosel. Se tega zavedaš,
Roža?«

»Seveda, Harro! Nosil si me kakor orjaški
Krištof malega Jezusa v stolnici v Erfurtu. Ali si
zdaj zadovoljen?«

Harro je smehljaje se odgovoril:

»Saj sem vedel, da najdeš vselej najlepše be-
sedle!«

Ko sta dospela na lipovo deblo, je Harro po-
ložil svojo Rožo na naslonjač pod zlato lipo, rekoč:

»Je še prav toplo, Roža! Dobro ti bo delo, ako
bi tu malo počivala.«

In že jo je namestil v njenih peštrih blazinah
ter uredil svileni obtelek okoli njene vitke postave.

Pri tem se ji je dotaknil nog, ki so tičale v nežnih,
odprti zlatih čevljkah ter pripomnil:

»Mrzla si, Roža! Prinesem ti odejo!«

»Ne, dragec nikar! Ti ne veš, kako me teži
odeja.«

»Toda, Roža, tvoje noge so mrzle kot led!«

»Ah, pusti jih, naj bodo mrzle, saj me ne bo-
lijo več!«

»Ali so te bolele, tvoje uboge, ljube noge?«

»Da,« je odgovorila svečano Roža. »Te so tudi
trpele. Zdaj pa so mirne. Pusti jih v miru, da se
znova ne javijo!«

In Harro je moral odnehati. Roži je videti, kot
bi hotela zaspati. Harro pa si misli:

»Brž ko bo zasnula, jo hočem pokriti.«

Desete božične praznike

49

28732-635

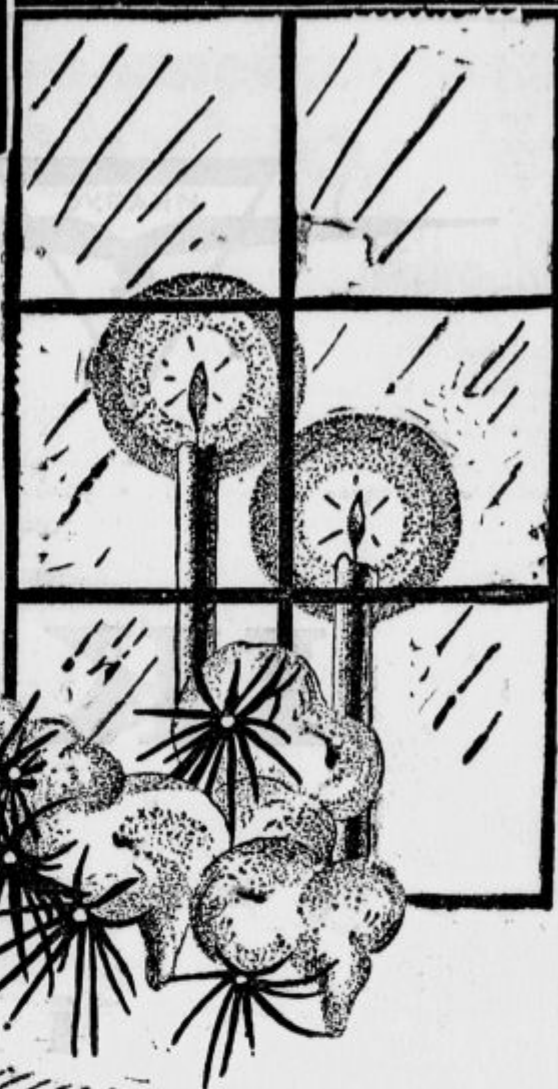
Snežni čevlji za otroke, toplo podloženi. Varujejo Vaše otroke vlage in prehlada. Od številke 31 do 35 Din 59.—.

59

3762-64700

Visoki otroški čevlji iz zelo mastnega nepremočljivega usnja z usnjenim podplatom. Zelo primerni šolskim otrokom za dež, blato in sneg. Od štev. 31—39 69 Din, od štev. 35—38 Din 79.

79

6962-44622

Močni otroški čevlji, izdelani iz močnega boksa z usnjenim podplatom v rjavi barvi. Od štev. 31 do 34 Din 89.—, od štev. 35 do 38 Din 99.—.

69

1495-6630

Zadnja novost. Eleganten damski čevlji iz črnega diptina, ki povsem nadomešča semiš, s polvisoko peto in usnjenim podplatom. Primeren za vsako priliko.

69

78735-644

Snežni čevlji za dame, zelo okusno izdelani. Zapenjajo se na gumbe. Topla flanelasta podloga greje nogo v snegu in dežju.

39

98157-660

Elegantne in močne moške galoše s specijalno pojačenim podplatom. Varujejo Vaše čevlje vlage, Vaše stanovanje pa blata.

89

2625-66155

Okusni čevlji iz finega črnega ali rjavega boksa, ki jih boste zelo radi nosili. Udobna oblika nudi nogi prijetnost in odpočitek. Primerni za vsako obleko in kostum.

169

3639-44767

»Lord« čevlji za vsako priliko in vsako obleko, za stare in mlade. Do danes najdovršenejši izdelek. Lepa oblika. Najboljši material. Cena brez pribora Din 169.—.

Roto

Glej, Devica je spočela in je Sina rodila in njegovo ime je Emanuel. Ljudstvo, ki je hodilo v temi, je zagledalo veliko luč. Na nje, ki so bivali v smrtni senci, se je razlila Svetloba.

Kajti Dete nam je rojeno in Sin nam je dan; kraljestvo je bilo položeno k njegovim nogam in imenovan je bil: Močni Bog, Knez miru.

Iz Jesetovega debla je pognala veja in iz njegovih korenin je vzrasla mladika.

Nad njim bo počival duh Jahveta, duh modrosti in razsodnosti, duh svéta in moči, duh razumnosti in strahu božjega.

On ne bo sodil po videzu in ne sklepal sodb po slišanju. Male bo sodil s pravičnostjo in bo ponižnim sveta delil pravico. Opasal bo svoja ledja s pravico in zvestoba bo njegova pasica.

Videli bodo slavo Gospoda in veličastvo našega Boga. Okrepite utrujene roke in utrdite tresoča se kolena! Recite onim, ki so otožnega srca: Pogum, ne bojte se! Glejte, naš Bog! On sam prihaja, da nas reši!

Tedaj se bodo slepim oči odprle in gluhi bodo slišali. Hromi bodo tekali kakor jelen in mutasti bodo od radosti vpili.

Glejte mojega služabnika, ki ga podpiram, glejte mojega izvoljenca, nad katerim imam dopadenje; moj Duh počiva nad njim.

On ne bo kričal, ne bo govoril z visokim glasom in njegovega glasu ne bo čuti na ulicah. Natrtega trsa ne bo zlomil in tlečega stenja ne bo ugasnil.

Oznanjal bo resnico in pravico in ne bo omagal, dokler ne bo upostavil pravice na zemlji.

Angel Gospodov je oznanil Mariji in ji rekel: »Zdrava, milosti polna, Gospod je s teboj, blagoslovljena ti med ženami.«

Angel ji je rekel: »Ne boj se, Marija, zakaj milost si našla pri Bogu. Glej, spočela boš in rodila sina, ki mu daj ime Jezus. Ta bo velik in sin Najvišjega; Gospod Bog mu bo dal prestol njegovega Očeta Davida in bo kraljeval v hiši Jakobovi vekomaj in njegovemu kraljestvu ne bo konca.«

»Sveti Duh bo prišel nad te in moč Najvišjega te bo obsenčila; in zato bo tudi Sveto, ki bo rojeno, Sin božji.«

Pastirjem je angel rekel: »Ne bojte se; zakaj, glejte, oznanjam vam veliko veselje, ki bo za vse ljudstvo: rodil se Vam je danes v mestu Davidovem Zveličar, ki je Kristus Gospod.«

»Našli boste dete v plenice povito in v jasi položeno.«

In v hipu je bila pri angelu množica nebeške vojske, ki so Boga hvalili in govorili:

»Slava Bogu na višavah

in na zemlji mir ljudem, ki so Bogu po volji.«

In Beseda je meso postala in med nami prebivala, in videli smo njeno slavo, slavo, kakor edinorojenega od Očeta, polno milosti in resnice.

Ta je moj ljubljeni Sin, nad katerim imam dopadenje.

Zakaj Bog je svet tako ljubil, da je dal svojega edinorojenega Sina, da bi se nihče, kdor vanj veruje, ne pogubil, ampak imel večno življenje. Bog namreč ni poslal svojega Sina na svet, da bi svet sodil, marveč, da bi se svet po njem zveličal. Kdor vanj veruje, ne bo obsojen; kdor pa ne veruje, je že v obsodbi, ker ne veruje v ime edinorojenega Sina božjega.

P. Kirarjeva:

Svetonočne misli

Nocoj odpiram vrata in okna odpiram, da ne zamudim tvojega prihoda, o sveta noč... Ker prišla boš neslišna in nevidna, le srce bo vztrepetalo in duša bo zavripenila, ko bo zautila tebe. Ah, prišla boš vsa bela in sanjava! In moje oko se bo pogreznilo v tvoje in zasanjalo tvojo sanjavoost...

Takole je bilo pred davnim časom. Ljubezen je hodila po svetu in iskala prostora, kjer bi prvičkrat naslonila svojo glavo. Prišla je v Betlehem mesto. Šla je od hiše do hiše, zadovoljna z najrevnejšim kotičkom. Pa povsod so jo poslali dalje. Nazadnje je stala vsa izmučena izven mesta. In tedaj je zagledala hlevček. Reven domek iz desek in kamnja. Mrzlo in trdo je bilo ležišče v njem. A Ljubezen je legla nanj... Tam v mestu pa so se gostili in veselili...

»Sveta noč, daj, povej, nocoj iz oči v oči povej, ali je to pot vsake ljubezni? Glej drhti mi duša v nemiru in pričakovanju. Ti molčiš! In kam se je zagledalo Tvoje oko? O, stoj, ni treba besed! Tvoj pogled mi je odgovor, jasen dovolj, saj slega na Kalvarijo! Toda kaj si mi dahnila v dušo: Največja Ljubezen si je izbrala za pot — trpljenje...«

»Pa čuj me, sveta noč! Ne hodi vsaka ljubezen trpljenja poti. Jaz vem, da ji čisto rože cveto pod nogami.«

»Vsaka ljubezen, ki je rojena iz večne Ljubezni, mora hoditi isto pot, kakor Ona sama, če hoče priti nazaj k Njej.«

»Pa povej mi, sveta noč, kdaj bo konec te poti?«

»Ne preje, dokler se vsa tvoja ljubezen ne izlije v božjo Ljubezen. Dotlej še je morda daleč in treba bo mnogo potrpljenja. Čim zvestejše pa je tvoje trpljenje, tem globlji bo tvoj izliv...«

In zdaj klečim pred Teboj, o sveta, nocoj rojena Ljubezen. Pred menoj se odpirajo neskončni svetovi, nad katerimi sije zarja miru in odpočitka... in iz te zarje se dvigajo bolni, zaviti v purpurni blesk. Nad slehernim holmom plava venec rdečih rož... Iz daljave pa prihaja skrivnosten glas: »Blagor njim, ki so svoje srce pribili na križ, zakaj Ljubezen jih je priklenila za večno nase!« — O daj, Ljubezen — Bog, prikleni me nekoč za večno na Se, — ah in z menoj vse tiste, katerim velja nocoj moj spomin! — — —

Novi izsledki iz prakrščanstva

Protestantska teologija, ki ji zlasti na polju pozitivnih ved ni mogoče odrekati kritične resnobe in znanstvene objektivnosti, se je dolgo časa trudila dokazati, da zgodovinska podoba Jezusa iz Nazareta ne ustreza Kristusu evangelijev. Mnogi so bili prepričani, da bo poglobljeni študij kulturno-zgodovinskega okolja, v katerem je vzniknilo krščanstvo, zatemnil edinstveno veličino in svetost Kristusovo, kakor nam jo slikajo evangeliji.

Toda pospešeni verstveno-zgodovinski študij je vsaj resneje med protestantskimi teologi pripravil o nasprotnem. Priznavajo sicer, da je Galileja, ožja domovina Kristusova, stala v kulturnem območju helenizma, kar da ni ostalo brez vpliva na življenjsko delo Kristusovo, vendar jim postaja vedno bolj jasno, da ves nauk in nastop Kristusov razodeva božjega Duha, ki je neprimerno vzvišen nad grško-rimskim duhom. Krščanstvo pomeni zmago nad versko-nravnimi idejami helenizma in sodobnih religij. Zelo poučen je v tem pogledu članek »Die geschichtliche Gestalt Jesu«, ki ga je v kulturni prilogi lanske božične številke »Kölische Zeitung« napisal berlinski univ. prof. dr. Wechsler. Pisatelj prihaja do zaključka, da nobena nova svetovna modrost in noben nov življenjski nauk ni mogel nadkriliti krščanske religije božjega otroštva, ker je ta edina izšla iz Boga in vodi nazaj k Bogu.

Kakor novejša odkritja na verstveno-zgodovinskem polju kažejo v vedno lepši luči krščanstvo in božanski lik njegovega Ustanovitelja, tako nam zgodovinska odkritja najnovejše dobe tudi vedno bolj potrjujejo veliko avtoriteto in zgodovinsko verodostojnost pisanih virov, ki govorijo o Kristusu in njegovem delu.

Viri, iz katerih zajemamo podatke o Jezusu, so štirje evangeliji. Po zanesljivem cerkvenem izročilu so evangeliji nastali v drugi polovici prvega stoletja, zadnji med njimi Janezov evangelij, ki je bil pisan malo pred letom 100.

Najstarejši evangeljski rokopisi, ki smo jih do sedaj poznali, segajo v 4. in 5. stoletje. Nekaj znatnih papirovih fragmentov iz 3. stoletja je bilo za poznavanje zgodovine bibličnega teksta brez pomena.

V zadnjih petih letih pa so prišli na dan najdbe, ki nas v iskanju kritičnega teksta evangelijev znatno približujejo apostolski dobi in so za biblično tekstno kritiko neprecenljive važnosti.

Tako je Anglež M. Chester Beatty l. 1932 po srečnem naključju prišel do 12 rokopisov, ki so pisani na papirusu in obsegajo daljše odlomke knjig stare in nove zaveze. Eden teh rokopisov je obsegal vse štirje evangelije in Apostolska dela; ohranjenih je 30 listov z odlomki iz teh knjig. Rokopis je po sodbi starinoslovcev nastal že v 1. polovici

3. stoletja. Iz iste dobe je rokopis, ki obsega odlomke Pavlovih pisem. Ohranilo se je 81 listov rokopisov ali štiri petine vsega teksta Pavlovih pisem. Rokopis kaže, katere Pavlove liste, v katerem vrstnem redu in v kakšni obliki so jih v 3. stol. v Egiptu brali.

Ko so še kritiki študirali besedilo teh papirov in ga primerjali z besedilom poznejših rokopisov, je znanstveni svet presenetila vest, da se je v Egiptu našel rokopis, ki je nastal v sredi 2. stoletja. Na 4 straneh ohranjeno besedilo obsega nekaj Jezusovih čudežev in njegovih govorov, vendar se celotno ne sklada z nobenim izmed kanoničnih evangelijev. Idris Bell, knjižničar britiskega muzeja v Londonu, ki je tekst objavil, je izrekel domnevo, da bi rokopis utegnil biti odlomek neznane evangelije, in časih bi se takrat (l. 1935) mnogo pisali o novo odkritem petem evangeliju. Izkazalo se je, da je bila sodbja prenašljiva. Danes je dognano, da je bil to rokopis nekega apokrifnega (podtaknjene) evangelija; najdba pa dokazuje, kako zgodaj so že pričeli potvarjati prave evangelije.

Kmalu nato je v znanstvenih krogih zbudil ogromno pozornost najdeni papirov fragment, ki se je našel v Srednjem Egiptu in ga je razbral ter objavil Anglež Roberts v Manchesteru. Golovo je to eden najmanjših, a tudi najvažnejših bibličnih rokopisov. Obsega samo delček na obeh straneh popisane lista z besedilom Janezovega evangelija. Pisava kaže, da je rokopis nastal okrog leta 130 v Egiptu.

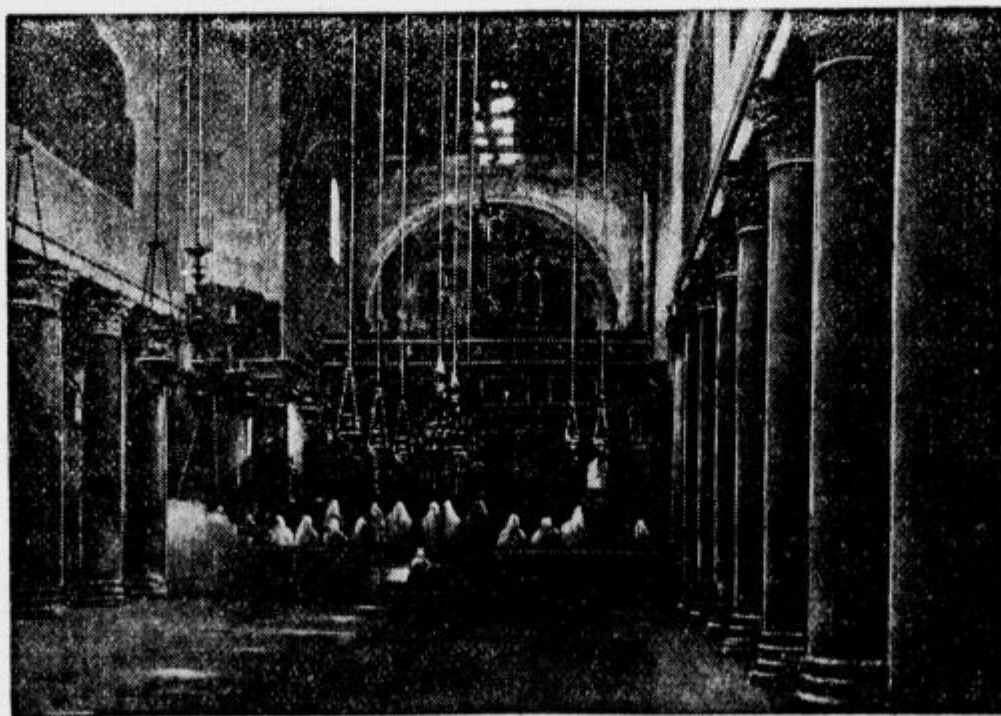
To je doslej najstarejši znani rokopis svetopisemskega besedila nove zaveze. Njegova važnost je v tem, da potrjuje starost Janezovega evangelija. Dočim so še do najnovejših časov bili mnogi protestantje prepričani, da je Janezov evangelij nastal v sredi 2. stoletja, nam ta najnovejša najdba dokazuje, da so ta evangelij, ki je nastal v Mali Aziji, okrog leta 130 že prepisovali in brali v Egiptu. Potrjeno je torej izročilo, ki pravi, da je četrti evangelij nastal ob koncu prvega stoletja.

Z novo odkritimi rokopisi smo prišli tako v neposredno bližino svetopisemskih prvopisov. Pomen teh odkritij je tem očitnejši, če vemo, da je n. pr. med dobo grškega filozofa Platona in med najstarejšim rokopisom njegovih del preteklo 1200 let, med Cezarjem, Plutarhom in rokopisi njunih del 900 let, da so rokopisi slavni Ašilovih in Sofoklejevih dram šele iz 11. stoletja.

Še važnejše je dejstvo, da med tekstom novo odkritih rokopisov in med tekstom sv. pisma, ki ga je znanost 19. in 20. stoletja dognala kot najbolj zanesljivega, ni nobene razlike. Izkazalo se je torej, da je Cerkev svetopisemski tekst od prvega početka najskrbneje čuvala in da imamo danes v rokah prav tisto besedilo sv. pisma, ki so ga dali iz rok apostoli.

Tako stoji danes ne samo oseba Jezusova, ampak tudi beseda o Jezusu, kakor je ohranjena v knjigah nove zaveze, jasnejša v luči zgodovine kakor kdajkoli prej. To je dragoceno dognanje, ki ga prijavljajo danes tudi tisti, ki so včeraj še skeptično zrl na krščanstvo in na pisane viro božjega razodetja.

Vuč. prof. dr. Andrej Snoj.

Notranjost cerkve Jezusovega rojstva v Betlehemu

Sveti večer gospoda Maroisa

I.

Gospod Maroise je ostal samec. S tem se je prav rad bahal, posebno če je bil v družbi starih oženjenih tovarišev. Spričo njih se je nekoliko porogljivo in obenem pomilovalno hvalil, da si je tako lepo uredil življenje.

Bil je zdravnik na kmetih in stanoval pri svoji sestrini, ki je bila omožena z bogatim posestnikom. Zakonca nista imela otrok, zato se doktorju ni bilo treba bati razgrajanja vihrave otročadi. Pa tudi z njima je prišel skupaj le pri obedu. Stanovanje si je izbral tako, da ni nikomur delal nadloge, pa tudi njega ni mogel nihče motiti. Stanoval je v prizidku, ki je imel lastne stopnice. Pod oknom njegove sobe, ki je bila obrnjena proti vzhodu, se je razprostiral lep sadovnjak. Dalje pa se je širila proti reki visoka planota, obdana v polkrogu z gozdovi, ki so obkrožali reko s širokim pasom zelenja.

Ko si je to na tak način uredil, da je užival vse sladkosti družinskega življenja, ne da bi ga motile pri tem kake neprijetnosti, se je Maroise že mogel bahati, da je dobro preskrbel za svoj mir in za srečo starih dni. Bil je trdnega zdravja, srednje debel, imel je še vse lase in zobe, zdrave noge in dober tek, kar ga je v njegovi zreli dobi delalo ljubeznivega in prikupnega. Zato je že mogel upati na srečne dneve.

Vse je šlo dobro do šestdesetega leta. Tedaj pa mu nenadoma umre svak. Bil je dober in delaven človek. Zeno je ta udarec zelo zbežal. Zato je bilo tudi njeno zdravje v nevarnosti. Ker je morala sestra prevzeti vse skrbi nase, je bil Maroise, če je hotel živeti, prisiljen vzeti služkinjo.

Dekle je bilo staro kraj štiridesetih let, visoke postave, mozoljasta kot trino listje v septembru, kodrastih, črnih las, širokega čela in majhnih rjavih oči. Za vsako stvar se je razjezila, sicer pa je bila pridno dekle in izvrstna kuharica. Prej je služila pri župniku in znala je pripravljati okusne jedi.

Čez leto je umrla Maroisova sestra zaradi žalosti po možu. Pokopali so jo poleg moža na pokopališču blizu cerkve.

Maroise, ki se je nadejal, da bo življenje preživel v prijetnosti, je ostal sam v hiši, ki mu je bila sedaj tako zoprna. Spoznal je, da je gradivo zidal v oblake. Prej je primerjal svoje življenje z mirnim in blestecim se enočnim zabodom, sedaj pa je na lastni koži občutil, da vsi ti zahodi prinašajo s seboj več megle kot žarkov in da je samota neprijetna tistim ljudem, ki so se navadili samo zase skrbeti. Sedaj, ko več ni bilo tu sestre in svaka, ki bi mu oživljala obede z veselo domačnostjo in domačimi spomini, ki so jih skupno obujali, se Maroise ni čutil več tistega močnega jeda. Slabo je prebavljal in postajal vedno bolj betežen. Tako je nekega dne začutil v prstih na nogah prve začetke trganja. Prisiljen je bil začeti z rednim življenjem. Ko je nekoč obedoval z nekaterimi stari prijatelji, se je čutil, ko je slišal pogovore gostov le na pol, in spoznal je, da je postal naglušni. To mu je vzele vse veselje do družbe in ga napravilo še večjega samotarja. Sicer se je tudi število njegovih vrstnikov zredilo. Krog njegove osamelosti se je vedno bolj in bolj širil in vedno manj je čutil veselje do družbe mlajših ljudi. Ni mogel razumeti njihovih navad, ne njihovega zabavanja; a ker so ga imeli že malo bolj za starega, je to silno ubijalo njegovo samoljubje.

Osamljen in čemeran v prazni hiši ni imel nikdar druge družbe kot togotno služkinjo, ki je polagoma začela nastopati in ukazovati kot gospodinja. Sploh je pustil ves svet pri miru. Niti toliko moči ni imel, da bi dal popraviti sople, kar je bilo že nujno. Ko se je streha rušila, se je zadovoljil z vedrom, ki ga je postavil pod strešni žleb, da si je nastregel ob dežju vode. Okna se niso več vrtela na polomljenih tečajih in namesto da bi poklical ključavničarja, jih je rajši pustil zaprta. In to je dajalo sobam lice neudobnosti in mračnosti. V sredi te ohemoglosti si je isti Maroise, stari veseljak, ki se je nekdaj bahal, da si je izbral življenje, ki bo imelo najlepši konec, moral dejati kakor pridigar:

»Gorje človeku, ki je sam; kajti kadar bo padel, ne bo imel nikogar, ki bi ga dvignil.«

II.

Zdravnik Maroise bi bil zaradi nove želje po samotarstvu rad prepustil svoje bolnike mlajšemu tovarišu. Hotel je obiskovati samo nekatere stare stranke ali kvečjemu dajati svoje nasvete na dom. Toda služkinja Mihaela ga ni hotela poslušati. Zdelo se ji je prijetno in koristno, če je moral gospod zdraviti v vasi in okolici. Silno imenitno ji je bilo, ko so jo ljudje prosili in ji včasih pošiljali darila; kajti kdor je hotel dobiti pomoč njenega gospodarja, se je moral obrniti najprej nanjo. Često so se odigravali burni prizori, kadar gospod doktor — bodisi zaradi nejevolje ali pa zaradi muhavosti — ni hotel obiskati strank, katerim je Mihaela obljubila svojo pomoč.

Vprav na sveti večer so klicali gospoda Maroisa v grad Rouelles. Mraz je bil zelo hud; smeg, ki je bil zapadel pred tednom, se je lesketal in pokrival polja in pota.

Maroise je sedel sključen pri ognjišču: obut je bil v copate in je iztegoval roko nad prijetnim ognjem. Pritoževal se je zaradi protina in že je hotel poslati sla k mlademu tovarišu, novemu zdravniku Rochetailléeju. Ta nemarnost je raztogotila zapovedovalno Mihaelo, ki je bila občutna za vpludnost grajskih in si je zelo želela ohraniti njihovo naklonjenost.

»Le pogledite, kakšni ste vendar, gospod Maroise!« je rekla in vzravala ramena, »sebično ste skozi in skozi! Če pomislim, da vas grajski kar obiskujejo s pozornostjo leto in dan in da se vi branite storiti jim majhno uslugo, to mi pa res preseda! Bog ne daj, da bi kdaj zbolela, ker me boste rajši pustili poginiti, kot pa da bi pustili svoje muhe!«

»Toda,« se izgovarja Maroise, »jaz sem vendar tudi bolan, pri moji duši, in če grem v tem prekletem mrazu od doma, bom jutri na tleh!«

»Bolani?« je odgovorila Mihaela z norčavim usmilenjem, »molčite vendar, gospod, vi ste mehkužni, to je vseh Odkar vas poznam, niste bili niti enkrat prehlajeni in boste pokopali nas vse in mene prvo.«

»Mihaela,« se je še plašno izgovarjal, »poti so slabe in kobila ni podkovana.«

»Lepo vas prosim, gospod, jaz mislim na vse. Kobilo sem že poslala h kovaču. Preden boste pozajtrkovali, bo podkovana in osedlana. Samo zajahali jo boste in ko boste zaviti v plašč in bo želedec potolažen s skodelico tople kave, se menda v tem suhem in prijetnem mrazu ne boste pritoževali zaradi poti do gradu!«

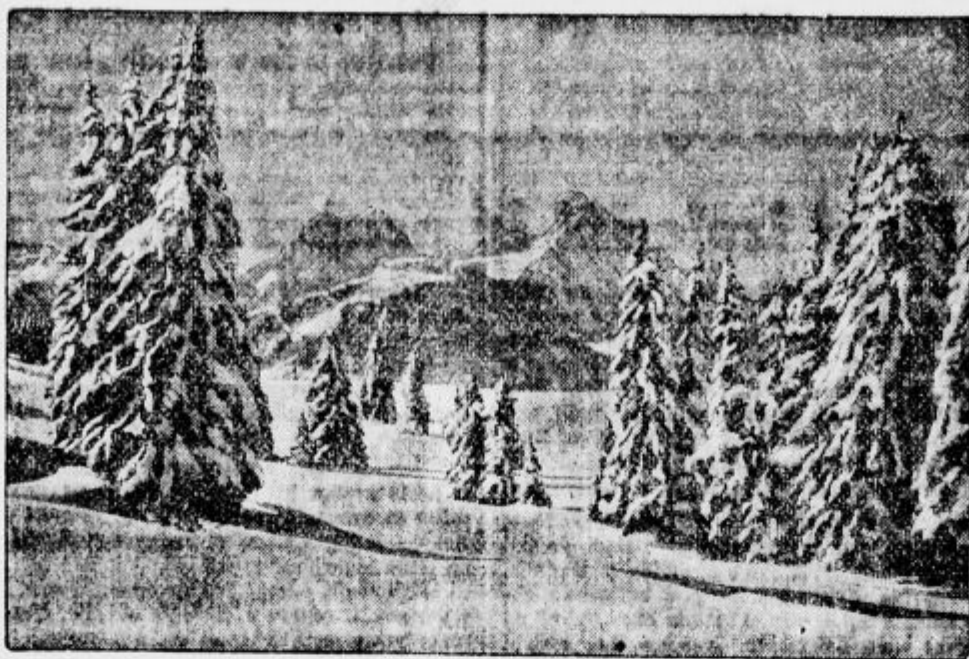
»Saj ta mraz menda ni prijeten,« je vzdihoval zdravnik. Bil je že na koncu s svojimi izgovori in sprevidel je, da ne bo imel zadnje besede. Zato se je vdal v božjo voljo, se gorko oblekel in po kratkem zajtrku je zajezdil kobilo, ki je nemirno cepetala na dvorišču.

Vreme je bilo v resnici lepo, dasi je bilo precej mrazo. Če bi bil zdravnik mlajši in manj

vdan gorki peči, bi se bil gotovo veselil lepega decembrskega dneva. Sneg se je svetil v soncu in se lesketal v bisernih barvah. Travniki in gozdovi so bili pokriti z ivjem in pod kopiti kobile je veselo zvenela zmrazla zemlja. Po modrem nebu so poletavale črne jate vran. Ozračje je bilo tako vedro in mirno, da je bilo na daleč slišati glasove razkropljenih drvarjev in zamolkle udarce sekir. Toda zdravnik je bil neobčutljiv. Ko je bil sam na cesti proti gradu, zavil v svoj s kožuho podšiti plašč, se je potopil v mračne misli neprijetne samote in dolgočasja.

»Čisto sem prepričan,« si je misli, »da bi bil pametneje naredil, če bi se bil v mlajših letih oženil. In ker človek že ne more živeti brez ženske, bi bilo boljše živeti z žensko, ki si jo sam izbereš kot pa s to muhasto in situatno služkinjo. Sedaj bi bil lahko oče čednega fanta, kateremu bi lahko izročil svoje posle in bi mi po-

stal na starost opora! Tako pa sem sedaj na stara leta sam in izročen na milost služkinji, ki me nadleguje s svojimi situatmi. Sicer je res Mihaela kuharica, da malo takih, toda kaj bo takrat, ko ne bom mogel več prebavljati! In to bo kmalu. Lepoga jutra bom prisiljen uživati mleko. In komu bom zapustil svoj denar? Da, oženiti bi se bil moral. Sedaj vidim, da si nisem ravno najbolje uredil življenje.«

Med takimi otožnimi čustvi je prišel v Ruelles. Razjahal je in stopil v hišo. Gospa je bila živčno bolna. Silno se je dolgočasila in kar vesela je bila, ko je videla pred seboj zdravnika, ki ji je govoril o njenih resničnih in namišljenih bolečinah. Pridržala ga je pri kosilu. Ni se dolgo branila, kajti jahanje mu je pošteno pretreslo žledec. Boseda je dala besedo in pogovor se je zavlekel do pete ure.

Ob petih je v decembru že noč in zato je gospod Maroise krenil po bližnjici domov. Ko je prišel v gozd, je zaslišal za seboj škrtkanje cokel. Nato pa ga je nenadoma poklical neki glas:

»Hej, hoj!«

Obrnil se je in zapazil v temi mladega fanta, ki je tekkel za njim.

»Ali niste vi zdravnik?« ga je vprašal neznanec.

»Seveda sem,« je odgovoril Maroise z nekoliko zategnjenim glasom.

»Poslali so me, da vas poiščem, ker se je zgodila nesreča.«

Zdravnik se je najprej upiral, češ da je že noč in da je kobila utrujena.

»Naj pride jutri k meni,« je dejal.

»Ne more, gospod, je preveč bolna.«

»Kaj pa ji je?«

»Pobirala je v gozdu suha drva in ko se je hotela izogniti nekemu vozu, ji je spodrsnilo, da je padla na pot in dvoje koles je šlo čez njo.«

»Za vraga!« je rekel zdravnik, »ali stanuje daleč od tu?«

»Komaj četrty ure,« je odvrnil neznanec.

»Pojdiva, kaži mi pot!« je zavzdihnil zdravnik.

Čez dvajset minut sta prišla do na pol podrtje oglarske kočice.

Tukaj je,« je zamrmral neznanec. Zdravnik je razjahal, privezal kobilo k drevesu in nato sta stopila v kočico.

III.

Ob motnem svitu lojenke je opazil zdravnik na kupu praproti in mahu mlado žensko razkuštranih las in pepelnatega obraza. Bolnica je mlo vzdihovala. Okoli ranjenke so se tiščali štirje drvarji, ki so prišli zaradi nesreče semkaj. V drugem kotu pa je v zibelki ležalo kakih osemnajst mesecev staro dete. Zdravnik je z odločno kretnjo pognal radovedneže, ki so se umaknili do vrat in se približal bolnici. Narahlo je pretipal suho tečo ponesrečenke, ki je med preiskovanjem bolešno ječala. Ko se je dvignil, ga je vprašal najstarejši drvar:

»Če smem vprašati, ali je nevarno?«

»Obe nogi sta zlomljeni,« je odgovoril zdravnik. »Ima sicer tudi notranje poškodbe in kri jo lahko vsak trenutek zaduši, toda posebne nevarnosti zaenkrat še ni.«

Ženska, ki je bila še nekoliko pri zavesti, je uganila strašno prerokbo, ki jo je izrekel zdravnik.

»Konec se mi bliža, ali ne? Cutim ga... V prsih me žge... Lahko bi umrla, ko bi ne imela tega neboljenčaka.«

Kakor da bi jo razumel, je začel otrok jokati.

»Kdo bo skrbel zanj? In kdo mu bo dajal jesti?« je vzdihnila.

Njene izbuljene oči so se bojazljivo uprle v drvarje, kot da bi iskale pri njih usmiljenja. Toda drvarji so se izogibali njenim pogledom in so ostali nemi.

»Vendar ga ne boste pustili, da umre od lakote,« je nadaljevala s presunljivim ječanjem.

»Moj ubogi malček... A, duši me...«

Glava ji je padla nazaj na mah in rdeča pena ji je privrela iz ust. Bolesten krč je zvijal izmučeno telo, nato pa se je umirila.

»Končano je,« je dejal zdravnik.

Počasi so se bližali drvarji mrtvi ženski. Dete v zibelki pa se je začelo jokati in klicati mamo.

Zdravnik je bil ganjen.

»Preden odidem, bi rad vedel, kdo izmed vas ga bo vzel v varstvo,« je dejal zdravnik.

Toda obrazi drvarjev so ostali hladni. Vsak je imel izgovor, da komaj svoje otroke vzdržuje in jih hrani.

Zdravnik je bil v veliki zadregi. Pozno je bilo, da bi nadaljeval pot proti domu. Tudi se je sramoval oditi, preden bi ne bila zadeva z detom urejena. Truden od jokanja se je otrok palagoma umiril. Maroise je tedaj stopil k njemu in ga preiskal. Začutil se je, ko ga je našel v najboljšem stanju. Kljub velikanski revščini, v kateri je bilo rojeno, je bilo dete zdravo.

šel. Bil je že zadnji čas, kajti Mihaela je bila slišala korake in je prišla z lučjo.

»Vendar ste tu, gospod,« je dejala ne posebno ljubeznivo.

»Za vraga,« je mislil doktor, »glas ne obeta nič dobrega.« Zato je odvrnil s čim najbolj prijaznim glasom:

»Da, jaz sem, Mihaela. Kdo drugi naj bi prišel ob tej pozni uri.«

»Že lep čas vas čaka juha in pečenka na mizi. Le hitro, hitite!«

Zdravnik je stopil v obednico. Na ognjišču je prijetno plapolal ogenj in to ga je malo opogumilo, kljub temu, da je služkinja molčala in se sukala okoli mize. Ko je pojedel, je šel k ognjišču, si grel hrbet in iskal besedo, ko ga nenadoma vpraša Mihaela:

»Toda, kje je vaš površnik?«

»Površnik? Mislim, da sem ga pustil na hodniku... Gotovo sem ga tam pozabil... Nič čudnega, ko pa sem bil ves osupel zaradi dogodka, ki sem ga doživel na poti domov...«

Oba sta molčala. Mihaela se ni zmenila za njegovo dogodivščino in ta njena neradovednost je vznemirila Maroisa, ki je upal, da bo tako spjel pogovor na otroka.

»Za to se nič ne zmeni,« je pomislil zdravnik v skrbeh, »samo da bi otrok ne začel prej jokati, preden je ne pripravim na to.«

»Kako,« se je čutil, »ali nisi nič radovedna?«

»Zakaj naj bi bila radovedna? Ali naj se mešam v vaše zadeve? Hvala Bogu, da nisem preradovedna! Mene ne brigajo nič vaše skrivnosti.«

»Toda, to niso skrivnosti, draga moja! Ta stvar te gotovo zanima in ti jo moraš prva zvedeti. Pomisli!«

»Pomisli,« je ponavljal hrabro zdravnik, »sko sem odhajal iz gradu, kjer me je gospa predolgo zadrževala, so me poklicali k neki nesrečnici, ki jo je podrl voz.«

Nato je zdravnik, ne da bi se oddahnil, pripovedoval o vsem, kar se mu je pripetilo. Ko pa je prišel do zapuščenega otroka, se je ustavil in boječe pogledal služkinjo, katera ga je poslušala s solzami v očeh.

»Seveda,« je rekla, »ste tudi vi posnemali robote drvarje in sie pustili otročička, da zapušen umrje? Poznam vas!... Rojeni ste bili kot sebično in boste umrli kot sebično!... Ah! kako žalostno je življenje ljudi brez srca. Namesto srca imajo kamen!«

»Toda Mihaela, pomisli malo!« se je izgovarjal Maroise, »ti ubogi drvarji še sami ne morejo živeti. En otrok več, to je zanje preveliko breme.«

»Moj Bog,« je odvrnila Mihaela, »razumem trdosrčnost drvarjev; toda vi, gospod, vi, ki sami živite in ste vrhu tega še zdravnik, kako ste mogli, ne da bi se vam srce trgalo, pustiti revčka brez matere?«

»Ne morem reči, da nisem potr, toda človek tudi ne more vedno poslušati srca. Edino pravilno bi bilo v tem primeru odnesti otroka k županu, da ga da v najdenišnico.«

»Sem si mislila,« ga je prekinila jezno služkinja, »izročiti otroka v najdenišnico, da bo tam trpel med tolpo potepuhov! To je res lepo od vas! Videti je, da niste imeli nikoli srca za trpina.«

»Presneto!« je dejal zdravnik, ki se mu je obraz vedno bolj jasnili, čim bolj se je jezila služkinja. »No, Mihaela, kaj bi pa ti storila na mojem mestu?«

»Jaz,« je odvrnila Mihaela, »jaz ne bi storila ne enega ne drugega. Zavila bi otročička v prvo cunj, ki bi jo dobila v roke in ga odnesla domov. In ker mi Bog ni dal otrok, bi ga posinovila. Tako bi storila jaz, ki sem uboga revica! A vi, gospod, vi ljubite preveč svoje udobnosti, vam ne bi nikoli prišla podobna misel v glavo! Kajti, samo ubogi ljudje pomagajo ubogim!«

»Misliš!« je odvrnil zdravnik in se pognal proti hodniku, kot bi bil mlad fant. »Počakaj malo!«

S tremi skoki je bil v sobi, kjer je otrok še vedno sladko spal zavrt v kožuhi. To je trajalo pol minute in preden se je Mihaela zavedela, je zmagoslavno primesel otroka na mizo in odgrnil plašč.

»Glej, Mihaela, tu je otročiček!«

Mihaeli je kar sapo zaprlo. Zaradi svetlobe ognja in svetilke se je otrok zbudil in ta svetloba se mu je zdela tako lepa, da se je začel sladko smejati. Služkinja se je hotela znova spreti s svojim gospodarjem, ki jo je porogljivo in veselo gledal. Toda pogled na lepe črne oči otrokove, na njegove nakodrane laske in sladke smehljaj, jo je pretresel. V tem trenutku bi bila rada postala mati. Oči so se ji zasolile, sklonila se je nad otroka, ga prisrečno poljubila in se začela jokati.

V ta molk v obednici je prinesel zimski veter skozi dimnik pritrkovanje zvonov, ki so peli k polnočnici.

»Ali ni lep?« je vprašal Maroise, »in napak bi bil storil, če bi ga bil pustil. Ali ne?«

»Lep je kot Jezusček,« je odgovorila Mihaela in si brisala oči. »Jaz mu bom botra; imeno-

vala ga bova Božiček. Tudi vzgojila ga bom.«

Nato pa je po svoji navadi pristavila:

»Skušala bom biti nesebična, ne pa kakor ste vi.«

»To je lepo, to je lepo,« je dejal zdravnik vesel; »toda najprej mu moraš dati jesti. Nato mu pa priprav posteljo zraven sebe. Potem bova večerjala in pila na njegovo zdravje. Tako bova praznovala sveti večer in pri moji veri, še nikoli do danes nisem bil bolj zadovoljnega in veselega srca!«

(Francosko Theuriet, posl. Absec.)

Profesor Silvo Kranjec:

Slovenska zemlja in nje usoda

Velikokrat je bilo že poudarjeno dejstvo, da je Slovenija dežela, kjer se stikajo in križajo po narodi različni deli zemeljske površine. Zato ima naša domovina toliko raznolikosti in pokrajinskih lepote, zato je pa tudi na stečaj odprta sosednim pokrajinam, ki jim kot prava dežela prehodov omogoča medsebojne zveze. Na slovenskem ozemlju se končuje najvažnejše evropske gorovje, Alpe, in prehaja v kraški svet Dinarskega gorstva. Proti vzhodu se odpirajo alpske doline v široko Panonsko nižavje, na zahodu vodita Vipava in Soča v Gornjeitalijsko nižino. Slovensko zemljo oblija pa tudi morje, in sicer tam, kjer se Sredozemsko morje zajeda najdalj v evropsko celino. Ravno tukaj je v Postojnskih vratih med Alpami in Krasom najlažji prehod

roko odprta nizina je postala Polabskim Slovanom usodna in do konca srednjega veka so že utonili v nemškem morju. Nemški val je preplaval tudi vmesno ozemlje ob Donavi, kjer so bili Slovenci od vsega začetka bolj redko in neenakomerno naseljeni. Ob Litvi se je pa srečal z madžarskim, ki je konec 10. stoletja uničil mnogo obetajočo zvezo med Velikomoravsko državo in Panonskimi Slovenci. Rastislav in Kocelj sta hotela tu nekako obnoviti Samovo kraljestvo v še popolnejši obliki, kajti politična zveza bi bila utrjena po narodni cerkvi panonskomoravske nadškofije sv. Metoda. Nemško madžarski klin nas je pa dokončno ločil od severnih Slovanov. Že v prvi polovici 13. stoletja ni več Slovencev ob avstrijski Donavi, tudi se-

je razumljivo, da je postal, brž ko smo se kot narod dobro zavedeli, naš še vedno neizpolnjeni politični program — »Zedinjena Slovenija«.

Ob naselitvi je bilo naše ozemlje že zaradi veliko večjih gozdov in močvirij še bolj razbito v posamezne dele. S tem je pospeševalo politično razcepljenost, ki je pod frankovsko-nemškim jarmom v dinastičnem interesu tujih fevdalcev vedno bolj napredovala. Brž ko je bilo pod Karlom Velikim vse slovensko ozemlje združeno v eni državi, ga je že presekala meja med Vzhodno in Furlansko marko, ki je šla približno ob Dravi in Rabi. Po ponesrečenem uporu Ljudovita Posavskega so se zgodile še bolj korenite izpremembe. Slovenci smo izgubili notranjo samoupravo in prišli pod frankovske grofe. V varstvo pred novimi upori pa tudi pred bojevitimi Bolgari, je kralj Ludovik Nemški leta 828 preuredil ozemlje na vzhodni frankovski meji. Razdelil ga je na štiri kraje: Furlanijo, Istro, Posavsko krajino (kasneje Kranjsko) in Dolenjo Panonijo. Za tem obmejnimi pasom sta bili pa Karantanija in Zgornja Panonija. Ker sta bili Furlanija in Istro podrejeni Italiji, ostale kraje na Vzhodnofrankovski državi (kasneje Nemčiji), kar je potrdila delitev frankovske države med tri brate leta 843 v Verdunu, je bila Slovenija prvič razdeljena med dve državi. Značilno je, da je šla meja med italijanskim in nemškim delom skoraj ravno tam, kjer gre današnja meja med Italijo in Jugoslavijo. K sreči se pa srednja frankovska država, ki je obsegala Italijo in opek pas dežel ob rhonesko-renski črti, ni dolgo vzdržala. Po njenem razpadu je postala Italija del Nemčije, kjer smo bili poslej združeni skoraj vsi Slovenci. Medtem se je na razdeljeno Slovenijo vsul val nemške kolonizacije, ki jo je za nekaj časa prekinila osamosvojitve Panonskih Slovencev pod Koceljem. Ta je ustvaril zadnjo samostojno slovensko državo. Toda trajala je le dobro desetletje, že leta 874 izgine Kocelj in Nemci se vrnejo v Panonijo, odkoder se morajo pa kmalu umakniti pred Madžari.

Madžarski navalni in naselitvi Madžarov leta 896 so grozilo germanizacijo zaustavili za dobrega pol stoletja. Po svojih gorah zavarovana Karantanija je madžarski pritisk najmanj čutila in po zmagi nad Madžari je ona prevzela vodstvo vojsk organiziranega mejnega pasu, ki ga je tvorila vrsta mejnih krajin od Donave noter v Furlanijo. K tej Veliki Karantaniji so spadale: Karantanska marka ob srednji Muri (kasneje nazvana — Stajerska), Ptujška marka, Savinjska marka, Kranjska, Istrska in Furlanska marka. S to ureditvijo je bila Slovincem na dveh straneh zarezana usodna meja. Slovenci onstran Mure so ostali v Ogrski državi in bili skoraj tisoč let ločeni od nas, onstran južnovzhodne meje teh mark pa so se kajkavci razvili v Hrvate. Vendar je bilo vsaj ostalo slovensko ozemlje združeno v Veliki Karantaniji, ki je bila kmalu nato ločena od Bavarske in dobila samostojnega vojvodo. Samo po sebi bi bilo mogoče, da bi se sedaj razvila iz nje Velika Slovenija. Toda interesi nemške države in njenih vladarjev so morali tak razvoj preprečiti, kar je bilo tem lažje, ker je z nemškim priseljevanjem napredovala tudi germanizacija. Ko je nemški kralj iz neznanosti do koroških vojvod že v začetku 11. stoletja odločil od Karantanije njene vzhodne marke in jih podredil naravnost kroni, je bila razdrobitev slovenske zemlje dovršena. Iz teh mark so se polagoma razvile samostojne dežele in se osamosvojile od svoje matice Karantanije, iz Slovencev pa so nastali Kranjci, Korošci, Stajerci itd. Podoben je bil politični razvoj v Furlaniji, Istri in na Krasu, kjer so bili glavni gospodarji oglejski patriarhi in goriški grofje. Ker so bili ti večji politični teritoriji preluknjani še od številnih bolj ali manj samostojnih svetnih in cerkvenih gospodstev, je razdrobitev slovenske zemlje v visokem srednjem veku dosegla svoj višek. Različni gospodje so skušali čim več tega ozemlja združiti v svojih rokah, kar se je nazadnje posrečilo Habsburžanom. Ti so z vedno novimi pridobitvami razširjali meje naših dežel, zlasti Kranjske, ki je ob koncu srednjega veka segala do Soče in morja. Tako smo Slovenci po večini dobili enega gospodarja, le skrajnemu zahodnemu delu je zadržala beneška republika, ki je izpodrinila posvetno oblast oglejskih patriarhov.

Ravno na začetku novega veka je Slovincem grozila nevarnost delitve na dve državi, in sicer bi bila šla meja italijanskega dela dosti dalj kot v 9. stoletju. Ko se je velika habsburška rodbinska posest delila na špansko in nemško vrsto, je cesar Karel V. pri prvi delitvi v Wormsu leta 1521 svojemu bratu Ferdinandu prepustil avstrijske dežele, toda Slovenska marka (del sedanje Dolenjske), Istro in Kras s Trstom in Reko bi se naj združili s špansko posestjo v Italiji. Kranjski deželni stanovci so se pa temu

Franjo Neubauer:

Belehem pri nas

Slava Bogu na višavi!
nočni oznanjal je spev,
v luči se je čudoviti
svetil najrevnejši hlev.

V jaslih ležalo je dete,
sánjalo mirno sladkó,
Matere čiste ob njem je
bedelo ljubeče okó.

Rešno ob jaslicah stal je
delavec — ženin skrbna,
čakal, da zarja pripelje
zopet mu delavni dan.

V jaslih je sanjalo Dete,
angeli peči so spet;
Mir naj uživa, kdorkoli
v srečo za dobro je vnet!

Spet čudežne božje
ljubezni je čas:
Družina presveta
prebiva pri nas.

Vse cerkve žarijo,
zvonoj je vseh god,
v svetišča se zgrinja
pobožni naš rod.

Napevov nešteto
božičnih zna vsak,
kdor v duši je dober
in v srečo je blag!

Pristopi, moj narod,
in molči Boga:
prišel poravnat je
dolgove sveta.

Pred hlevčkom mu pesmi
najlepše zapoj,
a Jezus naj srečo
in mir Ti da svoj!

odločno uprli in niso hoteli novemu vladarju obljubiti pokorščine, dokler Kranjski ne vrne odvzetih delov Res se je naslednje leto sklenila nova delilna pogodba v Bruslju, kjer so slovenske dežele v celoti pripadle Ferdinandu.

V naslednjih stoletjih so ostale naše politične meje v glavnem stalne, zato je pa burna doba napoleonskih vojn prinesla temeljite spremembe. Najprej se s propadom beneške republike prišli za kratko dobo beneški Slovenci pod Avstrijo (1797—1805). Nato je velika sekularizacija leta 1805 odpravila še zadnje spomine srednjeveške razcepljenosti, ko sta freisinska in briksenska cerkvena posest na Gorenjskem pripadli Habsburžanom. Slednjič smo bili pa leta 1809 z ustanovitvijo Ilirskih provinc po Napoleonu Slovenci vnovič razdeljeni: vzhodni del Koroške in cela Stajerska sta ostali pri Avstriji, drugo slovensko ozemlje je bilo pa združeno s Hrvaško na desni strani Save, Istro in Dalmacijo v eno upravno enoto. Prvič po dolgih stoletjih se je zopet uveljavila južnovzhodna smerica naše lege, toda le nepopolno, saj je bila ravno Sava — njena glavna posredovalka — sedaj mejna reka. Napoleonov padec je prinesel žal tudi konec Ilirije. Dunajski kongres je l. 1815 vrnil vse Slovence — tudi beneške — še za eno stoletje Avstriji. Z napredujočo narodno probujo smo vedno težje občutili pregrado deželnih meja in v spomlad narodov leta 1848 prvič odločno zahtevali »Zedinjena Slovenija«. Doživeli smo pa le nove delitve. Tako je dualizem leta 1867 še ostreje ločil od nas Prekmurce, hkrati pa poglobil jeez med Slovenci in Hrvati. Najbolj nevarna je bila izguba na zahodu, kjer so leta 1866 beneški Slovenci dokončno prišli k novi Italiji. Že takrat so se z ene strani oglašale zahteve po Goriski in Trstu, znamenje, kako nevarno je naraščala politična aktivnost dotlej pasivnega Aponinskega polotoka. Postala nam je usodna takrat, ko so zunanji porazi in notranji odpor slovenskih narodov zrušili habsburško državo. Jeseni leta 1918 so padle stoletne meje nekdanjih frankovskih krajin in avstrijskih kronovin in vse slovensko ozemlje se je, kot bi bilo to samo po sebi umevno, podredilo Narodni vladi v Ljubljani. Ideal Zedinjene Slovenije je bil prešel narodu tako v meso in kri, da je zanj prevrat pomenil predvsem uresničenje te njegove zahteve. V prvem navdušenju se niti ni zdelo to uresničenje nemogoče, tako glasno so se odmevala gesla o narodni samoodločbi. Toda razočaranje je prišlo na vseh straneh in jeseni leta 1920 smo doživeli najhujše razkosanje v svoji, delitve bogati zgodovini. Na zahodu je v neprimerno hujši obliki oživela meja iz 9. stoletja, na severu pa je govorila zemljepisna enotnost Karantanije sedaj nam v škodo. Rapalska pogodba in koroški plebiscit sta odrgala kar tretjino Slovencev od našega narodnega telesa, tako da sta bili deležni osvobođenja le dve tretjini.

Preden je poteklo leto dni, smo bili pa obsojeni na delitve tudi Slovenci v Jugoslaviji. Zadnji dan pred sprejetjem vidovdanske ustave, 27. junija 1921, je ustavni odbor sprejel kratak vladni predlog: »Ena oblast sme obsegati največ 800.000 prebivalcev. Še vedno nas je bilo torej preveč, zato so spomlad leta 1922 slovensko ozemlje v Jugoslaviji razdelili na ljubljansko in mariborsko oblast. Meja med njima je bila v glavnem meja med nekdanjo Stajersko in Kranjsko, tako je sedaj narodna država oživljala stari provincializem nemških fevdalcev. Preden pa nas je utegnili znova razdvojiti na Stajerce in Kranjce, je bila 6. januarja 1929 vidovdanska ustava ukinjena in se iste jeseni urejena sedanja dravska banovina. Vselej nad ukinjenjem kranjsko-stajerske meje nam je v veliki meri zagrenila izguba Bele krajine, ki so jo dodelili sosednji savski banovini. Ko smo poleti 1931 le dosegli njeno vrnitev, je bilo vsaj slovensko ozemlje v Jugoslaviji združeno v eni upravni enoti. Zedinjena Slovenija pa je ostala — ideal.

Čudovita je moč meja, zlasti če jih je narava zarisala v zemljsko lice. Narodi pridejo in izginejo meje pa velikokrat ostanejo in pišejo usodo še poznim rodovom. Trdžive so, da ne pričakovano in nezaželjene ožive po stoletjih. Vendar močnejši kot vsaka meja je zdrav, se se zavedajoč narod. To dokazuje tudi zgodovina slovenske zemlje; vsem neugodnostim njene lege in vsem mejam, ki so jo delile, na kljub je ostala naša in bo stala, dokler ji bo narod ostal zvest. Vse je odvisno le od odgovora na pečni-kovo vprašanje:

»Boš rod, ki bivaš tod, boš v duši čvrst?«

Slovensko ozemlje v 9. stoletju (1: severne in zahodne meje Slovencev v 9. stoletju; 2: današnje meje Slovencev oziroma Hrvatov)

od sredozemske obale v notranjost Evrope, kakršnega ni od rhoneske doline naprej. Ob vzhodnem robu Alp vodi ta pot na sever k Donavi in še dalje k Odrri in Visli. Ker so Alpe najbolj prehodno gorovje Evrope, tudi severno-zahodna meja Slovenije ni dosti manj odprta, kajti ob Savi, Dravi in Muri vodijo pota čez razvodja in prelaze v notranjost Alp in na predalpske planote na severu.

Ker je naša zemlja skoraj od vseh strani enako dostopna, je bila moč zunanjih vplivov še bolj kot od zemljepisne lege, odvisna od politične dejavnosti in moči naših sosedom. Ravno naša zgodovina dokazuje, da so zgodovinski činitelji velikokrat močnejši od zemljepisnih. Alpske doline se odpirajo proti jugovzhodu v

verna in zahodna Koroška sta že ponemčeni in še v teku 15. stoletja se je isto zgodilo z Gornjo Stajersko. Sicer je nemški val prepljusnil tudi češke meje, toda v zemljepisno enotni češki kotlini je pustil le ob robih nemške kolonizacije, naše proti jugovzhodu odprte alpske doline pa se je nemstvo neovirano razlilo. Nemci so imeli med redko naseljenim slovenskim prebivalstvom na rakolago dosti praznega prostora. Tako je nemstvo brez jezikovne meje pronicalo v slovensko ozemlje, čigar severni del se je — tako rekoč od znotraj izvotljen — naglo sešul. Zato je bila tudi ponovna zveza slovenskih dežel s češkimi pod Premislom Otokarjem II. v drugi polovici 15. stoletja predvsem fevdalnodinastična tvorba brez narodnih vidikov. Trajala je le piko desetletje, združeni Nemci i Madžari so ji pod vodstvom Rudolfa Habsburškega leta 1278 napravili konec. Habsburžani se sedaj ustalijo v Avstriji in po vrsti pritegnejo nase vse slovenske dežele tja do Jadrana in Furlanije.

Medtem ko se je slovensko ozemlje na severu v par stoletjih tako silno skrčilo, je ostala naša zahodna meja v glavnem do najnovejše dobe neizpremenjena. Že ob naselitvi v začetku 7. stoletja je ustavila Slovence ob robu Furlanske nižine, kjer se končujejo zadnji izrastki Alp in Krasa, longobardska vojna granica s svojimi utrditvami. Tu poteka naša narodna meja še danes, politična meja je bila pa tudi tukaj nestalna. Sploh je usoda slovenske zemlje, da se njene narodne meje nikoli ne ujemajo z mejami političnih enot, katerim pripada. Pri tem lahko izznamemo kvečjemu južnovzhodne meje proti Hrvatom, toda tu je ravno politična meja šele ustvarila narodno. Tega je kriva geopolitična lega Slovenije, ki jo je že njen prvi pesnik dobro označil, ko je dejal, da: »v srečo Evrope leži: Če je naša zemlja v mnogem oziru srece Evrope, moramo žal reči, da je sama brez srece, to se pravi, brez izrazite osrednje pokrajine, ki bi mogla prevzeti vlogo središča ali jedra, okrog katerega bi nastala večja in stalnejša politična tvorba. Zato smo bili Slovenci kot malokateri narod na svetu vedno razdeljeni in zato

Slovenija 1809—1813

Panonsko nižino in na Balkanski polotok, »naše reke tečejo, kot je dejal Krek, »proti Beogradu in Crnemu morju, nobena naša reka n. pr. ne teče proti Dunaju, vendar kako dolgo smo bili politično ločeni od ostalih Jugoslovancev! Politično aktivnejši in kulturno višji krščanski zahod nas je kmalu po naselitvi pritegnil k sebi. Pri njem smo iskali opore pred Obri in kasneje pred Madžari in Turki, ki so nas ogrožali z vzhoda in juga; le poredko in za malo časa smo se odtegnili zahodu, ko je bil ta politično oslavljen. Zveza s Srbi in Hrvati za Ljudovita Posavskega v začetku IX. stoletja je prvi tak primer, podobne težnje kaže politika Celjanov proti koncu srednjega veka, najbolj temeljito pa se je to zgodilo v Napoleonovi Iliriji v začetku 19. stoletja. Šele nato je s propadom Turčije in napredovanjem osvobodilne Srbije rastla politična aktivnost jugovzhoda, kar se je dobro pokazalo v prvi balkanski vojni pred 25 leti. Naglo napredujoča narodno osamosvojitve je obenem zrahljala tudi naše politične vezi z nemško Srednjo Evropo in ko je ta v veliki vojni podlegla, je mogla tudi naša politika slediti toku naših rek in Slovenija je prešla v Jugoslavijo.

Naše reke res ne tečejo proti severu in zahodu, prihajajo pa od tam ob njih so naši predniki ob naselitvi konec 6. in v začetku 7. stoletja prodrli iz Panonske nižine daleč navzgor v Alpe, na planote pred Alpami do Donave in še čez njo. Oba samostana, ki jih je bavarski Tassilo konec 8. stoletja ustanovil v bavorski Gornji Avstriji in v Inichen ob izvirih Drave, danes v Italiji, nam kažejo približno zahodno mejo tedanjega slovenskega ozemlja. Slovenci smo prišli skoraj tako daleč na zahod kot Čehi in Polabski Slovanji severno od nas in prva slovenska država Kralja Sama v 8. stoletju je obsegala dele vseh teh slovanskih rodov. Ta si-

Slovenija 1914 in 1931 (1: avstro-ogrsko-ital državna meja; 2: meje avstrijskih kronovin; 3: nove državne meje; 4: meja dravske banovine)

Izvirno slovensko leposlovje v l. 1937

I. Stvarni pregled

Za božič bi rad dal kratek pregled letošnjega leposlovja, pri čemer se pa zavedam, da nikakor nisem popolnoma izbral gradiva, ne kvantitativno in ne po vsej problematiki. Hotel sem razgrniti samo stvarno in notranjo podobo, ob kateri se naj morda zamisliti. Zamisliti zlasti katoliški kulturni delavec in vsek, ki mu leži in bi mu morala ležati katoliška kultura na srcu.

Pregled mladinske literature, esejske in znanstvenih izdaj leposlovnih ponatisov, je zaradi pomanjkanja prostora izpadel.

1. Zbirke pesmi

V oči pade dejstvo, da je to leto izšlo za čuda malo pesniških knjižnih zbirk. Anton Seliskar je izdal v Matici novo zbirko svojih pesmi iz zadnjih let »Pesmi pričakovanja«. To je edina zbirka, ki je izšla letos v kakem knjižnem založništvu. V »samozaložbi«, ki je tipično znamenje letošnjega leposlovja, pa sta izšla zbirki svojih pesmi Vinko Žitnik »Pomlad« ter Gust. Strniša: »Zvoki in žarki«. Morda bi šteli sem tudi verzice Ksenije Prunkove, ki je k svoji slikanici »Bartica po morju plava« napravila tudi pesniški tekst, ter »Pesmi za malčke« Lojzeta Beltrama. To pa bi bilo tudi vse. Sicer je za božič napovedal tudi Silvij Sardenko prvi zvezek svojih izbranih pesmi s povsem novo zbirko sonetov »Materi«, toda zbirka se ni izšla in je še ne moremo vzeti v tem hipu v obračun. Res, boren pesniški snop letošnje pesniške žetve.

2. Zbirke proze

Največji letošnji slovenski izvirni roman so brez dvoma Matičičevi »Živi vrelci«, potem pa Kranjca: Prostor na soncu. Nato se vrste razne povesti, ki naj jih našteme brez posebnega reda: Ilka Vaštetova je napisala »Roman o Prešernu«, Milan Kajč, ki je lani uspešno debutiral z »Odmevi ob Muri«, je izdal novelo iz učiteljskega življenja »Tilka«; slikar Edi Deržaj črtice »Grub«, France Bevk je izdal v Gorici ponatis iz lanskega Doma in sveta »Ubogi zlodeji« ter v Ljubljani povest »V mestu gorijo luči«; Mohorjeva družba je letos izdala Plestenjakove »Brajtarje« in Zorčevno stisko povest »Izgnani menihi«; Vodnikova poleg drugega še Potrčevega »Sina«, prvo knjigo mladega pisatelja, ter Podražjeve »Strte peruti«; Kmetijska Matica Winklerjevo »Cesto čez Reslje«, Cankarjeva družba Konč Mimice »Sinovi predmestja«, Delavska založba Juradevo povest »Kraj umira«, založba »Cesta« Ravljenove »Zgodbe brez groze«; na Gorškem je poleg Čemažerjevih »Veselih zgodb« in Grivškem »Gorki« izšla tudi zbirka novel Boga Vremca (Magajne) z značilnim naslovom »Le

hrepnenja«. Najnovejša knjiga pa je povest Juša Kozaka Spiridon, ki ni mladinska knjiga, kakor se mihi, temveč satira.

Poleg teh povesti pa je izšlo nekaj potopislov, ki jih omenjam samo mimogrede: Peterlin Petruška: Ahasverjeva kronika (l. del), opis njegovega bivanja v Črni gori in pot do Odeese; Sest: Enaintrideset in ena, opis življenja v ruskem ujetništvu ter Grčari: Pot preko morij v domovino, opis vožnje slovenskih ruskih ujetnikov od Vladivostoka do Dubrovnika z ladjo Himalaja.

Kot se iz tega vidi, je izšlo razmeroma malo izvirnih knjig in tudi malo pomembnih, toda ne moremo reči, da bi jih ubila prevodna povodenj, ki letos ni šla preko mere. Vemo sicer še za afero Kresslovega romana »Student Stefan«, vemo, da je bilo samo na natečaj mariborskega umetniškega kluba poslanih 15 romanov in novel; vemo, da je sicer več romanov že napovedanih (n. pr. roman dr. Slodnjaka o Prešernu) itd. — toda izšli niso in niso še javnosti na razpolago, zato jih ne moremo vzeti v ta pregled.

3. Dramatska tvorba

Knjižno so izšle sledeče igre: Finžgar: Nova zapoved, socialna igrice iz lanskega leta, namenjena dobroti; Bratka Krefta petdejska drama »Velika puntarija«, s katero je hotel uresničiti Cankarjevo zamisel tragedije iz kmečke vojne; dalje Jožeta Kranjca »Direktor Campa«, ki je bila že lani igrana v gledališču; ljudskim gledališčem je namenjena Spicarjeva obdelava »Drabosnjaka«, Vombegar je (kot rokopis) izdal miklavžev prizor »Rebeljon v peklu« ter prizore »O kresu«; Lah pa prizore »Miklavžu v pozdrav« in »Božič gre«; Korže veseligr »Micki je treba moza«, ter P. Krizostom: »Otroške igrice«.

Tu je treba omeniti tudi dramske premiere v naših gledališčih, tako Brnčičovo tragedijo »Med štirimi stenami«; Pahorjeve »Viničarje« (v Ljubljani); Snuderlove skeče »Lopovščina« v Mariboru; morda še Jožeta Kranjca »Skedenj« in Mrakov »Lincoln« na diletantskem odru v Ljubljani. To bi bilo v glavnem vse, kar je izšlo v knjigi in na večjih odrih izvirnega.

Tako sem skušal statistično stvarno zbrati letošnje knjižno žetev in jo predstaviti kvantitativno našemu občinstvu. Toda že iz malega števila teh knjig je razvidno, da se pri nas še vedno najpomembnejše leposlovje, tisto, ki daje barvo in tok vsemu književnemu dogajanju, razvija po naših

revijah.

ki jih pa ne morem tukaj po vsebini izčrpati, dasi se v svoji oznaki ozirom predvsem nanje.

II. Poizkus oznake

1. Pesništvo

Vidimo, da se starejši, že priznani pesniki niso dovolj oglašali. Ni se oglašil Zupančič (razen s prevodi iz Puškina) ne Gradnik, ki smo ga srečavali vsako leto, niti Golja ali Albreht; oglašil se ni Klopčič in ne Fatur, v katerega smo svoj čas stavili največ upanja, da nam ustvari novo poezijo. Mislili smo, da bomo imeli Antona Vodnika, ki je prejšnje leto zopet začel pesniti, pa ni prišlo do tega. Tudi Kocbek se je oglašil z eno samo pesmijo »Jutro« (v DS), ki je ena njegovih najboljših ter je z njo dokazal, da je resnično pravi pesnik, ki poduhovlja stvari ob sebi na čezanski način ter v njih išče in tudi najde duha. On predstavlja v naši literaturi tega leta s to pesmijo povsem svojo pot in strujo: ekspresionistično tihožitje. Ekspresionizem v smislu boja za lastno duhovno uravnoteženje je še čutili iz Fr. Vodnikove pesmi in tudi v Jarču. Kot osnova pa je tudi še v Seliskarjevih »Pesmih pričakovanja«. To izdaja že patos, nabrekli besede, napeto čustvo in udarna misel. Njegova zbirka sicer ne predstavlja najboljših poezije tega leta, niti ne zadnje razvojne stopnje slovenske sodobne lirike: zdi se mi, da je njen čas kljub socialni tendenci že precej za nami. Seliskarjeva dinamika je postala vse bolj opisna, zunanja, stvarna, dasi mu je patos, s katerim to stvarnost podaja, ostal še vedno iz časov simbolističnega izražanja. To neskladnost med realistično opisno snovjo in baročnim izrazom je čutili, zato vplivajo pesmi različno, največkrat kot pesniška proza. Vendar izpričuje, da je izrastla iz močne osebnosti.

Toda današnji poeziji je že izhodišče — stvar in čut. Kar se tiče stvarne pesmi, more biti v njej malo poezije, ki je sama pomeni čustvo in polet. Golo etatično opisovanje stvari, naštevane socialnih krivic, poceni razredni kontrasti, aforizmi, politične glose in puščice — vse to karakterizira po vsebinski strani večino letošnje poezije, zlasti manjših talentov, ki so zato zašli v nekaj arizem, v neko realistično parnasovstvo, »Cim-permanstvo«. Socialna motivika, ki je ponekod suho etatična, ponekod pa čustveno-sentimentalna, je večkrat samo maska slabe poezije. Toda kljub vsemu je ta čas postal zelo ploden za pesem zlasti zato, ker je zopet odkril narurne človeške strasti in čute ter pesnika zopet naučil reagirati na konkretno okolico ob sebi. Največji pesnik tega časa se mi zdi B. Vodušek, ki je z nekaterimi pesmimi obudil v nas Villonovega duha: upornika proti vsemu, da reši svojo osebno svobodo pred vsako lažjo in oviro, predvsem moralno. Ta konkretizem današnje poezije se bori zlasti proti »duhovni laži«, predvsem religiozni idealizaciji: terja skrajno prostost in iskrenost v vseh človeških narurnih danih možnostih in možnostih tudi za ceno večnega pogubljenja, v katerega Vodušek še veruje, pa se mu činično smehlja. To je tip renesančnega človeka, ki je v prosvetljenstvu zopet oživel (Voltaire) in zdaj bije kot reakcija na idealistično podobo sveta. Kot je renesansa izšla iz antike in ustvarila sonet za svoj izraz (Petrarka), tako ga je prevzel tudi Vodušek in po njem vse sedanji pesniki, ki opevajo konkretnost čutov in upor duha. Danes smo zopet v času nekakega prosvetljenstva, zato kult mladega Puškina. Kakor mora kristjana boleti letošnja Voduškova pesem, je vendar izredno močna in značilna za nazor današnjih dni. — Med najvidnejše pesnike je stopil letos tudi

Igo Gruden, ki je ustvaril resnično dobre pesmi. V njem je po Seliskarju in Klopčiču — zapela nova struna socialne pesmi, v kateri pa kljub vsemu vidim precej narcističnih romantičnih prvov, ki socialni pesmi jemljejo udarnost in jo spreminjajo v samoljubni sentiment (Delavka Tereza). V »Tomažu Bizljcu«, Baladi naših dni, »Perici na Savi« je Gruden pesniško polno izrazil občutje naših dni. Toda pristnejši in umetniško skladnejši je v svojih erotičnih pesmih, iz česar sklepam, da je njegova socialna pesem več ali manj davek času, kakor je bil njegov »Narcis« individualizmu. »Primorske pesmi« nacionalizmu in njegova himnika Bfrozinovskemu patosu. V bistvu vsega pa leži Grudnova impresionistična čutnost, sladki naturalizem, ki je prava usodna njegova pesniške osebnosti. Toda letos je on resnično reševal slovensko poezijo! — Dober debut pomeni tudi Žitnikova zbirka »Pomlad«. Malo manj pesmi bi v tem slučaju pomenilo več, kajti v celoti zbirka vendar le še ni zrela: kakor se čudimo, odkod pesniku samouku taka zornost jezika, taka tvorila moč besede in občutno v njegovih pesmih veliko pesniškega duha, zlasti v lepih sintetičnih in polnih figurah, prav tako jasno vidimo, da je vse preveč še pod naravnost otipljivimi vplivi Zupančiča, Vodnika, Kosovelca, da bi mogli govoriti že o dograjeni pesniški osebnosti. Za zdaj pomeni zbirka mnogo obetajoč začetek, česar o zbirki G. Strniše ne moremo reči. Resnične pesniške uspehe tega leta predstavljajo soneti Tauferjeve, pesnici Novyjev, Udočičev polni in dinamični verzji (DS) ter svojevredna subtilna impresija St. Vuka (ML). Iz vsega vidimo, da se je patos ekspresionizma resnično preživel, z njim tudi idealistična duhovna problematika, da je začel zopet realistični in čutni človek; ter da današnji čas gleda svoje predhodnike v naši moderni ob koncu stoletja in celo verzificiranju pred njim (Aškerc, Cimperman itd.). Na drugi strani pa, da je pesem dobila zopet zaprti formo, skrajšala se so ji kozmične širine v lik konkretne stvarnosti, v pesniško objektivizacijo, ki že grozi, da taka pesem zapade v parnasizem oblike brez čustva, brez poleta, brez osebnega efekta. Najprej pesmi so bile izraz impresionističnega tihega razpoloženja (Tauferjeva, Vuk.) in ekspresionističnega tihožitja (Kocbek), najbolj poudarjen pa je bil socialni nered današnjih dni (Seliskar, Gruden) ter upor proti kakršnikoli vezanosti in laži, ki se predstavnikom tega rodu kaže v morali in tudi religiji (B. Vodušek).

2. Pripovedništvo

Ekspresionizem z duhovnimi problemi se v letošnjem letu skoraj da ni oglašil v slovenskem pripovedništvu. Pregled največji predstavnik iskanja duhovne uravnoteženosti v človeku in dobi je utihnil, kakor da hoče biti zvest svoji oznaki o petdesetletnih pisateljih. Današnji čas se smatra za čas stvarnega borbenega gledanja na življenje in svet in ne morda kontemplacije in mistike. Tak vti dobi človek iz literarnega ustvarjanja teh let, posebno letošnjega. Zanimivo je, da dobivajo zopet na veljavi naši stari realisti. Oglašil se je Finžgar s kleno, jedrnatno in plastično podobo kmečkega fanta, ki hoče biti delavec v tovarni, pa se zadnji čas odloči za kmetijo, kjer vidi ta stari realizem mir in srečo. (Ta naš Jaka.) Toda to gledanje je še deloma ostanek idealističnega realizma, ki na kmetstvo gleda z romantičnimi očmi ter ga kaže

kot edino podobo idiličnega življenja. Ta ideja je v Finžgarju jasno izražena, skoraj preveč jasno, še bolj jo kaže Plestenjak (Bajtarji). Zato stavim Plestenjaka istotako stilo med idealistične realiste, ki realistični podobi življenja pripnejo neakladno idealistično tendenco. To je šola racionalne klasične poetike, ko z enim samim stavkom daš naturalistični podobi idealistični pomen (Plestenjak: S ceste.) K tej šoli spada tudi Zorčev, ki s svojimi etičnimi menihi odkriva nov dolenjski jezikoslovni izraz, toda v ustvarjanju je statik in hladen konstruktor zgodbe. Drugačin način ustvarjanja vidim že pri Jalnu, katerega črtice pričajo, da zori lepi zbirki svojih novel iz bohinjskega in goranskega kraja. Vidim to rast zbirke, ki bo v slovenski književnosti zavzemala lepo mesto, če bo ostal Jaln na tisti resnično realistični elii, kakor jo kaže v teh zgodbah (Pogoni), ko je tendenca skrita že v zgodbi sami. To je resnični poetični realizem Kramnikovega kova. Prav v tako zbirko zori Bevk s svojimi legendami. Sicer pa je gojil letos bolj psihološko analitično novelo v raznih knjigah in povestih v najrazličnejših revijah (Dom in Svet, Zena in svet, Novi rod itd.). »Ubogi zlodeji«, ponatis iz lanskega »Doma in sveta« predstavlja brez dvoma eno najboljših letošnjih knjižnih leposlovnih umetnin. Je to individualna tragedija dveh zakoncev, izredno fina psihološka studija, odkrivanje tragične, nerazumljive ženeke erotike, ale, ki jo Bevk v vedno novih variantah opisuje tako tudi »V mestu gorijo luči«. Ti povesti so najtehtnejši donesek letošnjega knjižnega trga. Bevk je impresionist, v svoji osnovi naturalist, pa vendar opisovalec individualnih človeških tragedij, psihološki analitik, v čemer se loči od mlajše slovenske kmečke pisateljske šole ter neizčrpen fabulist, kar nadvladuje v njem umetnika. Med močnejše umetnike kot fabuliste pa spada Juš Kozak, ki se je letos oglašil samo z eno novelo (Maska) iz bohinjskih gora, v kateri je s polnimi, nekoliko baročnimi barvami risal okolje in odkrival mimogrede tudi dušo bohinjskega kmeta. Ta novela spada med najlepše letošnje leposlovne umetnine. V zadnjih dneh je izdal Kozak tudi knjigo »Spiridon«, ki je pa nišica za otroke, temveč družabna satira. Značilen je življenjski roman Ilke Vaštetove o »Prešernu«, ki predstavlja nov poizkus napisati povest o razvoju kake velike slovenske osebnosti. Če je Pregelj zajel Jenka subjektivno, podaja Vaštetova Prešerna v objektivnih dognanjih ter so nekateri prizori resnično sugestivno napisani. Tudi roman Mare Husove »Živa plamenica« je izraz dobrega realizma, čustveno podčrtanega, ter je zanimiv že zato, ker predstavlja življenje iz meščanskega sveta, dočim se vsa današnja literarna produkcija vrača h kmetstvu. Pri tem bi omenil tudi še ustvarjanje B. Magajne, ki predstavlja vmesno stopnjo skrajnega, erotičnega robustnega naturalizma in fine, duhovne fantastike, ki mu je ostala od ekspresionizma in je prava usodna njegove osebnosti. Na ta način mu je uspelo izdelati ne samo močne »Lide«, ki pade iz kmečkega miljeja v fantastiko pokvarjenega mesta, temveč tudi »Fantazijo na Ratitovcu«. Preveč nepreciščenega realizma pa je v novelah »Le hrepnenja«, ki so nekateri že odvratne, dočim so zelo posrečene bosenske poetične erotične himne, zlasti pa njegove legende. V mladinski literaturi pa je vodil s svojo »Čudovito pravljico o Vidu«.

Dodaj omenjena dela so več ali manj povesti o individualnih ljudeh in psiholoških zapletkah, bolj analitičnega kot sintetičnega značaja. Toda na prehodu k novemu mlajšemu pripovedništvu, ki ga bom označil pozneje, moram omeniti ogromni roman I. Matičiča »Živi vrelci«, ki predstavlja največji tekst letošnjega leta. Matičič je dober pripovednik, njegov slog je individualen in sočen, polnobarven in sugestiven. Pisati zna. Njegov namen je bil, da pokaže v romanu osnove slovenskega življenja v krajih, ki so zapadli pod ekotično liburnsko oblast; zato seže s prvo knjigo v čas pokristianjenja osmega rodu Pogorjanov, potem da nekaj lepih prerezov navad in običajev poznejših let, iz časa tridesetletnega in 32 rodu (močan odlomek božiča), dokler ne pride na čas vojne in razmer pod nadoblastjo Liburcev, kar obsega skoraj dve tretjini romana. Ta roman je nekaj pendant njegovim koroškim povestim. Obširneje bom še govoril o kompoziciji in vrednosti kdaj pozneje posebej, potrebno se mi zdaj poudariti le to, da je ta roman zasnovan — ne več individualistično — temveč kolektivno: noče prikazovati ene zgodbe, temveč življenje naroda v starem času ter trpljenje in borbo iz zadnjih let, ki se je zaključila v znani tragediji. Zato ne vidimo toliko plastičnih obrazov, ne izgrajenih oseb, ne notranje napetih psiholoških procesov, temveč običaje, in dogodke, ki zajamejo vso vas. Njegova naloga je bila, da realne dokumente požiivi in življenjsko živo restavrira; zato nekoliko reporterski značaj njegovih opisov (sodnja itd.) in obširnost njegovega dela. Odtod tudi obširnost del, ki jih piše Miško Kranjec, največji pripovednik tega literarnega sloga in takega kolektivnega gledanja na življenje pri nas. »Prostor na soncu« predstavlja brez dvoma ne samo največji tekst mlage generacije, temveč tudi — po Bevku — največjo vrednost letošnjega knjižnega trga. In poudarim takoj: v njem je Kranjc dosegel lep uspeh z ozirom na resnični, široki epični slog ter široke barve človeških usod, pa tudi v kompoziciji; uspel je pokazati zanimivo in privlačno zgodbo enega rodu vaskih otrok — nekakšnih pičkov brez gnezda — ki si z vsemi sredstvi najdejo v borbi za kruh svoj prostor na soncu, razen enega, ki je reševal svojo individualno ljubezen. Roman, pisan na široko platno, zelo enakomerno, brez velikih razburjanj bi bil morda boljši, ko bi bil krajši, kajti veliko prizorov je na videz brezpredmetnih, toda za celotno obilje teh mladostnih ljudi in kraja pa so značilni. Mi. Kranjec, predstavnik ene cele šole pri nas, ne vidi več individualne drame, ne vidi notranjih etičnih konfliktov v človeku, sploh ne duhovnih problemov, vidi le razred, le vas, le skupino ljudi, ki se bori za kruh, se med sabo tré, krega, kolne, ljubi, brez začetka in skoraj brez konca, vse gre kot reka, ki se valja, pa se tu in tu skali, da se potem zopet izčisti. Zato je tudi njegova karakteristika in kompozicija z ozirom na postavbe, dramo posameznih oseb lahko pomankljiva, toda v pogledu na celotno zamisel — kako ljudje iz nič zrastejo v nekaj — pa se moramo Kranjcu čuditi, da je ob taki širini umel povest mojstrsko izpeljati. Je to kolektivističen roman ene družine, velik književni uspeh; toda motijo nas ne samo zaradi različnega stališča tega nazora, temveč tudi z umetniškega stališča na nekaterih straneh — ne morda seksualni naturalizmi, ki jih je v tej povesti razmeroma malo, temveč tenden-

ci filozofski traktati o Bogu, v katerega ne veruje, o grehu, ki ga ne priznava, o edinem cilju človeškega pehanja, ki je kruh — in ko načelno potrjuje rabo vsakega sredstva za doseg kruha, tudi nemoralnega. V Kranjcu ni občutka duhovne krivde, ne vidi sploh etičnega problema v stvarstvu, vidi le življenje, ki gre preko morale in ima svoje zakone. Kranjc je največji predstavnik slovenskega novega naturalizma, ki bi ga pa zaradi vere v življenje in optimizma imenoval raje vitalista: življenje mu je vse in ni ga duhovnega zakona, ki bi človeka omejeval. Omejujejo ga samo socialni red, ki je krivičen. Roman je eno najboljših njegovih del, znamenje, da je mlada generacija resnično ustvarila slog za slovenski roman; našla pravo široko epiko. Treba ji bo samo še duhovne in etične poglavitne.

Ta roman pomeni idejni in kompozicijski višek struje, ki je lebos z največjim umetniškim uspehom obvladala naš leposlovni trg. Ponavadi tudi najmlajša struja označuje moderni tok in smer književnosti. Prekmurje, ki ga je Kranjec šele odkril, je začelo z novim svežim pogonom v naši knjigi. Kajč, ki sem ga pred leti postavil kot obetajočega začetnika, je s povestjo »Tilka« ostal samo v zasnovi. Toda drugi pisatelji prekmurskega življenja gredo vsi po Kranjčevih stopinjah in so dali nekaj lepih novel v revijah »Ljublj. Zvon« in »Sodobnost«, močnih in sočno pisanih, vse pa iz zunanje erotičnega vzdusja; tako zlasti Ferdinand Godina, ki kaže velik talent (Plebaniš Čakič, Elia ljubi, itd.), ali pa Rudi Mačus (Košček Petra Korena). V tem slogu ustvarja tudi Jontes Gelci in Ivo Potrč. Zadnji se je resnično uveljavil kot opazovalec in estilst s povestjo »Sin« v Vodnikovi družbi, le da je ravno v kompoziciji slab: človek bere slike iz kmečkega življenja, ne vidi individualne zgodbe, le razdrobljeno kmečko življenje, zunanje geste in zunanji tok, ki se slučajno zaključijo ob Karlekovih poroki. Življenje teče čez vso povest, zgodba pa se izgublja kot v pesku in ne izklesane nobene edinstvenega, jasnega in pomembnega obraza, ki bi predstavljal tudi kakšno problematiko. Toda to že ni več etatični naturalizem, slutiti je že metafizično narave, dinamiko življenja, kateremu se pridružuje še socialno gledanje, ki vidi povod samo bodo brez žarka ljudi in idealistično življenjsko laž. Sem spada tudi Novšakova novela (Dečki) in Spurove (V sirotišču). V vseh teh delih je čutili odpor proti religioznemu svetu.

In to je struja, ki je letos vodila. Duhovnost in heroizem iz ideje in religioznega sveta v njej ni prišla do veljave, kakor tudi ne romantično gledanje na kmetstvo in zemljo. Le naturalistično in socialno, slá po življenju in borba z zemljo. Kakor je ta šola odkrila nove predele naše zemlje in z nove strani našega kmeta, je vendar postala vse preveč surova in enostranska: iz enostranske romantike je kot reakcija nasleda v enostranskem golem naturalizmu.

3. Dramatika

Najmočnejše novo delo v naši dramatični tega leta je gotovo Kreftova »Velika puntarija«, ki je izšla pri Matici. Zanimivo je, da tudi ta drama ne kaže tistega pravega dramatičnega elementa, ki smo ga vajeni pri vsaki drami ali tragediji, namreč kakšnega notranjega očistevanja, temveč — borbo razreda proti razredu. Na eni strani kmetje kot kasta, na drugi pa plemiči — in eni in drugi se bore za vladno. Cerkev pa je razdeljena na obe plasti, toda na plemiški strani odločujoče. Kreft kaže okrutnost plemičev, krivice graščakov v smislu »Tella« ter tudi na schillerjanski način spravi kmete v boj: kmet umori valpta in plaz se spusti. Vse dramatičen boj je trenje teh dveh sil, ki se končno spopadeta na odprtem odru, čisto v slogu shakespearejskih bojnih prizorov. Zaključni se drama z indirektnim opisom Gubčevega kronanja, ki je v drami nekak ritardando in ne višek kot pri Aškercu. Ni v njej osebne drame, je le slikanje prizorov množice, je kronika, ki je speta z izredno močnimi odroki efekti. Kreft je absolutno odrekli človek, ni odkrival duševnosti in notranjih konfliktov. Tudi njegov slog ni iskan, temveč povprečen govor, ki ne izkazuje posebne jezikovne tvornosti. V tem je soroden Kranjcu. Brnčičeva drama, ki je nisem videl na odru in je javnosti na razpolago samo v fragmentu, je bolj zgoščena, bolj miselna in bolj udarna, toda zdi se mi krivično enostranska v svojem odkrivanju zlaganega idealističnega življenja. Je drama Glembojevske krvi, miselnega napora in borbe za novo etiko, ki je naturalistična. Zato je še bolj škoda, da ni izšla v celoti drama S. Canjkarja »Potopljene svete«, katere prvo dejanje je izšlo v »Domu in svetu« in ki bi pomenila v naši evrovi, drastični dramatični novo dramsko odkritje notranjega duhovnega konflikta, očistitve človeka in heroizem. Vsej tako je dalo slutiti prvo dejanje. Pahorjevi »Viničarji«, ki v zadnjem dejanju primajo s svojo opisno realistično, so v celoti vendarle slabo dramatično speti; preveč je prejšnjih prizorov in celo oseb, česar drama ne prenese. Naoprotno je pa mariborska predstava Snuderlovih »Pustolovščin« dramsko absolutno uspešna, toda po nazoru se zopet pridruži tistemu današnjemu idejnemu toku, ki mu je naturalistična vera v samo življenje več, kakor kakšen pisani ali nepisani zakoni v eru. Etični relativizem je osnovno gibalno in temelj teh uspešnih enodejank. Ni več absolutnih vrednot. Zato pa ta dramatika ne more ustvarjati tragedij, ki so vedno plod individualne borbe z absolutnim imperativom, temveč se posreduje le zunanje geste. Zdi se, da odkritje tragike čaka zopet nove generacije, ki bo nujno morala priti že kot reakcija na razkrajevni relativizem in zunanje hlestaajoči naturalizem.

Tako sem v glavnih obrisih samo poizkusil označiti vodilne smeri v današnjem slovenskem leposlovnem ustvarjanju, kakor so se mi pokazale tekom letošnjega leta. Videli smo, da je idealistična struja, pa če tudi realistična z idejnimi idealističnim poudarkom, bila v manjšini ter da zlasti nova imena, ki so se tekom tega leta oglašila in tudi umetniško afirmirala, gredo v smeri, ki predstavlja afirmacijo glolega naturalističnega življenja. Je še vsa pod vplivom okolja. Toda v letošnjem letu ne nastopa več tako borbeno kot pred leti, temveč skuša zajeti nezlagano podobo posameznih pokrajini, vendar še enostransko poudarja nagonske strani in podpira filozofski odpor proti duhovnim vrednotam. Zdi se mi pa, da se že prečišča in išče v mnogovrstnejšo podobo.

Tine Debeljak.

„Tam stoji pa hlevček...“

Mirko Kunčič:

Sveta noč

Sveta noč v hišici beli za goro:
PESEM nikoli izpeta,
ROŽA vonjava in čudežno lepa,
BAJKA, v življenju ujeta.

Lučka srebrna nad jaslami
toplo se v sanje utrinja.
Misli pobožnih in rosnih oči —
vsega se duša spominja.

V hišice bele Jezuščka sprejmejo
vse bolj lepo, po domače,
ne tako hladno in tuje, brez duše,
kakor te mestne palače.

Sveta noč v hišici beli za goro...
V temi slonim, prisluškujem.
Sanje mladostne iz dalje pozvanjajo. —
Tiho za njimi žalujem.

Gozdni ptiček ob jasliah

Drobni gozdni ptiček, poj!
Tamkaj v revnem hlevcu
joka Jezušček nocoj.
S pesmico ga potolaži.
žalost v srcu mu oblaži.

Drobni gozdni ptiček, poj!
Tamkaj v revnem hlevcu
sanja Jezušček nocoj.
Sanja o bodočih dneh,
solza mu blesti v očeh.
Ptiček, poj!

Drobni gozdni ptiček, poj!
Tamkaj v revnem hlevcu
božje Detece nocoj
sladko, sladko se smehlja —
vsa bridkost je mimo šla...
Ptiček, poj!

Vrabčkov božični večer

Kakor vsako leto, tako so se tudi letos v mesecu maju zbrali ptiči sredi zelenega loga, da bi malo pokramljali. Vsak ptič je moral povedati, kaj je doživel preteklo zimo.

Predsednik ptičjega zborovanja je bil kraljiček. Poklical je drugega za drugim pred se. Laštovke so pripovedovale zanimive stvari s svojega potovanja v daljno Afriko, štoklje o svojih gnezdih in o okusni žabji pečenki, s katero so si do mile volje posladkale želodec v Egiptu.

Skromni vrabci so prišli čisto zadnji na vrsto. Pa se je to leto zgodilo na ptičjem zborovanju nekaj hudo neverjetnega: eden izmed vrabcev je povedal najlepšo zgodbo in kraljiček mu je hoče-noče moral prisoditi prvo nagrado.

Takole je pripovedoval vrabček:

»Preteklo zimo sem prvič v življenju doživel nekaj lepega, čeprav sem že eno leto star. Tistega dne, bilo je 24. decembra, je sneg naletal v gostih kosmičih in mrzel veter je pihal čez dobrove. Bil sem hudo lačen. Nikjer nisem mogel stakniti niti suhe drobtinice. Nenadoma sem zaslišal od daleč čudovito lepo petje. Kmalu sem dognal, da odmevajo ubrani glasovi iz neke hiše. Zletel sem tja in sedel na okensko polico. Pokukal sem skozi žipo v notranjost in zagledal sredi izbe božično drevesce z gorečimi svečkami in

Mirko Kunčič:

Slepi Andrejček in Jezušček

Takrat je bila pomlad in rože so cvetele. Kakor da bi nevidna roka snela mavrico z neba in jo raztrosila po travnikih in poljih — se je v pisanih barvah lesketalo vse.

Andrejček je prislutni šumenju gozdov — in si kar na lepem zaželel piščalko. Takšno čudovito piščalko, ki si nanjo zapiskaš, kakor ti je pač pri srcu: včasih veselo, kot je vesela pesem škrjančkov nad brstečimi njivami, včasih žalostno, kot je žalostna pesem pogrebcev ob beli krsti. Zaželel si je takšno piščalko in krenil je žvižgajoč v bližnjo goščavo. Z ostrim nožičem si je odrezal gladko šibo v mladem vrbinju. Zadovoljno jo je pobožal, potem pa je začel z veliko vneto rezljati iz nje piščalko. Tako je bil zatopljen v svoje delo, da ni videl, ni slišal, kako se mu je po prstih priplazila za hrbet sosedova Micka. Ko je bila tik za njim, je na vso moč plosnila v dlani in mu zakričala na uho:

»U-hu-huuu!«

Andrejček se je prestrašil, na vso moč prestrašil. Noževa ostrina je zdrsula po mehkem lesu in se mu zapičila v oko. Kakor, da se je sonce raztrščilo na tisoč delov, se je posvetilo pred njim... za hip... za kratek hip — potem pa je ranjeno oko zajela tema, črna, neprodorna tema. Presunljivo je kričnil od bolečine in svet se je zavrtel pred njim. Sedel se je na tla in smrtna bledica se mu je razlila po obrazu.

Micka je nekaj časa kakor okamenela stala pred njim, potem pa jo je nekaj zgrabilo za srce, tako hudo zgrabilo, da se ni mogla premagovati. Vsa v solzah je planila k Andrejčku, oklenila se ga je z obema rokama in zaklicala:

»Andrejček, joj, Andrejček, ali te hudo boli?«

Andrej si je z robcem zatiskal ranjeno oko, drgetal je od bolečine in samo polglasno stokanje se je trgalo iz njegovih ust. Niti enega pogleda, niti ene besede ni privoščil ubogi Micki. Odrinil jo je od sebe, skočil na noge in stekel proti domu.

»Mama! Mama!« je spotoma klical tako žalostno, tako obupno, da se je Micki paralo srce.

Mesec dni je Andrejček ležal v bolnišnici. Izgubil je za zmerom levo oko — zdravniki so mu hoteli rešiti vsaj desno oko, ki se mu je bilo vnelo.

»Še boš pasel krave in telčke, nič se ne boji! so ga tolažili. In Andrejček je verjel. O, ko si je pa tako želel, da bi bil spet doma! Lepo je spomlad na deželi. Po travniku bo lovil pisane metulje, za ptičjiimi gnezdi bo stikal v goščavi — pa jim ne bo kradel jajčk, ne, tisto pa ne! — ob žuborečem studencu bo posedal in se igral z mlincem, ki mu ga je izrezal oče. Vsak dan glasneje je domotožje trkalo na vrata njegovega srca.

Ko pa so Andrejčku nekega dne sneli obvezo, da bi mu vbrizgali zdravilno tekočino, je z grozo spoznal, da je tudi iz njegovega desnega očesa izginila zadnja iskrica življenja. Naj ga je odpiral še tako široko, naj ga je obračal kamor koli — videl ni ničesar več. Sonce na nebu je ugasnilo, ves svet se je potopil v temo.

Zdravniki so majali z glavami in pridušeno govorili med seboj v tujem jeziku, ki ga Andrejček ni razumel.

»Reveček!« je rekla usmiljena estra in ga sočutno pobožala po licu. »Reveček!« je rekla mati, ko se je v solzah sklonila nad njim.

Andrejček pa je ni slišal. Slep! Slep! je odmevalo v njem, čedalje hitreje, čedalje glasneje. Slep! Slep! so ropotala kolesa pri vlakcu, ko se je z materjo peljal domov. Slep! Slep! mu je v spominu pela piščalka, ki si je hotel nanjo zapisati pesem o veselem pastirčku...

Mesec dni je Andrejček ležal v bolnišnici — in mesec dni ni Micka našla miru nikjer. Mate-

rine besede »Nesrečni otrok!« so ji trdo donele na uho in Andrejčkovo slepo oko je očitajoče strmelo vanjo vse dni in noči. Celo v sanjah jo je preganjalo. Vsa zmedena je včasih planila iz sanj in njen glas je tožeče odjeknil v nočno tišino: »Andrejček, joj, Andrejček, ali te hudo boli?« Andrejček pa je bil daleč in je ni mogel slišati.

Tisti večer, ko je Micka izvedela, da se je Andrejček vrnil iz mesta, ni našla obstanka doma. Neopaženo se je splazila v bližino hiše Andrejčkovih staršev. Tako rada bi stopila čez prag, tako rada bi Andrejčku ponudila roko in ga prosila, naj ji odpusti. Pa si ni upala. Bala se je njegovega slepega očesa, bala se je njegovega očitačjega glasu. Prav gotovo ji tudi tokrat ne bi privoščil prijazne besede, prav gotovo bi jo napodil od sebe...

Dolgo je slonela ob ograji in malodušno strmela predse. Pri srcu ji je bilo hudo, da bi najraje umrla. Tiha in bleda bi ležala v beli krsti in ljudje bi jo hodili kropiti. Nemara bi prišel tudi Andrejček. S svojim edinim očesom bi jo pogledal, s tipajočo roko bi se dotaknil njenega hladnega lica — in potem bi ji nemara odpustil. »Micka, uboga moja Micka, saj nisem več hud nate!« bi zašepetale njegove ustnice, čisto tiho, tako tiho, da ga ne bi slišal nihče. Samo njena dušica bi ga slišala in bi bila srečna... Joj, zakaj ne more umreti!

Mehka roka je zdrsula po njenih lasih. Micka se je zdrznila iz žalostnih misli in preplašeno dvignila glavo.

Pred njo je stala Andrejčkova mati. Njene oči so jo sočutno gledale.

»Potolaži se, Micka!« je zadržtel njen glas. »Saj nisi mogla vedeti, da ga bo zadela takšna nesreča.«

Micko pa je v tem hipu obšla strašna slutnja. S tesnobo v srcu se je zazrla v žalostni obraz Andrejčkove matere in vprašala:

»Ali na drugo oko vidi?«

Mati je povesila glavo in molče odkimala.

»Slep je, na obe očesi slep?« se je zgrozila Micka.

Mati je molče prikimala.

Zadnje upanje je splahnelo v Mickinem srcu. V divjem obupu se je vrgla na zemljo, zarila obraz v dlani in zaihtela krčevito, neutolažljivo: »Jaz sem vsega kriva! Jaz!... Jaz!...«

Minilo je poletje, jesensko listje se je osulo, hladen veter je zavel čez dobrave, snežinke so začele naletavati, tako trudno, počasi kot padajo spomini v samotno srce.

Tisto zimo je bilo hudo. Bela žena smrt je z ostro koso romala od vasi do vasi, od praga do praga in kosila mlada življenja. Vse polno jih je

Zgodba o smrečici

Zvonec je zadonel in dijaki so leglo kakor težak kamen na srce. S hodnika so se zaslišali enakomerni koraki in v razred je vstopil profesor. Bil je razigrane volje in na obrazu mu je igral nasmehek. Dijaki so se oddahnili. Hvala Bogu, danes ne bo izpraševal!

In res! Profesor se je udobno zleknil po stolu in začel govoriti, toda ne o matematiki. O vse lepših stvarih je govoril. O božiču, ki je pred durmi. O sinovih bogatih staršev in njegovih revnih tovariših. O ubožnih očetih in materah, ki bi radi pripravili svojim otrokom veselje za božič. O tihih sanjah in hrepenenju po čudežno okrašenem božičnem drevescu, ki tli na dru srca.

Profesor se je razgrel. Kako lepo bi bilo, je rekel, če bi razred sam priredil svojo božičnico. Vsak bi prinesel nekaj malega. Kdor lahko da

več, naj bi prinesel več, kdor ne zmore, pa kakšen majhen dar. Tako bi razred praznoval lep božični večer.

Ko je zvonec odzvonil konec ure, je profesor končal in dijaki so mu navdušeno obljubili, da bodo priredili božičnico.

Drugi dan so že prinesli vsak svoje darove. Ta je prinesel srebrne in zlate obeske za božično drevo, drugi orehe, tretji jabolka, četrty pomaranče, nekateri so prinesli knjige, drugi pa so šoleko sobo lepo okrasili.

Vse je bilo pripravljeno, le — božičnega drevesca ni bilo. Dijaki so bili žalostni, toda niso si vedeli pomagati.

Peter in Cene bi se na vso moč rada postavila pred sošolci. Kako bi ju vsi občudovali, če bi onadva prinesla božično drevesce. Le kako bi prišla do njega? Tam v gozdu nad parkom so rastle mlade smreke...

Popoldne sta jo mahnila v gozd. Gozd je bil kakor pravljica. Smreke so bile pokrite s samimi snežnimi kristali, ki so se lesketali kakor diamanti v soncu. Zamrznjeni sneg je škripal pod čevlji, kakor da bi se plačani ne bili. Prijatelj sta že začela izbirati med smrekami, ko je Peter potegnil Cenetu tako močno za grmovje, da je ta padel po tleh, kakor je bil dolg in širok. Bil je skrajni čas, kajti komaj dvajset korakov od njunega skrivališča je privlekel čuvaj iz skrivališča drobnega možička, ki je na ramah nosil majhno smreko. Čuvaj je prisilil možakarja, da je vrgel smreko v grmovje, potem pa ga je odvedel s seboj.

lesketajočimi se krogli. In še vse polno dobrih in lepih reči je viselo na vejah: sladkorčki, zaviti v zlat papir, drobne igračke... Pod drevescem pa je ležalo mnogo majhnih in velikih zavitkov.

Ob klavirju, ki je stal sredi izbe, sta sedeli dve majhni deklici in izvajljali s svojimi drobnimi prstki iz tipk božajoče glasove. Zraven klavirja sta stala dva majhna dečka, pri mizi pa sta sedela oče in mati. Vsi so peli. Tako lepe pesmi še nistem slišal svoj živ dan. »Sveta noč, blažena noč...« je zmerom znova odmevalo iz nje.

Ko so pesem odpeli do konca, so otroci planili k zavitkom in jih začeli z veliko vneto odpirati. Hej, kakšni lepi darovi so bili v njih!

Otrokom so obrazi kar žareli od radosti in sreče. Potem so si smeli odtrgati z božičnega drevesca tudi nekaj sladkorčkov.

»Tem se po dobro godi!« sem vzdihnil, ko sem videl, s kakšno slastjo zobljejo sladkorčke in hrustajo slaščice. Medtem, ko sem tako premišljeval svojo žalostno usodo in venomer strmel v toplo izbo, sem od lakote in mraza zaspal.

Nenadoma me je prebudil glasen ropot. Nekdo je odprl okno, na katerem sem čepel. Nisem imel več časa odleteti. Mehka dekliška roka me je dvignila in odnesla v toplo izbo. Tam so mi postregli z najboljšimi jedmi, ki si jih morete misliti. Prav gotovo bi bil zmaznil, če se ne bi dobri otroci zavzeli zame. Sprva sem se jih malo bal, pa sem se jih kmalu privadil. Iz vsega srca sem jim bil hvaležen za vse. Ko so mi potem pod božičnim drevescem pripravili še mehko ležišče, sem sklenil, da dobrih ljudi nikoli ne zapustim.

Toda, ko so mi drugo jutro odprli okno, sem bil vendarle vesel, da sem lahko spet zletel v zlato prostoto.

»Da, da, še je nekaj dobrih ljudi na svetu!«, so zašepetali ptiči vsevpred, ko je vrabček končal svojo zgodbo.

Prijatelj sta prežala v svojem skrivališču tako dolgo, dokler čuvaj in možakar nista izginila za ovinkom gozdne poti. Potem pa sta na vso sapo planila k grmovju, kamor je mož vrgel svojo smreko. Cene jo je prijel za deblo, Peter pa za vrh in že sta drvela z njo po hribu navzdol...

Nista prišla daleč, ko sta že zaslišala hitre korake za seboj. V teku sta se ozrla in zagledala čuvaja, ki je kričnil:

»Stoj!«

Kaj sta hotela, počakati sta morala. Oba sta se neznanško ustrašila in srce jima je glasno razbijalo v prsih.

»Glej jih, no, glej, pobalinov!« ju je ozmerjal čuvaj, ko se je ustavil pred njima. »Komaj človek enega tatu ujame, že ti prideta dva taka tička in kratko in malo vzameta smreko, ki jo je že drugi posekal.«

Peter in Cene sta skesano povesila glavi. Čuvaj je hotel vedeti, zakaj sta ukradla smreko. Jeclajajoč je Peter priznal, da sta se hotela postaviti pred sošolci. Oba grešnika sta ga gledala tako proseče, da se je čuvaj moral nasmehniti. »K meni bi prišla,« je rekel nazadnje, »pa bi vama smrečico podaril.«

»Še pomisli! Nisva na to!« je rekel Cene. »Naj bo za enkrat!« je rekel dobrodušno čuvaj. »Vzemita smreko in napravita veselje svojim sošolcem. Toda če vaju še enkrat zaletim, da bi hotela krasti smreke, potem...«

Požugal jima je s prstom.

Sirotica Metka

Reven je očka naš,
službe več nima.
Zdaj je hudo pri nas:
dolga je zima,
mi pa že zdaj smo
brez drv in brez kruha,
mama enkrat na dan
močnik nam skuha.
Jaslice lepe bi
rada imela.

Jojmene, ali bi
bila vesela!
Očka ni mogel mi
jaslice kupiti —
s smrečico moram se
zadovoljiti.
Kar v steklenico smo
jo zasadili...
Pridi še k nam nocoj,
Jezušček mili!

Kako živi slovenski kmet

Kmečko gospodarstvo na Gorenjskem

Majhna Slovenija leži na ozemlju, ki združuje najbolj pester in svojstvene oblike od Prekmurja do Dolenjske, od Krškega do Notranjske in v visokim planinam obdane Gorenjske. Slovenski kmet, ki z žuljavimi rokami in v potu svojega obraza povod, kjer je doma, obdeluje grudo, ki ga redi, mora razmeram ustrezajoče opravljati svoje delo. Okoliščine, ki mu jih določa narava, mu dajejo smernice in vodila, po katerih se mora ravnati, če hoče preživeti sebe in svojo družino.

Gorenjski kmet

Tako sta gorenjsko-kmečko gospodarstvo in gorenjski kmet verna slika razmer, ki jih je ustvarila lega Gorenjske, ki leži kot velika zibelka, obdana z vncem gorskih velikanov, ki jo zapirajo na vzhodu, severu in zahodu. Zato ločimo na Gorenjskem dva izrazita predstavnika kmečkega stanu. Kmet, ki živi v dolinah in čigar polje leži na ravnam svetu, in gorjanec, ki si je postavil domovanje na gričih in hribih in čigar svet leži na pobočjih, na katerih je vsako delo mnogo težje, kakor v ravnini.

Vsak četrti kmet kmetuje

Ker je le ena osmina ozemlja, na katerem živi Gorenjec, primerna za poljsko obdelavo, je seveda gorenjski kmet med Gorenjci že v manjšini. Po najnovejših podatkih se bavi le še 26% gorenjskega prebivalstva s poljedelstvom. Tri četrtine Gorenjcev pa si išče zaslužka in kruha v obrti in drugih pridobitnih panogah. Kljub temu, da zlasti Gorenjska občuti pomanjkanje rodovitne zemlje, je značilno za gorenjske kmetije, da so v veliki ve-

pribojškovi. Dan za dnem se kade na mizi krompir, fižol in žganci, stebri kmečkega zdravja. Tudi z mlekom gorenjski kmet ne skopari, gorjanec pa si prav gotovo privoščil večkrat meso, kakor kmet v dolinah. Njemu namreč prinaša živinoreja več, kakor v bregu zoranje rjive. Moko mora kupovati, živina pa se mu zastanej redi na planinah.

Gorenjske grče

Ker je gorenjski kmet glede na svojo okolico, ki vedno bolj računa s tujskim prometom, prisiljen, da tudi sam s svoje strani upošteva sleherni napredek, je razumljivo, da je tudi higiena kmečkih gospodarstev na zadovoljivi višini. Skoraj povsod lepo urejeni vodovodi dajejo zdravo pitno vodo, ki je prvi pogoj za to, da ne morejo nastopati razne kužne bolezni. Težko delo na polju, pozimi pa v gozdovih, mu utrjujejo zdravje, ki je za krepki gorenjski rod značilno.

S kmetije v tovarno

Ker že zdavnaj plodna zemlja Gorenjske ni več mogla rediti prebivalstva, ki živi na njej, je gorenjski kmet vedno sestavljal tudi kader, ki je zaradi pomanjkanja življenjskih možnosti moral zapuščati rodno zemljo. Pred leti, tako pred svetovno vojno kakor tudi prva leta po njej, je sin marsikateri kmečke domaćije odšel čez veliko lužo. Danes se je to izseljevanje ustavilo. Hitro razvijajoča se industrija, ki črpa glavne delovne moči pri kmečkem naraščanju, sproti pobira na Gorenjskem vse delavne moči, ki so na razpolago. Tako je nastopila sedaj doba, ko Gorenjec v glavnem ostane na Gorenjskem in so le redki tisti, ki se selijo v druge dele Slovenije ali države.

Gospodarska podjetnost

Kako velik smisel ima gorenjski kmet za umno gospodarstvo, dokazuje zlasti močno razvito zadrugarstvo. Vsa večja kraj ima že svojo kreditno zadružno. Uspešno delujejo številne živinorejske in mlekarke zadruge. V industrijskih centrih uspevajo konsumne zadruge in druge pridobitne zadruge. Pred nekaj tedni je bila ustanovljena v Kranju prva lesna zadruga, ki bo služila nadvse koristno lesnemu gospodarstvu našega kmeta. V blagovnem združništvu moramo omeniti Gorenjsko kmetijsko zadrugo v Kranju, ki je prva in najboljša te vrste v Sloveniji.

Prosvetno delo

Vsa ta korajža in naprednost gorenjskega kmeta je podčrtana še z dejstvom, da gorenjski kmet poleg industrijskih gorenjskih središč skoraj redno obiskuje Ljubljano, h kateri teži vsa Gorenjska. Gorenjski kmet se v Ljubljani zaklada s potrebščinami, ki mu sicer niso na razpolago, deloma pa prodaja tu za dober denar svoje pridelke. Zaradi svoje okretosti in umnosti gorenjska kmečka mladina tudi v velikem številu in rada sodeluje pri prosvetnem delu. Prosvetni domovi stoje skoraj v sleherni vasi in so torišča požrvalnega dela, v katerem kmečka mladina ne zastaja za naraščanjem, ki prihaja iz obrtniških in delavskih krogov. Uspešno prosvetno delo in zanimanje za vsesplošne pojave v gospodarstvu in kulturnem življenju napravljajo iz gorenjskega kmečkega prebivalstva sposoben rod, ki bo še dolga leta ljubil svojo zemljo, vzdržal na njej in zvesto delal po vzoru svojih očetov. In tako nam bo ohranil la prelepi kotiček slovenske zemlje čist in pristen, kakor je bil vedno.

Janko Hafner

Naša Dolenjska

Velicasta je Gorenjska, kakor božji raj z dolinami, planinami in gorskimi vrhovi. Bil sem v Švici in Tirolah, toda lepših krajev nisem videl. Vsakemu, ki pride blizu, kliče: Glej in občuduj me!

Dolenjska, na katero je Stvarnik nasul najlepše darove: rodovitna polja, vinsko trto, lepa drevesa, je kakor nebeski vrt, ki vabi domaće in tuje: Pridi, uživaj me! Če se samo po železnici skozi pelješ, ne boš nikdar spoznal prave Dolenjske. Če jo le površno gledaš, boš rekel z ogrskim majorjem, ki je jezdil čez naše kraje: »Das verfluchte bucklige Land«. Ako jo boš pa bolj spoznal, boš videl, da je to eden najlepših biserov lepe domovine. Naši očetje so posekali gozdove in na hribih in gorah napravili rodovitno polje, ki je bilo vedno vdano in hvaležno svojemu gospodarju. Poznate dolenjsko vas: nekaj preprostih hiš, cerkvice na hribu, šola in pokopališče. Tu biva in živi revni dolenjski kmet. Radi bi te Dolenjci, ki so ustavili Turke in pregnali luteranske predikante, malo natančneje spoznali. Le odprite oči in glejte:

Znamenitosti

Dežela cerkva

V vsej Evropi ni dežele, kjer bi bile cerkvice po hribih kakor božji hrami tako nasejane kakor po Dolenjski. Kjer so se Slovenci naselili, so morali imeti še pobožne cerkvice po gorah, najlepši spomini verskega življenja očetov, so kakor mogoče v nebo kipeče trdnjave, ki naj varujejo vero svojih otrok. Za cerkev so očetje vedno radi dali vse. V era je kljub vsem slabostim ljudi že globoko utrjena v srcu našega ljudstva. Duhovniki smo se enkrat pogovarjali s škofom Jegličem o težavnem pastirskem primeru. Presvetli je menil, da bi znali od cerkve nekateri odpasti. Rekli smo škofu, da je to pri naših Dolenjcih nemogoče. — Sam sem obiskal bolnega velikega »divjaka« — kakor imenujemo take, ki se za versko življenje ne zmenijo in v cerkev ne hodijo: »Če bo hujske, se boste spovedali!« »Seveda, to se razume.« — Poznal sem drugega takega reveža. Kljel in pil je, da je bilo dobre žene kar groza. Na veliki petek je ponižno klečal pred Bogom in poljuboval Jezusove rane. Ni čudno, da ima vera še tako moč. Skoraj vsakega Dolenjca je mati še na srcu nesla k Mariji na božjo pot in šla z njim po kolenih okoli oltarja, najmanj enkrat na leto je šel vsak z materjo ali očetom na Marijino božjo pot in tam so materine molitve in solze usmiljeni Materi silo delale, naj ne pozabi njenega otroka. Naši mogočni gospodarji nimajo višjega ponosa in veselja kakor z iskrim konjič, na katere zelo držijo, in novim napravljivkom iti na božjo pot k Mariji. Ni čudno, če se tam še skale drobijo in grče mečajo. — Toda vendar postaja z verskim življenjem veliko slabše. Vedno več je takih, ki se za službo božjo in pot v večnost ne zmenijo veliko.

Močno oporo ima vera še danes v božjih potih, katere naši ljudje zelo ljubijo. Marija na Zaplazu, s krasno cerkvijo in čudovitim razgledom, je vselej zadnja tolažba naših mater. K njej gre vse: blagoslovljena mati, otroci s starši, potrjeni rekrut pred odhodom. Kadar je sila, pomagaj Marija Zaplaska.

Stoletna božja pot Marije na Primskovem, kjer je najbolj ohranjeni turški tabor. Še danes je znana povest, ko je Marija rešila vernike pred Turki. Čez zid je plezal paša, ko se iz stare lipe vanj zakadi roj čebel. Prestrašeni junak je zbežal in vsa njegova vojska z njim. Zalostna mati na Gori, kakor sv. Anton v štangi sta znana daleč na okoli. Prav vsaka vas ima svojo kapelico ali križ v viden dokaz Bogu posvečenega naroda.

Veliki samostani očetov cisterijanov v Stični in kartuzijanov v Pletterjah so kakor žarišča krščanske kulture. Vsak tak samostan vzbudi narodu njemu sorodno struno in prenavlja versko gorečnost. Očetje frančiškani in kapucini s svojimi patri in brati so pa tako povezani z našim ljudstvom v stoletni zvezi.

Kdor hoče okusiti vso lepoto verskega življenja, naj posluša zvečer zvonjenje, ko z vseh gričev in iz vseh hiš doni: Ave Marija!

Mogočni gradovi

Druga posebnost Dolenjske so mogočni gradovi. Našo zemljo so si tuje razdelili. Najbolj zaraščene gozdove in najboljša polja so imeli graščaki — večinoma Nemci — v rokah. Če je bila gospoda dobra, se je tudi kmetu dobro godilo. Samostanski podložniki in kmetje na cerkvenih posestvih so se najbolj ohranili. Še danes se pozna, kakšen je bil graščak ali njegov valpet. Odtod pri mnogih ljudeh oni blapčevski duh, podvrženost ljudstva in razne neodobnosti. Kjer je bilo veliko graščin, zlasti večjih, so bili kmetje le mali posestniki in tlačani na graščinski zemlji.

Danes se je vse spremenilo. Veleposestniški otroci ne dobijo tako lahko državne službe kakor nekdanj. Ker se niso mogli živeti v nove razmere in gospodarstvo moderno spremeniti, so prišli sami v težave. Če bo šlo dolgo tako naprej, kakor zdaj kaže, bodo stara veleposestva počasi izginila iz naše zemlje.

Vinski hrami

Znana vam je dolenjska himna: En hribček bom kupil... Sladko vince piti... Kaj hočete, Dolenjec je pod trto rojen. Zraven cerkva so ravno vinske gorice z vsem veselim življenjem posebni kras naše Dolenjske. Dela, veliko dela naš kmet. Kdo mu bo zameril, če hoče tudi svoje veselje imeti. Na Gorenjskem zavre kri mladini, ko zenejo krave v planino, one pametne, ki znajo vedno pot nazaj. Za našega vinogradnika je veselo življenje v vinogradu, kjer se poje in vriska, smeje in šali ali pa tudi plje, da je večkrat le smeja obilo. Vinske gorice so okras naši

zemlji, vino je potrebno in koristno. Če se ga preveč navadi, vzame pijača možu pravo možko čast in zavednost, napravi ljudi divje in omahljive. Ker mere ne pozna, mu gre večkrat vse, kar ima, po grlu. To, kar bi moglo biti pravi božji blagoslov, postane nevarna rana za obstoj ljudstva. Za sol in šolske knjige ni denarja, v zidnici ni vina nikdar škoda, vsi morajo biti malo korajžni.

»Nej tjače, nej tjače, de se pokaže dno!« Tak vinski brat, dober posestnik s pridno ženo, ni poznal večje sreče, kakor da je gostilničarju sod izsušil. Še plačeval je tovaršem, da so pili. — Ko je eden bratcev v listju izdihnul in so ga v mrtvašnico nesli, je šla cela banda mrtvega kropiti. Vodja ga je malo potrese: »Kosa di vol — le pojdi, ga bomo še en frakel.«

Ko so šli na pokopališče, jim je svetilka ugasnila in so jo vsi prestrašeni ucvrli domov. To so izgledi. Ali oni, ki je mož šel porodnici ženi v gorico po vino. Prinesel je sodeček do gostilne, tam so bili bratci. Natočil jim je, piči so. Še nikdar ni bilo tako lušno — v gostilni so vino zastoj pili. Doma je pa bolna žena zamakla na vino. — Pijanost razjeda stebre narodovega zdravja.

Ljudstvo

Marsikdo se bo čudil, ko bere o nezanesljivih ljudeh, o pobožjih, o dolgih pravdah naših ljudi. Začuden se bo vprašal: a! so to oni verni, krotki Dolenjci? Spomnite se na vse vihere, ki so prišle v stoletjih čez naše ljudi! Vsaka je pustila svoje sledove, ki se čez stoletja še poznajo.

Dolenjska je pretrpela veliko turških vpadov. Težko je doznati resnico — če je nekaj turške krvi v nekaterih krajih ali je sridita obramba napravila ljudi bolj odločne in uporne. Čim bolj so oddaljeni od prometnih cest, bolj so ljudje, odprti kraji so bili pa najbolj izpostavljeni turški nevarnosti.

Za Turki so prišli graščaki z zatiranjem in odiranjem našega ljudstva. V srednjem veku, ko so zidali graščine, ni bilo za kmeta posebno hudo. Graščak je res pobiral desetino in zahteval tako, pa je tudi skrbel za svoje ljudi. Za časa kmečkih uporov je bilo pa grozno breme nezno. — V najslabšem spominu je ohranilo naše ljudstvo grajske oskrbnike — valpete. Nekateri graščine so bile prava kuga za ubogo ljudstvo. Ni čudno, če so bila v nekaterih krajih dekleta, ki so hodila na tlako, popolnoma pokvarjena in kmetje skoraj sužnji svojih gospodarjev. Ko so graščine izgubile moč, so se razpasli vsaki magnati. Povsod so bili kmetje — navadno boljši gospodarji, ki so imeli denar in ga izposojevali na visoke obresti. — O nekaterih so pravili, da so srebrnike kar na mernike nosili. Osnovali smo hranilnice in rešili reveže groznih pijavk. Večkrat se je napravila nova, velika napaka. Naš denar so ljudje izročili branilnici. Ta ga je poslala naprej, ker nismo znali narodnega kapitala plodnosno naložiti v povzdigo gospodarstva. Ko bi to razumeli, bi danes pri nas ne bilo take stiske.

Vse te dobe so vtisnile ljudstvu globok pečat zgodovinskih posledic. Pri tej luči bomo bolj spoznali naše ljudi.

Možje

Tu imate gospodarja. Prava grča — poleti vam dela po 20 ur na dan in čez, za spanje in počitek skoraj ni časa. Ker trpi za denar, pazi na vsak dinar. Svojo družino ima na trdem, če gre za delo, za drugo se ne zmeni veliko. Biti mora na vsakem sejmu. V cerkev gre rad. K sosedu je predalec, na sejmu pa mora vselej. Tam pregleda kupčije, z možmi pri litru močuje in se malo preveč vesel domov vračuje. Mogočen mož, drugi se ga boje, za vsak nič se toži. To nesrečno pravadstvo je zraven pijančevanja ena najhujših ran našega naroda. Za eno drevo, za ped zemlje se tožijo, da sta nazadnje oba reveža.

Naše matere

Glavno upanje na boljšo bodočnost so naše žene in matere. Po veliki večini so dobre in poštenovalne. Mati drži vso hišo. Če je mož tudi neroden, mlačen kristjan, žena drži s svojo pobožnostjo vso družino in izpolnjuje zvesto verske dolžnosti. Veliko posestev bi bilo prodanih, ko bi mati z otroki ne stradala, molila, delala in trpela. Čudno je, da so otroci takih mater najboljše za življenje.

Posebnost naših gospodinj je usmiljenost do revežev in bolnikov. Le Bog sam ve, koliko se po naših revnih hišah miloščine dali potrebnim in nepotrebnim. Domačim manjka vsega, ni obleke, ne obutve, ne živeža, pa vendar skoraj vsak dobi dar, vsakega radi sprejemo in prenočijo, dajo mu od svoje revščine. Zato je blagoslov božji pri hiši. Nezakonska nepoštenost je skoraj neznanja. Reva drži moža, hišo in otroke s svojim delom. Če v razburkanosti časih vsaj ta temelj trdnost ostane, se nam za narodno bodočnost ni treba bati.

Fantje

Preveč so razkričali te naše fante, da radi pijejo, mašo skrunijo, v neznanju živijo, se tolčejo in bijejo. — Je nekaj res — mladi petelini so kakor povsod. In vendar je pod to trdo skorjo večkrat zlato zrnje. Če so zašli v slabe družine, med brezverske tovariše, je nevarnost velika. Sicer se vedno vidi le to, kar je slabo, vseh raznih prednosti pa ne. — Če je hiša verna in mati dobra, bodo naši pravo pot.

Opazil sem posebno nadarjenost naših fantov za tehnična dela. Le enkrat vidi, pa ti vse zna. Videl sem naše fante mlekarke stroje, puške, škropilnice in vse drugo popravljati. Dobili boste druge, ki so spretni zidarji, kovači, mizarji, monterji vse obenem. Imenujejo jih šušmarje, poberejo jim orodje, včasih jih kaznujejo in zapro. Ko bi jim mogli dati priložnost za večjo izobrazbo! Veliko najboljših fantov nam vzame tujina. Doma je revščina, s težkim delom se komaj živi. Ali je čudno, če ga žene v svet, kjer bo dobil delo ali službo? Če ni ljubezni do domačega kraja in ponižnega kmečkega dela, bomo zgubili najboljše moči. Veliko je naredila dobra prosveta. Nevarnost je pri napačni prosveti, da vzbudi strasti in vzame veselje do trdega dela na gospodarskem polju. Cilj nam mora biti jasen: naš narod je imel, ima in bo imel korenine na kmetovih grudi. Če se te temeljne korenine posuše, Slovencev ne bo več. Naj fantje spoznajo, da se da dobro živeti doma, če gospodarstvo prav uredimo.

Tipična kmečka hiša na Gorenjskem

čini srednje velike. Med tistimi, ki obdelujejo zemljo, je posestveno stanje razmeroma lepo urejeno. Srednji kmet ima na Gorenjskem večino in glede na vso Slovenijo, so v tem oziru kmečka posestva v obsegu zemljišč ugodnejše razdeljena le še v Slovenskih gorah in v ljutomerski okolici. Kočarjev, ki si morajo prislužiti najpotrebnejšega za življenje z delom pri sosedih, na Gorenjskem skoraj ni. V okolici mest so značilne manjše kmetije, ki v poljedelstvu igrajo vlogo oskrbovalcev mest z zelenjadnimi potrebščinami.

Stroji v poljedelstvu

Gorenjski kmet obdeluje svojo zemljo glede na nerodne pokrajinske razmere z dokaj naprednimi sredstvi. Večjih in dragih strojev za obdelovanje polja ne more uporabljati, ker so tudi ravnine med dolinami zato premajhne. Pač pa ima skoraj sleherni kmetija slamoreznice, mlatilnice, vitile itd. Posebna ugodnost za pogon teh strojev je vsesplošna elektrifikacija Gorenjske, ki kmetom v marsičem olajšuje obrat poljedelskih strojev. Važno postavka v kmečkem gospodarstvu so tudi sodobno urejena moderna gnojlišča. Dočim ima vsa Slovenija dolejš okrog 8% najmodernejših gnojlišč, je ta odstotek na Gorenjskem precej višji, saj imajo gorenjski kmetje okrog 12% moderno urejenih gnojlišč, torej že vsak osmi kmet.

Živinoreja

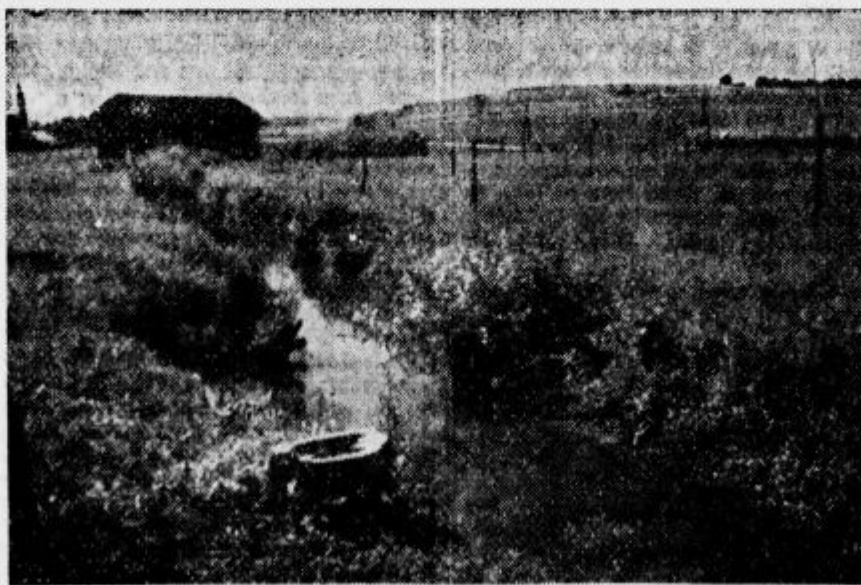
Za gorenjsko kmečko gospodarstvo prihaja poleg obdelovanja ozemlja kot važen gospodarski činitelj v poštev še živinoreja. Med govedi je najbolj razširjena pingavska pasma. Reja govedi prihaja v poštev zlasti za gorjanske kmetije, ki imajo na razsežnih planinah čez poletje velike črede živine na paši. Tako je planinarstvo za gospodarstvo gorenjskega kmeta važna postavka, ki mu v marsičem pomaga prebroditi gospodarske težkoče, ki mu jih povzroča skopa zemlja. Tudi ovčereja, v kateri se vedno bolj uveljavlja prvovrstna jezersko-solčavska ovca, nudi kmetu dokaj dohodkov. Je šele v razvoju in rejarska središča Bled-Gorje, Šmokuč, Begunje, Rateče, Srednji vrh, Jezersko, Kokra in Stahovica pošiljajo leto za letom lepo število prvovrstnih ovac med gorenjske kmetovalce. Plodnostna je tudi prašičereja, dočim konjereja za domačo potrebo ne zadostja. Tudi peruninarstvo zaradi ureditve in razmer na kmečkih gospodarstvih ni razvilo.

Stara gorenjska kmečka družina

Vse te okolnosti so tudi vzrok, da je gorenjska kmečka družina v svojem bistvu ostala takšna, kakršna je bila v prejšnjem stoletju. Čeprav je težko preživeti številno družino, je vendar gorenjski kmet skoraj vedno oče mnogostevilne družine, iz katere se potem posvete dorasli otroci različnim poklicem. Najstarejši sin navadno prevzame posestvo iz njegovih rok in ga vodi naprej v istem duhu, kakor so ga vodili njegovi dedje. Zato je ostala gorenjska kmečka družina zdrava, pridna in poštena do današnjega dne in je lahko še danes vzgled dobre krščanske družine. Kmečka gorenjska družina je tudi tista, ki pošilja pridne delavce in delavke v vse stanove in poklice, kjer se uveljavljajo s sposobnostjo, poštenostjo in vztrajnostjo, ki so jo prinesli s seboj od trdega kmečkega dela.

Njegov vsakdanji kruh

Življenje gorenjskega kmeta v borbi z neusmiljeno naravo ni lahko. Z napornim delom od rane zore do mraka si komaj pridela toliko, da more skromno živeti. Njegova miza ni pogrnjena vsak dan. Na beli javorjevi mizi, okrog katere se zbira vsa družina, ki po skupni molitvi začne zajemati za gospodarjem iz skled, ni nikakršnih

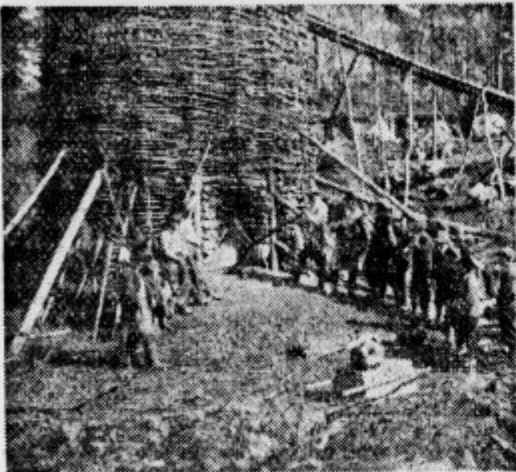
Ob potoku

Dekleta

Ni vse zlato Z mirnim srcem pa lahko rečem: naša dekleta so po večini zdrava. Nekatere je moda oblikala. Videli boste ostržene, kodrate, v vsej moderni obleki gospodične, toda še se mnoge zavedajo svoje dekleške časti in žive preprosto, čisto in delavno. Ali ste videli v vojni naša dekleta? Ko so bili možje in fantje poklicani, smo mislili, da ne bo mogoče polja obdelati. Vse se je obdelalo, tudi pokosilo in omlatilo. Zapele in zavriskale so, malo spale, veliko trpele, se poznalo se ni, da najmočnejših delavcev ni doma. Poglejte naša močna, rdečelica dekleta! Skornje obuje in ti opravlja živino, da je vsečje. Mnoge so šle k tečajem, v šolo in na druge prireditve, da bi dobile večjo izobrazbo. Ta želja po podku je hvalevredna. Če pa zgubi taka tečajka veselje do kmečkega dela in noče več živino opravljati, krave molziti, prašice piti, na polju delati, ampak biti pri lahkem delu, bi bilo bolje, da bi nikdar tečajev ne videla.

Saj veste, kako so na Nemškem ozdravili take gospodične, ki niso znale več prestiti in tako hotele molziti. Napravili so javne skušnje za najboljše predice in najhitrejše molzence. Bauerndel — kmečko dekle, ki vse dela in z veseljem opravlja najnižja dela, to je največja čast in največje odlikovanje. Upanje družine in naroda je v dobrih dekletih.

Gozdna apnenica

Gospodarstvo

Človek mora živeti. Če je drugo še tako lepo, ne pomaga prav nič, če nima revež za življenje potrebno. Tvoja zemlja je zdrava, moremo reči dolenskem kmetu. Ko sem gledal v Hanih na Moravskem krasno polje in obilne pridelke, že sem opazoval, kakšne hiše imajo in kako živi tudi srednji posestniki, sem bil žalosten: »Pri nas ne bomo nikdar tega dosegli, zemlja je preslabša.«

Začel sem sam po tujem zgledu obdelovati polje in z veseljem spoznal, da je naša zemlja dobra. Ni ruska, črna zemlja, ni banaška polje, ki rodi tudi brez gnojila, toda vendar: polje je dobro. Več kot se enkrat toliko bi lahko dobili od njega, če bi vse pravilno obdelovali.

Rajnički dr. Lampe, najboljši gospodar, kar smo jih imeli, je rekel med vojno: »Čudna je ta naša Dolenjska. Iz vseh krajev prihajajo k njej po živež. Vsak dobi potrebno in vendar ne zmanjka.« Kaj ti vse spravi na njivo: fižol, nizki krompir, buče, hobot, česenj — vse se mora izrabiti. Ko bi pravilno ravnali, bi lahko še druge uspehe dosegli. Med vojno smo skoraj celo Kranjsko zalagali.

V Italijo so imeli pred vojno 47 milj q pšenice, leta 1933 že 81 milj. q, zasadili so v zadnjih letih čez 500 milj. dreves. Napredek Češke ali Nemčije v pomnožitvi žita je naravnost izreden. Zakaj ne pridemo nikamor naprej, naša živinoreja je še gotovo nazadovala?

Pokazal sem boljšemu posestniku, kako naj prašiče pita in slabo zemljo obdeluje. Od očeta je dobil zadolženo posestvo, zemlja je bila močno ilovnata, ena najslabših v okolici. Našemu človeku ni treba dati posla, zadostuje malo kruha. Dobri učenec je vse natančno naredil. Zdal izpita v treh mesecih pršutarje za prvovrstne špeharje, ki imajo 10—12 cm debel špeh, hrvaški se s takimi živalmi se primerjati ne dajo. Ker je imel več prašičev, je bilo več gnoja. Po en vagon krompirja proda na leto. Posestvo je dobilo dobrega gospodarja.

Pri dveh večeposestvih sem dal kratek navod za pitanje. Dosegli so popolne uspehe. Ko bi se mi malo potrudili, bi prav lahko z domačimi prašiči zalagali celo Ljubljano in Gorenjsko, hrvaški izvoz bi lahko izrinili.

Naša Dolenjska je kakor ustvarjena za fino sadje. Ni organizacije, ni zgleда, pa prihaja v Ljubljano in drugam tuje sadje, celo iz Kalifornije in Avstralije. Kako naj se kmet trudi, če ne more prodati?

Trgovci vedno poudarjajo: »Svoji k svojim! Domače podprite. Za kmeta pa to ne velja. Ali poznate autarkijo? Rabiti in kupovati, kolikor je mogoče domače pridelke. Mesarji gredo na Hrvaško po prašiče, naj tudi kmet doma propade. Pri nas ni zavednosti, da moramo vsi domače blago jemati, domače kmete podpirati.

Res manjka kmetom podietnosti, ker nimajo pred seboj živih zgledov. Morali bi rabiti več umetnih zgledov za pomnožitev pridelka. Manjka gotovine, zato ostane vse pri sladem. Morali bi bolj globoko orati. Na Češkem orjejo 30—40 cm za posev, v Italiji so za pšenico dosegli celo 80 cm, pri nas le 5—10 cm. Kdor natančno opazuje naše kmečko gospodarstvo, bo z grozo spoznal, da bolj nazadujemo, kakor napredujemo. Pred 30 leti smo imeli sloveče dolenske pitane sivce, ki so bili znači kot najboljše kalvna živina v Srednji Evropi. Danes se komaj dobi nekaj vagonov za izvoz. Pri prašičih se je začelo boljčati, dobro še dolgo ne bo. Naj omenim še nekaj najhujših ran, ki zavirajo naš napredek.

Zanemarjena Dolenjska

Veliko se je dalo banovinske in državne podpore drugim krajem Dolenjske je še precej zanemarjena. Drugod se gradijo vodovodi, čeprav imajo najboljše vodo v vasi, se napravljajo krasne ceste. Pri nas smo še zelo daleč. V zadnjem času se je resno začelo. Vodstvo mora priti od zgoraj, delo in razumevanje mora biti pri ljudstvu.

Le vstani, vstani borni narod moj,
do danes v prah teptan.

Anton Oblak

Kako je na Notranjskem

Gospodarsko in po njem splošno življenje notranjskega človeka se je že od nekdaj razvijalo po svoje zaradi nekaterih zunanjih, skorajda nespremenljivih pogojev. Pogoji so ustvarjali razmere, razmere življenje in človeka, ki se oba močno razlikujeta od življenja in človeka po drugih kosih slovenske zemlje.

Ti pogoji so bili in so še:

Malo zemlje

1. Zemlje za obdelovanje je po vsem Notranjskem malo. Zaradi kraških tal, kamenitosti in plitvosti je zemlja slabo rodovitna, kljub temu, da je obdelovanje najbolj vneto in da je sadna površina izkoriščena tako na gosto kakor nikjer drugje. Na enem kosu polja redno nikdar ne raste ena sama stvar. Med krompirjem, med koruzo, okrog zelnikov, med prašnim je nasajen fižol, grah, koleraba, pesa itd. — pojav, ki ga v rodovitnejših naših predelih ne srečujemo.

Na Notranjskem se mora kmečki človek z zemljo boriti in s silo iztisniti iz nje, kar le more. Zato je obdelovanje zemlje po ogromni večini smotreno in do skrajnosti dogmno, da bi bilo iz zemlje moči dobiti kaj več le s skrajno modernizacijo gnojenja, ki pa je predrago.

2. Vse povsod prevladuje mala, kvečkemu srednja posest. Velikih kmetij ni. Ker je zemlja slaba in je ni dosti, je malo domov, ki bi pridelali vse, kar potrebujejo za vsak dan, doma, zlasti še, ker morajo zaradi zaslužka rediti močno vozno živino in precej rodne zemlje posejati za krmo. Letine so zaradi svojevrtnih tal, ki vodo naglo prepuščajo, nestanovitne in obilne prej ob moči kakor ob navadni deževnosti ali ob suši. Zato mora večina kmečkih gospodarjev vsaj del leta kupovati potrebščine, ki jih n. pr. Stajerci ali Dolenjci imajo doma. Kmečkih pridelkov, razen nekaj krompirja in sadja ob dobrih letinah, more prodati le majhen odstotek, a le zato, da kupi drugo, česar ni mogel pridelati doma.

Les, žalost in veselje Notranjske

3. Ker notranjski kmet ne pridelava večini niti toliko, da bi imel dovolj svojega za prehrano, kaj šele, da bi mogel kaj znatnega prodajati, je glede denarja, ki ga potrebuje za življenje in za dajanje — davki, obleka, nakup vsega česar ne pridelava doma — navezan na zaslužek od živinoreje, zlasti pa od vožnje in lesa. Z lesom je zvezana usoda Notranjske, vsaj v sedanjih življenjskih pogojih. Od lesa in vsega, kar je z njim v zvezi, je odvisno vse življenje na Notranjskem. Les daje zaslužka kmetom, ki ga prodajajo, furmanom, ki ga vozijo, tesarjem, delavcem, ki imajo posla z njim, zadnje čase celo delavkam, ki jih je stiska nedavnih časov zvabila v nekaj večjih lesnih industrij, ki povečini predstavljajo v nebo vpijoče primere najbolj nesocialnega kapitalizma. Notranjska ima tri žile za svoje gospodarstvo in splošno življenje: železnico proti Trstu, cesto iz Prezida čez loško in cerkljsko dolino na Rake in cesto od Sv. Vida na Rake. Kadar po teh cestah potujejo furmani, ki bišli in cingljajo zvonce na saneh, kadar pred občestnimi oštrijami stoje vrste praznih voz, ki se vračajo, tedaj ima Notranjska življenje — po njenih žilah teče kri, noč in dan: les gre, meja je odprta, cene raste. Ni čuda, da je gozd Notranjcu skoraj svetlejši od zemlje, da mu je — prej kakor denar — znamenje obilja in sreče, da vsi ti ljudje gozd ljubijo, žive in trpe z njim. Zaradi gozda se družijo usode in pobijajo prijatelji in, tako tožbe in se rode sovraštva; velja mož, ki ima kaj gozda, ker gozd ne more »faliti«, prej ali slej pride do svoje cene. Zaradi tega pa je tudi Notranjska odvisna od lesne konjunkturo tako, kakor menda nobena druga pokrajina pri nas.

Nevarnost proletarizacije po lesu

4. Lesna industrija, k sreči, ni zelo razvita, zlasti ne tako, da bi bila urejena za končne izdelke, razen dveh večjih podjetij, ki sta pa za svoj kraj prej nesreča kakor blagoslov. Večina lesa gre še vedno iz gozda in z žag na pol obdelanega, dasi za prihodnje to ne bo več dolgo mogoče. Pri takem izvozu in prodaji zaslužijo nekaj več ljudje, ki les prodajajo iz gozda, ob razviti zasebni kapitalistični industriji, bi služila pa podjetja. To se je pokazalo tedaj, ko je bilo prodajanje lesa omejeno zgolj na to industrijo, ki je priliko izkoristila ter kmetu plačevala les po sramotnih cenah z izgovorom o krizi in sankcijah, čeprav je dobila v nadomestilo za Italijo druga tržišča. Še dolgo potem, ko se je italijanski trg odprl in so cene zrastle, so večji podjetniki na Notranjskem, ki izvažajo docela predelan les, plačevali cene iz let pod krizo, ker se zavedajo, da je notranjski človek brez razlike in izjeme navezan na dohodek od lesa.

5. Zaradi visoke rodnosti, so na Notranjskem družine številne. Že od nekdaj niso mogli vsi otroci ostajati doma in so šli za kruhom: v Ameriko, Kanado, Argentino, Avstralijo, po vojni v Francijo, Nemčijo, Belgijo, Holandijo. So večji kralji na Notranjskem, kjer je ni hiše, ki bi ne imela koga po svetu. V dobrih časih so ljudje odhajali v množicah: denar, ki so ga pošiljali, je pomenil veliko korist za splošni notranjski gospodarski položaj. Kar je lepši hiš ob notranjskih cestah iz prejšnjih časov, so vse zrasle iz dolarjev. Izselevali so se moški in ženske; pomagali so drug drugemu, kakor to srečamo malo kje drugje — skupnost in pripravljenost za pomoč sta dve lepi lastnosti, ki na Notranjskem ne izginjata. Ko se je izseljevanje ustavilo, je bila menda poleg Prekmurja najhujše prizadeta Notranjska. Mladi ljudje, ki so dolge odhajali v svet, so zdaj nezadovoljni ostajali doma. Svet in delo drugje bi jih bilo izoblikovalo in ljudi, katere bi po vrnitvi vsi spoštovali. Tako pa je presežek ljudi ostajal doma, začel tvoriti doslej nepoznani stan brezposelnih, ki so poskušali to in ono — a niso mogli nikamor. Zato so začeli pritiskati v lesne tovarne, kar jih je, ki jih neusmiljeno izkoriščajo, ker niso organizirani in ker se podjetniki — žal domačini — zavedajo, da je ubogi notranjski človek miren, pošten in zadovoljen samo s pol kosa kruha, če ne gre drugače, samo da lahko dela in da ne postane »zgubaa«. Zaradi zaprtih meja se je Notranjska po zastugi domačih izkoriščevalcev začela ponekod strahotno proletarizirati. Mladi moški in ženske svet išče zaslužka v redkih lesnih tovarnah. Ljudje hodijo po tri ure daleč, da zaslužijo od šest do dvajset dinarjev. Kmečka dekleta imajo od politurnih lužil razjedene roke kakor po gobah — za 6 dinarjev na dan. Določila o najnižjih mezdah izigravajo podjetja in njihovi nameščenci, ki bu pogosto zaslužili pasje ime, s tem, da za vsako najmanjšo reč kaznujejo z odtegljaji.

Odtegljaji znese včasih po celo dnevno mezdo — na dan.

Ta proletarizacija nikomur ne prizadeva posebnih skrbi; Notranjci že od nekdaj niso bili na »visokem« dobro zapisani, ker jim ni do klečepazenja... Toda ta pojav je nevarnejši, kakor bi povzru sodili, zakaj tu imamo opravka z ljudmi, ki morda za preprostega človeka preveč mislijo... In meje so še vedno zaprte, razen za tesarje, ki gredo v Bosno ali Slavonijo ter za tiste fante, ki so jih zadnje čase agenti odpeljali v francoske gozdove in kdo ve kam.

Izobrazba, zadružništvo

6. Zaradi hujšega boja s skopo zemljo, ko si je notranjski človek moral vedno z gruntanjem pomagati za obstanek, zaradi neprestanega stika s tujino po izseljevanju, je v naših ljudeh bila želja po izobrazbi velika, zato je splošna stopnja kulturnosti in civilizacije povprečno višja kakor drugje. Prav tako splošna življenjska raven. Splošno, zlasti pa katoliško izobraževalno delo je tu natečeno na pripravljenosti ljudi in kljub svojevrstnim političnim razmeram rodilo veliko uspeha. Društveno življenje je razvito kakor malokje, kljub pogostemu, če ne običajnemu pomanjkanju pravega vodstva, česar je po eni strani krivo pomanjkanje smernice in sistema iz osredja, po drugi strani pa dejstvo, da inteligenca ni nikjer tako žalostno odpovedala kakor pri nas. Najgovornejši dokaz za visoko kulturno stopnjo notranjskega človeka je dejstvo, da so v zadnjih dvajsetih letih uboji in pretepi izginili in predstavljajo danes osamljene izjeme.

7. Volja do izobraževanja in težko življenje sta Notranjem vedno narekovala smisel za zadružništvo. Ohranjenih je še precej prastarih slovenskih oblik skupnostnega dela, ki bi jih bilo treba razviti in modernizirati. Krekov val je Notranjsko zajel zgodaj in kljub močnemu liberalizmu trške gospode. Morda je prav ta izkoriščujoči, gospodarsko močni liberalizem ostarelih možganov in oderuhov — katerih dedič je porajajoči se lesni kapitalizem — dajal zadružništvu gibanju pogona. Razvilo se je lepo celo konzumno zadružništvo, dalje mlekarstvo, kmetijsko-strojno, kreditno, tu pa tam sadijarsko in živinorejsko zadnje čase. Slovensko zadružništvo je doživelo globoko krizo po vojni, ko se je Krekova radikalna zadružna zamisel izmislila zaradi liberalno-gospodarske usmerjenosti posameznikov, ki so v zadružništvo prišli za škodo. Ta kriza je najprej zajela konzumno zadružništvo na deželi — propad notranjskih konzumov, ki so jih uničili v svojo korist povečini nameščenci, je dokaz za to.

Notranjske posojilnice so povrsti doživele hude pretese, najprej zaradi slabega gospodarjenja

ljudi, ki so jim domačini — slaba notranjska lastnost — vse zaupali, potem pa zaradi denarne krize. Dejstvo pa, da so se nekatere posojilnice (na primer v Cerklji) s požrtvovalnostjo zadružnikov same spet postavile na noge, odstranile nesposobne in lahkomišelnosti ljudi iz vodstva ter danes poslujejo spet v blagor malega človeka, prita, da je notranjski človek za zadružništvo zrel in se zaveda njegove koristi. Kljub slabim časom in brez pobud zadružno delo napreduje, o čemer pričajo nove živinorejske, kmetijski, sadijarske, vodne in druge zadruge, ki imajo vse — razen odjemalcev. Največjo pažnjo pa bi poklicani morali posvetiti lesnemu zadružništvu, snovanju zadružnih žag itd., da obvarujejo Notranjsko porajajočega se izkoriščanja lesne industrije, proletarizacije in posledice, ki jih oboje prinaša, zakaj od tega je odvisna usoda tega lepega in dobrega dela slovenske celote.

8. Vse gospodarsko življenje Notranjske je bilo usmerjeno že od nekdaj na Trst.

V Trst so šli hribovski prašiči in teleta, cerkniška pepelika in krtače, bloški krompir, ogelje izpod Snežnika in les — skratka vse, do deklet, ki so hodila tja služiti. Trst je bil prvi odjemalec tudi za zadružne izdelke, predvsem za mleko in sir. Z izgubo Trsta je Notranjska izgubila edino mesto, do katerega je imela interes, edino tržišče, kamor bi lahko zadruge ob smotrni organizaciji prodajale po visokih cenah vse. Ko je Notranjsko presekal meja, se je šele videlo, kako smo težili na Trst in kako malo na Ljubljano, ki pač ni mogla zaradi svoje majhnosti jemati ničesar. Po vojni je zadružništvo, tisto, ki je kaj neso, prišlo na tla. Mlekarstvo zadruge bi morale zaradi razvijajoč se živinoreje uspevati edino le, če bi ob pogajanjih z Italijo uredili poleg lesa tudi vprašanja glede prodaje teh in podobnih izdelkov iz obmejnega pasu Notranjske in Italije.

Iz vsega povedanega je razvidno tudi, česa Notranjska potrebuje in da so njene skrbi take, da zasluži vso pozornost poklicanih.

M. Javornik

V Savinjski dolini

Lepa je Savinjska dolina! Od starodavnega mesta Celja se razprostira proti trgu Mozirju, za katerim čuvajo nad njo ponosni vrhovi Savinjskih planin, ki jo z zadnjimi obronki gozdnatega Pohorja obdajajo z vseh strani. Bistra Savinja se nalič erebrenemu traku vije po dolini in sprejema v svoje naročje številne pritoke, ki z vseh strani hite vanjo. Bele ceste beže od vasi do vasi in tudi državna cesta iz Maribora v Ljubljano pelje od Celja do Vranskega skozi Savinjsko dolino. Ob Savinji in njenih pritokih, med belimi cestami in črnimi kolovozmi pa leže rodovitne njive in zeleni travniki, ki jih obdelujejo pridne roke savinjskega kmeta.

Kmet je Savinjec, zaveden kmet in ponosen na svoj poklic! V Savinjski dolini prevladujejo srednja kmečka posestva, ki se tudi najbolj obnesejo. Res velikih posestev je vedno manj in so tudi težko držje, ker nizke cene kmetijskih pridelkov ne prenesajo dragih najetih moči, na malih pa zraste preveliko kruha. Zemlja je dobra, pa tudi obdelava prav skrbna. Poleg pluga in brane najdeš tu še tudi razno novejša orodja in stroje za obdelovanje zemlje. Glavni pridelki savinjskega kmeta je namreč hmelj in v hmeljišču je treba zemljo dobro obdelati, če hočeš dobiti res polnovredni pridelki. Poleg hmelja vrže nekaj tudi živinoreja in tudi

Obrezovanje hmelja

okusnega sadja se pridelava precej, hrane pa predvsem za domačo potrebo. Veljen problem za savinjskega kmeta je regulacija Savinje in njenih pritokov, ki se sedaj ob večjih nalivih na široko razljuje in povzroča prav občutno škodo; z regulacijo in semertje potrebno drenajo bi se pridobile znatne površine polnovredne zemlje za kmetijsko

Savinjski kmet je potreben hrano pridelava doma. Poleg žita za kruh ter krompirja, sočivja in zelenjave, prideluje doma celo solunčnice, da mu dajo potrebno namizno olje. Jabolka — ostalega sadja se pridelava sorazmerno zelo malo, — porabi v prvi vrsti za jabolčnik ali tolkovec, kakor ga sam imenuje, ki je tu zelo priljubljena domača pijača, brez katere Savinjec ne more izhajati. Nekaj vin-skih gorle na bližnjih gričih ne nudi zadosti haska, kajti v Savinjski dolini že preneha vinorodni pas. Če je kmetija premahna in ne nudi dovolj kruha, išče Savinjec zaslužka v tovarnah, predvsem tekstilnih, v premogetovnikih in v lesni industriji, ali pa pomaga pri delu svojemu sosedu, ki ima zemlje več, kakor pa jo more obdelati sam s svojo družino. Gozda posejude savinjski kmet razmeroma zelo malo in zato premogetovni v kmečki hiši ni prav nič nenavaden kurivo.

Savinjec je veselo narave in gostoljuben, četudi nekoliko nezaupljiv. Sicer mu radi očitajo bahavost, vendar neopravičeno. Res je ponosen, toda le ponosen kmet, ki se ne sramuje svojega stanu

in se ne da zapostavljati kar tako. Družina je večinoma srednještevilna, pet, sedemčlanska. Po znanem pregovoru, da je vsak delavec vreden svojega plačila, Savinjec ne skopari pri hrani in si pošteno privoščil, kar je Bog dal in so pridelale njegove pridne roke. Pri tečni, domači kmečki prehrani in dobri pitni vodi, ki jo v splošnem ne primanjkuje, so tudi zdravstvene razmere prav dobre in Savinjec rad doživi visoko starost. Savinjski kmet iz srea ljubi svojo grudo ter ji ostaja zvest in zato celo ženini in neveste le neradi zapuste dolino. Izseljevanje je le redko; to je bolj v navadi dalje za Mozirjem, tam v gornji Savinjski in Zadrčki dolini, kjer je malo rodne zemlje in zato tudi preveliko kruha, pa ga je treba iskati na tujem. Tudi v mesto ga ne vleče, kajti Savinjec je rad sam svoj gospod in ne blapljuje rad tujemu gospodarju. Le v šolo rado pošilja svoje otroke tudi v mesto, ker se zaveda, da človek nikdar preveč ne zna in da tudi kmetu le koristi, čim več izobrazbe; če jo potegne potem kateri v višje šole, prav, če pa ostane doma, mu tudi šola le koristi.

Glavno tržišče za Savinjsko dolino je mesto Celje, kamor mora Savinjec k raznim oblastem in kjer kupuje tudi svoje potrebščine v večjem. Svojih pridelkov pa bo bolj malo prodal, kajti glavni pridelki, ki ga je treba spraviti v denar, je hmelj, središče hmeljske trgovine pa je Zalec. Savinjski krompir, ki je znan po svojem izbornem okusu in ki ga je tudi vsako leto nekaj za prodajo, se tudi le malo prodaja na celjskem trgu. Sicer ti tu vsaka ženica, ki nudi krompir, zatrdi, da je iz Savinjske doline, toda že po narečju spoznaš, da trdi tako le zato, ker je pač savinjski krompir na najboljšem glasu.

Vse življenje savinjskega kmeta se vrti največ le okoli hmelja, ki je njegov glavni pridelki in od katerega tudi zavisi njegov obstoj. Cene hmelja pa so silno varljive in neverjetno kolebajo navzgor in navzdol. Pri hmelju ni nič stalnega in nobene doslednosti, pa je razumljivo, da vse to bolj ali manj vpliva tudi na značaj hmeljarjev. Vse, kar se godi po svetu, na en ali drug način vpliva tudi na ceno hmelja in čim bolj je hmeljar o vsem poučen, tem lažje zadene pravo pri prodaji. Zato pa Savinjec rad čita, mnogo čita in menda nikjer ni dnevno časopis na deželi tako razširjen kakor v Savinjski dolini. Hmeljarju je namreč tehnik že skoraj preveliko, on rabi dnevnik. Hmeljar se zaveda, da mu je nujno potrebno čim širše duševno obzorje in ima zato smisla tudi za prosvetne organizacije. Po trudopolnem delu in težkih skrbih pa se rad odpočije in razveseli ter je zato tudi velik prijatelj domače pesmi. Le zadružnega smisla ima tudi Savinjec, kakor slovenski kmet sploh, bolj malo. Zato pa so se do nedavnega obnesle v dolini le denarne zadruge in šele zadnji čas se je razgibala tudi posebna hmeljarska zadruga za skupno nabavo potrebščin ter skupno vnovčevanje pridelkov. Hmeljarska zadruga je že doslej nudila svojim članom obilo koristi, seveda visoke cene za hmelj pa še ni mogla ustvariti. Vkljub temu pa kaže, da se polagoma le tudi zadružni smisel in zvesto vedno bolj ukoreninja med savinjskimi hmeljarji.

Taka je torej Savinjska dolina in tak je savinjski kmet — hmeljar! Vse je tu v tesni zvezi s hmeljem in glavna potreba Savinjske doline je vsakakor pospeševanje hmeljarstva, rajoniranje in maksimiranje nasadov ter čim boljša zaščita savinjske provenience. Zal pa Savinjec za svoje potrebe povsod le težko najde razumevanje, ker hmeljarstvo je pač posebnost, ki jo je težko doumeti, če se z njo ne živi in prav zato se mnogim zdi nekaj posebnega tudi savinjski hmeljar. Pa je lepa Savinjska dolina in lepo je tudi njeno hmeljarstvo! Zdrav in bister slovenski kmečki rod živi tu, ki zvesto ljubi svojo grudo in je ponosen na svoj stan.

Inž. Janko Dolinar

Za zdrave praznike!

Navadno se vse leto najbolj veselimo božičnih praznikov. Ti dnevi naj nam bodo v veselje, a tudi za odpočitek. Marsikdo je potreben, da izpreže za nekaj dni. Pred prazniki je bilo dosti dela in mimo tega je bilo v družini še toliko prehladov in so morali tisti, ki so zdravi ostali, dvakrat toliko delati.

Nemara ima največ dela gospodinja, ki je tudi mati. Ona je pred božičnimi prazniki povsem v službi družinske skupnosti in hoče navzlic skromnim dohodkom vendarle vsakogar v

družini razveseliti za božič. Po vseh hišah, vsaj po večini je bilo in je tako, pa so prazniki tudi nekakšen napad na — želodec in sploh na prebavila. Gospodinja mori ves čas le ena misel: ali bodo imeli vsi zadosti? Ali bo otrokom vse dobro teknilo? Pa tudi oče ima zdaj kaj nerodnosti z želodcem ali želcem. Če pa so o praznikih potrebna zdravila, je veselje že zmanjšano.

Vendar je zadosti, če poznamo malce higiene praznikov, pa bomo brez želodčnih ovir zdravi stopili v novo leto. Poglavitno je, da veš, kako moraš jesti! Počasi jej še tako težko prebavna jedila, pa ti ne bo ničesar škodovalo. Počasi in dobro prežveči. Želodec se predvsem upira, če preveč silimo jedila vanj in če so grizljivi preobilni. Celo nervozen in bolan želodec bo prenesel »praznično« jed, če jo bomo lepo počasi pojedli in jo začinili z dobrimi besedami. Saj je božič tisti čas, ko hočemo drugim pripraviti kako veselje, ko nočemo misliti nase in na svoje skrbi in moramo vse, kar nas sicer draži in jezi, presojati z bolj milimi besedami in mislimi. Torej: zadeve glede na davke, poklicne skrbi, družinske prepirke in spletke — vse to zdaj ne sme na površje! Tudi to spada k higieni praznikov! Telo in duša sta potrebna miru in oddiha, česar pa ne dosežemo s predolgim spanjem po skrokani in spožrešni noči. Pojdimo dopoldne na zrak, taka pot je k maši, ki je v teh praznikih pač noben kristjan ne opusti.

V teh dneh smo potrebni veselja, miru in dopusta, da si pridobimo novih moči za bližajoče se novo leto: temu primerno so razporejene tudi naše narodne šege v praznikih. — Pri nas je božič, ali bolje — božiči —, družinski praznik, praznik dobre volje in notranje umirjenosti. Stare božične pesmi, lučke pri jaslicah, vonj smreke — to so prijatelji teh dni. Naj drugi narodi rajajo na hrupnih zabavah, mi, Slovenci, obhajamo božič kot praznik družine v najožjem krogu. In če bomo praznike tako obhajali, bodo ti lepi dnevi tudi najboljše vplivali na nas.

Punč na Silvestrov večer

Na lupinah dveh pomaranč obrišaš 10 koščkov sladkorja in na lupini ene limone — 5 koščkov. Na ta sladkor izmeš sok šestih pomaranč in dveh limon in priliješ še osminko litra konjaka. Posebej zavreš pol litra vode s pol kilograma sladkorja in stebelem vanilije; to vre 5 minut, pene sladkorja pa mešaš, da izginejo. Ko se malo ohladi, zliješ to sladkorno raztopino na pomarančni in limonov sok. V vse dobro primešaš pol litra dobrega ruma in — punč je narejen. Pri mizi si vsakdo vzame punč, kolikor se mu zdi in ga da v skodelico vroče vode ali vročega ruskega čaja. Gospodinja naj poskrbi, da postreže zraven še s krofi ali pa kekci.

»Kakaj imaš pa voz na roben?«
»Da ne pozabim, da ne smem piti alkohola.«
»Pa imaš zopet kozarec vina pred seboj?«
»Saj to je vrag, ko vozle šele takrat zagledam, ko si usta obrišem!«

Ko je na sveti večer vsa družina zbrana in je še mrak in se zatekajo glasovi božičnih zvonov v hišo, zapoje tudi družina one stare, dobre in prisrčne božične pesmi, ki prehajajo iz roda v rod. Pri jaslicah so tudi odrasli ko otroci in se po otroško radujejo svetega večera s pesmimi, ki so jih peli že s svojimi starši in so jih ti peli zopet s svojimi.

Lepo je, če zna to ustno petje spremljati kak otrok (ali vsi skupaj s kakim glasbilom, bodi le z orglicami ali s kitaro, bodi s harmoniko, z violino ali s klavirjem).

Ali ni božično veselje, ki je predvsem veselje družine, še večje in bolj iskreno, če starši z otroki vred zapojejo pri jaslicah? Da se le kako leto uvede ta navada, ostane potem v družini in je ne bo moči več pogrešati. Slovenci smo zelo bogati lepih božičnih pesmi. (Da jih ne pozabimo: »Zvezde svetle sevajo«, »In povedat so prišli«, »Raj-

ske strune zadonite«, »Angelsko petje se sliši v višavi«, »Glej, zvezdice božje migljajo lepo«, »Božji nam je rojen Sin«, »Veseli dan praznujemo«, »Hitite, kristjani! — in kar jih še znajo stari ljudje). Vse nam pojejo o Detetu Jezusu, o pastirih, o Jožefu in Mariji in o svetem mestu Betlehemu. In nam vsem je praznično v duši ob oni najlepši pesmi, ki je že last vseh narodov: »Sveta noč, blažena noč...«

Pevske ure v družini so sploh praznične ure, so svetla žarek, ki nam sveti iz otroških dni tja v stara leta. Vprav zdaj, ko se bolj temeljito začenjamo zavedati, da je družina prvo na svetu in jo skušamo bolj zasidrati in podpreti tudi glede na duševno zvezo in ji dati praznični pomen, pomislimo, da je glasba, petje ona vez, ki spaja zaradi službe razkropljene člane družine z domačo mizo in jo pozove k domačim jaslicam.

Otroci o božičnih počitnicah

Da pozimi otroci kašljajo in kihajo, je sicer navadna stvar, vendar ni to nikakšna zapoved in treba je skrbeti za to, da se ne nalezajo boleznimi, ki so podlaga za mnogo drugih bolezni, za angino, davico in pljučnico.

Važno je, da so otroci v teh dneh primerno oblečeni, ne predebeli in ne prelahki. Neumno je, kot so nekateri starši navajeni postopati, da so otroci pozimi obuti v nogavice-dokolenke in imajo srajce kratkih rokavov! Otroci morajo imeti predvsem trpežno obutev, zakaj mokre, mrzle noge so vprav vzrok nahoda in kašlja. Če je otrok moker v noge, je treba paziti, da se takoj v suho preobuje. Tudi gorko čepico naj ima otrok pozimi in naj ne hodi — po modernih manirah — razoglav okoli.

Čim zapade sneg, so otroci kar nori nanj in hitijo ven. Pustimo jim to veselje, zlasti v božičnih počitnicah, če je kaj snega! Naj se iz-

norijo in nakepajo in nasankajo, smučajo, drsajo! Snežno vreme je najbolj zdravo, ker je ozračje prečiščeno in so tla brez prahu, brez bacilov. Skoraj vsi otroci imajo sneg rajši ko poletno vreme. Glejmo pa, da se otroci, prišedši s snega domov, takoj preobujejo in preoblečejo in popijejo skodelico vročega mleka ali lipovega čaja. Če je le mogoče, naj otroci, posebno zdaj v božičnih počitnicah, jedo jabolka in sploh sadje in pa med in presno maslo, saj v šolskih dneh niti ne utegnejo niti se jim ne ljubi dosti jesti.

Če se otrok navzlic vsemu prehladi, saj se nahoda največkrat nalezje, naj gre čim prej v posteljo, zdaj ima čas, ko ni sole, naj popije vroč čaj iz mete s limonovim sokom. Če je hripav, naj grgrta slano vodo, če kašlja, naj dobi gorak med in mlačne ovitke čez prsi in okrog vratu.

Bi malo smeha za božič?

Zelje za božič.

Gospod Frtačnik je napisal svoji ženi, da si tole želi za božič:

— Če si z menoj nezadovoljna, povej meni: če si zadovoljna, pa povej drugim. Ne pa narobe!

— Ko pridem domov, bodi dobre volje, da bom tudi jaz tak!

— Če sem kdaj s prijatelji skupaj ali če grem sam ven, mi nikar ne pokvari veselja in se ne pričakaj prej in potlej z menoj!

— Če bi kdaj rad bral časopis, se navadi molčati, čeprav bi bil vso uro rad sam s seboj.

— Prizanesi mi z neprijetnimi malenkostmi. Hude reči mi pa povej šele po kosilu.

Ko je prišel gospod Frtačnik domov, je pa dobil na svoji mizi tole pisanje od žene:

— Kadar prideš domov, bodi veselega obraza. Saj vendar nisem za to tukaj, da stresam name slabo voljo.

— Ves dan sem sama in se te veselim. Zato pa bi tudi rada s teboj govorila, ne pa da te moram gledati, kako se časopisa na pamet učiš.

— Bodi kdaj tako prijazen in pozoren, kakor si bil pred poroko. In kupi mi kaj in pojdi kdaj z menoj ven!

Frtačnik je zavzdihnil, šel z ženo zvečer ven in ji drugi dan kupil nov plašč. Nikdar več pa ji ni napisal, česa si za božič želi.

Božič na zemljevidu

Če biva človek na drugih stopinjah zemljepisne širine, kjer so letni časi drugače razporejeni, se pripeti, da se tudi koledar ves prevrne. Toda božič je tak dan, ko se Evropejec tudi na tuji zemlji s hrepenenjem spominja domačih krajev. Zatorej je umljivo, da so ljudje, ki so tega dne odkrili kak nov kos zemlje, dali temu kraju ime, ki je v zvezi z božičem.

Največkrat imajo ti kraji angleško ime »Christmas«, kar pomeni božič. Tako najdeš na zemljevidu štiri otočja z imenom Christmas; eno je med skupino Filipinov in otokov Palau; drugo je pri rtiču Breton, med Novo Škotsko in Novo Fundlandijo; tretje je v Tihem oceanu med Faningovimi otoki, tik ravnika, in četrto je v Indijskem oceanu, 400 km južno od Jave. V angleški skupini otokov Mergui (v Indijskem oceanu) je majhno otočje Noël, kar pomeni božič v francoskem jeziku.

Razen teh božičnih otokov je še mnogo božičnih pristanišč, božičnih rek, božičnih jezer in božičnih gričev na zemljevidu. Tako je na primer na Kerguelih jako varno pristanišče Christmas Harbour (božična luka). Drugo pristanišče, ki se vanj zatekajo ladje ob nevihtah, je Christmas Sund na južnovzhodni obali Ognjene zemlje. V Queenlandu v Avstraliji je Christmas Creek (božična reka); v Kanadi je reka z istim imenom; v Britski Guayami so Christmas Falls (božični slapovi). V državi Oregon v Združenih ameriških državah so Christmas Lakes (božična jezera) in v državi Viktoriji v Avstraliji je kraj Christmas Hill (božični grič).

Je pa tudi več krajev, ki se kar naravnost imenujejo božič; tako kraj Christmas (Božič) blizu mesteca Wattingtona v Angliji; vas Noël v kanadski provinci Novi Škotski in trg Noël v francoski provinci Doubs.

Po vsem tem je zares videti, kako so vprav božični dnevi najbolj človeški, najbolj družinski prazniki.

Zabavne za sveti večer

Pet minut.

Pet minut navadno silno hitro poteče ali se pa tudi vleče ko večnost. Kako malo ljudi je, ki bi pravilno pojmovali ta kratki časovni presledek, ti pokaže tale poskus:

Ustaviš stensko uro in vzameš žepno uro in daš navzočnim znamenje, naj vsak po svojih mislih pove, kdaj bo od danega znamenja preteklo pet minut. Nato ugotoviš, kdo od zbranih zna najbolje presojati čas. Če si prej napišeš na listek imena in trenutek, ko se je slehernemu zdelo, da je preteklo pet minut, ti bo ugotovitev še lažja. (Lahko vzameš tudi dobo deset minut.)

Sveča se izmika.

Nalij v čisto kuhinjsko posodo do roba vode in položi vanjo stearinsko svečo, ki bo plavala na površju. Nato poprosi navzočne, naj kdo poskusi plavajočo svečo prijeti z zobmi in jo potegniti iz vode.

Vsakemu se bo zdelo to jako lahko, a sleherni se bo prepričal, da se sveča pri najmanjšem dotiku ustnice precej potopi in da jo je moči prav težko prijeti z zobmi. (Zabava je tem večja, ker je smešno videti brezuspešne poskuse.)

Ne moreš vreči skozi vrata.

Postavi koga tri do štiri korake pred odprta vrata tako, da bo obrnjen s hrbtom proti vratom. Dovoljeno mu je glavo zasukati na levo toliko, da približno vidi, kje so vrata. Z desnico naj nato vrže skozi vrata kaj takega, kar se pri padcu ne poškoduje. Vsem se zdi, da je to prav lahko, a malo komu se bo to posrečilo. Vsakdo bo vrzel predmet levo od vrat. (Če hočeš, da ga boš vrzel skozi vrata, ga moraš vreči tako, kakor bi ga hotel vreči dva do tri korake desno od vrat.)

Mož in žena hodita po živalskem vrtu. Ona bi si rada najprej ogledala medvede, on pa ugovarja: »Jaz si pa želim prej k opicam!« Nato ga ona užaljena zavrne: »Saj vem, zmeraj misliš samo nase!«

Mrtva žena v sveti noči

Toneta, štacunarju, so dali ljudje pridevek. Rekli so mu »Tonires«.

Nekoč, pa to še ni tako dolgo, je bil Tone brhek, mlad človek, ki je pridno gibal z močnimi rokami, ki je s hrastovimi pestmi opravljal vsa dela in ko je bilo vse končano, je rad pohitel na kako zabavo. Pri vsaki igri se je po-

vse nasvete: To ni res! Na vse, kar so mu dejali, na vse dobro in slabo, na vse o nebesih in o zemlji, o podzemskem in nadzemskem, zmeraj: To ni res!

Tonires je bil mož komaj dvajsetih let, pa je bil že nekaj tednov videti ko človek, ki mu je štirideset. In z njim vred je šlo vse v nič.

stavil in v krčmi je on drugim pokazal, kaj se pravi plesati in njegove puščice v pikrih besedah so zadevale vsakogar in niso nikomur prizanesle.

Zivela je pa tu tudi Neža, najlepše dekle iz treh far, ki bi mogla biti vsakemu bogatemu kmečkemu sinu v ponos, če bi ne bila tako revna. Tone je imel malo in Neža še manj, pa sta vprav spadala skupaj. Imel je po očetu malo hišico kraj potoka, zraven je bil hlev in zadaj trata z dvanajstimi drevesi sliv; to je bila Tonetova posest, Neža je prignala v hlev kravo-rdečko; to pa je bila njena doja.

Razen tega pa je, kar so mogli spoznati vsi ljudje, prinesla s seboj še nekaj, kar je šele polagoma postalo očitno. Vse ji je kar zraslo pod rokami, vse je vzcvetelo krog nje. Koder je ona hodila, je bilo vse še enkrat bolj veselo, celo ljubo sonce je na trato za hišo sijalo bolj prijazno ko kam drugam.

Tako je prešlo nekaj let in le eno še ni uspelo tema dvema mladima zakoncema. Pa se je pojavilo neko novoletno jutro s škripajočim snegom in z žarko-rdečim prajnim zmagozlasnim soncem in je Tone prav tiho vprašal: »Kdaj pa misliš, da ...«

Neža se je ozrla v stran k voščencu Jezusčku pod steklom in je tako zardela ko novoletno sonce: »Čez štirinajst dni mislim ...«

Tone je zaviskal, pograbil Nežo in jo hotel vzdigniti, a se je še pravočasno spomnil in jo je spustil, smeje se: »Tako, tako ...«

In čez štirinajst dni nato, prav sredi ledenega meseca, je Neža mrzla in okamenela ležala na mrtvaškem odru z nogami proti vratom in z gorečimi svečami ob glavi in kmetice so molile in ihtele in stokale: »O, ti križani Bog! O, ti križani Bog! Vibelki pa je ležalo dete in je tiho vekalo predse.

Prisel je gospod župnik: »Zdaj je uboga duša v nebesih in je zveličana. Le pridno moli in zaupaj v božje usmiljenje, da boš nekoč Nežo videl v nebesih, kakor nam je obljubljeno.«

Suhih oči, razmršenih las sredi čela, naravnost ko kako strašilo, je Tone bolščal v duhovnega gospoda, rekoč: »To ni res!«

Prisel je kovač, reki: »Tone, daj si dopovedati, ne drži rok v naročju, delaj! Hudič preži samo na take, ki sami sebe zapustijo. Hudič hodi zmeraj okoli.«

Tone je s pestjo lopnil po mizi, da je steklo nad voščencem Jezusčkom zažvenketalo: »To ni res! Nobenega Boga ni pa tudi hudiča ni! Nobene reči ni, ker ni na svetu nobene pameti več ...«

Prišla je stara Suhorka, ki so vse sorte šušljali o njej, in je sikala vanj in ga zbadala: »Veš, Tone, šest tednov zapovrstjo moraš posteljati posteljo za rajno, da se bo mogla odpociti, ko bo prihajala otroka dojit. Veš, mrtvi niso mrtvi.«

Tone je pograbil stol in ga zagnal ob peč: »To ni res! In to je bil zdaj edini odgovor, s katerim je odgovarjal Tone na vse tolažbe in

delo mu je le še tako pošepavalo izpod rok in veselje je ugasnilo ko svetilka brez olja.

Okrog hiše in vrtiča s trato in drevjem je bila zdaj zmeraj razpredena tanka, siva, mrzla megla. Tudi spomladi ni bilo nič boljše in ne poleti in tudi ne jeseni in v vasi mu že nihče ni rekel drugače ko Tonires. Časih je stal pred lužo v potoku, kjer je bilo vse tako temno in tiho, da so se vrbe sklanjale nad svojimi podobami, in si je mislil, kako je vse bilo in kako vse bo in da je vse eno samo trapasto garanje brez vsakršne pameti.

Zares, otrok in krava-rdečka, to je bilo vse, kar je ostalo od Neže, in krava je morala zdaj dajati mleko za otroka; tako je bilo zdaj to.

In prišla je zima in kakor se že rado kaj primeri vprav za božič, je stala rdečka nekega jutra sklonjene glave in z napetim vampom v hlevu in je mukala, da Bog se usmili. Zaeno se je tudi otrok vznemiril, premetaval se je po postelji, sodel je in hropel in se zvijal v krčih. Zvečer je Tone že spoznal, da se trga nit fantkovega življenja. Zdivjal je k sosedom, prosil mleka; toda otrok ni maral hrane in kar so mu velili, je ječaje izbruhnil.

To življenje se drži onega, to je moral sprevetiti tudi Tone in to je dejal tudi zdravnik, ki se je s saumi pripeljal iz mesta. Tedaj je začelo Toneta daviti v grlu, da bo moral izgubiti še to poslednjo, kar mu je zapustila žena. Strašen dan je bil zanj ta sveti večer, ko pojejo angelci in zvonijo zvonovi miru. Stiska mu je krčila srce, bilo mu je, ko da bi mu bili gobo dali v telo, ki je srkala vse to trpljenje in je kazalo, da ga bo raznesla, tako je bil ves naplajen s samim strašnim, bridkim in hudim trpljenjem. Nato mu je kar zavrelo v glavi od obupne togote, stekel je v hlev, kravi so drhtele noge in mrzlica jo je stresala; stekel je v hišo k otroku, njegov fantiček je ležal v vročici, rdeč in razpaljen ko ogenj.

Pod steklom je voščeni Jezusček držal roko kvišku, druga mu je božajoče ležala ovčici na hrbtu. Prav tiho in mirno je stal pod steklom, mala rokica je z iztegnjenimi prstki ko za prisego kazala v nebo.

Takrat se je razčesnila brezverska trmoglavost mladega moža; kakor bi se kamenje valilo v dolino, je vse pokalo in grnelo v njem. Pozabil je, da je bil Tonires.

»Saj si bil vendar to noč rojen, ti Zveličarček moj,« se je drebilo iz njega, »tak bom šel prosit tvojo presveto Mater, da bi se mene, reveža, usmili!«

Zdivjal je k sosedom v vas, pa od hiše do hiše: naj bi za božjo voljo kdo bedel pri fantu, da bi mogel iti k polnočnici v farno cerkev, da bi svojo veliko bridkost potožil Materi božji. Ljudje mu niso hoteli verjeti, saj so ga poznali samo kot Toniresa. Pa čeprav bi mu verjeli, hoče to noč pač vsakdo zase izprositi božjega blagoslova; nihče ne bo ostal doma, le tu in tam kdo, ki je njemu samemu kaka bolezen zastavila pot.

Tone je bil spet doma. Sedel je pri postelji in roke so mu sklenjene visele med kolena. Nihalo stenske ure se je nihalo v njegovi glavi sem in tja. Sem in tja in vsak nihaj je odrezal kos življenja še temu bornemu, kar mu je še ostalo. Ali je fant sploh še dihal? Ura se je zobčasto zabadala v cviljenje burje, ki se je dvignila na pot, da je podila srebrni sneg skozi noč.

Tedaj se s koščnim členkom potrkalo na vrata in preden je utegnil Tone odriniti zapah, je že stal neki tujec pred njim, tri korake pred posteljo. Skornje je imel na sebi in lisčiji klobuk; videti je bil ko gozdni čuvaj, a Tone ga ni poznal.

»Slišim, da bi rad, da bi ti kdo na otroka pazil,« je rekel prišlec; »le pojdi, bom jaz tu ostal.«

Tone je pogledal tujega človeka, zapazil je hudobijo na obrazu. Vstal je in mu pokazal vrata: »Ne potrebujem te; poznam tvoja dobra dela.«

Tujec se je porogljivo namrdnil in zinil skozi škrbine: »Saj si menda Tonires!« — »Le pojdi! Pojdi, od koder si prišel!«

Vrata so se odprla, sneg se je vsul noter, vrata so se zaloputnila in tujca ni bilo več. In spet se je nihalo zabadalo Tonetu v glavo sem in tja in sem in tja. Burja je cvilila ko mlado ščene, črvi so glodali po tramovju.

Zdaj pa ni bilo nobenega upanja več ... Ali je fant še dihal?

Ali se ni spet zganilo pri vratih in je bil slišati nalahan šepet: »Pusti me noter? Trudoma se je Tone prebil do vrat, odpahnil je zapah.

Pred njim je stala njegova mrtva žena. V laseh so ji blestele zvezde-snežinke, črna ruta se ji je ovijala okrog vratu in prsi, njen obraz se ji je milo svetil, »Ne ustrahi se,« je dejala,

»dovoljeno mi je, da sem prišla. Pojdi k polnočnici. Jaz bom ta čas pazila na otroka in na kravo. Le pojdi, le, dragi moj!« In je stopila v sobo in k postelji k otroku, ki ga je vzela k sebi in si ga položila k prsim ...

Sneg in gozd, burja za pomoč na hrbtu, nato luč iz cerkvenih oken, veliki sijaj z oltarja, petje in sprejvanje v blaženo zaupanje! Prav nič natančnejšega ni mogel Tone povedati o poti v cerkev in domov, dasi se je trudil. In noben sosed da ga ni videl v cerkvi. In vendar je bil ondi, toliko se je prav dobro spomnil in je vedel, kako si je doma na pragu otresel sneg s čevljev in kako je prav tiho vstopil ...

Mrtva žena je sedela pri otroški postelji, položila je roko na blazino in je gledala otroku v obraz. Potem je vstala in rekla: »Ali si spet nazaj, Tone ... Tako, zdaj pa moram iti.«

Tone je iztegnil roke in jo hotel prijeti. Naj nikari ne hodi v mrz in temo! Naj ostane tu na toplem in na svetlobi! A žena se je nasmejala, mu položila roke na rame in vonj po rožmarinu in vijolicah je zavel preko ust in čela moža. Nato se je žena vpricho razblinila ko diha na mrzlih okenskih šipah.

Toda otrok, njegov fant. Mož je padel na kolena k postelji. Otroci je ležal rdečih lic in mirno dihal, peščici sta mu bili stisnjeni v zdravem spancu. Več ko uro dolgo se je mož samo čudil in čudil. Potem se je domislil krave. Luč iz laterne mu je tekla naprej v hlev; varno je odprl vrata. Lagodno prežekovaje se je rdečka ozirala okrog sebe, s krotkimi, vlažnimi, spokojnimi očmi je pogledala odvisit laterne in gospodarja in na očeh ji je bilo videti, da ga je spoznala.

Zjutraj na sveti dan je prišla stara Suhorka, ki so ji vse sorte oponašali, ki je bila pa vendar le dobra, pošena žena.

Pridrsala je noter, pristopila k postelji, se sklonila k otroku. »Ali zdaj vidiš,« je rekla, »da je božja pomoč!«

In Tone se zdaj ni upal reči: »To ni res!« (K. H. Strobl.)

Polnočnica

Cerkovnik v Donkerboschu je imel tudi trgovino, oziroma trgovec je bil zaeno cerkovnik. Umrl ni skoraj nihče. Mala vasica je stala sredi samotne Kempijskih smrekovih gozdov. Tu ni bilo ne šole ne pošte. Otroci so morali iti vsak dan poldrugo uro daleč v Vennenkem v šolo, v trg, ki je bil za nekaj kvadratnih metrov večji ko vas. Ti so prinesli za župnika in cerkovnika časopise in če je bilo kako pismo na koga, ga je vennenkemi postar pripeljal s kolesom. O takem dogodku so govorili v vseh hišah. V Donkerboschu je moral biti človek na vse pripravljen. Če je dejal župan, kmetič, ki je bil nekoč vojak in je le za silo znal brati, da je »puška ena luknja z železom okrog in okrog obdana,« si mogel reči o vasi, da je vas pot z ilovnatimi kočami ob straneh in s slamatnimi strehami na vrhu. Konec poti, kjer je zavila v mrke gozde, je stala cerkva iz rjavega, železnorudnega kamnja.

★

V noči 23. decembra, ko se je vas v snegu in samoti zila v ono samo celoto s tišino noči in neskončnimi, zasneženimi daljavami pušče, ko da je sploh ni več, je nesel cerkovnik mimo kuhinjskih vrat neko težko, veliko reč ven na vrt k zadnjim vrticam. Ondi je najprej pogledal čez ograjo. Nikogar ni bilo videti. Zasnežena pokrajina je bila sama zadosti svetla, tako da je bilo moči daleč videti in nebo se je svetilo in lesketalo v samih zvezdah. Cerkovnik je tisto reč previdno položil na tla, odprl vratica, šel pogledat, ali je bry čez potok dovolj močna, nato se je vrnil po tisto reč na vrt. Sopihal je pod bremenom in je z nogo potegnil vratica za seboj, da so se zaprla. Prot cerkvi se je odpravil in šel vzdolž potoka, ki je zamrzoval. Svojo skrivnost je nesel v noč. Tako majhnega se je čutil, strah ga je bilo in dozdevalo se mu je, da vse preži nanj in ga ustrahuje in skrivši rovati proti njemu. Kakor bi bil tat, tako se je plazil po poti. Mahoma je sam sebi dejal: »Saj ni potrebno! Saj me tako nihče ne vidi!« In začel je hoditi pokonci, sopihajoč pod veliko težo. Previdno je stopal in se izmikal kamenju in jamam na cesti. Skoraj je opešal in potipal se je, ali ima ključ zakristije pri sebi.

Prišelnil je. Nekaj je oprezovalo okrog njega, nekaj ga je opazovalo iz grmičja. Začel je moliti in si je spet nadel tisto veliko reč na ramo. Kmalu je dospel na pot, ki je bila polna snega. Tu je bila na levi cerkev in na desni grm s strahšlom.

Zdaj je začel kar teči. Prav ko si je dejal, da ne bo šel skozi rešetkasta vrata, temveč da bo kar splezal čez pokopališni zid, je iznenada zaslišal glas za seboj:

»Hej, Jakob, kam pa tako pozno?« Bilo mu je, kot bi tresčilo vanj. Niti stopiti ni mogel več. Začel se je trosti in se je skoraj zgrudil na kolena. Ni se upal ozreti se. Straši ga!

Mrzel znoj mu je curil po licih, vendar ni izpustil tiste velike reči.

Škripanje stopinj se mu je bližalo. »No, Jakob, ali je tako težko?«

»Ohi, Feliks, kako si me prestrašil,« je zavzdihnil cerkovnik vos olajšan, a zaeno se je zbal zaradi svojega bremena.

Feliks je bil postopač, orjaški človek. Med kučmo in pahovko je gledal krompirjev nos v svet in vlažni, rdeči brki so viseli pod njim.

»Feliks,« je zaprosil cerkovnik, »le stran pojdi, bom že sam!«

»Pomagaj ti bom,« je rekel Feliks, »saj sopihaš, ko da bi te nosili! Ali prihajaš s tisto rečjo iz Vennenkema?«

»Seveda, iz Vennenkema. Pa jo bom sam nesel. Kar pojdi!«

»Kaj pa je notri? Jajca?«

»Seveda, jajca,« se je cerkovnik medlo nasmešnil.

»Kakšna trapasta misel! Iz take dalje! No, prijatelj, pojdi!«

Feliks mu je hotel odvzeti mogočni omot.

»Ne, ne, pojdi stran, Feliks, pojdi, no! Če se razleti, bova oba sčrčala v zrak.«

»Kakšna jajca pa so potlej to? Le nikar me ne imej za norca!«

»Da, za norca te imam,« je zmedeno izustil cerkovnik. Hotel je celo poklekni, le da bi ga Feliks pustil pri miru. A ta je dejal: »Nekoliko časa grem s teboj, nato bom šel spet nazaj. Pravkar hodijo orožniki okoli in jaz moram svoje pajdaše opozoriti nanje. Torej! Bom jaz nesel! Le nikar se ne trudi, zate je tako breme preveč!«

Cerkovnik mu ga je moral — hoče nočes —

prepuštili! Toda v zakristijo mu ni smel dovoliti, potem bi bilo vse izgubljeno.

»Kar pomagaj mi, Feliks,« je dejal cerkovnik. Močje in previdno sta nesla oba čudovito težko reč nazaj v cerkovnikovo hišo! Nalaho sta jo odložila. »Težka jajca,« je zamrmral Feliks. Cerkovnik ga je prijel za obe roki:

»Feliks, moj ljubi prijatelj, prisezi mi, da ne boš o tem živi duši črnil! Za božič ti dam liter najprijetnejšega brimovca, ali pa celo dva, če bo treba.«

»Laško ti prisežem,« je dejal Feliks in je koj dvignil tri prste. »A daj mi rajši kar koj tisti liter, drugega ti pa kar pustim!«

»Velja! A jezik za zobmi! Pri Bogu in vseh svetnikih!«

»Saj veš, da sem divji lovec; držati jezik za zobmi spada k mojemu poslu. Pa piti!«

»Počakaj!« — Cerkovnik je odprl hišna vrata, zvelkel je tisto reč v štacuno in je v temi iskal steklenico.

Feliks, ki ga je čakal pred vrati, je stekel z njo v temo, kot bi gorelo za njim. Cerkovnik pa se je žalostno vrnil v hišo.

Drugi dan je peljal podnevi zaboj za milo iz hiše. Kdo se pa briga za to, če cerkovnik pelje kaj v zakristijo? Nihče ne!

★

Cerkovnik je smehljaje se zvonil. Ljudje so z laternami prihajali k polnočnici. Stari župnik je dal prižgati vse sveče, da je bila vsa cerkev ena sama luč. Cerkovnikov sinček je ministriral. Cerkovnik je igral na harmonij in je pel, a pel je tako hripavo in slabo, da so se moški in fantje zadaj pod korom ozirali kvišku in se hihitali v klobuke.

Bilo je povzdigovanje. Vsi so poklekili, zvon je pozvanjal preko tihe ravni in je oznanjal rojstvo Gospodovo. Svet je prisluhnul.

Ko se je cerkovnik vrnil od zvonjenja, je v svitu sveč še enkrat naglo pogledal na uro. Zasmel se je in se po vseh štirih splazil po stopnicah kvišku na kor. Zakaj pa ni več igral in pel? Ali je bil bolan? Ljudje so se ozirali navzgor.

Kaj pa je to? Poslušajte vendar! Angeli! Angeli! Lepo, oddaljeno petje je priplavalo in se počasi razvijalo v prekrasno simfonijo, ki jo je kronala prelest človeškega glasu, ki je bil tako brezmadežen in tako čist, ko da so se nebesa odprla. Ljudem je bilo, ko da jih je udarila božja roka. Kar zbal so se, a zaeno so se razveselili, ker je bilo tako lepo in brez dvoma bi jo bili popihali skozi vrata, če bi ne bil župnik mirno bral maše dalje. Vsi so se okrenili in pogledali kvišku. Tu je stal cerkovnik in se je jokaval v svoj rdeči robec.

Tudi župnik se je ozrl. Resnično, lepo je bilo. Toda on je vedel, kaj je bilo to, zakaj, preden je bil odšel v mašni obleki pred oltar, mu je bil cerkovnik zašepetal: »Slišite, gospod, na kor sem postavil radio. Po povzdigovanju se bo oglasil. Sem prav tako izteče: maša Beethovnova. Ne prestrašite se! Upam, da boste zadovoljni! Dan in noč sem se trudil. Dosti strahu in groze sem preстал zanj. In še steklenice brimovca sem dal Feliksu za to. Vam bom že še pozneje vse povedal.«

(Feliks Timmermans.)

Samogovori v Betlehemu (G. PAPINI)

Lastnik hleva

Zdaj sem dovolil, pa mi je skoraj spet žal... V gostišču ju niso marali, nista vedela, kam bi položila glavo. Slabotna sta; dal sem se omečiti, zlasti me je ganilo njeno ponižno in vendar očijajče lice, v dušo so mi segle njene otroške oči, ki izhajajo iz svetlejšega sveta, zdaj je naš. In videti je, da nosi tesno na prsi prižeto skrivnost, kakor nosi kaka druga kak šopek cvetja.

Nisem se je upal zapoditi zdaj ponoči pa v takem stanju. Mogoče nisem ravnal prav, a zdaj je že, kar je. Usleda sta se v hlevu na tla, molče, ko da bi brez besed molila ali bi gledala kak čudež.

Saj je tudi mož videti ko kak imenitnik. S tako pozornostjo se vede s to ženo, ko da bi bila ona kraljica, on pa gospod v obleki sužnja. Vsega tega prav nič ne razumem! Romata po svetu brez služabnikov, brez kake ženske, ki bi tej deklici, katera bo kmalu v bolečinah, mogla pomagati... Le kako sta mogla na pot v poslednjih dneh nosečnosti? Tega uboega otroka takole vlačiti s seboj po cestah, zdaj, ko je tak mrzel mesec in v takih razmerah!

Kratko in malo ju pač nisem mogel kar brez tolažbe poslati naprej. Hlev je sicer star in umazan; pa imata vsaj kos strehe nad seboj in živina ju bo malo ogrela. Čeprav bi se bil zmotil, pa sem vendarle prav storil. Gospod Bog me ne bo kaznoval. Bilo mi je, ko da me je neki notranji glas pozival, naj ta dva uboga, zapuščenca človeka vzamem pod streho. In tudi »pismo« ukazuje, da dajmo zapuščenim popotnikom varstvo. Bog daj, da bi se vse dobro končalo — za ta dva in zame!

Pastir, ki je sam ostal

Taka naglica, komaj besedico so moji tovariši spregovorili z onimi neznanimi mladeniči! Jaz sem že prestar in jih ne morem več dobiti, zato pa svet boljše poznam kot oni.

Le kdo bi mogel to biti, ti mladi ljudje? Po teh krajih jih pač ni nihče videl. Torej so tujci, a tujcem je moči le do neke mere zaupati. Dajte jih preskušati, zaslišite jih... Pa nič takega, gospoda moja! Ti moji tovariši so koj, pri prvi besedi, razprostrli roke, ko da imajo perotnice, in so odvihrali ko veter.

Tisti mladeniči pa, po pravici povedano, niti ljudje niso bili videti. Vsi so se svetili po obrazu in obleki, ne da bi mogel človek razumeti, od kod prihaja svetloba. Laterni niso imeli v rokah, pastirski ognji so bili tudi že zdavnaj ugasnili in lune ni bilo nobene. Pa je bilo vendar tako videti, ko da bi stali pred razbeljenim, s svetlim plamenom gorečim kotlom. Mogoče so bili duhovi našega Gospoda, mogoče pa tudi, da so bile prikazni — ali — kar je najhujše, kakšni besni, ki ponoči strašijo okoli.

Ti ovčarji, kajpa, ti so kar stali odprtih ust in zijali in poslušali in se dali naplahtati. Kakšne novice pa so to bile? Da je tamle spodaj, v votlini, rojen kralj. A kolikor sem se jaz naučil v teh šestdesetih letih, odkar sem na svetu, se kralji porajajo v palačah mest, ne pa v jaslilih, sredi te umazanije med živino!

In baže ni ta kralj kar nič manj ko nekaj potomec Davidov pa sin božji! Toda naš Adonai nima, kolikor jaz vem, nobenih otrok; on je »edini Gospod in Stvarnik nebes in zemlje in ni boga razen njega«. Kar se pa tiče rodbine Davidove, zdaj po tisoč letih in še več, se mi pa močno dozdeva, da ni niti sence več od nje na svetu. Pa ti bežijo ko preganjani norci, da si ogledajo tak čudež! No, pa bi tudi jaz šel tja pogledat, saj človek nikoli ne ve...

Ovce, ki so jih pustili same

Prestrašili so nas s tisto svetlobo, ki ni bila ne sonce ne ogenj, pa so stekli proč! Nihče ne ve, kam; nihče ne ve, zakaj.

Ce bi to gospodar zvedel!

Le zakaj so nas zapustili prav to uro, prav v temi? Če bi nas bili pustili same podnevi, bi vsaj ne bilo tako strašno. Vprav ponoči morejo priti volkovi, šakali in vsi naši sovražniki. Kot bi trenil, bi bila katera zadavljena po teh zverinah z žarečimi očmi in brez usmiljenja. Ali bi mogli tatovati ukrasti jagnjeta in jih — kdo ve kje! — prodati. In vse to zaradi teh trapastih pastirjev, ki kar niso mogli dovolj naglo teči, da so utegnili poslušati one blesteče se mladeniče! Podnevi nas pretepavajo in ponoči nas puste brez obrambe.

Ljudje se delajo, ko da bi bili Bog ve kaj, pa v hipu izgubijo glavo. Me smo, ki smo poslušne, pridne, tihe — in takole nam povračajo!

Zdaj, ko so nas tako kruto prebudili, nam je telo ko votlo — večerajšnja paša je bila slaba. Kdo bi mogel pač spet zaspati?

Babica

Jaz hodim k samim odličnim gopsem, k najbolj gosposkim družinam v Betlehemu. In zdaj sem mislila, ko so me sredi noči zbudili, da pojdem vsaj kam v gostišče, če že ne v hišo njenih staršev! Ta ženska pa, ki biva v hlevu, je pač kaka zavrženka, pač taka, ki je pobegnila, mogoče grešnica, ki se skriva.

Pa vendarle, šla sem. In ko sem bila v hlevu, kaj zagledam? Mati prav mirno in lagodno sedi zraven jaslji, ko da bi se ne bilo ničesar zgodilo. Notri pa, v hlevu, je lep fantiček, ki me prav gleda in razsvetljuje ves prostor.

No, pa zdaj? Si pravim. Kakšne stvari pa so to? Zakaj ste me pa spravili iz hiše, če je že itak vse storjeno?

Onadva pa — žena in mož — se spogledata in ne odgovorita. Slednjič se mi je pa le posvetilo, da je ta mlada ženska rodila brez bolečin, brez slabosti in čisto sama, ne da bi ji bil kdo pomagal in vprav ta čas, ko me je bil šel mož iskat. Kar nisem mogla požreti jeze in sem ju pošteno ozmerjala.

A mati je bila vsa navdušena nad otrokom in otročiček se mi je kar menda smehljal, ko da bi me rad pomiril. Mož mi je hotel stisniti

nekaj denarja v roko, a jaz nisem ničesar marala in sem stekla ven in sem vrata zaloputnila za seboj.

To pač niso ljudje ko nas eden in njihovega denarja se še dotakniti nočem. Saj, mogoče je, da napak presojam, pa le trdim, da so tu čarovnije zraven. Ali je že kdo kdaj slišal, da bi kakšna ženska brez bolečin in brez pomoči porodila na tem svetu? Pa to dete, ko ti kar gleda človeka ko kak odrasel!

Zaradi takih le me gredo ob taki uri klicati, pa v tej ledeni burji in ko je že vse končano! Lutri, precej ko se bo zdanilo, pojdem na policijo in bom vse povedala.

Podgana v zidu

To pa že vidim, da je to noč post. Tako hrepeneče sem čakala, da bi se znočilo in bi si poiskala kaj za pod zob, pa se je začelo in je prišlo to ljudstvo in so začeli luč žgati, okoli tekati in se je tu in tam vse gibalo. Tu je žena z otrokom, pa star mož, ki jo spremlja in mimo vsega so tamle še pastirji. Ljudje so to, preganjanci mojega plemena in še misliti ni, da bi se pokazala. Videti moram pa le tu skozi to kamenje, kaj se bo še zgodilo.

Ko bi le ne bila tako hudo lačna! Menila sem, da bom našla drobtinico kruha, nekaj zrnca žita med slamo, pa nič in nič. Slaba bi mi predla, če bi zbežala. Pastirji so zakurili ogenj, da je svetlo ko podnevi. Ni treba dosti, pa me bodo našli in me s svojimi okovanimi škornji pomendrali.

Nihče ne ve, kaj mislijo početi tu v hlevu. Navadno sta ponoči tu samo vol in osel in teh dveh me ni strah. Skoraj bi dejala, da smo si prijatelji, čeprav sta mnogo večja od mene. Pastirji stojijo krog jaslji razprti oči, ko da bi bili novorojenčka. Čemu se temu tako čudijo in kaj se zato tako radujejo — sam Bog ve! Meni se zdi, da je otrok otroku enak in tudi otroci, če le morejo, se zabavajo s tem, da mučijo moje sestre. Prav zares ne vem, čemu bi ga morala še jaz častiti kakor tile robati kmetje!

Vol

Kdo je prav za prav tema dvema dovolil, da sta vdrla v mojo hišo? Saj ju prvič vidim. Tale mlada ženska ni najemnikova žena in tale mož ni kmet. In vendar se vedeta ko lastnika in sta si celo osvojila jaslji za moje seno. Kakšna predrznost je le to!

Kaj sta pa položila v jaslji? Lej si ga, lej! Zdaj šele vidim: otročička te žene, novorojenega človečka! A kako se razlikuje od vseh drugih! Svoj živ dan še nisem videl takega bitja. Ne joka se ko drugi otroci. Ne spi, ne ječi, ne kriči. Oči ima odprte, tako širne so, jasne — kot nebo v maju. Saj je videti, ko da to ni pravi človek, ampak da je prikazen, majhen Bogec, ki je le pomotoma zašel v to suho travo.

Resnično, še nikdar nisem videl, kako teman in umazan je moj hlev. Sram me je, da nimam lepšega in dostojnejšega prostora za tega otroka. Šele zdaj me bodejo v oči vse te pajčevine, ki jih prej niti opazil nisem — pa vse to črvido tramovje! Pa kamni na tleh — vse je vlažno, vse črno.

Le kako je to prišlo, da si je tako čudovito bitje izbralo ta razpadajoči, ostudni hlev za svoje rojstvo?

Gorak odsvit lije z njega, ljubko svetlikanje je to, ki prodira skozi vse stvari in dobro dene srečo. Ljudje niso takšni, niti takrat ne, ko pridejo na svet. Ljudje so trdosrčni, surovi, okrutni, mrki...

Zdaj se pa smeje, kaže celo, ko da bi rad spregovoril, se mi zahvalil. Nič se me ne boji. Videti je, ko da me ima rad in bi me rad tolažil. Noben človek nima tako izrazitih oči.

Postaral sem se in mnogo sem garal in moje

kosti so trudne. A za tega otroka bi rad vse storil: hrib bi nosil na hrbtu, vse njive judejske bi zanj preoral.

Le kaj bi kaj zanj storil? Kako bi se mu mogel izkazati? Ali ga naj s sapo ogrevam? Ali pa bom vreden, jaz, žival, ki stopa pod jarmom, da se približam temu nežnemu telescu, ki se sveti?

Mladi vrabček na strehi

Prav nič mi noče v glavo, kar se tukaj dogaja. Luč zgoraj in luč spodaj. Dozdeva se, da se hoče že dani. A to ni barva-sonca. Tako mi je, ko da bi bil pravkar zlezal v gnezdo, a v tem letnem času so noči vendar neskončno dolge. To že še ni jutro. Vse je skrivnostno. Spodaj v hlevu slišim glasove, zgoraj na nebu so drugačni glasovi, pa se nič ne ve, čigavi so. Ali je mogoče, da se ljudje gredo letanja kakor mi? To bi bila naša poguba!

Brez dvoma je pa res, da to noč ni moči mirno spati.

A meni, ki moram jutri zarana na polet, da si poiščem kaj zrnca in odpadkov, da od stradeža ne poginem, meni niso te luči in ti glasovi prav nič in nič všeč.

Le počemu ljudje ob tej uri okoli norijo in nadlegujejo uboega ptiča, ki se mora čez dan mučiti, da se more preživljati? Le zakaj? Zakaj ne spijo mirno ko jaz?

Saj kar ni res, pa vendar so ti grdi orjaki na dveh nogah ustvarjeni le zato, da nas mučijo! Ali nas zapirajo ali nas pa pobijajo in vrh vsega nas še motijo v spanju!

Deček pri božičnem drevescu

Deček, bilo mu je šest let, morda še manj, se je prebudil v mračnem in vlažnem kletnem stanovanju. Obleden v nekakšen plašč je trepetal od mraza. Sedel je na robu kovčega ter iz dolgočasnja pihal predse meglice in se zabaval ob pogledu nanje. Jedel bi bil rad. Že nekajkrat je bil stopil k pogradu, kjer je na tanki plasti slame in na nekakšnem svežnju pod glavo za zglavje ležala njegova bolna mati. Kako mu je tu? Z otrokom je prišla iz tujega mesta ter v mračni kleti zbolela.

V drugem kotu je stokala osemdesetletna nadložna starka, ki je poprej neke služila za pestunjo, sedaj pa je tu zapuščenca umirala. Nепrestano je vzdihovala ter mrmrala na dečka, ki se je bil bal.

Lačen in žejen je bil deček. Nekje v veži se je napil vode, a skorjice kruha ni našel nikjer, čeprav je že desetič šel prebrskati svojo mater. Hudo mu je bilo v temi, kajti že zdavnaj se je znočilo, luči pa niso prižgali. Ščipal je mater v lice ter se čudil, zakaj se ne zgane in zakaj je mrzla ko zid. Tukaj je pač zelo hladno, je pomislil, malo postal in ne da bi se bil zavdal, položil pokojnici roko na pleče. Nato je dihal na svoje prste, da bi si jih ogrel. Ko je na polici našel čepico, je tipaje potihoma odšel iz kleti. Že poprej bi bil odšel, toda zbal se je velikega psa gori na stopnicah, ki je pri sosednih vratih tulil ves dan. Zdaj psa ni bilo; stopil je na ulico.

Kakšno mesto! Še nikoli ni videl takšnega. Tam, odkoder je prišel, je ponoči črna noč. Saj je tam samo ena svetilka za vso ulico. Nizke vaške hiše zapirajo z zapahi; na cesti pa, čim se znoči, ni nikogar več; vsi se grejejo doma; po cestah se love samo šede psov, sto in tisoč jih je, ki lajajo in tulijo vso noč. Vendar pa ga tam vsaj zeblo ni in jesti so mu dali. A tukaj, ljubi Bog, ko bi dobil kaj pod zob! In hrust, ropot, kakšna svetloba, ljudje, konji in vozovi, pa mrzlo, mrzlo! Zmrzla rosa puhti iz dirajočih konj, iz burno dihaajočih nozdrvi. Skozi sneg zve-ne ob kamnih podkev; vse gre mimo njega. Tako bi rad jedel, vsaj kosček kruha in tako ga prstki bole.

Osel

Božja volja je, da vidim še take čudovite stvari, preden umrjem. Zmeraj, vse noči sem tu notri, ves sem zgaran in mrk, zmeraj mislim na svojo nesrečno usodo, nobene druge družbe nimam ko vola, ki prežvekuje in podgano, ki gloda!

A zdaj se mi zdi, ko da sem v srcu sveta. Drhteč sijaj, petje, ki se dviga v nebo, žena, ki je lepša ko vse ženske, otrok, ki je bolj dober ko vse dobro, kar sem ga videl. Nisem otoplo zamaknjen ko moj tovariš, nikar da bi bil praznoveren ko moj gospodar! In vendar mi je, da bi najrajši pokleknil kakor tile pastirji, ki so prišli semkaj, ko da molijo kakega Boga.

Tudi jaz sem že videl svoj kos sveta. Enkrat sem prišel do Damaska in šestkrat do Jeruzalema. Vendar se ne spominjam, da bi bil videl kdaj kak tak čudež, kot je tale in nikoli nisem bil tako srečen ko nocoj. Nad to mlado ženo, ki sklanja svoj ljubki, nežni obraz nad sad svoje krvi, bi se najrajši razjokal od ganjenosti, ki mi je bila tuja doslej. Pa ta priletni mož, ki zre v ženo in otroka, ko da se pogreza v blažene sanje! In ti pastirji, ki jim je obraz bolj zardel zaradi veselja ko od svita plamenov! Pa to najslajše bitje, ležeče v jaslilih, ki gleda vse in vsakogar tako, kot bi jih hotelo prižeti nase in jih prežeti s svojo ljubeznijo.

Resnično, to ni sin človekov. Pastirje sem slišal praviti, da jim je bilo oznanjeno rojstvo Boga. Čim dalj ga opazujem, tem bolj verjamem v to. Ljudje nimajo takih oči, iz njih oči se ne iskrijo taki bliski.

Joj, če pomislim, da sem videl, kako se je rodil — videl jaz, ubogo tovarno živinče, od vseh zaničevano! Zaradi kakšne skrivnosti je hotel tu začeti svoje življenje, v teh vegastih jaslilih, ki so narejene za naše lačne gobce? Po kakšni skrivni previdnosti sem jaz vreden, da sem priča takemu neverjetnemu čudežu, ko se je pojavil sam Bog?

Jaz sem tak ubogi meh same oguljene kože in izkrivljenih kosti — vendar, nikar me spoditi proč, o Detec milo! Dovoli tudi meni, da ljubim tistega, ki se je je tako ponižal, da me je ustvaril!

Zopet nova ulica, joj, kako široka! Gotovo so nekoga povozili, ker vsi tako kriče, tekajo in hodijo; kako je svetlo! Kaj pa je to? Veliko okno, za njim soba, v sobi drevo do stropa. Božično drevo in lučke so na njem, zlati papirčki, jabolka. Vse naokoli polno lutk, konjčkov. Po sobi tekajo otroci, nadičkani in lepi nekaj jedo. Glej, deklica je zaplesala z dečkom, kako je lepa deklica! Pa muzika igra. Revček začuden gleda, celo smeje se, a zaboleli so ga prstki tudi na nogah. Na rokah so že rdeči, nič več se ne pregibljuje, zaboli ga, če jih zgane. Spomnil se je tega, zajokal in zbežal. A spet, glej, drugo okno, tam drevesček, na mizah sladkarije: sladke, rdeče, rumene. Štirje gospodje sede tamkaj in kdor vstopi, mu prinese dobrot; sleherni mah se odpro vrata, ko prihajajo gospodje z ulice. Prikradel se je bliže, naglo odprl vrata in vstopil. Kaksno so zakrčali nanj in mu grozili! Naglo je pristopila neka gospa, mu v roko stisnila kopejko, nato mu je pokazala vrata. Prestrašil se je. Kopejka se mu je zmuznila iz rok in začingljala po stopnicah. Ni mogel stisniti premrlih prstkov, da bi prijel kopejko. Zbežal je od tam in stopal hitreje, hitreje, sam ni vedel kam. Rad bi zajokal, pa se je bal; tekal je, tekal ter dihal v ročice.

Loteval se ga je strah, nenadoma je postalo tako pusto. Toda, kaj je zopet to! V gruč stisnjenih ljudje strme: za steklom so tri lutke, majhne, rdeče in zeleno oblečene — kakor da so žive. Nekakšen stariček sedi med njimi ter igra na velike gosli, dva druga stojita. Kimajo po taktu, gledajo drug drugega, grbančijo čela, govorijo, res govorijo, le ne slišijo jih. Sprva je pomislil deček, da so živi, ko pa je uganil, da so to lutke, se je nasmejalo. Še nikoli ni videl takšnih, sploh vedel ni zanje. Jokal bi, če bi ne bile videti tako smešne. Naenkrat se mu je zazdelo, da ga je nekdo zagrabil od zadaj; velik hudoben deček je stal poleg in ga udaril po glavi, mu snel čepico in ga brenil. Malček se je zvalil na tla. Tedaj so zavpili: »Omedlel je!« On pa brž pokonci, bežal je, pribežal, sam ni vedel kam — na neko dvorišče. Zlezal je za skladanico drv: »Tu me ne najdejo, saj je temno.«

Skrčeno se je usedel, ni se upal oddahniti se od strahu. Nenadoma se mu je zazdelo, da je tako prijetno. Ročice in nožice ga niso več bolele, toplo kot v peči. Kar zaspal bi bil. Kako bi tu zaspal? Malce posedim, nato pojdem, da spet pogledam lutke, je pomislil, se nasmešnil, ko se jih je spomnil. »Kakor žive so!« In zaslišal je, kako je nad njim zapela njegova mamka pesmico. »Spim, mamica, spim, joj, kako je prijetno!«

Pojdi, pojdi z menoj k božičnemu drevcu, otrok... Sprva je mislil, da je bila njegova mati. Toda, kdo drugi bi ga bil klical? Nikogar ne vidi, le nekaj se sklanja nad njim v temi. Ponudil je roko... nenadoma... svetlo, svetlo! Božično drevesce! Pa to vendar ni drevesce, takšnih drevesc sploh ni. Kje vendar je? Vse se blešči — lutke, same lutke: dečki in deklice se tako svetijo, zgrinjajo se okoli njega, ga poljubljajo, ga prijemajo, vedejo s seboj — zagleda mamko, kako ga gleda in se mu veselo smeji.

Mama, mama, kako je lepo! — Druzi se z otroki, v eni sapi bi jim rad povedal o lutkah, ki jih je videl. »Kdo ste dečki in deklice?« se jim pristrčno nasmeje.

Kristusovo božično drevo je to, ču mu odgovore. »Na ta dan Kristus prižge božično drevesce za majhne otroke, ki doma nimajo...«

Spoznal je, da so vsi ti dečki in deklice kakor on — otroci, ki so zmrznili že v košilih, v katerih so jih izpostavili k vratom petrograjskih uradnikov. Drugi so izdihali, ko so jih zanemarile njihove rednice v sirotišnicah. Tretji so pomrli na izsušenih prsih svojih mater, ko je divjala samarska lakota, četrti so se zadušili v vagonskem smradu tretjega razreda. Vsi so zdaj tu, vsi kakor angelci pri Kristusu. On pa sredi med njimi, blagoslavlja nje in njihove matere. In matere teh otrok stoje ob strani in plakajo. Sleherni spozna svojega malčka. Oni pa se k njim zatekajo, jim z ročicami otirajo solze, jih pristrčno prosijo, naj ne jokajo. Saj je tu tako lepo, tako nebeško.

Zjutraj so hišni služabniki za skladanico našli drobnoprupelce izgnanega, zmrzlega dečka. Iskali so njegovo mater. Ta je umrla pred njim. (Lev. M. Tolstoj — bd.)

Božična nagradna križanka

Za pravilno rešitev križanice razpisujemo sledeče nagrade:

5 nagrad: »Slovenec« celo leto 1938 brezplačno.

5 nagrad: »Slovenski dom« celo leto 1938 brezplačno.

10 nagrad: »Slovenec« en mesec brezplačno.

10 nagrad: »Slovenski dom« en mesec brezplačno.

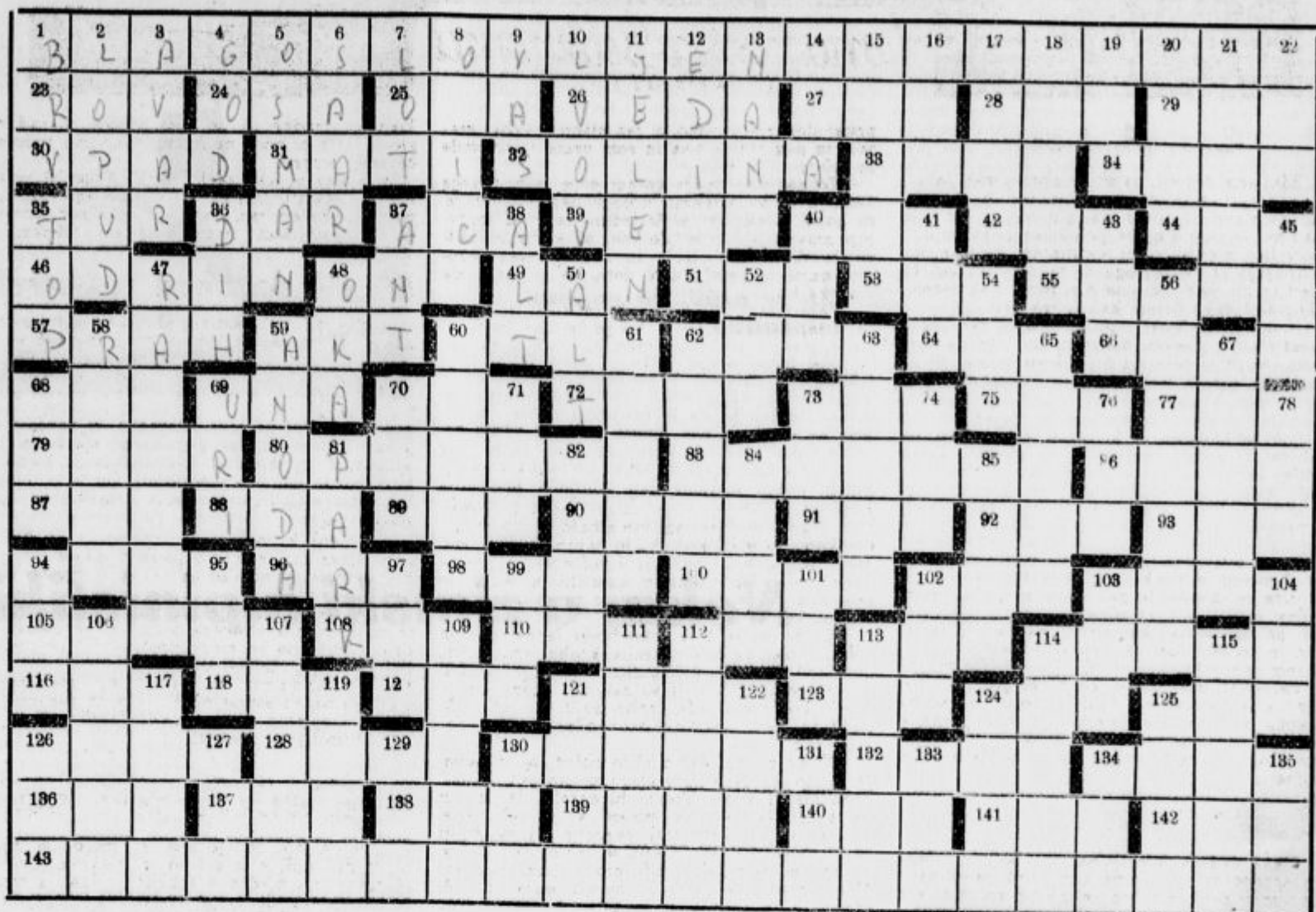
Pravilne rešitve je treba poslati na naslov: Propagandni oddelek »Slovenca« (Križanka) tako, da jih bomo dobili v četrtek, 30. decembra. — Vsaki rešitvi je treba priložiti znamko za 1 dinar.

Izid žrebanja bomo objavili v novoletni številki »Slovenca«.

★

V vsak prostorček vstavi po eno črko. Besede se začno pri številkah, nehalo pri debelih črtah ter pomenijo:

Vodoravno: 1. im 143. božično voščilo vsem naročnikom in prijateljem »Slovenca«; 23. podzemeljski hodnik; 24. strupena žuželka; 25. povečujoča slavnostna pesem; 26. druga beseda za znanost; 27. večja skupina čebel; 28. del naslova; 29. moška oseba iz svetega pisma; 30. del vojskovanja; 31. ud družine; 32. kraj, kjer se sol kopiče ali pridobiva iz morske vode; 33. ribiška potrebščina; 34. vrsta pokrivala; 35. izumirajoča divja žival; 36. viden izraz naklonjenosti; 37. srbsko moško krstno ime; 39. del obraza; 40. kemični pojem; 42. turški gospodar; 44. druga beseda za pregovor; 46. večje mesto v evropski Turčiji; 48. osebni zaimek; 49. industrijska rastlina; 51. večja človeška naselbina; 53. vas pri Ljubljani; 55. prostor za igre in boj v starorimskem cirkusu; 57. vrsta nesnage; 59. tuja beseda za uradni spis; 60. čebelnji izdelek; 62. moško krstno ime; 64. ribiška potrebščina; 66. tuja beseda za poziv; 68. del parnega stroja; 69. večji desni pritok Save na Hrvaškem; 70. vrsta zvoka; 72. večje mesto v zahodni Romuniji; 73. sprednji del voza; 75. druga beseda za hudo; 77. oblika osebnega zaimka; 79. večja gora na Koroskem; 80. važna listina; 83. slovensko moško krstno ime; 86. velika žival; 87. jugoslovanski otok; 88. gora v zahodni Mali Aziji; 89. kos celote; 90. pomembnejši rimski pesnik; (43—18); 91. navadni števec; 92. druga beseda za smisel; 93. grška črka; 94. najmanjši del snovi; 96. manjši francoski kraj; 98. druga beseda za pego; 100. ruska reka, ki se izliva v Finski zaliv; 102. sodobni slovenski pisatelj; 103. druga beseda za stanje; 105. glavna reka v vzhodnem Turkestanu; 108. druga beseda za kovanje; 110. glavno mesto Italije; 112. draga tekočina; 113. domač obrtnik; 114. glavno mesto Češkoslovaške; 116. ud družine v otroškem govoru; 118. del oblike; 120. kovaška potrebščina; 121. ena najbližjih zvezd; 123. slovenska znanstvena revija; 124. večja lesena posoda; 125. kratka za mestno obdino ljubljansko; 126. lahka stvar; 128. kemični element; 130. gozdna rastlina; 132. zdravilna rastlina; 134. turški

sodnik; 136. ženska oseba iz svetega pisma; 137. žensko krstno ime; 138. morská skala; 139. del telesa; 140. kači podoben ovratnik iz kožuho; 141. romunska denarna enota; 142. važnejša reka v zahodni Nemčiji; 143. glej 1. vodoravno!

Navpično: 1. preprosto prometno sredstvo; 2. jugoslovanski otok blizu Dubrovnika; 3. ud izumrlega naroda; 4. domač praznik; 5. ep dubrovniškega pesnika Ivana Gundulića; 6. desni pritok reke Mosel; 7. moška oseba iz svetega pisma; 8. druga beseda za trnek; 9. manjša človeška naselbina; 10. večje mesto v južni Poljski; 11. gozdna žival; 12. tuja beseda za javno naznanilo; 13. skrajšano žensko krstno ime; 14. tuja beseda za časovno razdobje; 15. bližnji vzrok; 16. tvorba na železu; 17. Verdijeve opere; 18. dobljena bitka; 19. nedoločni zaimek; 20. desni pritok Donave na Bavarskem; 21. drugo ime za podlasico; 22. žensko krstno ime; 35. vojaška strelna priprava; 36.

del dihanja; 37. ud izumrlega naroda; 38. ženski glas; 40. druga beseda za jarem; 41. del obraza; 43. trgovski izraz za predplačilo; 45. del rastline; 47. slovansko moško krstno ime; 48. ruska reka, ki se pri Nižnjem Novgorodu izliva v Volgo; 50. vrsta papir; 52. urejeno stanje; 54. kraj v rebri; 56. tuja beseda za znamenje na rami; 58. trgovski izraz za popust; 59. tuja beseda za pozitivno elektrodo; 60. naslovna moška oseba iz Deepingovega romana; 61. večja reka v Jugoslaviji; 62. mesto na vzhodni Istrski obali; 63. kos obdelanega polja; 65. ključavničarski izdelek; 67. matematični pojem; 68. gozdno drevo; 69. švicarski kanton; 70. del sobe; 71. preprosto leseno orožje; 73. kratica za ordinarij; 74. ženska oseba iz svetega pisma; 76. del noža; 78. navadni števec; 81. tuja beseda za nasad; 82. slovenski pisatelj, avtor »Zlatih jagod« in »Umnega kletarja«; 84. del gledališke dvorane; 85. svetopisemska oseba; 94. ud družine

v otroškem govoru; 95. škodljiva žival; 97. morská žival; 99. vrsta trpežnega blaga; 101. del sedanje velike Ljubljane; 102. del pokore; 103. druga beseda za jezo; 104. vodni pojav; 106. glavno mesto Grčije; 107. romunska politična osebnost; 109. del psevdonima slovenskega pisatelja Matije Prelenika; 111. sodobni slovenski slikar; 112. tuja beseda za Kristusa; 113. večji grški otok v Cikladih; 114. kuhinjska posoda; 115. udeleženec kmečke veselice; 117. tuja beseda za zgodovinski zapis; 119. naslovna moška oseba iz Shakespeareove tragedije; 121. ud družine v otroškem govoru; 122. druga beseda za tvarino; 124. vrsta maščobe; 125. slovenski književnik in kritik; 126. srednjeveški viteški služabnik; 127. turški naslov; 129. ud družine; 130. vrh nad Gregorčičevo rojstno vasjo; 131. drugo ime za fínsko pristanišče Turku; 133. sodobni slovenski zgodovinar; 134. vprašalna členica; 135. skrajšano žensko krstno ime.

Frtaučku Gusl ma beseda

Preden se boma doma ke družga pametenga pumenil, m dovolite, de pred vošem u- aem dražestnem naručnicam in spu- štvaneu naručni- kem, no, pa tud u- sem tistem, ke ni- maja glih tulk pud paucam, de b jih blu treba spuštvat, prou srečne in ve- sele buzične pra- zenke. Zamert m pa na amete zavle te- ga, ke vam vošem

kar brez rukuvic, koker b s prouzaprpu šikal. Sej rukuvic mam duma. Soje čase, ke sva se s Kuren- čkuva Neška še mal bi zastupila, koker se zdej zadne čase, m jih je enkat za gud špenderala. Pu- vedala m je tud tekat, kulk je dala zajno, pa sm že čist puzab, ke je že doug. Pa tu ni nō budenga, sej men rubena taka reč, ke se je treba zajna pol re- vanžerat, hvala Bugu, nekol prou doug na ustane u glau. Veete, dons ea pa te rukuvic se tku hedu pupakane, de s jih prou res na upam več na roke natekent. Celinder mam tud še ut tekat, ke sem šou enkat ud enga mojga prijatla fantike za boter- čka. Celinder sa m pa pudgane uesga zgrizle, ke sem ga mou u drvarene apraulenga. Jest mam že smola, koker se ubrnem. No, pa zavle tega vam ni treba nusa vihat. Sej mende vušil brez rukuvic pa brez celindra glih tulk zaleže, koker tak z rukuvi- cam. Razžalen mende na bote zavle tega.

Zdej eem, koker vidte, z vušilam fertik. Zdej vam morem pa še puvedat, kuku se zdej en čas »Jugosluvenarsk narud«, ke ga tam u Knaflu ule ven dajaja, in pa »Gurejnc«, ke gor u Kraju za- gleda luč tega sveta, preklatá. Tu vam morem pa že zatu puvedat, de na bote mislel, de mam tistga Gurejnc u misleh, ke ma u Rožen u štiraja. Asten u »Gurejnc« iz Krajna, pa »Jugosluvenarsk narud« iz Iblane, s zdej en čas kar naprej in na- prej u lase skačeta. Tu pa use sam zavle jezika. Kene, »Gurejnc« iz Krajna puguerva, de se morja naš utroc u šul ta peru sluvensk učit. »Jugosluve- narsk narud« če pa na usnka viža, de se morja utroc u šul srbsk učit, de boja lohka hudil dol u južne kraje po kruh, keder boja lačen. Jest že doug, časa ta špas poslušam, ke pa videm, de se nekoker na moria pubatol, m pa res družga na kaže, de se jest resen umes pusečem. Ke pol se bo šele pukazal- kdu ma prouzaprpu prou.

Seer jest nistem nubennu fouš, če se navad več jeziku guvort. Sej prau že star pregovor: kulker jeziku znaš, tulk pa velaš. Ampak, ke se usakmu dumač kruh še narbi prieže — saj jest ga mam še ta narraž — pa mislem, de je useglih bi pameten, če se naš utroc ta peru u šul sojga maternga jezika voreng navadja, de boja lohka dumač kruh jedel in jim na bo treba hodet ukul pu svet s trebam za kruham. Nazadne se jim pa tud lohka še zgudi, de

na juže sploh kruha najdel na boja. Koker sem slišu, se tud na juže kruh kar pu cestah na vala. Tam dol maja en gvišen gospudi, ke jim prauja pu dumačeh čaršija, strašen velike želodce, pa tud apeti- tit maja baže velik bulši, koker ga nam duvoja. Sej nč na rečem, če se pol, ke enkat soj matern je- zek voreng znaja, če kinezarskega navadja. Škodvu jim mende na bo.

Viš, lub moj »Jugosluvenarsk narud«, tulk let tlačeš že trava pu svet, pa s še zdej tku prfrinen, de greš u lastna skleda pluvat. Lepu te proeem, dejna mal pumiselt, kdu bo pol še toje čenčarije brau, če naš lde na boja znal sluvensk. Sej boš mogu nazadne še ud sanga pumajnkajna kone uzel. A b te na blu škoda? Še men b se smilu, ke s niva nč u žlati. Kua boja pa pol jugosluvenari pučel, če tebe več na boja mel?

Viš, lub moj, naš južen brati sa pa bi brihten, koker s ti. Tem še nekol ni u glava padel, de b se začel pu žulah sluvensk učit, če prou jim je naš kruh useš. Še prou znahten se jim zdi, koker se vid, Koker mal udrašteja, že pupokaja soje kupita, pa prideja k nam pu kruh. Še naš kmeti sa tku brihten, de ja kar u Amerika, al pa na Francosk pupihaja, če jim duma kruha zmanika. Pa še nekol nisa pugerval, de se more pu našeh žulah anglešk, al pa francosk podučvat. No, a ni res tku? Sam ti sinast predajaj.

Veš kaj, prijatu. Če s pameten, kar ubogi me, pa stop enkat, keder uš mou glih čas, gor u Kraju, pa se skus pubatol z »Gorenjcam«. Sej Gurenci sa pameten, pa tudi dober lde. Še na kusiu te boja puvabli. Boš vidu. Sam ublubit jim boš mogu, de se boš u resnie pubušu, pa bo prece use dober. Tist toj »Pulitičen uborniki«, ke nas zmeri zafr- kava, pa našem južnem bratem usiluje, kar u nafa dregen. Sej s kurajžen, keder se naprej uzameš. Sej mende ja še pounaš, kuku su nas soje čase iblansk civilen nemškutari, pa tud uniformiran želodari Nemcem punujal, ke sa mislel, de se bo dau kašen kšeft nardit. Nazadne sa se pa pud nusem ubrišal. Mi se holt nisma pustel predat, pa je fertik. Pa tud tist toj »Pulitičen uborniki« nej nekar na misel, de bote civilen jugosluvenari z nam Slu- venem kašne škefte delat. Mi, kar nas je pušteneh Sluvencu, sploh nisma nekol bli in tudi nekol na boma nubennu naprudli.

Le ubugi. Kar ena lepa nedela, ke maš čas, se useed na vlak, pa še tojga kulegata »Juterc« saba puvab, ke on je tud že hedu potreben kašneh od- pustku, pa se pelita u Kraju. Ket časnikařja mata tku frej vožna. Gor boja pa že pusekrel za vaj, de vama na bo treba pu Krajne brunde toučt, Ti s še predstavlat na moreš, kuku vaj boja gor vesel, če jim bota ubleblá, de se bota pubušala. Sej t je gvišen znan, de je nađ ennu zgrevaneu grešen- kam več vesele, koker nad stu pravličnem.

Puglejt! Gor se bote pr kašenmu dobermu evičke lepu med saba pumenil, kuku bo treba za- naprej nastopet, de vas boma uš ta prau Sluvenci ubrajlat. Puguvert se je treba, pa bo šlu. De s vam pa na bo treba u Kraju prevoč glave belt in šle- derať, kuku b se dal tu ta narbi ajnfah ven spelat, vam bom pa jest dau tlela mal dobreh nasvetu.

Ta peru pugerivate prou udločen, de se morja

pu useh srbskeh in hrvaških ludskeh šolah naš južen brati sluvensk učit, če čja hodet b nam pu kruh. Keder se boja enkat voreng sluvensk nava- del, jim boma pa mi rad dal kruha, keder jim ga bo duma zmanikal. Sevede, uprašajne je pa še, če ga boma mi sami še kej mel. Sej kar nas je ta pra- veh Sluvencu, sma dober lde. Mi dober vema, de s morja brati med saba pumatag. Če b tud naš južen brati tu vedel, b na blu treba Jugosluvenem nekol lakate trpet.

Potreben b pa tud blu, de b naš južen brati na tli bit več Srbi in Hruvati, ampak jugosluvenari, koker prauite, de sma mi. Pol b lohka svet nafarbal, de sma en narud, čeprou u resnie nisma in tud ne- kol na boma. Dokler boja pa ostal naš južen brati Srbi in pa Hruvati, se vam boja še krave smejale, če bote trdil, de sma kar uš skp en narud. Če b me na blu eram, b vam jest kar pu dumač puvedu, de je tu ena velika oslarija. Še neki mam na jezik pa je bulš, de eem tih.

F. G.

Vremenska števčilnica za božič

1. 14. — 5. 14. — 12. 7. — 8. 13. 14. 9. 17. — 13. 14. 1. 14. 3. — 5. 7. 8. 12. 11. — 17. 12. — 8. 13. 14. 9. 11. — 8. 14. — 6. 3. 7. 13. — 18. 11. 20. 4. 7. 1. 12. 11. — 9. 14. 2. 12. 11. — 16. 17. — 6. 3. 17. 2. 14. 3. 17. — 1. 14. — 6. 7. — 5. 14. — 12. 7. — 8. 13. 14. 9. 17. — 13. 14. 1. 14. 3. — 11. 20. 4. 7. 1. 12. 11. — 9. 14. 2. 12. — 16. 17. 9. 7. — 20. 11. — 6. 3. 7. 15. 12. 11. — 11. 20. — 4. 14. 9. 19. — 10. 19. 2. 12. 11.

Ključ:

1. 2. 3. 4. 5. — žuželka, 6. 7. 8. 9. — lovilna priprava, 10. 11. 12. — živalska lastnost, 13. 14. 15. — spona, 16. 17. 18. — pripadnik nekega ljudstva, 19. 20. — mesto in reka v Jugoslaviji. Če si zgornje številke nadomestil s praviimi črkami, dobiš vremenski pregovor za božič.

Vremenska z'ogovnilica za božič

Iz naslednjih 81 zlogov: a, ab, ad, ap, at, bak, ble, bu, ca, ca, ci, ci, č, č, č, č, d, di, do, dri, e, e, hal, iz, ja, ja, ja, ja, je, kn, ku, kvar, liš, ljar, lji, lo, lu, ma, na, na, ni, ni, nje, nje, nje, nje, nju, nost, o, o, or, pi, pi, plot, po, ra, na, rec, reč, ri, ro, se, so, sivo, ta, tar, te, ti, to, to, ton, u, va, vi, vi, vo, vo, vost, zem, žer, ži — sestavi osem- najst besed z naslednjim pomenom:

1. tuja beseda za prilagoditev, prenovitev, 2. človek, ki mu igralna strast ne da miru, 3. tuja beseda za škofjski urad, 4. vrsta tobaka, 5. tuja beseda za neomejeno samovlado, 6. druga beseda za slabokrvnost, 7. tuja beseda za nasprotovanje, 8. žareče kurivo, 9. druga beseda za iztrebljanje gozda, 10. domača obrt, 11. druga beseda za rado- darnost, 12. tuja beseda za priimek, vzdevek, 13. druga beseda za slabo življenje, 14. druga be- seda za ukrotitev, 15. vrsta domačega lesa, 16. tuja beseda za izpraznitev, 17. druga beseda za izpodbudo, 18. obdina pri Slovenskih Konjicah na Stajerskem.

Če si dobil pravilne besede, ti prve in četrte črke, brane od zgoraj navzdol, povedo vremenski pregovor za božič.

Franjo Neubauer:

Božičnica

Ni vencev ne šopkov dehteti- ch ne vije nebroj se zastav, a zmaga vseh zmag se praznuje, slavi se najlepša vseh sprav.

Zmagalec je rojen peklenskih temin, z Očetom nas spravil nebeski Sin.

Ni v mesta v razkošni palači sijaj mu pripravil kraljev, trepeče sred zimskega mraza, sred zemeljskih rojen je rev.

Pred hlevom ne čuva mogočen stražar, čeprav tam počiva najvišji vladar.

Ne spremlja in šumečih oblekah, v bogati opravi ga dvor, ne peva v izbranih napavih navdušen, izvežban mu zbor.

A v lepšem lesketu duhovni bleste, in slajše se pesmi nebeske glase.

Te pesmi oznanjajo spravo in mir, ki ga sveci ne pozna, kdor dobre je volje, uživa tu pokoj v globini arca.

Oj polnoč skrivnostna z višave zapoj, da mir bo in sreča na zemlji nocoj!

Rešitev križanke

z dne 19. decembra

Vodoravno: 1. ravs, 5. sla, 8. bira, 12. deca, 16. igo, 17. Leo, 18. vol, 19. era, 20. mir, 21. balon, 22. pirat, 23. anoda, 24. Anam, 26. Nazaret, 29. Enos, 31. ton, 32. katoličan, 33. Abo, 35. reseda, 37. Rab, 39. enačaj, 41. grupa, 43. mo- kar, 46. Atene, 48. para, 49. Kozarac, 51. atek, 53. Ema, 54. sodavičar, 55. ara, 56. remiza, 58. kan, 60. Apolon, 62. omara, 64. Solon, 66. Azija, 68. Roje, 69. polotok, 72. epos, 74. eta, 75. Nil, 76. ena, 77. tata, 78. ave, 79. korak, 80. obara, 81. Pahor.

Navpično: 1. riba, 2. aga, 3. volan, 4. Slom, 5. sen, 6. lopata, 7. avizo, 8. bor, 9. Iliri, 10. Reteče, 11. ara, 12. Dane, 13. Emona, 14. Cid, 15. Aras, 25. Noe, 26. nada, 27. Ala, 28. Tana, 30. oba, 31. trg, 32. kepa, 32. a Nata, 34. oje, 36. sura, 37. Roza, 38. Bari, 40. četa, 42. rame, 43. moda, 44. kaval, 45. Rača, 47. Nero, 48. pero, 49. koza, 50. capa, 52. Kana, 54. sirena, 54. a rozeta, 57. Majar, 58. koleb, 59. notar, 61. Lipah, 63. moto, 64. solo, 65. nota, 67. Jovo, 68. rek, 69. pik, 70. ona, 71. kap, 73. ser.

Orodna telovadba naš narodni šport

Med vsemi telesnimi vajami, ki se goje v naši državi, je telovadba najbolj razširjena. Slovenci smo bili pa že od nekdaj najbolj naklonjeni telovadnim vajam in zato je prav orodna telovadba pri nas dosegla tako visoko stopnjo, da se danes lahko kosamo z največjimi in najboljšimi narodi na svetu. Zakaj se je ravno telovadba tako priljubila našemu narodu in zakaj so se prav te telesne vaje v toliki meri ukoreninile pri našem ljudstvu, ni posebno težko uganiti. Velika večina našega ljudstva je kmečkega stanu in zato podnevi izvežema nedelje in praznikov in deloma v zimskem času ne more misliti na kaj drugega kakor na svoje poklicno delo. Zvečer pa tudi v času največjega dela najde še kako uro, katero porabi za svojo prosto zabavo. In ker telovadbo lahko gojimo v zaprtih prostorih, zato ta panoga telesnih vaj ni vezana niti na čas, niti na vremenske prilike. Medtem ko imamo športe, ki so vezani na gotovo letno dobo in na določen prostor v naravi ter na dnevno svetlobo, tega pri telovadbi ne poznamo. Razumljivo, da se kmečko in delavno ljudstvo, ki je ravno v tem času zaposleno, ni moglo oprijeti takih športov. Poleg tega pa je manjkalo in še danes manjka primernih igrišč, katere zahtevajo razni športi. Vse te stvari in še razni drugi vzroki, ki so prav tako važni, so povzročili pri naši kmečki mladini, da se je oprijela telovadbe.

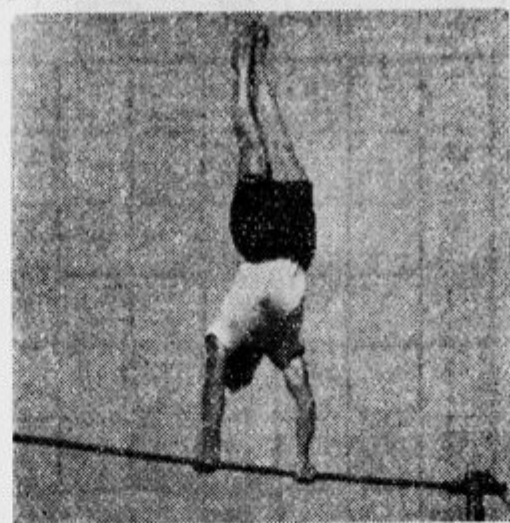
Naša telovadna društva dandanes ne gojijo več samo telovadbe, namreč redovnih, prostih in orodnih vaj kakor je bilo to v prvih početkih,

sliti moramo zraven, z glavo je treba delati, kajti pri orodni telovadbi se ne moremo posluževati nobenih trikov, ker jih ta panoga sploh ne pozna. Orodna telovadba je izpolnjevanje fizikalnih zakonov telesa. Vsak orodni telovadeč mora dobro preštudirati svoje telo in ravnavanje in se mora po tem tudi ravnati. Dobro se je zavedati, kdaj se je upogniti, kdaj stegniti. Sele, ko bo vse to dobro razumel, bo šlo delo hitro in lažje naprej. Zato je veliko vredno, če imajo mlajši telovadci za svoje učitelje sposobne ljudi, ki jim znajo vse lepo pokazati. Nobena razlaga ne more nadomestiti žive podobe.

Ali je prav, da gojimo telovadbo?

Naš narod se je oprijel v tako veliki meri telovadbe v glavnem iz poklicnih vzrokov. So še drugi vzroki, ki za stvar samo niso toliko pomena. Dejstvo je, da je telovadba najbolj razširjena ne samo pri nas, ampak tudi pri večjih narodih kakor smo mi. Prepričan sem, da je tako prav. Če v kakem športu lahko govorimo o telesni vzgoji, potem moramo dati telovadbi prvenstvo. Predaleč bi moral iti, da bi prepričal o tem še one, ki so nasprotniki telovadbe. Eno pa moram seveda tudi ob tej priliki poudariti: sodobna telo-

vadba, smotrena telovadba. Stari način telovadbe, ki ga žal še danes vidimo, telovadba, ki je preračunjena samo na zunanji efekt, telovadba, ki hoče samo ljudi z močno muskulaturo, ne morem zagovarjati in sem tudi sam na strani onih, ki so

proti njej. Pač pa tako telovadbo, ki napravi človeka gibčnega, hitrega, pogumnega, spretnega, prirobnega in ne najzadnje discipliniranega, bomo zagovarjali in moramo zagovarjati, ker je iz telesno-vzgojnega stališča najboljša, v drugih stvarih, ki jih človek rabi v življenju, pa nedosegljiva.

I. K-er.

Nekaj o zimski alpinistiki

Z zimsko alpinistiko v pravem pomenu besede pri nas pričnemo dokaj pozno. V prvi pionski dobi si ljudje pri nas pozimi skoraj niso upali na gore. Pred vojno najdemo le nekaj častnih izjem, tako goriškega duhovnika g. Setničarja, ki se je povzpeli s s m v vseh zimskih mesecih, tudi v najhujših snežnih razmerah, na vrh Triglav, dalje g. Janka Mlakarja, dr. Cerka, dr. Tuma, Kunaverja, Brinška, Tavčarja in še nekaj drugih. To bi bili prvi pričetki zimске alpinistike pri nas. Bolj so se spominjali na apartne izlete v zimsko prirodo (mislimo po konceptu ture, ne po kakovosti, ki je, vsaj za nekatere stvari, nikakor ne menimo zmanjševati), kot pa na zavestno alpinistično delo in vzpenjanje v zimskem času.

Po vojni se je tudi v tem smislu pokazala nova sapa. Dr. Jugova skupina se je že lotevala zimskih in zgodnjepomladanskih vzponov z večjo resnostjo in načrtnostjo. Močno je zmanjšala dobo alpinskega »časovnega spanja« in neaktivnosti. Dejavnost je časovno porinila daleč v zimo ter pričela z uvodom v kopno, letno alpinistiko že zgodaj spomladi, ko so ture očitovale še pol zimski, pol pa že letni karakter. Nekaj časa se je zanimanje za zimsko prirodo v gorah sicer v širših krogih še omejevalo le na smučke ture preko prelazov in varnih pobočij ter planinskih pašnikov. Počasi pa, ko so si začenjale v to »tehnično« lažjo gorsko zimsko pokrajino utirati pot vedno širše množice, so si prvi zimski športniki in alpinisti že morali začeti iskati odljudnejših in samotnejših predelov. Pa tudi tod niso dobili varnega in trajnega pristana. Množice so šle po njihovih sledih. Morali so si poiskati novih možnosti. Nekaj časa so posvetili smučanju, potem pa so nataknili dereze, zgrabili cepin in zavili v bok s snegom »pocukrati«, sivi, poledeneli gori. Po uspehu na tej gori,

po veseli opojnosti zmage v trdem boju z goro so si na onem vrhu obljubili, da se bodo prihodnjič lotili še težje stvari. In o prvi priliki so se je res lotili.

Mlajši rod si je upal še več, generacija, ki je prihajala, si je začela zadajati še težje naloge. Stedili so naskoki na severno triglavsko steno; nekaj jih je bil pač najuspešnejši Zupančičev vzpon v zgodnjem aprilu po Zimmer-Jahnovi smeri severne triglavske stene. Zadnja leta so se v zimski alpinistiki še prav posebno razmahnila Jeseničani, ki so se zagrizeno in uspešno vrgli na nove naloge. Deloma jih je iz tozadevnega prejšnjega prihitega mrtvila vzdramila zimsko-alpinska agilitetnost Uroša Zupančiča, ki je dobil službo na Jesenicah. Vsekakor se v tem našem gorenjskem kotu zadnje dve leti zimska alpinistika prav lepo in podjetno razvija. V Kamniških je v tem oziru doslej bilanca bolj piela. Razloga je deloma iskati v bolj nezanesljivih snežnih razmerah (nižja lega, manj kompaktno in manj obsežno gorovje), deloma v manjšem številu praktičnih alpinistov, predvsem pa morda v dejstvu, da so vsi pravi zimski in zgodnje-pomladanski vzponi v apnenem terenu skoraj izključno vezani na smeri, ki potekajo po velikih zlebovih. Teh dobrot in ugodnosti pa je v Kamniških planinah bore malo. — Prav zadnji čas, morda še niti dobro leto ne, se opažajo že poskusi, da bi se izsilili zimski prehodi tudi preko kompaktnih sten, ki so smiselno (poličasto, zlebasto, v podrobnostih dobro stopnjasto) členjeni. Napredek naše zimске alpinistike bo brez dvoma šel visoko navzgor in bo postal sijajna šola za bodoča dejanja v visokih Alpah, moral pa se bo ustaviti ob nemožnem. Preko izredno in skrajno težavnih, strmih sten v apnenem ne bo nikdar možno priti.

Skala je tam marsikje (ne povsod, ampak marsikje in ta marsikje je prav tako odločilen za uspeh kakor samo neke) tenko poledenela, pretenko za tehnično delo s klini in prehudobno za prosto fizično izplezanje. V goli skali pa so mesta, ki že poleti, ko je toplo, zahtevajo zaradi minimalne razčlenjenosti skrajnega telesnega napora za zmago, popolnoma nemožna zaradi mraza, otroplosti in drugih faktorjev (če je kje le količjak snega, bodo plezalke razmočene, saj ni prilike v težkem položaju za obuvanje okovank, fizična zmogljivost je v mrazu zaradi čakanja na težavnih mestih, varovanja in podobnega neprimerno manjša kot poleti, in še tedaj je bila na skrajno težkem mestu kompletna komaj dovolj izdatna za zmago itd.). Vendar, kakor že rečeno, čaka našo zimsko alpinistiko še prav lepa bodočnost. Kaj je še težavnih ali celo zelo težavnih sten, ki še čakajo na prvi zimski vzpon! Saj je še vrhov, na katere pozimi še nikdar doslej ni stopila človeška noga, cela

Zgodovina smučarskih skokov

Od 23 metrov do 101 meter

Smučarski skoki, odnosno »svetovni rekord« v tej športni panogi so v zadnjih desetih letih kar za 30 metrov poskočili. Sicer tu ne moremo govoriti o svetovnih rekordih, ker zavisi smučarski skok od velikosti skakalnice, vendar je bilo stremenje skakalcev po napredku v petdesetih letih tolikšno, da so dolžino skokov več kot za štirikratno mero povečali. Od 23 metrskega skoka, ki je bil dosežen leta 1888, so prišli na naši planiški skakalnici leta 1936 na znamko 101 meter, kar bo v zgodovini smučarskih skokov zabeleženo z zlatimi črkami. Tega mogočnega razvoja ni bilo mogoče zadržati, četudi se je mednarodna smučarska zveza trudila, da bi gradnjo velikih ali kakor pravijo mamutskih skakalnic preprečila. Razvoj športa gre svojo pot naprej in v isti črti stopajo tudi smučski skoki. Sicer se bo moralo neke ustavit, ker človek ni stroj, ki bi se dal s tehničnimi iznajdbami spopolnjevati, vendar se pa tudi ne da točno začrtati mej, kje se bodo rekordi ustavili; kajti rekorderji zadnjih deset let so tozadevne napovedi športnih strokovnjakov postavili popolnoma na glavo. Za smučarske skoke so v zadnjem času znanstveno dokazali, da preko 130 metrov ne bo šlo. Tehnika smučarskih skokov, ki je že danes na vrhuncu, se bo morda še kaj spopolnila, toda prevelikega naklona in premočnega pritiska pri doskoku skakalec pri dolžini nad 130 m in brez posebnih pripomočkov ne bo prenesel. S pomočjo kril, o katerih smo nedavno čitali, bodo najbrže možni še daljši skoki ali bolje povedano smučski poleti, ker bo z njimi skakalec zmanjšal brzino ter pritisk pri doskoku in bo tudi dalj časa plaval v zraku.

Ako zasledujemo razvoj smučskih skokov, opazimo, da je bila borba za največje dolžine vedno velika in je bila zlasti v zadnjih desetih letih izredno trmoglava. Kakor v vseh drugih panogah smučkega športa, tako je tudi v smučskih skokih igrala Evropa vodilno vlogo. Prinašamo listo »svetovnih rekordov«, ki pokaže kako so se razvijali smučski skoki:

1888 februar:	Edvard Lillenhagen (Norveška), Huseby skakalnica	23 m
1900 februar:	Olaf Tandberg (Norveška), Solberg skakalnica	35,5 m
1910 februar:	H. Hansen (Norveška), Gustad skakalnica	45 m
1912 februar:	Gunnar Andersen (Norveška), Gustad skakalnica	47 m
1914 februar:	A. Amundsen (Norveška), Vik skakalnica	54 m

legija! Naši mladi zimski alpinisti za delo nikoli ne bodo v zadregi.

Lepa je letna, kopna alpinistika, pa tudi zimska ima svoje privlačnosti in mikavnosti. Nekaterim je celo bolj všeč kakor letna.

Pozno zvečer prideš v koč. Mrzlo gore velike zvezde na jasnem zimskem nebu. Sedeš k peči, večerjaš in se v duhu zamišljaš v prihodnji dan. Zgodaj moraš spat, ker boš zgodaj vstal. Kako nerad se izmotaš iz grmade toplih odej in zležeš na ledenomrzla tla nezakurjene sobe. Globoka noč je še. Brž skočiš k oknu. Jasno je nebo kakor zvečer, ko si bil ležal spat. Zvezde nemirno utripajo kakor bi slutile, da se bo čez uro, dve zdnilo. Oblečeš se, kuhaš zajtrk, razporejaš opremo. Ura mine. Ali se ti ne zdi, da je nebo že nekoliko obledelo? Pripravljen si za odhod, samo nahrbtnik moraš še zadeti na rame, pa bo. Cepin zagrabliš, se še enkrat ozreš po temni koči in stopiš na plano, v sneg. Brrr, mrzle te strese. Počasi začneš stopati vkreber, pomrzli, trdi sneg sijajno drži. Spet mine ura, morda dve. Enakomerno hodiš, rahlo sklonjen pod težo nahrbtnika. Za teboj v ritmu sope tovariši. Nebo postaja jutranje, zelenkasto, zvezde se redčijo, mrzel veter zabrije. Dani se. Ne mine dolgo, ko daljni visoki vrh zasije v prvem škrlatnem zlatu. Nebo postaja spet temno na zahodu, jutranje, vzhodno pa preplavljajo veseli sončni žarki, da je vse veselo in svetlo. Kmalu tudi tebe najde prvi pramen. Neutrudno stopaš vkreber, strmina se veča, tu pa tam si že moraš pomagati s cepinom. Prečiš v strmo pobočje. Navežeš kramzarje, ki kmalu pridno grizejo v vesino. Trdi sneg škrtla. Nepristano se moraš, kjer je svet malo lažji, ozirati v iekreči se, bleščeče beli, s soncem obliki zimski gorski svet. Stena se razmahne v vsej silovitosti nad tvojo glavo. Vznemlje. Prigrizek. S tovarišem se navežeta na vrh. Ne mine dolgo, še nekaj korakov in vstopiš. Svet spočetka ni prestir, tako, da napredujeta oba hkrati. Po nagnjenem rebro zaviješ v strm žleb; nekaj časa greš po njem, pa prestopiš v mejno rebro, nato kreneš spet nazaj v žleb. Tovariš varuje; ustaviš se in varuješ ti njega, da pride do tebe, saj stojiš ugodno. Včasih zapoje klin in hlesne karabiner. Raztežaj vrvi za raztežajem napredujeta po steni. Ure minevajo, da sam ne veš kako. Sonce postaja močnejše, zleze v poldan, pa naglo zdrkne v pozno popoldne. Z vrha vaju že biča oster veter. Še nekaj raztežajev, mrači se že — pa si s tovarišem sežeta v roke. Dejanje je uspešno. Premražena sta, pa srečna kakor noben cesar na svetu. Drug drugemu sta hvaležna za zvesto tovarišijo v nevarnosti, drug drugemu morata, tako vama narekuje srce, hvaliti dan, ki ee vama je za vselej neizbrisno vtisnil v spomin. Opremo pospraviš, kreneta z vrha, tam kjer je poleti markirana pot. Kako urno se peljeta s cepini s sedla! Še dve uri hoda in v trdi noči spet priromata nazaj v koč. Pogovarjata se in ko se v temni noči ozirata, preden zapreta oči, v temni strop in vsak zase obnavljata preživeli dan, čutila, da bosta pozimi hodila v gore, kadar bosta le mogla.

ampak imajo v svojem programu, ki ga tudi deljansko izvajajo, razne športe in športne igre. Njihov telesnovzgojni program je torej popolnejši kakor od katerega koli športnega kluba. Jedro njihovega telesnovzgojnega programa tvori še vedno telovadba, kjer zavzema orodna telovadba odlično mesto. Kadar se v tej panogi doseže gotova nadpovprečna višina, tedaj govorimo o umetni telovadbi (Kunstturnen), kar pa seveda ni tako smatrati, kakor sovražniki orodne telovadbe radi predbacivajo, češ da je to nekaj izumetničenega, ampak je to le dovršenost v orodnih vajah, ki imajo, odnosno morajo imeti popolnoma naraven potek, če hočejo doseči svoj namen. Kakor vse telesne vaje, tako delimo tudi orodno telovadbo po svoji metodični zgradbi v dve skupini: v osnovno stopnjo in v ono, ko se pokaže uspeh. Preden pridemo do uspehov, moramo v osnovni stopnji predelati celo telo z osnovnimi gibi in prvinami, da dobi telo primerno podlago in potrebno držo. Osnovna stopnja ni torej nič drugega kakor priprava z raznimi igrami, telovadba z zaprekami, plezanje, tekanje in skakanje, lažje vaje v kolebu, vezi in opori, na kratko ona podlaga, ki oblikuje telo in zaradi katere raste od ure do ure veselje do orodnih vaj, dokler ne pridemo do prvega uspeha, kar si je postavili za cilj.

Neverjetno veliko volje, vztrajnosti in požrtvovalnosti zahteva orodna telovadba. Tudi potem, ko smo dosegli visoko stopnjo, igra volja glavno vlogo pri vsej stvari. Kajti vsak nov gib, ki se ga hočemo priučiti, zahteva ponovno pogum in odločnost, ki stavita na voljo velike zahteve. Pa kljub temu ne bo uspeha, če telo nima primerne podlage. Torej vsestransko izvežbano telo in velika porcija volje sta potrebna za napredek orodnega telovadea. Kdor je zanemarjal osnovne stvari in se je prekmalu ali morda takoj vrgel na vrhunske gibe, doseže največkrat prav nasprotno od onega, kar si je postavil za cilj.

Prvi pogoj — kakor rečeno — je telesna podlaga. S tem hočem poudariti, da moramo vežbati in krepiti notranje organe (srce, pljuča) in pa seveda tudi miševje in živce. Na prvem mestu pri pripravljalnih vajah je vežbanje notranjih organov, ker nam bo vsa muskulatura prav malo koristila, če srce in pljuča nista dovolj izvežbana. Kdor hoče postati in ostati dober orodni telovadeč, ne sme samo na orodju vaditi, ampak naj

skrbí v prvi vrsti za trening srca in pljuč z raznimi športnimi igrami in lahko atletiko, zlasti teki.

Miševje pa vežbamo z raznimi gimnastičnimi vajami kakor raztezne, hitrostne in sprostilne vaje in nekaj gibov za moč. Spretnostnih vaj ne smemo zanemarjati. Sprostilne so zelo važne, da ne postane telo trdo, da zmečemo hrbet, ramena in bokane, kar je za priučenje vaj na orodju velikega pomena. Na samo začetnik, temveč tudi vrhunski telovadeč ne bo mogel shajati brez njih.

Tudi z glavo moramo delati

Vrhunska orodna telovadba zahteva čelga človeka. Nikakor ne zadostuje, da opravi telo svoje, da postane telovadeč močan in pogumen. Mi-

